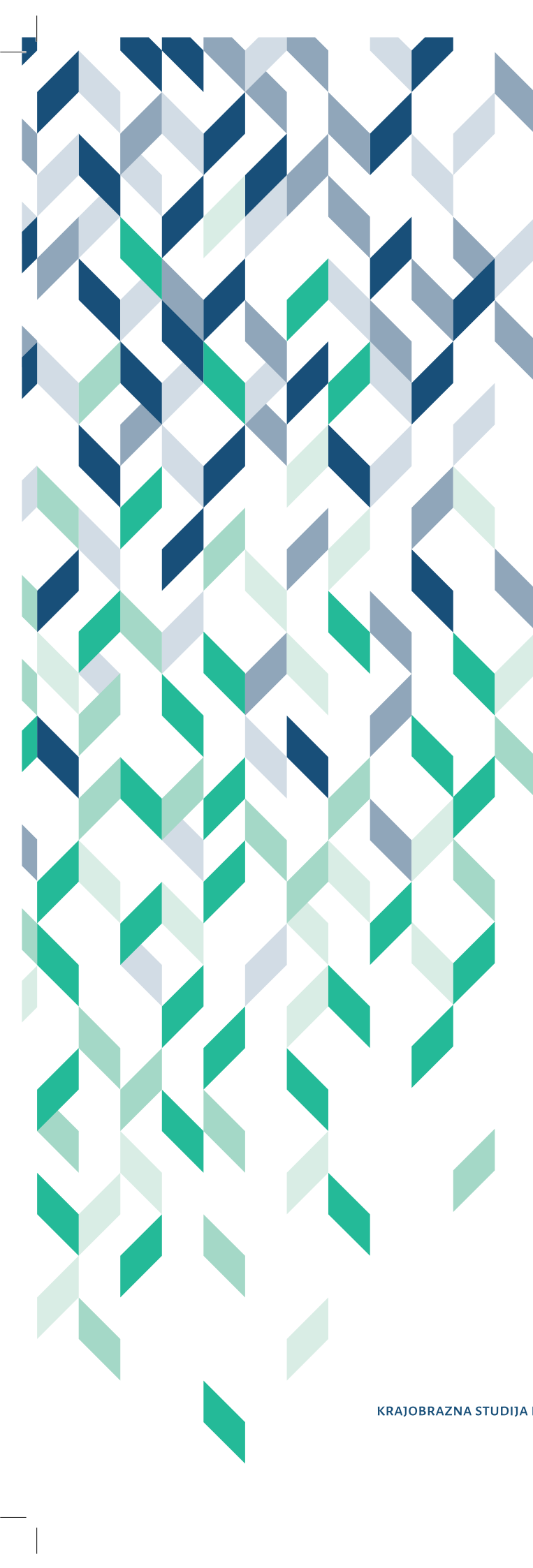

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

KRAJOBRAZNA PODLOGA

KRAJOBRAZNA STUDIJA DNŽ, PROSTORSKO NAČRTOVANJE ALEŠ MLAKAR S.P. LJUBLJANA, 2016.

**KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
Tipološka klasifikacija krajobraza**

Naručitelj **Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije
Petilovrijenci 2, 20000 Dubrovnik**

Izvođač **Prostorsko načrtovanje Aleš Mlakar s.p.
Pokopališka ulica 5, 1000 Ljubljana
u suradnji sa
Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtu umjetnost
Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb**

Broj projekta **71/14**

Projekt **KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
Tipološka klasifikacija krajobraza**

**(za potrebe Izmjena i dopuna
Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije)**

Finalni izvještaj

Odgovorna
osoba naručitelja **Barbara Savin, dipl.ing.arh.**

Izradili **asist.mr.sc. Vesna Koščak Miočić-Stošić, dipl.ing.agr.
Davor Oblijan, mag.ing.prosp.arh.
doc.dr.sc. Aleš Mlakar, univ.dipl.inž.kraj.arh.**

Suradnici: **Marijo Spajić, bacc.ing.prosp.arh.
Ivana Šimag, bacc.ing.prosp.arh.**

Konzultatni: **Dr.sc. Ines Hrdalo, mag.ing.prosp.arh.
Dora Tomić, mag.ing.prosp.arh.**

Odgovorna
osoba izvođača **doc.dr.sc. Aleš Mlakar, univ.dipl.inž.kraj.arh.**

Datum **Ožujak, 2016**

Sadržaj

1 UVOD	1
1.1 Prikaz problematike	1
1.2 Sadržaj i ciljevi studije	3
2 OCJENA STANJA	5
2.1 Zaštita krajobraza u zakonodavstvu	5
2.2 Zaštita krajobraza u prostornim planovima	7
3 METODA RADA	11
4 TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA DUBROVAČKO NERETVANSKE ŽUPANIJE	15
4.1 Pregled krajobraznih tipova	15
4.2 Opis krajobraznih tipova	17
1 KRAJOBRAZNA REGIJA DONJE NERETVE	19
NERETVA	19
1.1 KRAJOBRAZ BRDA I ZARAVNI	19
1.1.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ BRDA I POBRĐA ZALEĐA	19
1.1.2 PRIRODNI KRAJOBRAZ ZARAVNI	20
1.1.3 PRIRODNI KRAJOBRAZ KRŠKIH JEZERA	21
1.2 KRAJOBRAZ POLJA I UDOLINA	23
1.2.1 KULTURNI KRAJOBRAZ KRŠKIH POLJA	23
1.2.2 KULTURNI KRAJOBRAZ UDOLINA	24
1.2.3 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ POLJA S HUMOVIMA	25
1.3 KRAJOBRAZ PADINA PRIOBALJA	27
1.3.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ PADINA	27
1.3.2 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ PADINA	28
1.3.3 URBANI KRAJOBRAZ	29
1.4 KRAJOBRAZ NIZINE I DELTE RIJEKE	31
1.4.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ NIZINE	31
1.4.2 KULTURNI KRAJOBRAZ NIZINE	33
1.4.3 KULTURNI KRAJOBRAZ JENDEKA	35
1.4.4 POLJOPRIVREDNI I KULTURNI KRAJOBRAZ DELTE	37
1.4.5 URBANI KRAJOBRAZ	39
2 KRAJOBRAZNA REGIJA OBALNOG PODRUČJA SREDNJE I JUŽNE DALMACIJE	41
PRIOBALJE JUŽNE DALMACIJE	41
2.1 KRAJOBRAZ BRDA I ZARAVNI PRIOBALJA	41
2.1.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ GORA	41
2.1.2 PRIRODNI KRAJOBRAZ BRDA I POBRĐA ZALEĐA	43
2.1.3. PRIRODNI KRAJOBRAZ VISORAVNI	45
2.1.4. PRIRODNI KRAJOBRAZ ZARAVNI	46
2.1.5 PRIRODNI KRAJOBRAZ BRDA PRIOBALJA	48
2.1.6 KULTURNI KRAJOBRAZ UDOLINA U BRDIMA	51
2.2 KRAJOBRAZ POLJA I UDOLINA PRIOBALJA	53
2.2.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ KRŠKIH POLJA	53
2.2.2 KULTURNI KRAJOBRAZ KRŠKIH POLJA	55
2.2.3 KULTURNI KRAJOBRAZ NIZA MANJIH KRŠKIH POLJA (NIZ DOLACA U KRŠU)	61
2.2.4 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ UDOLINA	62
2.2.5 POVIJESNI RURALNI KRAJOBRAZ	65

2.3	KRAJOBRAZ PADINA PRIOBALJA	67
2.3.1	PRIRODNI KRAJOBRAZ PADINA	67
2.3.2	PRIRODNI KRAJOBRAZ KLIFOVA	69
2.3.3	KULTURNI KRAJOBRAZ ZAVALA	71
2.3.4	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ PADINA	73
2.3.5	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ ZARAVNI	75
2.3.6	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ UDOLINA	76
2.3.7	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ ZALJEVA	77
2.3.8	URBANI KRAJOBRAZ	79
2.3.9	POVIJESNI URBANI KRAJOBRAZ	80
2.3.10	POVIJESNI URBANI KRAJOBRAZ ZALJEVA	82
	OTOCI I POLUOTOCI JUŽNE DALMACIJE	85
3.1	KRAJOBRAZ BRDA I ZARAVNI OTOKA I POLUOTOKA	85
3.1.1	PRIRODNI KRAJOBRAZ GORA	85
3.1.2	PRIRODNI KRAJOBRAZ BRDA	86
3.1.3	PRIRODNI KRAJOBRAZ ZARAVNI	87
3.1.4	PRIRODNI BRDSKO-BREŽULJKASTI KRAJOBRAZ	89
3.1.5	KULTURNI BRDSKO-BREŽULJKASTI KRAJOBRAZ	91
3.1.6	MJEŠOVITI BRDSKO-BREŽULJKASTI KRAJOBRAZ	93
3.2	KULTURNI KRAJOBRAZ POLJA I UDOLINA OTOKA I POLUOTOKA	95
3.2.1	PRIRODNI KRAJOBRAZ UDOLINA	95
3.2.2	PRIRODNI KRAJOBRAZ JEZERA U UDOLINAMA	97
3.2.3	PRIRODNI KRAJOBRAZ PONIKVI	99
3.2.4	KULTURNI KRAJOBRAZ KRŠKIH POLJA	100
3.2.5	KULTURNI KRAJOBRAZ NIZA MANJIH POLJA	105
3.2.6	KULTURNI KRAJOBRAZ UDOLINA	110
3.2.7	KULTURNI KRAJOBRAZ SOLANA	111
3.2.8	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ UDOLINA	113
3.3	KRAJOBRAZ PADINA OTOKA I POLUOTOKA	117
3.3.1	PRIRODNI KRAJOBRAZ PADINA	117
3.3.2	PRIRODNI KRAJOBRAZ KLIFOVA	121
3.3.3	KULTURNI KRAJOBRAZ TERASA NA PADINI	122
3.3.4	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ ZARAVNI	125
3.3.5	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ PADINA	127
3.3.6	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ ZALJEVA	131
3.3.7	URBANI KRAJOBRAZ	133
3.3.8	POVIJESNI URBANI KRAJOBRAZ	135
3.4	KRAJOBRAZ MANJIH OTOKA I OTOČJA	137
3.4.1	PRIRODNI KRAJOBRAZ MANJIH OTOKA	137
3.4.2	PRIRODNI KRAJOBRAZ KLIFOVA	139
3.4.3	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ VEĆIH OTOKA	140
3.4.4	MJEŠOVITI KRAJOBRAZ MANJIH OTOKA	141
3.4.5	POVIJESNI URBANI KRAJOBRAZ	142
5	VREDNOVANJE KRAJOBRAZNIH TIPOVA/PODRUČJA	143
6	UGROŽENOST KRAJOBRAZA I RAZVOJNI PRITISCI	150

7 SMJERNICE ZA ZAŠTITU, PLANIRANJE I UPRAVLJANJE KRAJOBRAZOM	157
7.1 Uvod	157
7.2 Izrada dodatnih studija	157
7.2.1 Detaljna razrada Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije	157
7.2.2 Detaljne krajobrazne studije	158
7.2.3 Studije zelenog sustava	159
7.2.4 Konzervatorska dokumentacija	159
7.3 Razvoj djelatnosti u prostoru	160
7.3.1 Razvoj/širenje ruralnih naselja	160
7.3.2 Gradnja/zahvati izvan građevinskih područja	161
7.3.3 Razvoj turizma - turistički prostor	162
7.3.4 Razvoj infrastrukture	163
7.3.5 Razvoj poljoprivrede - agrarni kulturni krajobrazi	164
7.4 Posebni krajobrazni tipovi/uzorci/pojave	166
7.4.1 Terasirani krajobraz	166
7.4.2 Krajobrazi vodotoka, jezera, jendeka	166
7.4.3 Šumski krajobrazi / površine koje se pošumljavaju	166
7.4.4 Povijesni urbani i ruralni krajobrazi	167
7.4.5 Priobalni krajobrazi / obalna linija	167
7.4.6 Degradirane površine	168
7.4.7 Opožarena područja	168
 8 PREPORUKE ZA IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	 171
9 REFERENCE	173
10 GRAFIČKI PRILOZI	175

1 UVOD

1.1 Prikaz problematike

Teritorij Hrvatske obilježava velika raznolikost u reljefu, tlu, vodama, vegetacijskom pokrovu i klimi, koji su u kombinaciji sa raznolikim gospodarskim i povijesnim okolnostima generirali lokalno specifične načine održivog korištenja zemljišta, uzorke naseljavanja i tipove naselja. Zajedničko djelovanje navedenih činitelja utjecalo je pritom i na pojavu iznimno raznolikih krajobrazova od kojih još mnogi imaju važnu ulogu u očuvanju teritorijalne prepoznatljivosti te kvalitete ekonomskog i društvenog života na području Hrvatske.

Općenito, krajobraz je važan činitelj kvalitete života ljudi kako u gradskim tako i vangradskim područjima Hrvatske, a njegovim bi se odgovarajućim očuvanjem, upravljanjem i planiranjem značajno doprinijelo unaprjeđenju održivog razvoja gospodarstva gradskih aglomeracija i regija.

Krajobrazi su danas izloženi velikim promjenama i predstavljaju jedan od najznačajnijih problema prostornog uređenja u Hrvatskoj. Od procesa koji djeluju na kontinuiranu promjenu strukture i karaktera posebice kulturnog krajobrazu u Hrvatskoj posebno valja spomenuti suburbanizaciju i relativno brzi nestanak poljoprivredne djelatnosti kao i napuštanje seoskih naselja na velikom dijelu kontinentalnog, ali i primorskog dijela teritorija Hrvatske. Neselektivnim trošenjem prostora, širenjem građevnih i turističkih područja nestaju krajolici stvarani tisućljećima, gubi se lokalni, ali i nacionalni identitet.

U cilju očuvanja, obnove i unaprjeđenja okolišnih, kulturnih, socijalnih i ekonomskih vrijednosti krajobrazova potrebno je koristiti integrirani pristup u planiranju, kao i njegovo uključivanje u sve one politike koje bi imale mogući izravni ili neizravni utjecaj na promjene u njemu.

Pažnja koja je danas u svijetu usmjerena prema krajobrazima predstavlja integralni dio mnogo širih nastojanja za oblikovanjem održivije društvene budućnosti tj. provedbu niza aktivnosti koje doprinose poticanju kvalitetnog ekonomskog razvoja, socijalnu uključenost, okolišnu pravednost, kulturnu prepoznatljivost, zdravlje, kvalitetu života i dostupnost.

Cilj zaštite krajobrazova jest održavati, obnavljati i poboljšati njegove vrijednosti, stoga svi zahvati trebaju uvažavati i uključivati postojeće značajke krajobrazova, a unošenje novih elemenata i struktura mora biti primjereno njegovim obilježjima i kulturnom značaju.

Posebno naselja ambijentalnog karaktera, zaseoci i sklopovi tradicijskih naselja, kako na obali tako i uz škrta polja u unutrašnjosti teritorija koja su danas zapuštena i napuštena, su u opasnosti da se odredbama planova devastiraju. Stoga je potrebno sukladno karakteru naselja propisati mjere i smjernice zaštite i građenja u naselju.

Integralni pristup i važnost zaštite krajobrazova u Hrvatskoj je formalno uspostavljen potpisivanjem Europske konvencije o krajobrazu / European Landscape Convention (2000.) i donošenjem Zakona o prihvatanju Konvencije o europskim krajobrazima (2002/2004.). Međutim, osim prevedenog teksta Konvencije nisu pobliže, a u skladu s institucionalnim uređenjem, propisani instrumenti provedbe krajobraznih politika, zaštite, planiranja i upravljanja.

Pitanjima zaštite krajobrazova u Hrvatskoj se pristupa sektorski, sa stajališta nekoliko zakona u okviru kojih se različito tumači njegovo određenje, što se posljedično odražava i u metodama zaštite. Tome doprinosi i neusklađenost oko tumačenja i značenja istoznačnica, pojmova krajobraz i krajolika. Krajobraz/krajolik je zastupljen u Zakonu o zaštiti prirode, Zakonu o zaštiti okoliša, Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i Zakonu o prostornom uređenju.

Zakon o zaštiti prirode prepoznaje vrijedne dijelove teritorija Hrvatske u kojima postoje i uvelike su očuvani, osim prirodnih i antropogeni elementi. Zaštitom su za sada obuhvaćeni jedino krajobrazi uključeni u područja nacionalnih parkova, parkova prirode, regionalnih parkova, značajnog krajobraza i kao spomenici parkovne arhitekture. Premda su neki od njih zaštićeni, osim na temelju prirodnih i zbog kulturno krajobraznih kvaliteta, zaštita se u njima provodi prema Zakonu o zaštiti prirode, što ukazuje na nadležnosti i bavljenje prirodnim sastavnicama.

Kulturni krajobrazi za čiju zaštitu postoje pretpostavke prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara dosad su zaštićeni u vrlo malom broju. Važeći Zakon o prostornom uređenju ne prepoznaje pojam krajobraza te ne propisuje mjere njegova prepoznavanja i zaštite. U nekoliko ostalih zakona čijim se djelovanjem i provođenjem znatno utječe na stanje i izgled krajobraza, kao što su: Zakon o šumama, Zakon o vodama, Zakon o regionalnom razvoju, Zakon o poljoprivredi, Zakon o energiji, Zakon o cestama, nije vidljiv odnos prema krajobrazu, niti ga se posebno prepoznaje.

Iako su Strategija prostornog uređenja RH (1997.) i Program prostornog uređenja RH (1999.) još prije donošenja Europske konvencije o krajobrazu (2000.) propisali izradu Krajobrazne osnove, ona još nije napravljena, a krajobraz se još uvijek promatra sektorski, uglavnom sa stanovišta prirodnih vrijednosti.

Prema Prostornom planu DNŽ izdvojene su sljedeće kategorije vrijednih krajobraza: osobito vrijedni predjeli – prirodni krajobrazi te osobito vrijedni predjeli - kulturni krajobrazi. Predloženo je da se temeljem Plana očuva **61 osobito vrijedno područje - prirodni krajobraz**, te je za navedena područja predviđena za zaštitu planirana izrada stručne podloge radi pokretanja postupka zaštite na temelju Zakona o zaštiti prirode. Također su određeni **osobito vrijedni predjeli - kulturni krajobrazi na 17 lokacija**.

Provođenje karakterizacije - tipološkog razvrstavanja i ocjene karaktera krajobraza važni su elementi europske prostorne politike vezani za očuvanje krajobrazne raznolikosti europskog teritorija. Stoga se preporuča provesti tipološko razvrstavanje i ocjenu karaktera krajobraza na području Dubrovačko neretvanske županije.

Rezultati provođenja navedenih metoda su karte tipova krajobraza i smjernice za planiranje i upravljanje krajobrazom. Prepoznate tipove krajobraza treba vrednovati, analizirati pritiske razvoja i procijeniti opću ranjivost, odnosno, ugroženost krajobraza.

Tek su malobrojne županije prepoznale važnost krajobraza i provele su predhodno vrednovanje cjelokupnoga svog teritorija. Analiza prostornih planova županija, gradova i općina ukazuje da se krajobraz pretežito sagledava s gledišta prirodnih vrijednosti i biološke raznolikosti (staništa, ugrožene vrste, zaštićena područja prirode i dr.), ali pri tom ne sagledavaju problematiku zaštite i očuvanja krajobraza kao antropogenog entiteta. Najčešće se u prostorne planove ugrađuju uvjeti zaštite prirode, a Europska konvencija o krajobrazu se i ne spominje.

Navedena metoda vrednovanja krajobraza nije provedena za jadransku obalu, koja je u najvećoj mjeri izložena pritiscima razvitka otvaranjem turističkih zona, često u najvrjednijim krajolicima. Neselektivnim trošenjem prostora, širenjem građevnih i turističkih područja nastavlja se „betonizacija” obale te nestaju krajobrazi stvarani tisućljećima, gubi se lokalni, ali i nacionalni identitet.

1.2 Sadržaj i ciljevi studije

Odlukom o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana DNŽ (Službeni glasnik DNŽ, broj 4/14.) je utvrđena obveza izrade Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije za potrebe Izmjena i dopuna Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

Ova studija predstavlja prvu fazu u izradi krajobrazne studije za Županiju, a uključuje tipološku klasifikaciju krajobraza na I i II razini, dok bi u sljedećoj fazi trebalo izraditi detaljniju tipološku klasifikaciju – III razinu, odnosno, set detaljnih studija za pojedinačna krajobrazna područja.

Izvršena je inventarizacija i tipološka klasifikacija krajobraza, odnosno, njihova podjela na opće i krajobrazne tipove/područja sa izraženim zajedničkim karakteristikama.

Pripremljeno je vrednovanje krajobraznih područja i ocijenjena ugroženost krajobraza s obzirom na evidentirane razvojne pritiske. Predložena su vrijednija područja u kojima se mogu očekivati konflikti s razvojem za koje bi se trebalo izvršiti detaljniju analizu i vrednovanje u skladu s aktualnim krajobraznim metodologijama.

Na kraju su propisane smjernice zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom, koje se mogu ugraditi u odredbe županijskog prostornog plana.

Fokus smjernica je usmjeren na:

- pripremu dodatnih studija,
- usmjeravanje razvoja pojedinačnih/značajnih djelatnostima uz zaštitu krajobraznih vrijednosti i
- uređivanje područja značajnih krajobraznih tipova/uzorka.

2 OCJENA STANJA

2.1 Zaštita krajobraza u zakonodavstvu

Hrvatska je potpisnica raznih međunarodnih konvencija i strategija kojima se na izravne ili neizravne načine potiče zaštita krajobraza i / ili kulturnog krajobraza (*Mediteranski akcijski plan, Protokol o integriranom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja, Europska konvencija o krajobrazu, Sveeuropska strategija zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti te UNESCO - Konvencija o zaštiti prirodne i kulturne baštine*).

Sukladno tome, Hrvatska je potpisivanjem Europske konvencije o krajobrazu (2000) barem na formalnoj razini 'prihvatila' sva suvremena gledišta o problematici i vrijednostima krajobraza kao i činjenicu njihove pripadnosti europskoj baštini, no to nažalost nije potaknulo strateško promišljanje i izradu odgovarajućeg dokumenta kojim bi se omogućila njezina primjena.

Od ostalih važnih europskih dokumenta koji nisu imali gotovo nikakvog odjeka treba spomenuti *Europsku perspektivu prostornog razvoja (ESPD – European Spatial Development Perspective)* potpisanu 1999. godine koja je prihvaćena kao vodeći dokument održivog prostornog razvoja europskog kontinenta. U njemu se naglašava važnost krajobraza, potreba za očuvanjem i kreativnim upravljanjem krajobrazima, ali i ističe važnost jačanja vrijednosti kulturnih krajobraza u okviru integriranih strategija prostornog razvoja. Do danas ništa od ovih smjernica vezanih za krajobraze u operativnom smislu nije primijenjeno u sustavu našeg prostornog uređenja.

U *The Charter of European Planning* iz 2013. godine, krajobraz se promatra kao važan i integralni dio svih politika koje bi na izravan ili neizravan način utjecale na njegove kulturne, okolišne, socijalne i ekonomske vrijednosti. Definira se i potreba za integriranim pristupom krajobrazu u planskim politikama, a daje se i značajna uloga učinkovitom očuvanju prirodnih područja, krajobraza i ekosustava putem uključivanja u *zelenu infrastrukturu*, koja će uz ostalo sudjelovati u upravljanju i poticanju kvalitetnog urbanog razvoja te unaprjeđenju mreže gradova i regija.

U našim je okvirima potrebno spomenuti '*Arhitektonske politike*' dokument kojim se uz ostalo izražava i senzibilitet prema krajobraznim vrijednostima te naglašava potreba primjene nove paradigme u prostorno-planskim i projektantskim rješenjima.

Problematika krajobraza dotaknuta je ipak u prošlosti unutar sustava prostornog uređenja u *Strategiji prostornog uređenja* (1997.) i *Programu prostornog uređenja* (1999.), ali bez vidljivijih rezultata. Slično se dogodilo i u sustavu zaštite okoliša unatoč vrijednim pomacima ostvarenim u sklopu dokumenta pod nazivom *Nacionalni plan djelovanja za okoliš – NEAP* (2002.). Unutar sustava zaštite prirode gdje unatoč *Strategiji i akcijskom planu zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske – NSAP* (2008.), a koja je opet počivala na *Konvenciji o biološkoj raznolikosti i Sveeuropskoj strategiji zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti*, također nisu postignuti nikakvi pomaci u stvarnom rješavanju problema krajobraza i/ili kulturnog krajobraza. Gotovo istu sudbinu krajobraz doživljava u sustavu očuvanja kulturne baštine, održivog razvitka i ruralnog razvoja te pratećih strategija. Cjelovito očuvanje krajobraza, uz postojeći sustav fragmentiranih i nejasnih nadležnosti, dodatno blokira nepostojanje potrebne i odgovarajuće koordinacije između državnih resora koji se jednodimenzionalno i / ili sasvim reducirano i usputno bave ovim predmetom (zaštita prirode i okoliša, prostorno planiranje i kultura).

Problem zaštite kulturnih krajobraza komplicira se dijelom i istraživačkim radovima primarno usmjerenih na povijesne građevine i naselja, koji se uz to smatraju i osnovnim nositeljem prepoznatljivosti prostora što nije na tragu internacionalnih definicija. Pritom se zanemaruje činjenica da vrijednost kulturnih

krajobraza zapravo proizlazi iz posebne i nerazdvojive kombinacije i povezanosti prirodnih komponenti, izvornih i održivih korištenja zemljišta te uzorka naselja.

Dodatan problem u Hrvatskoj predstavlja i činjenica da zakonski akti koji su vezani uz zaštitu krajobraza nisu povezani niti jednim obvezujućim zakonskim dokumentom koji bi potaknuo uspostavu efikasnog instrumentarija upravljanja usmjerenog na njegovu sveobuhvatnu zaštitu. Iz svega navedenog vidljivo je da mehanizmi zaštite krajobraza u hrvatskom zakonodavstvu nisu učinkoviti, te je krajobraz stoga uglavnom prepušten degradaciji ili prirodnoj sukcesiji, gubljenju prepoznatljivosti te neodgovarajućem uređenju ili obnovi.

Krajobrazi, a napose kulturni krajobrazi trebali bi biti važan dio politike održivog razvoja pa je gotovo nevjerojatno da niti jedna strategija na državnoj razini dosad nije na pravi način prepoznala njihovu stvarnu važnost, pri čemu se smjernice za očuvanje kulturnih krajobraza iz nekoliko strategija i zakonskih akata zapravo uopće nisu niti primjenjivale. Ovu konstataciju važno je naglasiti obzirom da *Međunarodni savez za očuvanje prirode* (IUCN) još od 1988. godine identificira zaštićene (kulturne) krajobraze kao primjere koji mogu zorno poslužiti za odgovarajuće modeliranje i primjenu načela održivog korištenja zemljišta kao i upravljanje cjelokupnim okolišem. Time je globalno potaknuo i sve svjetske vlade na aktivno i ciljano bavljenje ovom kategorijom. Na temelju ovih spoznaja svi suvremeni modeli zaštite krajobraza zamišljeni su tako da poštuju vrijednosti kulturnih elemenata prostora, potiču održavanje tradicionalnih - održivih veza ljudi i njihova okoliša, a posebnu pažnju poklanjaju uključivanju korisnika prostora u njegovo očuvanje / održavanje. Ovim modelima pretpostavlja se i širok razvoj drugih djelatnosti kao što su razni tipovi turizma i poljoprivrede, ali se ne i isključuju i ostale kompatibilne aktivnosti.

U našim okvirima kulturni krajobrazi mogu se štititi kroz zakonske modele kao što su *značajni krajobraz* i *kultivirani krajolik*, no oba su izrazito konzervacijskog karaktera, te ne predviđaju odgovarajuće načine njihove revitalizacije ili preoblikovanja korištenja zemljišta u skladu sa suvremenim prilikama i potrebama korisnika prostora.

Općenito, problematika zaštite krajobraza regulira se u Hrvatskoj sa četiri zakona s područja zaštite prirode i okoliša, kulturne baštine i prostornog uređenja. Kao ishodište za promjenu u odnosu prema krajobrazu trebalo je poslužiti i zakonsko potvrđivanje *Europske konvencije o krajobrazu*, koje se nažalost do danas nije dogodilo.

Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o krajobrazu

Ciljevi *Konvencije* su poticanje zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom, organizacija europske stručne suradnje te razmjena znanja i podataka o krajobrazu.

Hrvatska je još 2000. godine potpisala i prihvatila *Europsku konvenciju o krajobrazu*, a njenim potvrđivanjem 2002. preuzela je i sljedeće obveze:

- zakonom priznati krajobraze kao važnu komponentu čovjekovog okruženja, izraz raznolikosti kulturnog i prirodnog nasljeđa i temelj identiteta područja;
- uspostaviti i provoditi krajobrazne politike koje za cilj imaju donošenje posebnih mjera za zaštitu i upravljanje krajobrazima;
- omogućiti sudjelovanje javnosti, lokalne i regionalne uprave te ostalih sudionika u provedbi zaštite krajobraza;
- ugraditi krajobraz u politike regionalnog i urbanističkog planiranja, ali i u ostale kao što su poljoprivreda, turizam, vodno gospodarstvo i sl., koje mogu direktno ili indirektno utjecati na krajobraz.

Svaka zemlja potpisnica obvezala se poduzeti i sljedeće posebne mjere:

- identificiranje krajobraza na cjelokupnom teritoriju države i provođenje tipološke klasifikacije;
- analiza i ocjena značajki krajobraza, pritisaka uslijed kojih se mijenjaju te praćenje promjena u krajobrazu;
- ocjena krajobraza na temelju stručnih kriterija vrednovanja, ali i onih koje ima pridaje lokalno

stanovništvo.

Zakon o zaštiti prirode

Ovim zakonom se krajobraz direktno promatra kao predmet zaštite i to u kategoriji značajnog krajobraza i spomenika parkovne arhitekture.

Zakon o zaštiti okoliša

Prema ovom zakonu krajobraz je jedna od sastavnica okoliša i definirana je sukladno Europskoj konvenciji o krajobrazima. Niti jednim podzakonskim aktom nisu propisani kriteriji i standardi za identifikaciju i vrednovanje krajobraza.

Zakon o prostornom uređenju i gradnji

Ovim se zakonom definira krajobraz, spominju se i krajobrazne vrijednosti međutim nisu propisani postupci i način njihova ugrađivanja u prostorno - plansku dokumentaciju.

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Krajobraz je u ovom zakonu prepoznat kao jedna vrsta kulturnog dobra, no međutim u podzakonskim aktima se ovaj pojam pobliže ne određuje, niti se propisuju kriteriji i metode njegove identifikacije, vrednovanja i zaštite, ali jednako tako ni instrumenti njegove zaštite.

2.2 Zaštita krajobraza u prostornim planovima

Iako je Zakonom o prihvaćanju Konvencije o europskim krajobrazima (NN 12/2002) prostorno-planska dokumentacija (prostorni planovi područja posebne namjene, županijski prostorni planovi, prostorni planovi uređenja Gradova i Općina, urbanistički planovi uređenja) označena je kao glavni instrument provedbe zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazima sadašnja provedba se pokazala slabom i nedovoljno učinkovitom.

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997.) i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (1999.) predviđjeli su izradu Krajobrazne osnove Hrvatske, koja do danas nije izrađena, a tema krajobraza u Hrvatskoj još uvijek nije shvaćena sveobuhvatno sukladno zahtjevima Europske konvencije o krajobrazu.

U duhu tadašnjih spoznaja o potrebi odgovarajućeg vrednovanja i obzirnog korištenja cjelokupnog prostora države, a ne samo pojedinih iznimnih predjela, **Strategija prostornog uređenja** je planirala izradu *Krajobrazne osnove Hrvatske*, kao prostorno-planske podloge za *integralnu zaštitu prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti prostora, odnosno identiteta krajobraza*. Ona bi objedinjavala odgovarajuće podatke o prirodnim, ekološkim, kulturnim, povijesnim, estetskim, rekreacijskim i gospodarstvenim vrijednostima prostora i trajno se dopunjavala sukladno novim znanstvenim i stručnim spoznajama. Smatralo se da bi takva podloga omogućila određivanje područja zajedničkih obilježja i njihovo sintezno vrednovanje koje pruža uvid u pogodnost, osjetljivost ili ugroženost određenih krajobraznih jedinica s obzirom na moguće namjene i zahvate u prostoru te oblikovanje preporuka, smjernica i mjera za integralnu zaštitu krajobraza kroz stupnjevanje i diferencirane režime uređenja i korištenja prostora.

Bilo je predviđeno da će se *Krajobrazne osnove* koristiti pri izradi dokumenata prostornog uređenja (države, županija i gradova/općina) kao i za prethodne informacije prilikom izrade studija podobnosti smještaja i/ili utjecaja na okoliš, za značajnije objekte ili veće graditeljske zahvate u prostoru. Krajobrazne osnove u obliku *Atlasa prirodnih i kulturno-povijesnih krajolika Hrvatske*, koje bi se trebale izraditi po županijama, trebale su biti u funkciji podizanja javne svijesti i svih korisnika prostora o značenju, ugroženosti i osnovnim smjernicama zaštite kroz primjereno korištenje baštine.

Program prostornog uređenja RH

Programom prostornog uređenja RH (1999) u okviru poglavlja *Zaštita posebnih vrijednosti prostora i okoliša* obuhvaćen je osim okoliša, prirodne i graditeljske baštine i krajobraz. Predviđeno je da programske smjernice i ciljevi prostornog uređenja trebaju osigurati očuvanje i naglašavanje identiteta pojedinih područja te krajobraza s visokim stupnjem prirodnosti i s visokim stupnjem identiteta, te da treba provesti inventarizaciju i vrednovanje nacionalno, regionalno i lokalno karakterističnih ili rijetkih uzoraka krajobraza te zaštitu najkvalitetnijih, kao dijela kulturne i prirodne baštine. Smjernice za očuvanje i unaprjeđenje krajobrazne raznolikosti zacrtane su za tri prirodne - geografske regije: panonsku, gorsku i jadransku Hrvatsku.

Planirano je da *Krajobraznu osnovu Hrvatske* treba uspostaviti kao prostorno-plansku podlogu integralne zaštite raznolikosti i identiteta krajobraza, a trebale su je izraditi nadležne službe za prostorno uređenje, zaštitu prirode i okoliša te za zaštitu kulturne baštine. Krajobrazna regionalizacija Hrvatske prema kojoj je prepoznato šesnaest krajobraznih regija izrađena je na temelju korištenja kriterija prirodnih obilježja. Nažalost ista do danas još nije izrađena niti metodološki određena.

Područje Dubrovačko neretvanske županije, kao dio jadranske Hrvatske pripada najvećim dijelom krajobraznoj regiji obalnog područja srednje i južne Dalmacije te manjim dijelom krajobraznom regiji delte rijeke Neretve.

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije

Prema PPDNŽ osnovni cilj zaštite krajobraznih vrijednosti županije jest osigurati vitalni kvalitetni krajobraz sa što većom uravnoteženošću i skladnošću s gospodarskog, socijalnog, prostornog, ekološkog i kulturnog gledišta, uz istodobno čuvanje i naglašavanje identiteta pojedinih područja. U tom smislu se utvrđuju opće mjere a jedna od njih je i donošenju Krajobrazne osnove Hrvatske kroz koju će se provesti cjelovito vrednovanje krajobraza DNŽ i sukladno tome revidirati prostorno-plansku dokumentaciju. Osobito vrijedne krajobraze kao prirodne vrijednosti će se zaštititi temeljem Zakona o zaštiti prirode. Ovdje se prioritetno naglašavaju prirodni krajobrazi iako se, na području Županije, pored očuvanja 61 osobito vrijednog područja - prirodni krajobraz, također predlaže za zaštitu i osobito vrijedni predjeli - kulturni krajobrazi na 17 lokacija.

Iako se vrijedni prirodni i kulturni krajobrazi definirani u PPDNŽ dosta dobro poklapaju s vrijednim krajobraznim područjima prepoznatim u ovoj studiji, ipak se u zaključku studije predlažu određene promjene/dopune u smislu unaprjeđenja prostorno planskih procedura i korištenja alata te posljedično očuvanja pojedinačnih prostora.

PPDNŽ također utvrđuje niz konkretnijih mjera za očuvanje krajobraznih vrijednosti. Npr. za kulturne krajobraze u agrarnom korištenju mora se u najvećoj mogućoj mjeri spriječiti daljnja izgradnja, a izgradnju usmjeravati interpolacijama unutar izgrađene strukture naselja. Iznimno dozvoljava se izgradnja pojedinačnih stambeno-gospodarskih cjelina u agrarnom prostoru ruralnih naselja, na način da izgradnja ne promijeni tradicionalne osobitosti šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Naglašavaju se specifični oblici tradicionalnog obrađivanja tla te veće površine pod vinogradima i maslinicima koje tvore specifičnu sliku južnodalmatinskog krajolika te se zaštićuju i kao djelatnosti i kao slike krajolika. Mjere pošumljivanja u agrarnom krajobrazu neautohtonim vrstama dopuštaju se samo u neposrednoj provedbi mjera zaštite od erozije. Oštećene kulturne krajobraze preporuča se rekonstruirati, rekultivirati i preoblikovati tj. uređenjem unaprijediti, a novu izgradnju dopustiti u obimu u kojem je potrebno i moguće te je podrediti osnovnom režimu zaštite i unaprjeđenja prostora.

Za navedene osobito vrijedne prirodne krajobraze propisuje se sustav mjera zaštite te ih je u prostornim planovima užeg područja potrebno: očuvati od prenamjene te unapređivati njihove prirodne vrijednosti i posebnosti; uskladiti i prostorno organizirati različite interese u krajobrazno i biološko jedinstvenim područjima (npr. delte Neretve); ograničiti građevinsko zauzimanje obale; izbjegavati izgradnju po istaknutim reljefnim uzvisinama, obrisima, i uzvišenjima te vrhovima kao i dužobalnu izgradnju; izgradnju u

izvan građevinskim područjima kontrolirati u veličini gabarita i izbjegavati izgradnju uz zaštićene ili vrijedne krajobrazne elemente; štiti značajnije vizure od zaklanjanja većom izgradnjom (vjetroelektrane); koridore infrastrukture (ceste, željeznice, elektrovodovi i sl.) treba izvoditi duž prirodne reljefne morfologije, a ukoliko se izvode veće morfološke promjene (nasipi i usjeci) preporuča se izvedba građevinskih tijela odvojenih od terena kako bi se osigurao dojam cjelovitosti i stopljenosti tj. protočnosti krajobraza.

Jedna od važnih konstatacija je da u velikom broju slučajeva dolazi do preklapanja osobito vrijednih predjela, prirodnih krajobraza i ekološki vrijednih područja s aspekta prirodnih značajki, te kulturnih krajobraza u smislu Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Nije potpuno jasno zašto se odmah u nastavku inzistira na tome da se u okviru prostornih planova užeg područja pobliže odrede te razgraniče zone prirodnih od zona kulturnih krajobraza ili njihovih dijelova sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturne baštine.

Od sustavnih mjera, za navedena područja predviđena za zaštitu temeljem PPDNŽ, propisuje se obveza izrade stručnih obrazloženja ili stručne podloge radi pokretanja postupka zaštite. Ne postoje rokovi za realizaciju ove obaveze a također ni bilo kakav režim posebnog statusa predloženih područja kojim bi se onemogućilo da se prije konačne ocjene o opravdanosti zaštite spriječe promjene i gubitak vrijednosti zbog kojih se zaštita predlaže (pandan režima preventivne zaštite koji se rutinski provodi za ostala kulturna dobra).

3 METODA RADA

Polazišta

Jedna od prvih aktivnosti u Hrvatskoj u okviru koje se promišljalo o krajobrazu bila je studija Krajolik – sadržajna i metoda podloga krajobrazne osnove Hrvatske iz 1999. g., kojom se propisuje izrada Krajobrazne osnove Hrvatske kao prostornoplanske podloge integralne zaštite raznolikosti i identiteta krajobraza te prirodnih i kulturno povijesnih vrijednosti prostora. Svrha Studije je bila da doprinese pripremi Krajobrazne osnove kroz prijedloge razmatranja hrvatskih krajobraza, njihovog prepoznavanja, vrednovanja i oblikovanja preporuka zaštite, uređenja i korištenja u funkciji očuvanja prirodnih i stvorenih vrijednosti, raznolikosti i identiteta prostora. Višedisciplinarna skupina stručnjaka izradila je niz priloga u kojima su prezentirane različiti pristupi i metode, no jedinstvena metodologija za izradu Krajobrazne osnove Hrvatske nije izrađena.

Drugi, ozbiljniji pokušaj u istraživanju metoda tipološke klasifikacije krajobraza bio je projekt UNDP Hrvatske – Očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti na dalmatinskoj obali - COAST: inventarizacija i održivo korištenje krajobrazne raznolikosti na demonstracijskim područjima, 2008. u okviru koje je na nekoliko pilot područja testirana metodologija tipološke klasifikacije krajobraza kao i vrednovanja krajobraza za pojedine razvojne aktivnosti.

Metodološki pristup u izradi ove Studije proizlazi iz ovog primjera dobre prakse, uzimajući pri tome u obzir aktualnost tipologije krajobraza za Hrvatsku ali i upotrebljivost rezultata za županijski prostorni plan.

Jedna od polazišnih točaka u izradi ove Studije bila je Krajobrazna regionalizacija Hrvatske s obzirom na prirodna obilježja (Bralić, 1995) koja je izrađena za potrebe Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske, 1997. i kojom je teritorij Hrvatske raščlanjen na 16 krajobraznih regija. U krajobraznoj regionalizaciji na državnoj razini teritorij županije Dubrovačko-neretvanske se nalazi u dvije krajobrazne regije: 15. Obalno područje srednje i južne Dalmacije i 16. Donja Neretva.

Tipološko razvrstavanje krajobraza jest alat koji pomaže kvalitetnije upravljati promjenama te omogućava razumijevanje povijesnih, kulturnih i okolišnih dimenzija u današnjem prostoru. Pod karakterom krajobraza podrazumijeva se prepoznavanje uzoraka sačinjenih od prirodnih i antropogenih elemenata, koji jedno područje čine različitim od drugog.

Ocjena karaktera krajobraza uključuje analize i opise prirodnih i antropogenih elemenata, a temelji se na pristupu koji vrednuje pojedina, za karakter krajobraza presudna obilježja. Budući da je današnji izgled krajobraza rezultat dugotrajnog povijesnog razvoja, analiziraju se i povezuju podatci iz povijesne i suvremene kartografske dokumentacije, zračnih snimaka te ostalih izvora o geološkom sastavu, reljefu, vegetacijskom pokrovu, vodama, korištenju prostora, izgrađenosti te načinu na koji su se područja razvijala i mijenjala. Karakterizacija krajobraza nije samo znanstvena i stručna metoda, već predstavlja učinkoviti alat za prostorne planere, urbaniste i sve ostale aktere razvoja kako bi se očuvanjem krajobraznog identiteta omogućilo stvaranje većih prostornih vrijednosti.

Pristup tipološkoj klasifikaciji

Metodom tipološke klasifikacije krajobraza obuhvaćeno je cjelokupno područje Županije i odnosi se **na sve krajobraze, bez obzira na vrstu, tip i vrijednosna obilježja**, a određuje područja zajedničkih obilježja u okviru izgrađenih, poljoprivrednih i prirodnih područja. Na temelju prepoznavanja i vrednovanja krajobraznih tipova/područja, njihovih karakterističnih obilježja, stanja i ranjivosti na pritiske/ugroženosti određuju se smjernice za zaštitu i razvitak. Posebno se izdvajaju vrijedna i osjetljiva

krajobrazna područja, naročito ona ugrožena, za koje treba izraditi odgovarajuće smjernice za poboljšanje stanje u budućem razvoju i korištenju prostora.

Prepoznavanjem i vrednovanjem krajobraznih tipova/područja osigurava se stručna podloga za njihovu buduću zaštitu, korištenje, upravljanje te unapređenje krajobraznih obilježja, a slijedom provedenih analiza može se zaključiti da Županija Dubrovačko-neretvanska ima velike potencijale i resurse za razvitak temeljen na očuvanju izuzetne krajobrazne raznolikosti, čijom se odgovarajućom zaštitom, upravljanjem i planiranjem može bitno doprinijeti kvaliteti života. Raznolikost krajobraznih područja predstavlja kulturno i prirodno bogatstvo čije posebnosti mogu biti od interesa i za razne oblike gospodarskog korištenja (turizam, urbanizacija,...).

Metoda tipološke klasifikacije zahtijevala je prilagođen pristup s obzirom na specifičnosti područja obuhvata, vremenska i tehnička ograničenja, namjenu i cilj izrade studije te buduće korištenje izlaznih podataka. Primijenjena je kombinacija metodologije korištene u izradi COAST projekta: Inventarizacija i održivo korištenje krajobrazne raznolikosti na demonstracijskim područjima, *Landscapes of Europe* (LANMAP2) te metoda *Landscape Character Assessment; Historic Landscape Characterisation kao i metoda primjenjena u projektu* Regionalne razdiobe krajobraznih tipova Slovenije (Marušič, 1998.).

Tipološka klasifikacija krajobraza bazirana je na podjeli područja županije u krajobrazne regije prema Krajobraznoj regionalizaciji Hrvatske s obzirom na prirodna obilježja (Bralić, 1995) te tipove/područja sa izraženim zajedničkim karakteristikama na dvije razine:

- I razina - opći krajobrazni tip/područje,
- II razina - krajobrazni tip/područje,

Kriteriji koji su korišteni pri klasifikaciji su, na razini obrade županijskog prostornog plana (1: 25 000), bili u prvom redu reljef (makro i mezo), te na područjima gdje reljef nije izražena prostorna komponenta, a postoje vrlo izražene razlike u površinskom pokrovu, kao bitan kriterij korišten je površinski pokrov, odnosno, način korištenja zemljišta.

Atributi za karakterizaciju krajobraza obuhvatili su: sadašnje korištenje i namjenu prostora, povijesno korištenje i očuvane povijesne karakteristike, morfologija prostora (veličina, oblici, uzorci, gustoća,), korištenje i tipovi izgrađenosti, krajobrazni uzorci, linearni krajobrazni elementi: prometne komunikacije, vođeni tokovi i ostale vodene površine itd.

Krajobrazni tipovi/područja su morfološke jedinice sa vidljivim prostorno vizualnim obilježjima koja mogu biti specifični ili vrlo učestali prostorni elementi. Oni čine prostorne slike koje su raščlanjene uzorcima.

U Studiji je primijenjen pristup engleske metode karakterizacije krajobraza (*Landscape Character Assessment*, 2002) u kojem je krajobrazni tip određen kao generički pojam za prepoznatljive tipove krajobraza relativno homogenog karaktera, a krajobrazno područje je izrazito geografsko područje pojedinog krajobraznog tipa.

Svako krajobrazno područje ima raznolike krajobrazne uzorke koji se dijele na prirodne (npr. šuma, makija, more, obala) i kulturne (npr. naselja, poljodjeljski uzorci). Krajobrazni uzorci djeluju na kompleksnost i doprinose prostornoj dinamici područja. Tako čak i najmanja i najjednostavnija područja imaju više krajobraznih uzoraka, pa je stoga izvršena identifikacija krajobraznih uzoraka, nositelja detaljnijih informacija o krajobraznim tipovima/područjima. Kao glavni kriterij njihove identifikacije korišten je površinski pokrov i njegova kombinacija s mikoreljefom.

Prilikom kabinetske identifikacije krajobraznih tipova i područja, bile su napravljene brojne tematske karte (karta površinskog pokrova, hillshade, ...), ortofoto karte, te fotografije snimljene prilikom terenskog rada. Sve potrebne podloge obrađene su na razini mjerila 1:25000, a tipološka klasifikacija je rađena za svaku razinu u odgovarajućem mjerilu. Tako je rezultat kabinetskog rada bila radna verzija

karte općih i krajobraznih tipova/područja, koju je trebalo provjeriti i modificirati terenskim istraživanjem.

Bitno je napomenuti da su krajobrazna područja zemljopisno određena, dakle jedinstvena, tako da su i nazivi pojedinih krajobraznih područja vezani uz geografske nazive prostora koje obuhvaćaju. Krajobrazni tipovi su, pak, općeniti i teorijski određeni. Budući da je tipološka klasifikacija rađena na razini obrade 1:25000, gdje je glavni kriterij tipološke klasifikacije bio reljef, nazivi krajobraznih tipova uglavnom su vezani uz različite tipove reljefa. Osim toga, samo područje Dubrovačko-neretvanske županije reljefno je vrlo razvedeno tj. artikulirano pa je logično da nazivi tipova proizlaze iz reljefnih oblika.

Nakon identifikacije i klasifikacije krajobraznih tipova i područja, izvršena je njihova provjera ili modifikacija istraživanjem na terenu. Cilj terenskog rada je bio obilazak područja obuhvata i po mogućnosti, svih identificiranih krajobraznih tipova/područja. Obilaskom terena dobivene su spoznaje o prostornim degradacijama, kao i područjima koja bi, zbog svoje ljepote i kvalitete, mogla ući u kategoriju iznimnih krajobraza. Konačni rezultat terenskog istraživanja bilo je prikupljanje opsežne fotodokumentacije, kartografski i GPS zapis točaka fotografiranja, te prikupljanje informacija o krajobraznim područjima.

Nakon obilaska terena, svi podaci su obrađeni, te je izvršena potvrda ili korekcija identificiranih krajobraznih tipova i područja, a potom je napravljena završna tipološka klasifikacija krajobraza.

Završna tipološka klasifikacija, uz kartografski prikaz općih kao i krajobraznih tipova i područja, sadrži detaljan opis svih krajobraznih tipova, upotpunjen ilustracijama uzoraka. Za svaki krajobrazni tip dati su podaci o geografskoj lokaciji te popis krajobraznih područja. Opisane su krajobrazne karakteristike generalno te je dat detaljniji opis reljefnih značajki, značajki površinskog pokrova kao i obilježja naseljenosti. Tipični krajobrazni uzorci svakog krajobraznog tipa su ilustrirani karakterističnim isječkom teritorija iz digitalnog ortofota te fotografijama s terena. Krajobrazne posebnosti pojedinog tipa, u smislu kulturno krajobrazne iznimnosti ili ekološke vrijednosti, posebno su istaknute te je ujedno navedena aktualna problematika u smislu prisustva degradacija postojećeg stanja ili očekivanih pritisaka na krajobrazni tip, odnosno, set područja.

Metode vrednovanja krajobraza (kriteriji, rangiranje, sažeta ocjena vrijednosti) kao i metode vrednovanja ugroženosti krajobraza (kriteriji, rangiranje, sažeta ocjena ugroženosti) su opisane u poglavlju 5 i 6.

Za potrebe ove Studije je izrađena generalna tipološka klasifikacija na opće i krajobrazne tipove, a u daljnjoj razradi bilo bi je smisljeno dopuniti s detaljnijom raščlambom. Detaljniju raščlambu potrebno je napraviti na način da se odrede krajobrazni podtipovi i značajne krajobrazne karakteristike (specifičnosti) važne za očuvanje karaktera krajobraza (npr. zelene cezure, ekološki koridori, ...) kao polazište za krajobrazni plan Županije.

4 TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA DUBROVAČKO NERETVANSKE ŽUPANIJE

4.1 Pregled krajobraznih tipova

Prilikom izrade tipološke klasifikacije krajobraza korištena su slijedeća pravila u kodiranju krajobraznih tipova:

- **redosljed regija u Krajobraznoj regionalizaciji Hrvatske (Bralić, 1996):**
 1. KRAJOBRAZNA REGIJA DONJE NERETVE
 - Neretva
 2. KRAJOBRAZNA REGIJA OBALNOG PODRUČJA SREDNJE I JUŽNE DALMACIJE
 - priobalje Južne Dalmacije
 - otoci i poluotoci Južne Dalmacije
- **redosljed tipova:**
 1. brda i zaravni
 2. polja i udoline
 3. padine
 4. manji otoci i otočje
- **redosljed atributa tipova:**
 1. prirodni
 2. kulturni (i poljoprivredni)
 3. mješoviti
 4. urbani
 5. povijesni

Na području Dubrovačko-neretvanske županije evidentirani su sljedeći opći krajobrazni tipovi, opća krajobrazna područja i krajobrazni tipovi:

Kr. re- gije (KR)	KOD_T	OPĆI KRAJOBRAZNI TIP (OKT)	Opće kraj. područje (OKP)	KOD_T	KRAJOBRAZNI TIP (KT)	
1. KRAJOBRAZNA REGIJA DONJE NERETVE	NERETVA	1.1.	krajobraz brda i zaravni	Donje Ne- retve	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.	prirodni krajobraz brda i pobrđa zaleđa prirodni krajobraz zaravni prirodni krajobraz krških jezera
		1.2.	krajobraz polja i udolina	Donje Ne- retve	1.2.1. 1.2.2. 1.2.3.	kulturni krajobraz krških polja kulturni krajobraz udolina mješoviti krajobraz polja s humovima
		1.3.	krajobraz padina priobalja	Donje Ne- retve	1.3.1. 1.3.2. 1.3.3.	prirodni krajobraz padina mješoviti krajobraz padina urbani krajobraz
		1.4.	krajobraz nizine i delte	Donje Ne- retve	1.4.1. 1.4.2. 1.4.3. 1.4.4. 1.4.5.	prirodni krajobraz nizine kulturni krajobraz nizine kulturni krajobraz jendeka poljoprivredni i kulturni krajobraz delte urbani krajobraz

2. KRAOBRAZNA REGIJA OBALNOG PODRUČJA SREDNJE I JUŽNE DALMACIJE					
PRIOBALJE JUŽNE DALMACIJE	2.1.	krajobraz brda i zaravni priobalja	Južne Dal-macije	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6.	prirodni krajobraz gora prirodni krajobraz brda i pobrđa zaleđa prirodni krajobraz visoravni prirodni krajobraz zaravni prirodni krajobraz brda priobalja kulturni krajobraz udolina u brdima
	2.2.	krajobraz polja i udolina priobalja	Južne Dal-macije	2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.2.5.	prirodni krajobraz krških polja kulturni krajobraz krških polja kulturni krajobraz niza manjih krških polja mješoviti krajobraz udolina povijesni ruralni krajobraz
	2.3.	krajobraz padina priobalja	Južne Dal-macije	2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 2.3.5. 2.3.6. 2.3.7. 2.3.8. 2.3.9. 2.3.10.	prirodni krajobraz padina prirodni krajobraz klifova kulturni krajobraz zavalja mješoviti krajobraz padina mješoviti krajobraz zaravni mješoviti krajobraz udolina mješoviti krajobraz zaljeva urbani krajobraz povijesni urbani krajobraz povijesni urbani krajobraz zaljeva
	3.1.	krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka	Južne Dal-macije	3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6.	prirodni krajobraz gora prirodni krajobraz brda prirodni krajobraz zaravni prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz kulturni brdsko-brežuljkasti krajobraz mješoviti brdsko-brežuljkasti krajobraz
	3.2.	krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka	Južne Dal-macije	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.2.5. 3.2.6. 3.2.7. 3.2.8.	prirodni krajobraz udolina prirodni krajobraz jezera u udolinama prirodni krajobraz ponikvi kulturni krajobraz krških polja kulturni krajobraz niza manjih polja kulturni krajobraz udolina kulturni krajobraz solana mješoviti krajobraz udolina
	3.3.	krajobraz padina otoka i poluotoka	Južne Dal-macije	3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6. 3.3.7. 3.3.8.	prirodni krajobraz padina prirodni krajobraz klifova kulturni krajobraz terasa na padini mješoviti krajobraz zaravni mješoviti krajobraz padina mješoviti krajobraz zaljeva urbani krajobraz povijesni urbani krajobraz
	3.4.	krajobraz manjih otoka i otočja	Južne Dal-macije	3.4.1. 3.4.2. 3.4.3. 3.4.4. 3.4.5.	prirodni krajobraz manjih otoka prirodni krajobraz klifova mješoviti krajobraz većih otoka mješoviti krajobraz manjih otoka povijesni urbani krajobraz
OTOCI I POLUOTOCI JUŽNE DALMACIJE					

4.2 Opis krajobraznih tipova

Opis krajobraznih tipova u nastavku uključuje:

- opseg krajobraznog tipa,
- popis krajobraznih područja određenog tipa,
- kartogram s prostornim položajem krajobraznih područja
- krajobrazne karakteristike,
- reljefne karakteristike,
- karakteristike pokrova - namjene prostora,
- karakteristike naseljenosti,
- krajobrazne posebnosti i
- problematiku (ako je evidentirana).

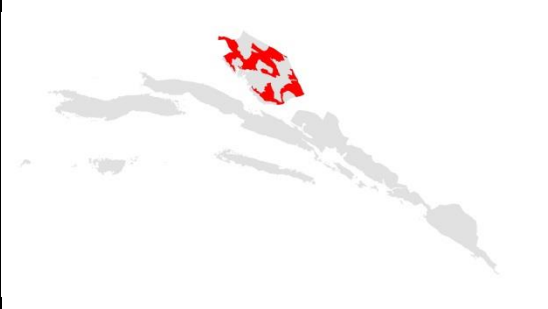
Krajobrazni tip je grafički predstavljen:

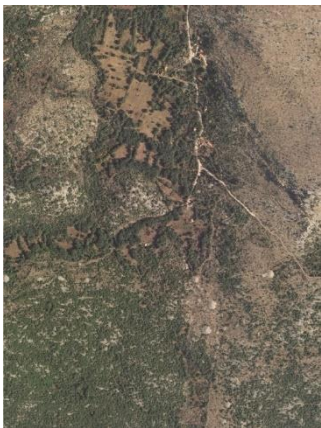
- tipičnim krajobraznim uzorcima (broj je kod krajobraznog tipa, sljedi oznaka područja određenog tipa i ime krajobraznog područja),
- panoramskim slikama.

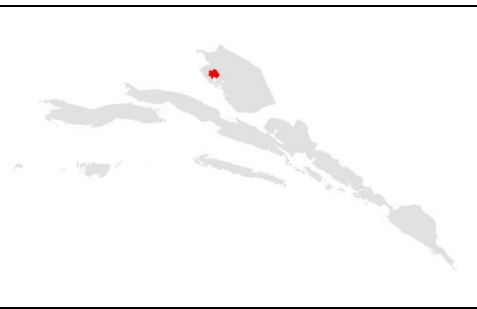
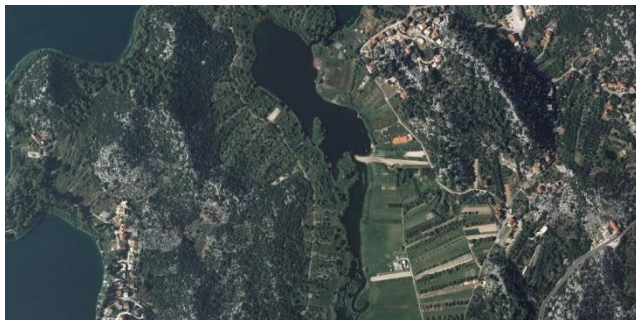
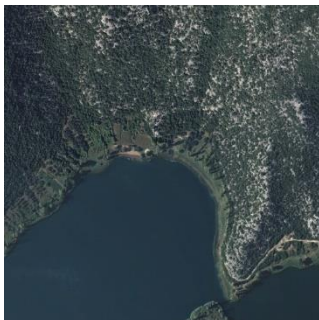
1 KRAJOBRAZNA REGIJA DONJE NERETVE

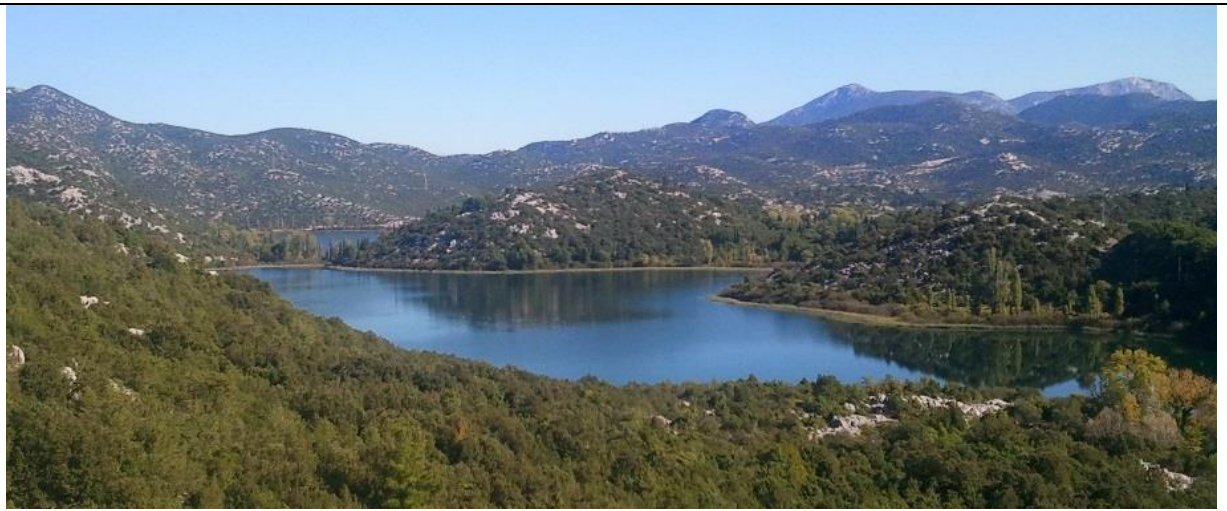
NERETVA

1.1 KRAJOBRAZ BRDA I ZARAVNI

1.1.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ BRDA I POBRĐA ZALEĐA	
Opseg	
Krajobrazna područja	
Područje brda i brežuljaka u krajobraznoj regiji donje Neretve. a) Rilić b) Rujnica c) Glavice d) Dubravica - Šibovnica e) Mala Žaba	
Krajobrazne karakteristike	Prirodni karakter krajobraznog tipa dominano određuju obilježja brdovitog reljefa, strmih nagiba i dominantna prisutnost prirodnog površinskog pokrova šikara, dračika i travnjaka, te u manjoj mjeri površina zimzelenih šuma i makije crnike. Datosti reljefa su uz hladnije klimatske uvjete omogućile razvoj većih naselja uglavnom na niskim obroncima i rubovima nizine dok su rijeđa manja naselja i zaseoci nastala u plodnijim zaravnjenim područjima unutrašnjosti brdovitih područja.
Reljefne karakteristike	Nizovi nižih brežuljaka, brda i brdskih hrptova dinarskog smjera pružanja s lijeve (Mala Žaba, ..) i desne strane rijeke Neretve (Rujnica, Rilić, ...). Raščlanjenost reljefa krajobraznih područja većim dijelom umjerena, tek manji dio slabije raščlanjenosti. Padine značajnih nagiba do strmih (12°-55°), uglavnom do 500 mnm, osim hrptova Rujnice i Rilića, koji se uzdižu do 600-750 mnm (773 mnm, Sv. Ilija, Rilić).
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Na većim nadmorskim visinama većine krajobraznih područja dominantan površinski pokrov čine mediteranski suhi travnjaci/dračici te rijeđe primorske šume i šikare medunca, a u nižim predjelima izmjenjuju se zimzelene šume, šikare te makije medunca i crnike sa mediteranskim suhim travnjacima/dračicima. Najmanje zastupljene su površine mozaika kultiviranih površina, osim u području Glavice.
Karakteristike naseljenosti	Manja naselja nastala uz rub nizine, uglavnom uz prometnice, linearnog su karaktera, bez prepoznatljivih urbanističkih uzoraka. Izuzetak je naselje Vid koji se svojim uzdignutim smještajem, veličinom te povijesnim vrijednostima ističe a u edno predstavlja akcent u pogledima iz šireg područja. U unutrašnjosti krajobraznih područja Rilić, Glavice i Mala Žaba raštrkana su manja naselja i zaseoci okruženi poljoprivrednim površinama. Rilić: Bačina Rujnica: Stablina, Šarić Struga, Komin, Krvavac, Kula Norinska, Momići, Vid, Prud Glavice: Blace, Mihalj, Lovorje, Gradina, Slivno Ravno Dubravica – Šibovnica: Dubravica Mala Žaba: Bijeli Vir, Dželetini, Dobranje
Krajobrazne posebnosti	Područja EM (endemične svojte; kraške špilje i jame): Mala Žaba, Dubravica - Šibovnica, Glavice, Rujnica; Etnološka baština: Mala Žaba, Glavice, Rujnica, Rilić; Arheološka baština: Mala Žaba, Dubravica - Šibovnica; Park šuma: Dubravica - Šibovnica (Predolac - Šibenica kod Metkovića) Prirodni krajobraz: Rilić (Bačinska jezera) Režim stroge zaštite: Glavice (Slivno-Ravno - nekropola stećaka; Podgradina - tvrđava Brštanik); Rujnica: (Vid - arheološka zona Narone, Erešova kula); Rilić (Bačina - Crkva Sv Luke, Vila Rustika - položaj Zadje, arheološka zona Zavod, zaseok Tomaševići)
Problematika	Veliki prometni koridori.
Krajobrazni uzorci 1.1.1 b Rujnica 1.1.1 e Mala Žaba	
	

1.1.2 PRIRODNI KRAJOBRAZ ZARAVNI		
Opseg	Područje zaravni u krajobraznoj regiji doline Neretve.	
Krajobrazna područja	a) Čukovica - Omrkli	
Krajobrazne karakteristike	Veća krška zaravan nižih nadmorskih visina, većim dijelom reljefno raščlanjena a manjim zaravnjena obrasla je uglavnom prirodnom vegetacijom. Dominantan prirodni pokrov čine površine suhi travnjaci i dračici. U nižim zaravnjenim dijelovima područja razvile su se zimzelene šume i makija crnike te jedino naselje.	
Reljefne karakteristike	Niža zaravan (150-200 mnm) koja se proteže i područjem BiH. Rubne dijelove zaravni definira hrbat Male Žabe (sa SI stane) te niz humova prema nizini Neretve (zapadno).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dominiraju submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci/dračici, u manjoj mjeri šume i šikare crnike te hrasta medunca.	
Karakteristike naseljenosti	Manji zaseoci tradicionalnih arhitektonskih obilježja i materijala kamene arhitekture. Naselja: Vidonje	
Krajobrazne posebnosti	Etnološka baština; Arheološka baština	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		
1.1.2. a Čukovica - Omrkli		

1.1.3 PRIRODNI KRAJOBRAZ KRŠKIH JEZERA		
Opseg	Područje krških jezera u krajobraznoj regiji do- line Neretve.	
Krajobrazna područja	a) Baćinska jezera	
Krajobrazne ka- rakteristike	Prirodni karakter krajobraza i njegovu iznimnu vrijednost čini šest spojenih jezera: Oćuša, Crniševo, Podgora, Sladinac, Šipak i Plitko jezero i jednog odvojenog – Vrbnik, To su jezera još očuvanih prirodnih obilježja reljefa i uzvodne vegetacije te obilježja dominantno prirodnog površinskog pokrova, površina travnjaka i dračika te šuma i makije. Kultivirani i izgrađeni dijelovi područja u manjoj su mjeri prisutni no zbog trenda širenja potencijalno ugrožavaju karakter i prirodne krajobrazne kvalitete.	
Reljefne karak- teristike	Krška jezera, kriptodepresije (dno ispod razine mora). Porijeklom nekoliko potopljenih i sedi- mentima zatrpanih udolina ili vrtača međusobno odvojenih humovima nagnutih do strmih padina (12°-55°), čiji vršni dijelovi danas formiraju izrazito nepravilno i razvedenu obalu je- zera. Vremenom se u dnima pojedinih dublje uvučenih jaruga ili udolina sedimentacijom izdiglo dno i formiralo ravno kopno.	
Karakteristike pokrova - nam- jene prostora	Karakteristike površinskog pokrova određuju dominantno prisutne prirodne površine medite- ranskih suhih travnjaka i dračika te u manjoj mjeri čiste vazdazelene šume i makija crnike. Na padinama su nastala manja naselja, a na zaravnjenim dijelovima mozaici kulturnih površina – maslinici i manje oranice te povrtnjaci.	
Karakteristike naseljenosti	Niz longitudinalnih manjih naselja smještenih duž ruba jezera u istočnom i južnom dijelu kra- jobraznog područja, različitih arhitektonskih obilježja, od tradicionalne do suvremene. Naselja: Peračko Blato, Baćina	
Krajobrazne posebnosti	Područje predstavlja hidrološki krški fenomen. Područja EM svojte i staništa: Pukotina u tunelu polje Jezero (Špiljska kongerija) Prirodni krajobraz: Baćinska jezera Režim stroge zaštite: Baćina (starokršćanska bazilika Sv. Andrija)	
Problematika	Divlja gradnja uz obalu jezera	
Krajobrazni uzorci		
 		

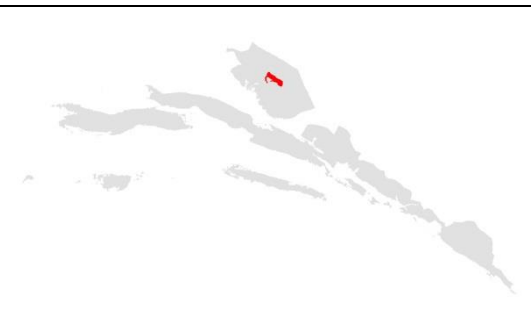
Baćinska jezera (DT)

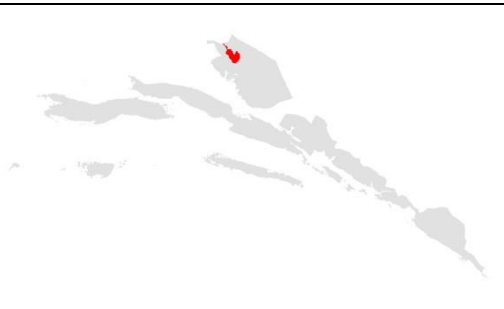

Peračko Blato

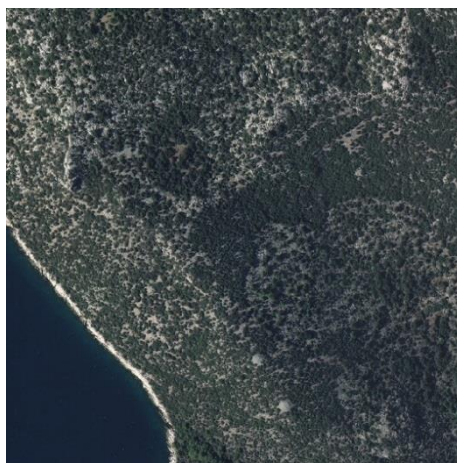
1.2 KRAJOBRAZ POLJA I UDOLINA

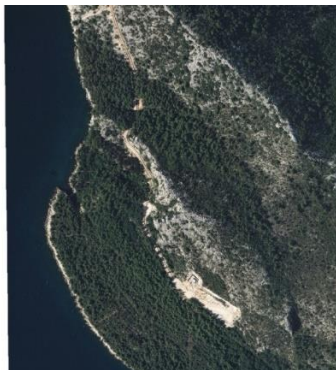
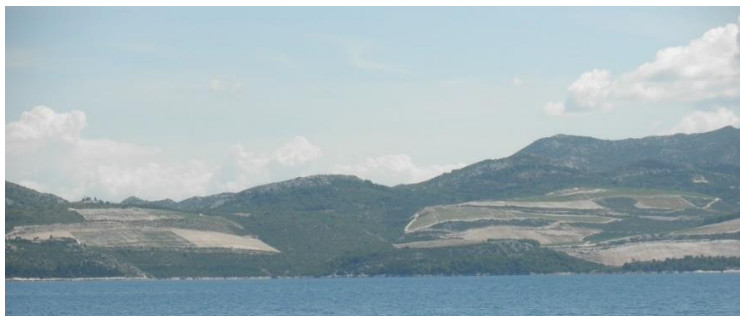
1.2.1 KULTURNI KRAJOBRAZ KRŠKIH POLJA		
Opseg	Veliko krško polje u sjevernom dijelu krajobrazne regije Neretve koje se nastavlja i na teritoriju BiH.	
Krajobrazna područja	a) Jezero	
Krajobrazne karakteristike	Kulturni karakter većeg krškog polja dinarskog smjera pružanja određuju u prvom redu velike poljoprivredne površine intenzivno obrađenog dna, pravilnih geometrijskih oblika izduženih parcela. Njihova organizacija i usmjerenost je uglavnom pravilna geometrijska i poprečna na os polja osim uz meandrirajući tok vodotoka Matice. Tu se krajobrazni uzorak mijenja i prilagođava organskim oblicima vodenog toka i razbacanih humova te postaje sitniji, različit u prostornoj usmjerenosti i veličini parcela te vizualno raznolikiji i zanimljiviji. Prirodniji dijelovi područja manje su zastupljeni i nalaze se uglavnom u višim dijelovima područja praćeni prirodnom vegetacijom uglavnom suhih travnjaka s nešto manje šumskih površina.	
Reljefne karakteristike	Krajobrazno područje karakteriziraju dva široka i duga zaravnjena polja između brdskih hrptova ili nizova brda dinarskog smjera pružanja. Brda koja ih razdvajaju nadmorskih su visina od 200-300 pa i do 510 m, znatno nagnutih do strmih padina. Zaravnjeni dijelovi polja prostorni su, nižih nadmorskih visina 20-50 m i raščlanjeni rubno smještenim, raspršenim manjim humovima i rijekom (Matica).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dno polja raščlanjuju velike pravilne poljoprivredne površine voćnjaka, vinograda i oranica. Na zapuštenim terenima i nižim terenima uslijed prirodne sukcesije razvijaju se bušici. Na krškim padinama, izuzev malobrojnih mozaika kultiviranih površina uz naselja, uglavnom prevladavaju mediteranski suhi travnjaci/dračici s manjim udjelom čiste vazdazelene šume i makija crnike te primorske, termofilne šume i šikare medunca	
Karakteristike naseljenosti	Izgrađenost prostora je mala u vidu manjih sela i zaseoka smještenih na padinama duž ruba polja. Naselja: Otrić-Seoci, Staševica, Spilice, Kobiljača	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM svojte i staništa: Ponor Crni Vir; Etnološka baština	
Problematika	Veliki prometni koridori	
Krajobrazni uzorci		
1.2.1 a Jezero		
Pogled na polje Jezero		
		

1.2.2 KULTURNI KRAJOBRAZ UDOLINA		
Opseg	Područje udoline Desne nalazi se između brdovitog područja Rujnice i nizine Neretve.	
Krajobrazna područja	a) Desne	
Krajobrazne karakteristike	Krajobrazno područje je izdužena udolina strmih krških padina i zamočvarenog dna čiji karakter dominantno određuju kulturno krajobrazni uzorci poljoprivrednih površina te naselja na padinama brda i plodnom dnu udoline. Kulturni karakter područja na padinama je izrazitiji i prostorno se širi podizanjem novih nasada na višim dijelovima. Iako je dno udoline po strukturi kompleksnije i raznolikije, jer uključuje raštrkana naselja okružena kulturnim krajobrazom i prirodnim vegetacijskim pokrovom te kulturni krajobraz jendeka, kulturni karakter krajobraza polako nestaje.	
Reljefne karakteristike	Izduženo područje udoline između hrpta Rujnice i Donje gore, dinarskog smjera pružanja, karakteriziraju značajno nagnute do strme padine (12°-55°). U početku relativno usko dno, postepeno se spušta i širi od JI prema SZ, gdje se formira široko i ravno, uglavnom zamočvareno dno povezano u JZ dijelu, između Donje gore i Senske glave, s nizinom Neretve. Veći dio dna udoline	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Na padinama okolnih brda prevladavaju mediteranski suhi travnjaci i dračici, s manjim udjelom primorske šume i šikare medunca te vazdazelene šume i makija crnike. U nižim dijelovima prisojnih padina Rilića i višem JI dijelu dna udoline krških karakteristika prevladavaju mozaici kultiviranih površina. Nizinski SZ dio udoline je po obilježjima i tipu prirodni nizinski krajobraz močvara i jezera u kojem dominiraju tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi te manji travnjaci kao i oranice u višim rubnim dijelovima dna.	
Karakteristike naseljenosti	Niz manjih zaseoka, smještenih na nižim padinama Rujnice, duž zapadnog i sjevernog ruba dna udoline. Longitudinalnog prostornog uzorka, različitih arhitektonska obilježja, od tradicionalnih (Ošac) do suvremenijih (50ih – 90ih, Virjaci). Izgrađene dijelove naselja i okolne padine strukturira kulturni krajobraz maslinika, vinograda i povrtnjaka, a u višim rubnim dijelovima doline oranice i jendeci, kanalima povezana s jezerom Jezero i Neretvom. Područje je manjim dijelom naseljeno, djelomično zapušteno i u prirodnoj sukcesiji. Manja naselja: Modro oko, Ošac, Šišin, Strimen, Virjaci, Masline, Marevine, Vrh Desne	
Krajobrazne posebnosti	Etnološka baština; Arheološka baština; Režim umjerene zaštite: Plina	
Problematika	Postojeći trend depopulacije područja i zapuštanja kulturnog krajobraza posebno u području udoline.	
Krajobrazni uzorci		
1.2.2 a Desne		
Pogled na udolinu Desne		
		

1.2.3 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ POLJA S HUMOVIMA		
Opseg	JI dio velikog polja Jezero.	
Krajobrazna područja	a) Jezero	
Krajobrazne karakteristike	Mješoviti karakter krajobraza ovog tipa određen je podjednakim prisustvom prirodnih i kulturno krajobraznih elemenata u strukturi područja. Padine okolnih brda i brojni humovi različitih veličina prekriveni su prirodnim pokrovom i uz vodene elemente, meandrirajući tok rijeke Matice i jezero Plina čine prirodnu osnovu područja. No ona je velikim dijelom raščlanjena kompleksnim kulturno krajobraznim uzorcima manjih polja i naselja.	
Reljefne karakteristike	Rubni dio izduženog većeg polja raščlanjen brojnim krškim humovima različitih veličina, koja artikuliraju prostor i stvaraju manja polja i udoline. Konkavni humovi znatno nagnutih padina (12°-32°), a ravno dno raščlanjeno manjim i povremenim vodotocima.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	U dnu mozaik kultiviranih površina te mediteranski suhi travnjaci /dračici, na padinama čiste vazdazelene šume i makija crnike i dračci.	
Karakteristike naseljenosti	Manji zaseoci: Dropulići, Gnječi, Radaljci, Kula, Puljan	
Krajobrazne posebnosti	Etnološka baština; Prirodni krajobraz - Plina Jezero	
Problematika	Veliki prometni koridori	
Krajobrazni uzorci		
		
1.2.3 a Jezero		1.2.3. a Jezero

1.3 KRAJOBRAZ PADINA PRIOBALJA

1.3.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ PADINA		
Opseg	Priobalne padine krajobrazne regije donje Neretve, SZ od Ploča.	
Krajobrazna područja	a) Dobrogošće - Ploče	
Krajobrazne karakteristike	Prirodni karakter područja izrazit je i gotovo netaknut, a određen je strmim i visokim prirodnim padinama priobalnog niza brda i prirodnom vegetacijom travnjaka i dračika te čiste vazdazelenе šume i makija crnike. Manje skupine kuća i poljoprivredne površine nalaze se krajnjem SZ dijelu Baćina.	
Reljefne karakteristike	Područje obuhvaća priobalne padine, od obalne linije do linije vrhova prvog priobalnog niza brda, uglavnom do 330 m nv, no čak i do 520 m nv., umjereno raščlanjenog reljefa. Obalna linija slabo do umjereno razvedena. Prema morfologiji i nagibu razlikujemo uske i strme padine ujednačenih nagiba. Najveći dio područja karakteriziraju značajno nagnute do strme (12° - 32°) padine.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Područjem dominiraju suhi travnjaci i dračici, te manjim dijelom mediteranske čiste vazdazelenе šume i makija crnike. Ponegdje se pojavljuju šikare medunca, te nasadi crnogorice i borove šume.	
Karakteristike naseljenosti	Područje je potpuno neizgrađeno osim manjih skupina kuća naselja Baćina i sakralnog objekta - crkve i groblja.	
Krajobrazne posebnosti	Režim stroge zaštite: Baćina - crkva sv. Jurja; Koridor za kornjače Koridor za ptice	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
 1.3.1. a Dobrogošće 1.3.1. a Dobrogošće Priobalne padine predjela Dobrogošće		

1.3.2 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ PADINA		
Opseg	Priobalne padine krajobrazne regije donje Neretve, JI od delte Neretve.	
Krajobrazna područja	a) Duba - Duboka	
Krajobrazne karakteristike	Mješoviti karakter područja je rezultat, u novije vrijeme sve intenzivnije, transformacije prirodnih padina većim poljoprivrednim površinama, posebno vinogradarskim, te širenja tradicionalnih naselja u uvalama kao i kultiviranih površina u njihovom okruženju.	
Reljefne karakteristike	Područje obuhvaća priobalne padine, od obalne linije do linije vrhova prvog priobalnog niza brda (priobalni hrbat Sljeme, ...), uglavnom do 300 m nv, ponegdje i do 390 m nv., većim dijelom umjereno raščlanjenog reljefa. Obala umjereno razvedena s više dubljih uvala. Prema morfologiji i nagibu razlikuju se uske i strme padine ujednačenih nagiba. Veći dio područja karakteriziraju značajno nagnute do strme (12° - 32°) padine JZ ekspozicije.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Znatno nagnute prisojne padine uglavnom pod novim velikim površinama vinograda <i>djelomično pod terasama</i> i s ponešto starijih manjih poljoprivrednih površina, te osojne padine obrastaju mediteranski suhi travnjaci i dračici.	
Karakteristike naseljenosti	Naseljenost područja je mala i to uglavnom na obali, posebno u uvalama: Kremena, Komarina, Duboka, Klek.	
Krajobrazne posebnosti	Etnološka baština i Arheološka baština Režim stroge zaštite: Klek - kula Nonković s okolnim kućama; Slivno-Ravno - ruševine Smrdan grada; Režim umjerene zaštite naselja: Klek; Koridor za kornjače	
Problematika	 <i>Budući most za Pelješac (DT)</i>	
Krajobrazni uzorci		
 1.3.2. a Duba - Duboka 1.3.2. a Duba - Duboka <i>Pogled na nove vinograde (DT)</i>		

1.3.3 URBANI KRAJOBRAZ		
Opseg	Manji dio naselja Ploče smješten na krškim padinama sjeverno od Crne rijeke.	
Krajobrazna područja	a) Ploče	
Krajobrazne karakteristike	Urbana struktura krajobraza Grada Ploče nastala je kao rezultat prilagođavanja karakteristikama i prostornim ograničenjima lokacije, što je u kontekstu potreba za stanovanjem obližnje morske luke i intenzivne izgradnje urbane aglomeracije iza II svjetskog rata rezultiralo je izduženim oblikom naselja, u gradskoj jezgri uglavnom višestambene izgradnje.	
Reljefne karakteristike	Grad Ploče je smješten u duboko uvučenoj morskoj uvali te dijelom na W obali jezera Birina, na uskom kontaktnom području brda i mora. JI i JZ padine brda Stražbenica srednjih su do značajnih nagiba. Naselje se nalazi uglavnom na nadmorskim visinama do 50 m, na srednje raščlanjenom reljefu u sjevernom dijelu, te slabo raščlanjenom u južnom kontaktnom području s nizinom.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Veći dio područja su izgrađeni dijelovi naselja dok preostali manji dio čine ostaci prirodnih površina na obroncima obraslim mediteranskom šumom i makijom.	
Karakteristike naseljenosti	Izgrađeni dijelovi naselja zauzimaju većinu teritorija krajobraznog područja a nastali su organiziranjem suvremenog naselja/gradske jezgre oko morske luke. Stambeni dijelovi naselja (Bačina, uz jezero Birina) su zbog reljefnog konteksta odvojeni i udaljeni od gradske jezgre. Nastali urbani krajobrazi neprepoznatiji su i bez jasnih prostornih uzoraka.	
Krajobrazne posebnosti		
Problematika		

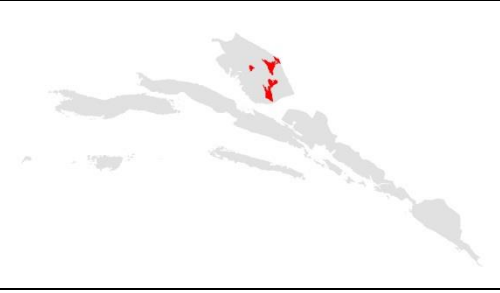
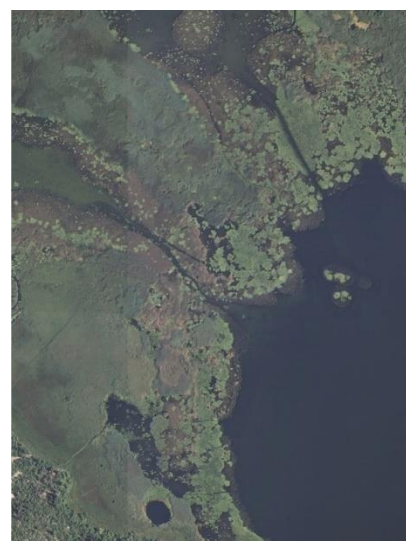
Krajobrazni uzorci

1.3.3. a Ploče

Pogled na grad Ploče

1.4 KRAJOBRAZ NIZINE I DELTE RIJEKE

1.4.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ NIZINE		
Opseg	Tip obuhvaća niže dijelove ili depresije dna doline rijeke Neretve.	
Krajobrazna područja	a) Desne b) Desna obale Neretve c) Lijeva obala Neretve	
Krajobrazne karakteristike	Prirodan karakter krajobraznog tipa određuje ravan reljef nižih dijelova doline Neretve s obiljem voda (stajaćica, vodotoka) i pratećom močvarnom i travnjačkom vegetacijom. Manje uglavnom rubno su zastupljeni mozaici kultiviranih površina u okruženju rijetkih ili naselja susjednih područja.	
Reljefne karakteristike	Reljef tipa karakteriziraju ravničarska, niža područja doline Neretve uz rubove brdskog područja i koji se šire prema toku rijeke, a mikroreljef čine veće mikrod depresije (Desne) u kojima dolazi do nakupljanja vode i formiranja brojnih vodenih tijela (močvara, manjih jezera, vodotoka, izvora). Posebnost predstavlja krajobrazno područje Desne koje je djelomično potopljena krška depresija koja je, ovisno o stanju voda, više ili manje ujezerena. Povezana je s Neretvom preko rječice Desanke i Crne rijeke. Uz rub brdskog područja nalazi se više izvora, a najveće je Modro oko u obliku krškog jezera.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Najveći dio površina krajobraznih područja ovog tipa, zauzimaju prirodni krajobrazi trščaka, rogozika i visokih šiljeva i šaševa, a manjim dijelom mediteranskih suhih tavnjaka/dračika. U višim, uglavnom rubnim, melioriranim dijelovima dna nizine prevladava mozaik kultiviranih površina, uglavnom oranica i voćnjaka. Tu se mogu se pronaći pojedini tipovi pokrova karakteristični za susjedna područja kao što su makije crnike, suhi travnjaci i bušici te mozaici kultiviranih poljoprivrednih površina koja okružuju susjedna aktivna naselja.	
Karakteristike naseljenosti	Područja ovog krajobraznog tipa nisu naseljena.	
Krajobrazne posebnosti	Posebnost krajobraznog tipa su jendeci, močvare, jezera i izvori, a poseban je najveći izvor Modro oko u obliku krškog jezera, vode nebesko plave boje. Reprezentativan primjer krajolika donjeg toka Neretve karakteriziran naplavljenim krškim depresijama, s obiljem vode i močvarnih biotopa. Etnološka baština; Desne, Neretva Arheološka baština: Desne, Neretva Režim stroge zaštite: Neretva - Vid (kuća Bukovac-Šiljeg, kuća Markota) Značajni krajobraz: Desne - Modro oko i jezero uz naselje Desne Posebni rezervat; Neretva - Pod Gredom Kultivirani krajolik doline Neretve - Neretva	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
 1.4.1. c lijeve obale Neretve 1.4.1. c lijeve obale Neretve		

Jezero Kutina (DT)

Jezero Kutina (DT)

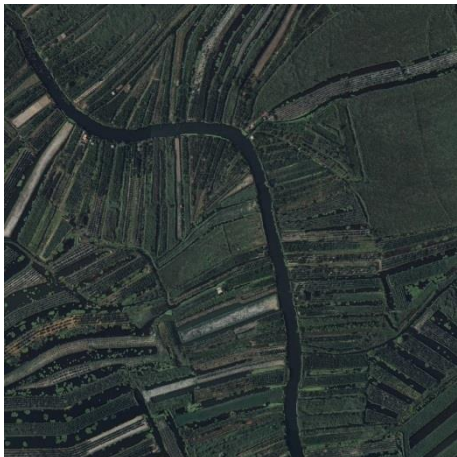

Pogled na Modro jezero

1.4.2 KULTURNI KRAJOBRAZ NIZINE		
Opseg	Tip nalazimo u nizini rijeke Neretve od Metkovića do Opuzena, uz tok Male Neretve i na desnoj strani ušća Neretve.	
Krajobrazna područja	a) Ploče b) Mala Neretva c) Opuzen - Metković d) Sv.Vid	
Krajobrazne karakteristike	Na nastanak kulturno krajobraznog obilježja utjecala je prije svega riječna nizina ispresjecana koritom rijeke Neretve i njenih rukavaca, unutar kojih se izmjenjuju veće cjeline mozaika poljoprivrednih površina te linearnih naselja smještenih uz prometnice i središnji dio toka rijeke Neretve. Krajobrazna područja uz ušće rijeke osim toga karakteriziraju i tradicionalni poljoprivredni krajobraz jendeka te prirodni krajobraz močvara i jezera s ponegdje prisutnim humovima. Karakterističan je pravilan geometrijski kulturno krajobrazni uzorak a čine ga uske izdužene poljoprivredne parcele, okomite na korito rijeke i prometnice koje se paralelno ili zrakasto šire.	
Reljefne karakteristike	Reljef čini uglavnom ravno dno nizine, unutar kojeg u južnom rubnom dijelu nalazi nekoliko vapnenačkih krških humova. Mikroreljef čine veće mikrodepresije u kojima dolazi do nakupljanja vode i formiranja močvara i manjih jezera. Bitno obilježje krajobrazne strukture su vodeni tokovi (prirodni - stalni, povremeni, spori, turbulentni i izgrađeni - kanali) kao i vodena tijela (jezera).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	U višim i melioriranim dijelovima dna prevladavaju mozaici kultiviranih površina, uglavnom voćnjaka i oranica. U rubnim dijelovima nizine mogu se pronaći pojedini tipovi pokrova karakteristični za susjedna područja kao što su makije crnike, suhi travnjaci i bušici.	
Karakteristike naseljenosti	Nizinski dijelovi naselja smještenih na padinama duž ruba nizine (dijelovi naselja Kula Norinska, Krvavac i Mlinište) te predgrađe Metkovića. Karakteristična je linearna urbanizacija duž prometnica, te uz glavni tok rijeke, s uskim i dugim parcelama poljoprivrednih površina koje se nastavljaju iza stambenih objekata.	
Krajobrazne posebnosti	Posebnost su jendeci te močvare i jezera. Arheološka baština: Neretva Režim stroge zaštite: Neretva - Kula Norinska (Kula u Kuli Norinskoj), Vid (crkva Sv. Vida) Kultivirani krajolik doline: Neretve - područje uz Neretvu oko Vida i Metkovića i područje oko Neretve uz Deltu Oštećena gradska seoska Koridori za kornjače	
Problematika		
Krajobrazni uzorci	 	

Banja, Ploče

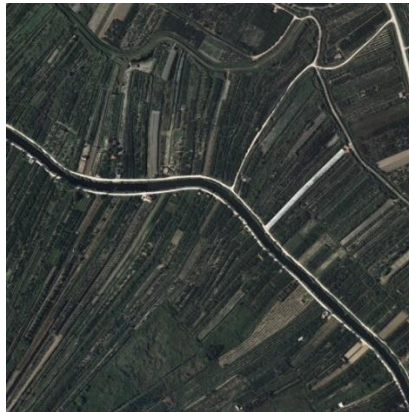
1.4.3 KULTURNI KRAJOBRAZ JENDEKA		
Opseg	Tip obuhvaća dva krajobrazna područja s jendečkim površinama na desnoj obali Neretve.	
Krajobrazna područja	a) Pižinovac b) Prunjak	
Krajobrazne karakteristike	Kulturni karakter jendečkih krajobraza nastao je tradicionalnim „jendečenjem“ močvarnog zemljišta, stvarajući nepravilnu mrežu kanala i poljoprivrednih parcela/površina koje se prilađođavanju prirodnim datostima nizine Neretve (vodotocima, humovima,...). Krajobrazni tip predatavlja jedinstven i iznimno vrijedan primjer kulturnog krajobraza. Posebnost su i prirodni dijelovi močvarnih površina i jezera u južnom dijelu delte.	
Reljefne karakteristike	Reljef ovog jedinstvenog tipa obilježava ravno dno riječne nizine, koje je tradicionalnim načinom stvaranja plodne zemlje "jendečenjem" tj. kopanjem kanala i nasipavanjem izvađenog mulja na novonastalu parcelu pretvoreno u mrežu kanala i izduženih plodnih površina. U južnom dijelu delte, blizu ušća nalazi se nekoliko vapnenačkih krških glavica/humova. Od mikroreljefnih obilježja prisutne su veće mikrodepresije u kojima dolazi do nakupljanja vode i formiranja močvara i manjih jezera.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Zbog obilja vode najveće dijelove područja ovog krajobraznog tipa prekriva močvarna vegetacija (tršćaci, rogozici,..) te nešto zimzelene šume, no na površinama plodnih jendeka uzgajaju se brojne poljoprivredne kulture.	
Karakteristike naseljenosti	Krajobrazni tip nema naselja.	
Krajobrazne posebnosti	Posebnost i vrijednost tipa su jendečki krajobrazi te prirodne površine močvare i jezera. Etnološka baština; Arheološka baština: Oštećena gradska seoska; Kultivirani krajolik doline: Neretva - područje oko Neretve uz Deltu; Posebni rezervat: Jugoistočni dio delte rijeke Neretve	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		
1.4.3. b Prunjak 1.4.3. a Pižinovac		

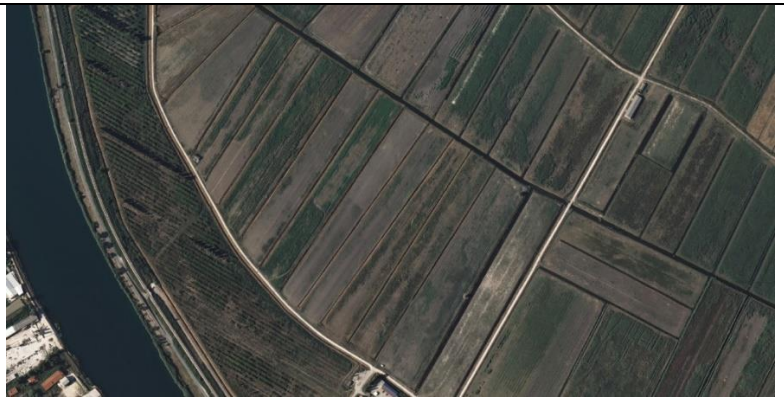

Pižinovac (DT)

Prunjak (DT)

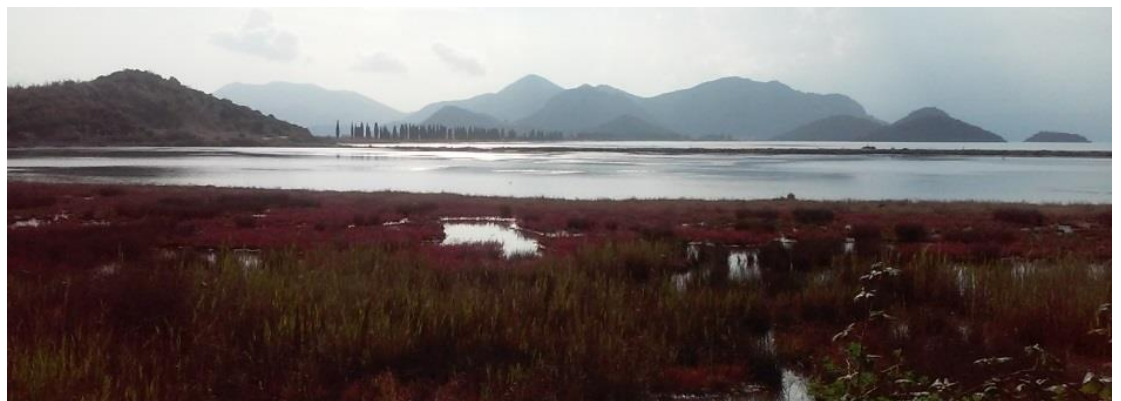
1.4.4 POLJOPRIVREDNI I KULTURNI KRAJOBRAZ DELTE		
Opseg	Delta Neretve, područje nizvodno od Opuzena do ušća Neretve.	
Krajobrazna područja	a) Jezero Modrić - Soline b) Blato c) Mlinište - Boturica - Koš	
Krajobrazne karakteristike	Krajobraz intenzivne poljoprivrede, velikog mjerila, sa manjim udjelom prirodnih krajobraznih elemenata, koji prelazi u jendečki kulturni krajobraz i specifičan krajobraz krajolika ušća Neretve.	
Reljefne karakteristike	Ravno dno je izvorno bilo razdijeljeno razgranatim rukavcima (očuvano na samom ušću, južno od Ploča), danas pretvorenima u brojne površine s meliorativnim kanalima. Na južnom rubnom dijelu se nalazi nekoliko vapnenačkih krških humova.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dominantno poljoprivredno područje pod melioriranim oranicama i voćnjacima, uglavnom mandarina. U južnom dijelu kulturni mozaik manjih jendečkih poljoprivrednih parcela.	
Karakteristike naseljenosti	Manja mjesta i zaseoci smješteni duž ruba nizine ili u nizini, uz veće vodotoke. Arhitekturu naselja karakterizira tradicionalna osnova s naknadnim nadogradnjama te suvremenim interpolacijama u tradicionalnoj strukturi naselja i zaseoka. Rogotin, Šarić Struga, Banja, Komin, Buk Vlaka, Lovorje, Tuševac, Otok	
Krajobrazne posebnosti	Posebna vrijednost i specifičnost krajobraznog tipa su kompleksne stukture kulturno krajobraznih uzoraka jendeka. Točkasta područja EM svojte i staništa: Izvor Bijeli Vir Arheološka baština: Oštećena gradska seoska; Kultivirani krajolik doline: Neretva - područje oko Neretve uz Deltu; Posebni ornitološki i ihtiološki rezervat: Jugoistočni dio delte rijeke Neretve Posebnost tipa su jendečki kulturni krajobrazi.	
Problematika	 <i>Betoniranje nasipa: okolica Mliništa (DT)</i>	
Krajobrazni uzorci		
 		
<i>1.4.4. a Jez. Modrić - Soline</i>		<i>1.4.4 a Modrić - Soline</i>

1.4.4 a Modrić - Soline

Ušće Neretve (DT)

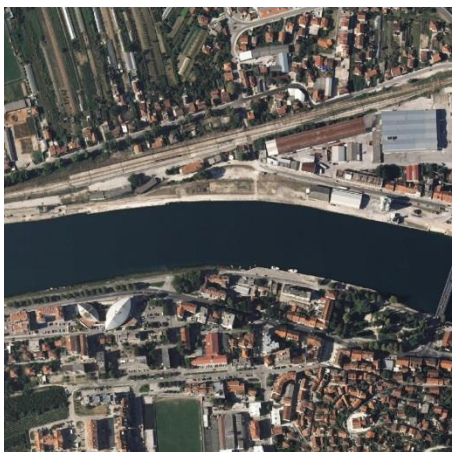
Ušće Neretve (DT)

Ušće Neretve (DT)

Blato

1.4.5 URBANI KRAJOBRAZ		
Opseg	Izgrađeni dijelovi naselja Metković, Opuzen te luke Ploče.	
Krajobrazna područja	a) Ploče b) Opuzen c) Metković	
Krajobrazne karakteristike	Urbani karakter središnjih naselja doline Neretve nastalih uz korito rijeke određen je prvenstveno visokim stupnjem izgrađenosti njihovih gradskih jezgara, uglavnom nepravilnih prostornih uzoraka prilagođenih prirodnom kontekstu te linearnom stambenom izgradnjom uzduž mreže prometnica kao i većim područjima gospodarske namjene. Uglavnom su to pravilni prostorni uzorci, dijelom prilagođeni reljefnim, hidrološkim i prometnim specifičnostima. Izgrađene dijelove naselja raščlanjuju uske i dugačke parcele poljoprivrednih površina.	
Reljefne karakteristike	Gradovi nizine Neretve nalaze se na ravnim terenima bez nagiba na krajnjim dijelovima (Ploče, Metković) te središnjem dijelu nizine Neretve (Opuzen).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Nizinske dijelove naselja Ploče karakteriziraju površine i objekti gospodarske namjene – velika luka Ploče, dok su gradovi Opuzen i Metković većim dijelom izgrađeni, a manjim dijelom u poljoprivrednom ili gospodarskom korištenju.	
Karakteristike naseljenosti	Opuzen i Metković su urbana, prometna i gospodarska središta, Opuzen kao središte agrarnog kompleksa delte a Metković kao središte nizine Neretve. U središnjim, urbanim dijelovima naselja prevladava višestambena izgradnja dok u perifernim dijelovima dominiraju nizovi obiteljskih kuća s pratećim poljoprivrednim površinama, koje prate mrežu prometnica.	
Krajobrazne posebnosti	Arheološka baština: Opuzen Režim stroge zaštite: Opuzen, Metković režim umjerene zaštite: Metković Kultivirani krajolik doline: Neretva - područje oko Neretve uz Deltu; Spomenik parkovne arhitekture: Metković - Stari park u centru, čempres;	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
 1.4.5. c Metković 1.4.5. c Metković		

Pogled na luku Ploče (DT)

Opuzen (DT)

Opuzen (DT)

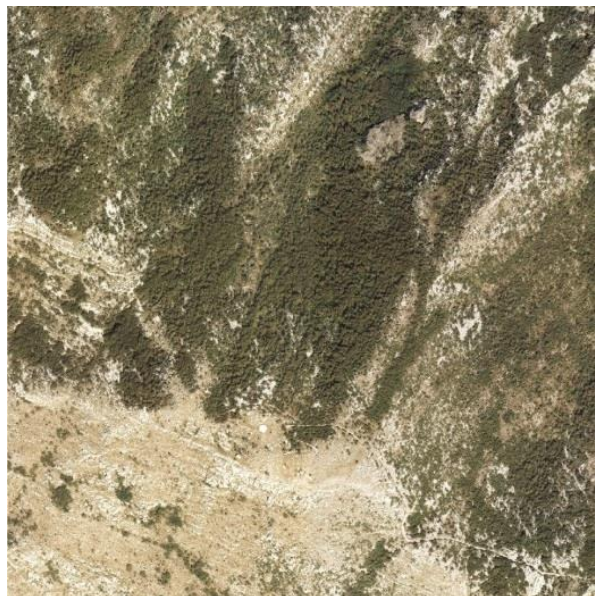
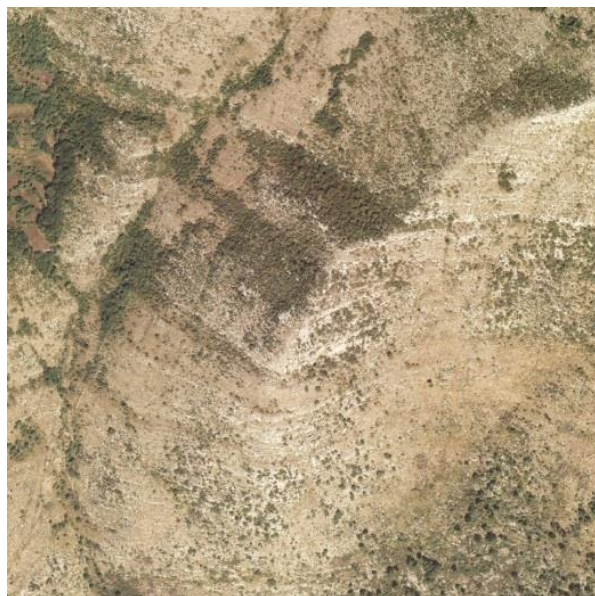

Metković (DT)

2 KRAJOBRAZNA REGIJA OBALNOG PODRUČJA SREDNJE I JUŽNE DALMACIJE

PRIOBALJE JUŽNE DALMACIJE

2.1 KRAJOBRAZ BRDA I ZARAVNI PRIOBALJA

2.1.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ GORA		
Opseg	Grebeni i padine gore Snježnice (zaleđe Konavoskog polja), viši od 700 mnm.	
Krajobrazna područja	a) Snježnica	
Krajobrazne karakteristike	Uglavnom goli gorski hrptovi strmih priobalnih i nešto blažih zaobalnih padina prirodni su krajobrazi koja dominiraju širim područjem, izrazito vizualno eksponirani. S njenih padina pružaju se panoramski pogledi na Konavosko polje i širu okolicu.	
Reljefne karakteristike	Najviši vrh u Županiji, Ilijino brdo (1233 mnm) na Snježnici, gorski hrbat dinarskog smjera pružanja, izrazito raščlanjenog reljefa. JZ padine karakteriziraju vrlo strmi nagibi padina, a SI blaži kao i u većine gorskih hrptova središnje i južne Dalmacije.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dominantno prirodni i doprirodni tipovi površinskog pokrova, u rasponu od golih stijena u najrazvedenijim dijelovima reljefa, preko suhih travnjaka i dračika, zimzelenih šikara do travnjaka, odrednice su prirodnog karaktera krajobraznog tipa.	
Karakteristike naseljenosti	Jedino naselje je Kuna Konavoska (Snježnica).	
Krajobrazne posebnosti	Kuna Konavoska - predložena kao izniman kulturni krajobraz (Andlar, 2012), Točkasta područja EM svojte i staništa: Glogova jama, Jezero špilja, Škrabuljica špilja (kraške špilje i jame važne za očuvanje endemičnih svojti)	
Problematika	Depopulacija. Prirodna sukcesija u rijetkim kulturnim krajobrazima dolaca i vrtača .	
Krajobrazni uzorci		
		

2.1.1 a Snježnica

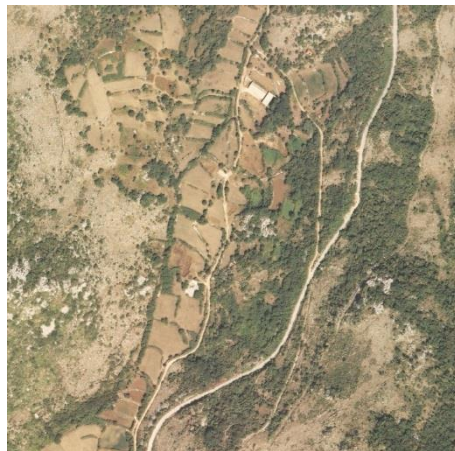
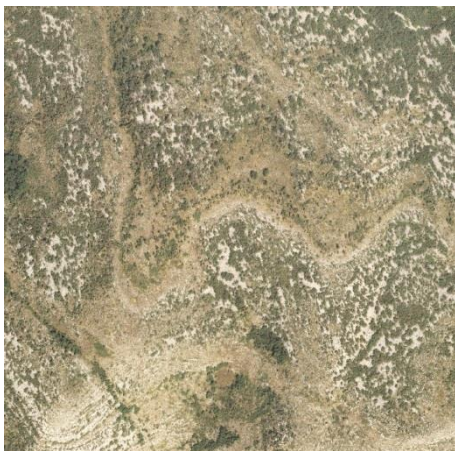
2.1.1 a Snježnica

Zaseok Kuna Konavoska

Panoramski pogled na dolac iz zaseoka Kuna Konavska

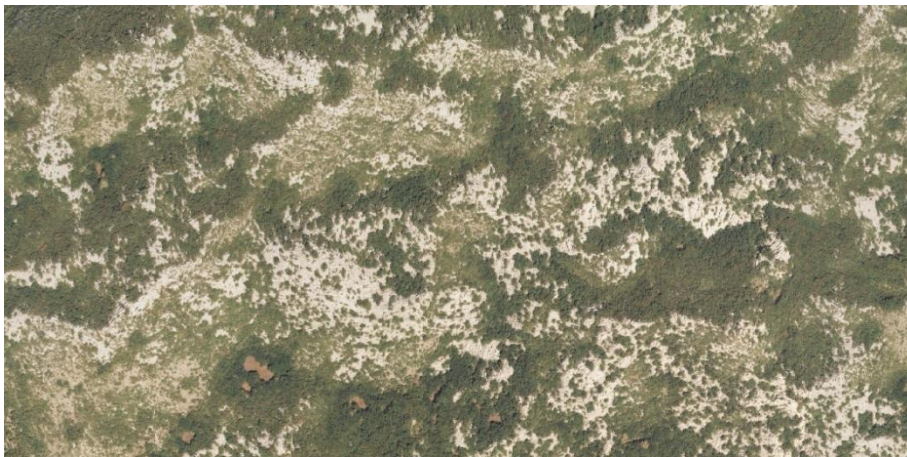
2.1.2 PRIRODNI KRAJOBRAZ BRDA I POBRĐA ZALEĐA		
Opseg	Područje zaleđa županije, uz granicu s Bosnom i Hercegovinom.	
Krajobrazna područja	a) Vrtog b) Trnovica c) Treštenovo-Tmor-Planikovica d) Planikovica - Mrčevo e) Kliševo - Osojnik f) Duba Konavoska g) Prapratno	
Krajobrazne karakteristike	Brda i pobrđa velike razvedenosti reljefa, izrazito strmih padina i izraženih visinskih razlika. Između brojnih, golih vrhova i glavica isprepliću se plodni dolci, u nižim dijelovima obrađeni a u višim obrasli prirodnim pokrovom, travnjacima, šikarama a ponegdje i šumama medunca. Zbog nepristupačnosti i klimatskih uvjeta nenaseljena područja osim naselja Trnovice. Prisutni ostaci ljudskih naselja i životinjskih nastamba. Iz rubnih dijelova i vrhova pružaju je široki panoramski pogledi na Dubrovačko primorje.	
Reljefne karakteristike	Velika reljefna razvedenost, izražena relativna visinska razlika (od 440 m do više od 900 m), nadmorske visine koje postepeno rastu od SI prema JZ. Umjereno do izrazito raščlanjen reljef prosječne nadmorske visine od 400 mnm (Duba, Trnovica) do nešto više od 650 mnm (Duba Konavoska).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dominantno prirodni i doprirodni tipovi površinskog pokrova, u rasponu od golih stijena u najrazvedenijim dijelovima reljefa, preko suhih travnjaka i bušika, do travnjaka. Uglavnom u nižim dijelovima javljaju se zimzelene šume i šikare te mozaici poljoprivrednih površina.	
Karakteristike naseljenosti	Jedino aktivno naselje je zaseok Trnovica u području Trnovica, kojeg karakterizira smještaj na samom rubu dolca. Dno dolca strukturira krajobrazni uzorak pravilnih poljoprivrednih parcela, dok je na padinama uzorak poljoprivrednih površina organskog oblika. Komunikacijski izolirano područje slabo povezano s okolnim naseljima. Karakterizira ga tradicionalna arhitektura i gradnja kamenom.	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM svojte i staništa: Kliševo-Osojnik (Špilja za Gromačkom vlakom) Spomenik prirode: Kliševo – Osojnik (Gromačka spilja) Posebni rezervat: Planikovica (Gornji Majkovi)	
Problematika	Depopulacija. Prirodna sukcesija rijetkih nekad kultiviranih dolaca. <i>Kopneni dio zaleđa prepoznat kao prostori više geološke potencijalnosti za eksploataciju arhitektonsko-građevnog kamena</i>	
Krajobrazni uzorci		
 2.1.2. f Duba Konavoska2.1.2. g Prapratno		

Zaseok Trnovica

2.1.2. c Treštenovo - Tmor - Planikovica

2.1.3. PRIRODNI KRAJOBRAZ VISORAVNI		
Opseg	II i I zaleđe Konavoskog polja (iznad 500 mnm).	
Krajobrazna područja	a) Bakoj	
Krajobrazne karakteristike	Veće zaravnjeno potpuno prirodno područje, visoravan, izrazito je raščlanjenog reljefa s brojnim vrtačama i vrlo strmih nagiba. U najvećem dijelu obrasla zimzelenim šikarama, a manjem suhim travnjacima i dračicama a tek ponegdje makijom i šumom crnike.	
Reljefne karakteristike	Zauzima visinski raspon od 630 – 800 mnm, izrazito raščlanjenog reljefa i vrlo strmih nagiba. Mikroreljef karakterizira mnogo vrtača.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	U najvećem dijelu je prekrivena zimzelenim šikarama, a manjem suhim travnjacima i dračicama a ponegdje makijom i šumom crnike te manjim kultiviranim površinama.	
Karakteristike naseljenosti	Nenaseljeno područje.	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM divlje svojte i staništa: Škrabuljica špilja	
Problematika		
Krajobrazni uzorci	 <i>Prirodni krajobraz zaravni Bakoj</i>	

2.1.4. PRIRODNI KRAJOBRAZ ZARAVNI		
Opseg	Zaravni na nadmorskim visinama do 450 m.	
Krajobrazna područja	a) Rudine b) Osojnik c) Duba Konavoska	
Krajobrazne karakteristike	Prirodni karakter zaravni još je uvijek očuvan, jer je zbog slabije pristupačnosti te reljefnih i klimatskih uvjeta utjecaj čovjeka ograničen na područja nekoliko seoskih naselja u plodnim vrtićima i dolcima (Duba Konavoska, Osojnik) zanimljivih kulturno krajobraznih uzoraka. Arheološki lokaliteti svedoče o povijesnoj prisutnosti čovjeka. Dominantno prisutan prirodan vegetacijski pokrov kamenjara s travnjacima, zimzelenim šikarama i šikarama medunca.	
Reljefne karakteristike	Primorske zaravni, niže na nadmorskim visinama od 200-400 mnm - Rudine i 280-550 mnm - Osojnik, a viša Duba Konavoska na 400 – 600 mnm. Slabo (Rudine) do umjereno raščlanjen (Osojnik, Duba Stonska) reljef karakterizira mnoštvo mikoreljefnih oblika vrtića i dolaca. Rudine su nešto blažih nagiba dok u Osojniku i Dubi Stonskoj prevladavaju vrlo strmi nagibi terena.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Na višim zaravnima (Duba Konavoska) uglavnom prevladavaju zimzelene šikare i dračici sa suhim travnjacima, dok se sporadično, uz negativne mikoreljefne oblike u kojima se akumuliralo plodno tlo, nalaze mozaici kultiviranih površina sa manjim zaseocima. Niže zaravni prekrivaju zimzelene šikare i šikare hrasta medunca te travnjaci i dračici s nešto poljoprivrednih površina u docima. Udio pojedinih uzoraka varira od izrazito prirodnih do kompleksiniji, kombinacije više tipova pokrova, od izrazito monotonih ujednačene strukture do izrazito raznolikih i dinamičnih.	
Karakteristike naseljenosti	Manja sela i zaseoci, uglavnom tradicionalne arhitekture, objekti građeni kamenom. Vezana uz mikoreljefne depresije s plodnim tlom (vrtiće i dolci). Rudine: nenaseljeno područje, Osojnik: Osojnik, Lovornovo, Žmirak, Dobrić Duba Konavoska: Jasenice, Velji Do, Baletine	
Krajobrazne posebnosti	Spomenik prirode: Osojnik (Močiljska spilja kod sela Podbrežja) Posebni rezervat: Rudine (Malostonski zaljev - životne zajednice podmorja;	
Problematika	Potencijal za vađenje kamena	
Krajobrazni uzorci		
		
2.1.4. a Rudine		

2.1.4. a Rudine

2.1.4. b Osojnik 2.1.4. c Duba Konavoska

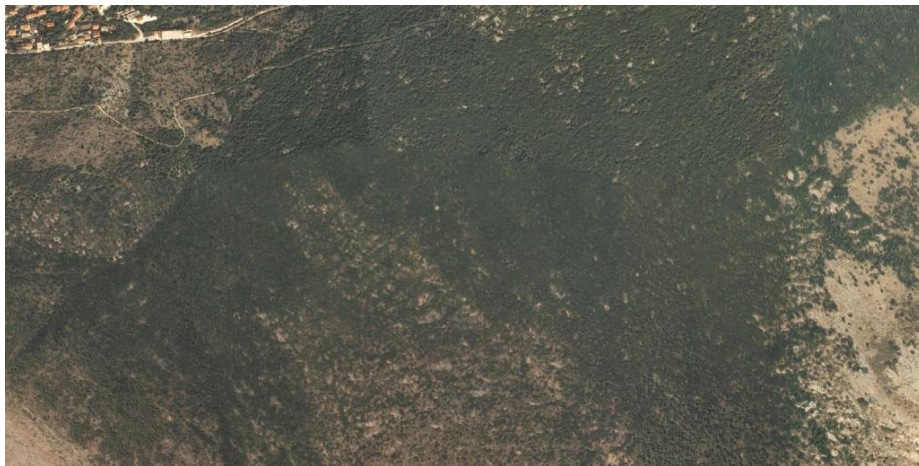
JZ dio zaravni Osojnik

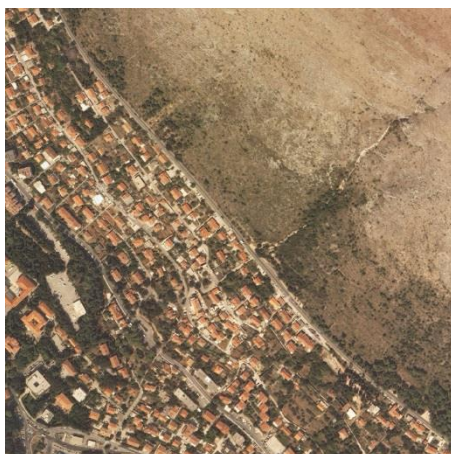
SI dio zaravni Osojnik

2.1.5 PRIRODNI KRAJOBRAZ BRDA PRIOBALJA		
Opseg	Masiv Srđa, državnom cestom DC8 uz gornji rub izgrađenog dijela grada do Gruža, rimskim vodovodom do Komolačke udoline, pa cestom Komolac - Brgat do Brgata Gornjeg. Odatle DC223 prema moru i križanja s DC8.	
Krajobrazna područja	a) Srđ	
Krajobrazne karakteristike	Brdo uz obalu, relativno strmih, golih padina i široka, vrtačama i poljima razvedena zaravan prostorni su okvir grada Dubrovnika te vizualni akcent i dominantna šireg Dubrovačkog područja. Padine brda vizualno eksponirane pogledima iz šireg područja kopna i mora a rubovi zaravni razledne točke za panoramske poglede na Dubrovnik i šire područje. Srđ obilježava krajobrazni uzorak prepletanja šuma, makije, gariga, suhih travnjaka i kamenjara. Stare fotografije, čitanje Franciskanskog katastra iz 1837. godine (Buble, 2014.) i čak ortofoto snimci iz 60-ih godina prošlog stoljeća pokazuju na postojanje terasa na južnim padinama odnosno maslinika, vinograda, oranica, vinograda i polja s maslinama i na platou Srđa, kojih ostatke je danas u prostoru ili na ortofoto snimcima praktično nemoguće prepoznati.	
Reljefne karakteristike	Blago nagnuta zaravan (od 350 mnm u SZ dijelu prema 300 mnm na JI), u S i SZ dijelu razvedena vrtačama, u JI dijelu udolina unutar koje se akumulacijom formiralo polje. Hrbat Srđa od 350 – 408 mnm. U većem dijelu umjereno raščlanjen reljef sa vrlo strmim nagibima, u manjem slabo raščlanjen s značajnim nagibima terena. Posebno izložen i ranjiv je rub platoa odnosno greben Srđa.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Za razliku od brda u zaleđu Srđ odlikuje veća zastupljenost kultiviranih površina (u središnjim i sjevernim rubnim dijelovima), gotovo u podjednakim omjerima s prirodnim područjima zim-zelenih šuma (središnji dio) i makije crnike, te nešto manje zastupljenih travnjaka i pašnjaka. Sjeverne padine obilježavaju šume.	
Karakteristike naseljenosti	Osim nekoliko manjih zaseoka jedino veće naselje je Bosanka.	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM divlje svojte i staništa: Mala špilja između Dubrovnika i Komolca (Endemične svojte; Kraške špilje i jame), Srđ - Dubrave (Šuma i šikara medunca i bjelograba), Srđ (Eumediterranski travnjac), Špilja kod Dubrovnika (Endemične svojte; Kraške špilje i jame). Osobito vrijedan prirodni krajobraz: na platou Srđa. Značajni krajobraz: Rijeka Dubrovačka Brojni ostaci civilnih i sakralnih građevina (fortifikacije, akvadukt, karavanski put) te seoske cjeline kao i arheološki lokaliteti svjedoče o povijesnom korištenju područja Srđa. Srđ je nedjeljiv dio kulturno-povijesnog krajobraza Dubrovnika kao geostrateški i graditeljski primjer fortifikacijskog krajolika gdje je zaživjela i održala se fortifikacijska izgradnja od prapovijesti pa gotovo sve do današnjih dana. Srđ prave posebnim njegova prostorna pozicija i simboličko značenje. Padine i središnji dio platoa predstavljaju, zbog reljefnih i vegetacijskih karakteristika, osobito vrijedan prirodni krajobraz, a rubovi zaravni su točke prekrasnih panoramskih pogleda na grad Dubrovnik i akvatorij šireg područja.	
Problematika	Kamenolomi i nasipavanja u JI dijelu područja (područja Rude i Ograde). Južne padine Srđa podložne eroziji. Pristisci urbanizacije, posebno problematična bi bila izgradnja vidljiva iz jezgre grada Dubrovnika, koja bi bitno narušila cjelovitost prirodnog okvira Dubrovnika.	

Krajobrazni uzorci

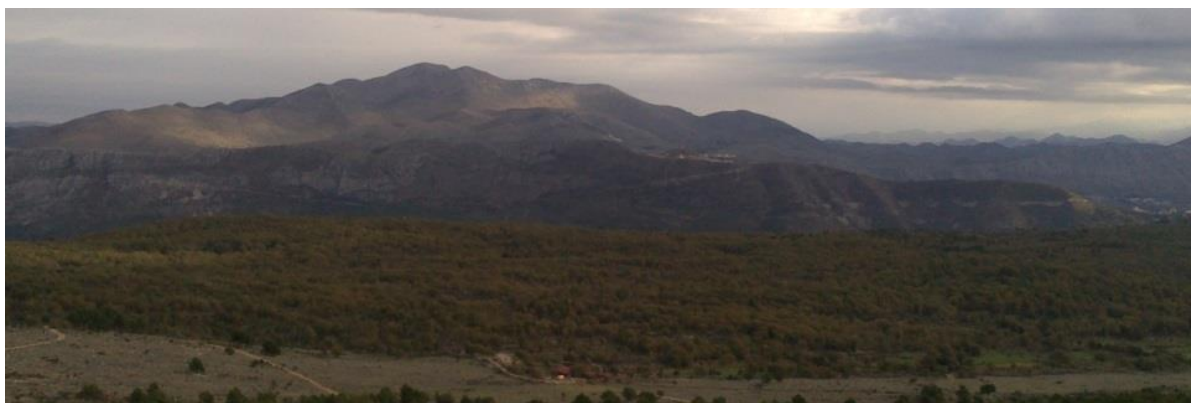
2.1.5. a Srđ

2.1.5. a Srđ

2.1.5. a Srđ

Pogled na plato Srđa

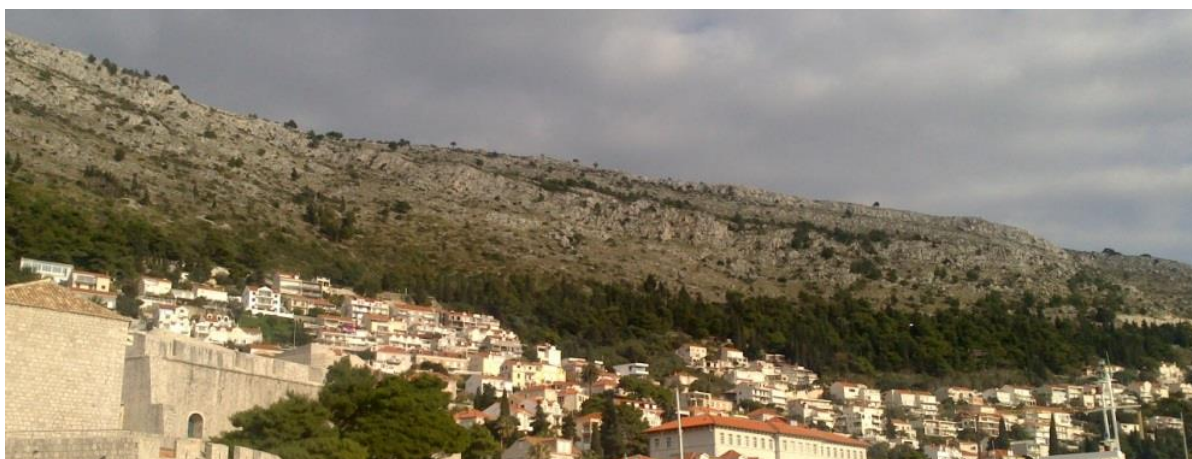
Pogled na naselje Bosanku

Sjeverne padine Srđa (Željko Šoletić)

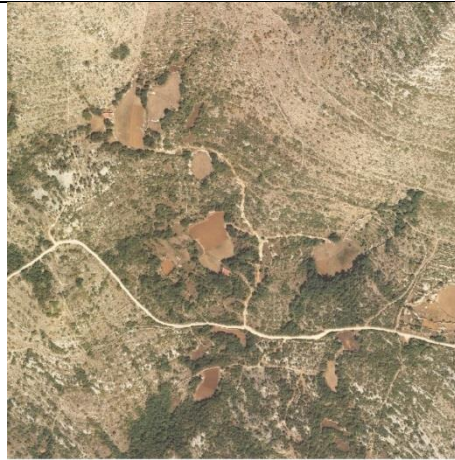
Pogled iz padina južno od Bosanke prema gradu (arhiv ZPUDNŽ)

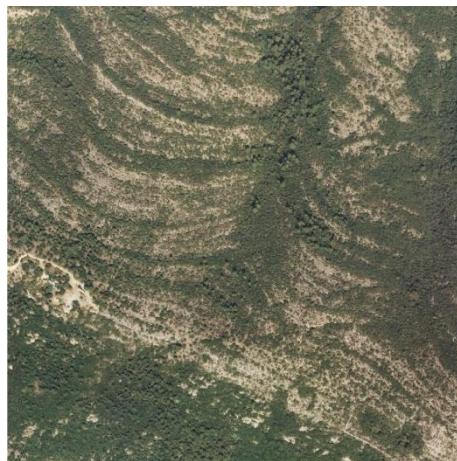
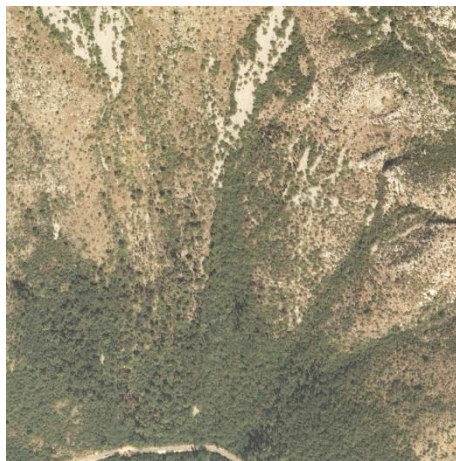
Pogled na Padine Srđa

Elementi fortifikacijskog krajolika (AM)

2.1.6 KULTURNI KRAJOBRAZ UDOLINA U BRDIMA		
Opseg	Sjeverno i sjeveroistočno zaleđe Snježnice.	
Krajobrazna područja	a) Brotnice - Šilješki b) Duba Konavoska	
Krajobrazne karakteristike	Iako je znatan dio područja udolina prekriven prirodnim pokrovom raščlanjenost područja kulturno krajobraznim elementima: kultiviranim i naseljenim plodnim dolcima, terasiranim padinama i brojnim plodnim vrtićima daje udolinama dominantno obilježje kulturnog krajobraza. Prisustvo povijesnih graditeljskih cjelina te sklopova i građevina svjedoči o povijesnom kontinuitetu u korištenju područja udolina. Razbacana naselja s pratećim kultiviranim površinama prilagođenim reljefnim karakteristikama stvaraju zanimljive kulturno krajobrazne uzorke nepravilnih, organskih oblika. Dominantno je prisutan prirodan vegetacijski pokrov kamenjara s travnjacima, zimzelenim šumama i makijom crnike te šikarama medunca.	
Reljefne karakteristike	Udoline između vrha Snježnice i brda zaleđa te zaravni usječene su u smjeru Z – I (5 km - Duba Konavoska), i u pravcu S – J (2 km - Brotnice -Šilješki). Dno udolina, razvedeno mnogobrojnim malim pojedinačnim ili grupiranim vrtićima ravnog do blago nagnutog dna (<5°). Dno Dube konavoske postepeno se uzdiže od početka (450 mn) u području sela Stravče i Dube-Konavoske prema drugom kraju u području Tuđbenog dola (550 mn). I u udolini Brotnice-Šilješki teren se postepeno spušta od 500 (Kolići) do 440 mnv (Šilješki). U nižim dijelovima Dube Konavoske značajno nagnute padine (12° - 32°), postepeno se ustrmljuju prema vrhu, gdje dosežu i vrlo strme nagibe (32°-55°). Dinamika reljefa udoline Brotnice nešto je manja zbog većeg dijela zaravnjenog dna i brojnih dolaca, a nagibi terena su blaži.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Uz veće skupine dolaca Dube Konavoske formirala su se sela Stravča i Duba Konavoska (Duba Konavoska) čija dna dolaca su obradive površine, a prisojne padine terasirane. Niže padine uz vrtiće i niži dijelovi jaruga obrasli su višom vegetacijom vazdazelenim šumama i makijama crnike, dok se u višima izmjenjuju dračici i bušici s golim stijenama. Veće površine dolaca uz Kolići, Brotnice i Šilješki prekrivaju veće površine vazdazelenih šuma i makijame crnike te mozaika kultiviranih površina.	
Karakteristike naseljenosti	Duba Konavoska: Stravča i Duba-Konavoska Brotnice - Šilješki: Brotnice, Šilješki, Kolići	
Krajobrazne posebnosti	Terasirane padine plodnih vrtića.	
Problematika	Izgradnjom naselja na plodnim terasama i vrtićima nestaju vrijedni kulturni krajobrazi.	
Krajobrazni uzorci	 	
		2.1.6. a Brotnice - Šilješki 2.1.6. b Duba Konavoska

2.2 KRAJOBRAZ POLJA I UDOLINA PRIOBALJA

2.2.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ KRŠKIH POLJA		
Opseg	Tip obuhvaća sjeverne i južne padine Konavoskog polja kao i njegov istočni rub, između priobalnih padina i brda zaleđa .	
Krajobrazna područja	a) Gornja Banda b) Južne padne Konavoskog polja c) Lijeva Rudina	
Krajobrazne karakteristike	Padine Konavoskog polja dominantno su prirodnog karaktera zbog prirodnih uvjeta (nadmorskih visina i strmina nagiba) te većim dijelom prirodnog površinskog pokrova no dijelom i zbog zapuštanja nekad obrađenih površina uz ruralna naselja koja su bila u poljorivrednom korištenju. Područje je vidljivo iz konavoskog polja a s njega se pružaju lijepi pogledi na njega.	
Reljefne karakteristike	Nadmorske visine sjevernih padina Konavoskog polja i Rudina znatno su više (Gornja banda - 220-550 mnv), izrazito raščlanjene i značajnih i vrlo strmih nagiba za razliku od južnih (70-150 mnv) koja su umjereno raščlanjene i umjerenih nagiba.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Pokrov sjeverne padine je ominantno prirodan i čine ga zimzelene šikare i suhi travnjaci dok manji dio danas čine mozaici kultiviranih površina na padinama i uz naseljena područja te šume i makija crnike. Sudeći po ostacima suhozidnih struktura nekada je to bio intenzivnije korišten prostor. Južna je padina polja znatno zelenija, najvećim dijelom pokrivena zimzelenim šumama i makijom crnike te zimzelenim šikarama, a tek manji dio pašnjacima i površinama uz naselja u poljoprivrednom korištenju. Lijeva Rudina je gotovo potpuno prirodno područje zimzelenih šikara i dračika s vrlo malo kultiviranih površina.	
Karakteristike naseljenosti	Sjeverne padine Konavoskog polja nalaze se iznad zone povijesno vrijednog ruralnog krajobraza i nisu naseljene već su nekad bile intenzivnije obrađene i naseljenije sudeći po ostacima seoskih naselja. Nenaseljeno je i područje Lijeve Rudine. Na južnim padinama polja nalazi se pokoji stambeni ili objekt u gospodarskom ili poljoprivrednom korištenju.	
Krajobrazne posebnosti	Značajni krajobraz: Gornja Banda (Konavoski dvori), dio kultrunog krajolika Pridvorje	
Problematika	Kamenolomi, divlja odlagališta, te općenito radovi koji uključuju iskope i nasipe.	
Krajobrazni uzorci		
 2.2.1. b južne padine Konavoskog polja 2.2.1. a Gornja banda Jl i l dio padina Konavoskog polja		

Jl dio padina Konavoskog polja

središnji dio padina Konavoskog polja

JZ dio padina Konavoskog polja

2.2.2 KULTURNI KRAJOBRAZ KRŠKIH POLJA		
Opseg	Krška polja smještena između priobalnih padina i brda zaleđa u kopnenom dijelu Županije.	
Krajobrazna područja	a) Imotica - Topolo - Ošlje b) Smokovljani - Visočani c) Lisac - Čepikuće d) Riđica - Mrčevo	e) Kliševo f) Ljubač g) Konavosko polje
Krajobrazne karakteristike	Dinarski smjer pružanja i longitudinalnost prostora proizlazi iz uzdužnog nizanja geomorfoloških. Više ili manje izdužena polja zaravnjenog dna ispunjenog plodnim tlom. Obradeno dno polja, naselja u dnu padina, uz rub polja. Brojne šterne, lokve i povremeni vodotoci. Različiti tipovi i veličine kulturno krajobraznih uzoraka od pravilnih do organskih, prilagođenih karakteristikama terena. Brojni ostaci seoskih naselja, te civilnih i sakralnih građevina.	
Reljefne karakteristike	Niz dolina dinarskog smjera pružanja, umjereno raščlanjenog reljefa, značajnih nagiba padina u čijim se razvedenim dnima akumulacijom formiralo plodno tlo. Umjereno raščlanjen mikro-reljef, brojne vrtače i dolci ravnog dna te manji humovi s umjereno nagnutim padinama. Nagibi terena većinom značajno do srednje nagnuti Na manjim i srednjim nadmorskim visinama (300- 500 mn). Dno ravno do blago nagnuto (<5°), u većih polja može biti raščlanjeno humovima.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dna polja s dubljim tlom uglavnom zauzimaju manje poljoprivredne površine – oranice, dok se na nižim padinama izmjenjuje mozaik kultiviranih površina i aktivna seoska područja, s prirodnim tipovima pokrova (suhi travnjaci / dračici, primorske, šume i šikare medunca te čiste vazdazelene šume i makija crnike). U nekim je poljima veći udio kultiviranih površina (Imotica-Topolo-Ošlje, Smokovljani-Visočani, Kliševo, Ljubač) dok kod drugih (Lisac-Čepikuće, Riđica-Kliševo) dominiraju prirodni tipovi pokrova - travnjaci, šikare medunca, zimzelene šikare, zimzelene šume i makija crnike.	
Karakteristike naseljenosti	Na rubovima polja smještena manja sela i zaseoci nepravilnog oblika, na prisojnim padinama plodnih vrtača i polja. Karakterizira ih tradicionalna kamena arhitektura te disperzni razmještaj skupina kuća i gospodarskih zgrada između kojih se nalaze obrađene terase. Smokovljani - Visočani: Smokovljani, Visočani, Lisac – Čepikuće: Lisac, Kotezi, Čepikuće Kliševo: Kliševo, Gromača Ljubač: Ljubač Konavosko polje: Uskoplje, Gabrili, Drvenik, Mihanići, Pridvorje, Lovorno, Donja i Gornja Ljuta, Dunave, Dubravka, Zastolje, Karasovići, Gruda, Vignje	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM divlje svojte i staništa: Lisac - Čepikuće (Lokva u selu Podimoć) Posebni rezervat: Imotica-Topolo-Ošlje (Malostonski zaljev), Smokovljani - Visočani (Malostonski zaljev), Značajni krajobraz: Konavosko polje (Konavovski dvori)	

Problematika

Kamenolomi, divlja odlagališta, te općenito radovi koji uključuju iskope i nasipe.

Kamenolom u Visočanima

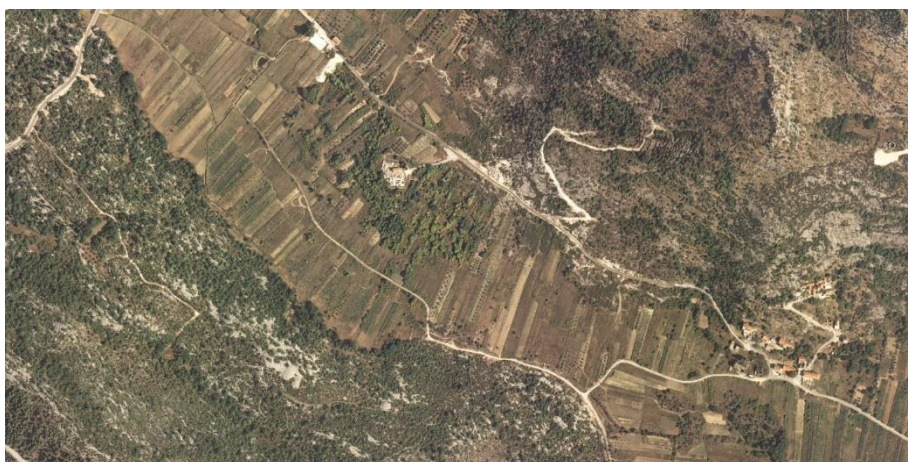

Nasipavanje otpadom i građevinskim materijalom u blizini Kliševa

Nasipavanje u sklopu infrastrukturnih radova na rubu sela Gromače

Krajobrazni uzorci

2.2.2. a Imotica - Topolo - Ošilje

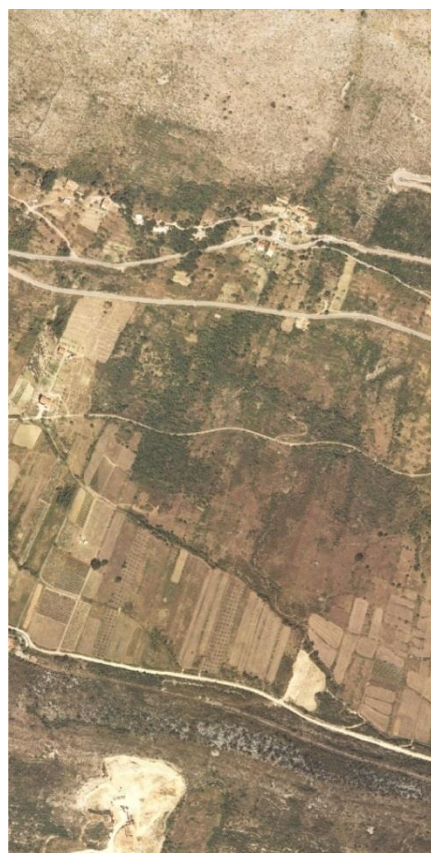
2.2.2. b Smokovljani - Visočani

2.2.2. c Lisac - Čepikuće

2.2.2. f Ljubač

2.2.2. g Konavosko polje

Stupa

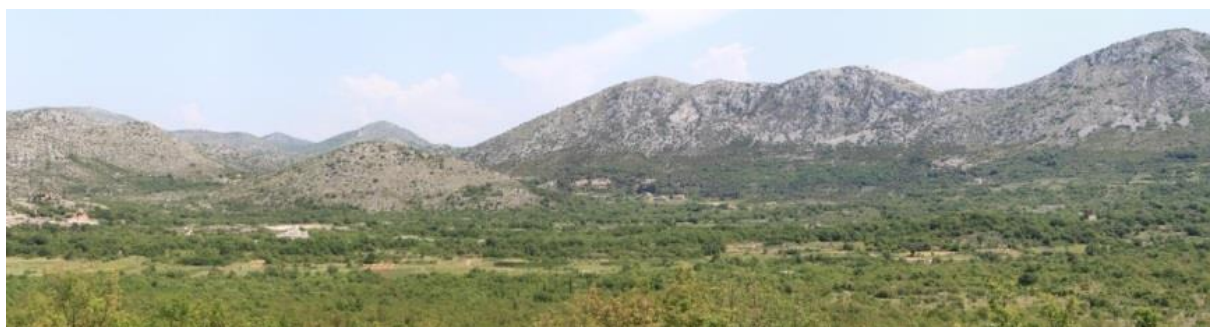
Ošlje

Smokovljani

Visočani

Čepikuće

Stećci kod Čepikuća

Riđica, gumno i polje

Mravinjac, polje i selo na SZ padini

Mrčevo, skupine kuća i obrađene terase

Kliševo

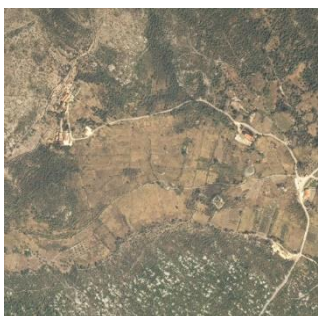
Gromača

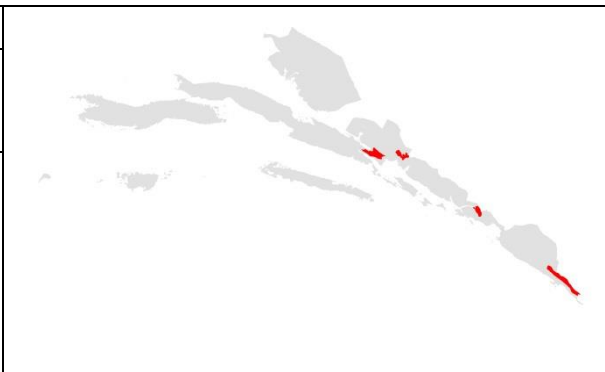
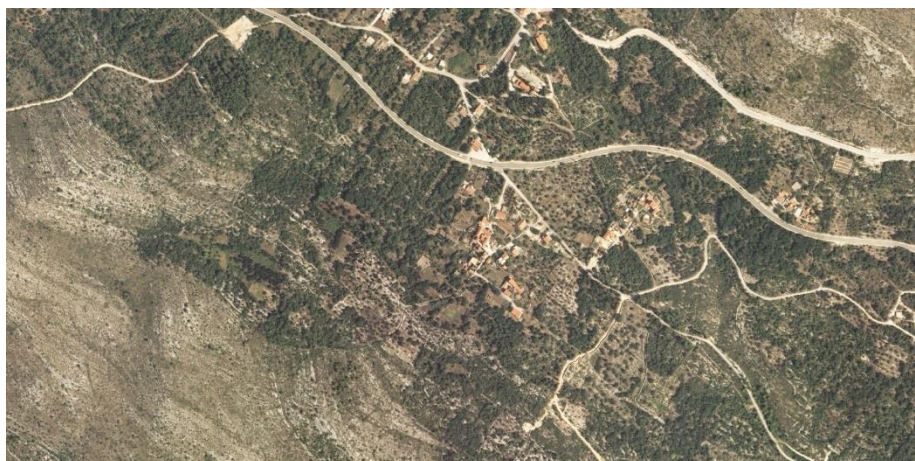

Ljubač

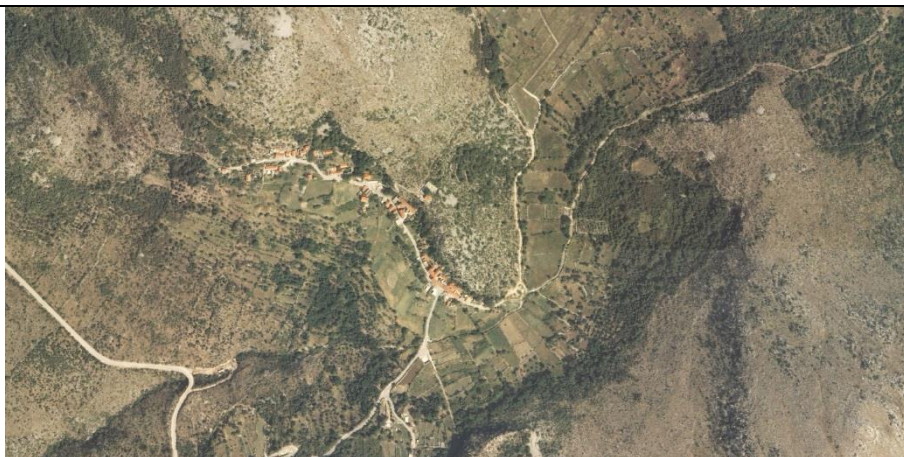

Središnji dio Konavoskog polja

2.2.3 KULTURNI KRAJOBRAZ NIZA MANJIH KRŠKIH POLJA (NIZ DOLACA U KRŠU)		
Opseg	Niz manjih polja između priobalnih padina i pobrđa zaleđa nasuprot Šipana.	
Krajobrazna područja	a) Majkovi	
Krajobrazne karakteristike	Dinarski smjer pružanja i longitudinalnost prostora koja proizlazi iz uzdužnog nizanja geomorfoloških uzoraka uvjetovala je razvoj nekoliko manjih polja u nizu. Naselja su na rubu polja nižu se jedno za drugim a prate ih dva tipa kulturno krajobraznih uzoraka, pravilni longitudinalni i nepravilni organski. Povijesna graditeljska cjelina i sakralne građevine dodatno naglašavaju kulturni karakter područja.	
Reljefne karakteristike	Niz manjih polja dinarskog smjera pružanja, u čijim se umjereno razvedenim dnima akumulacijom formiralo plodno tlo. Umjereno razveden mikroreljef vrtača i dolaca ravnog dna.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dominiraju šikare medunca, potom voćnjaci / maslinici, te travnjaci i dračci, dok u plodnim vrtačama i manjim poljima prevladava mozaik obradivih površine a na prisojnim SZ padinama su smještena aktivna seoska područja.	
Karakteristike naseljenosti	Sela i zaseoci smješteni rubno, na prisojnim SZ padinama plodnih vrtača i polja. Karakterizira ih tradicionalna kamena arhitektura te disperzni razmještaj skupina kuća i gospodarskih zgrada između i uz koje se nalaze obrađene terase.	
Krajobrazne posebnosti	Posebni rezervat: Gornji Majkovi - lokve	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
2.2.3. a Majkovi		
Pogled na zaseoke Majkova, 		
		
Majkovi, skupine kuća na prisojnoj padini udoline 		

2.2.4 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ UDOLINA		
Opseg	Skupine krških udolina smještenih u priobalnom dijelu te zaleđu priobalnih padina .	
Krajobrazna područja	a) Doli b) Mravnica - Trnova c) Trnova d) Komolačka udolina e) Vitaljina	
Krajobrazne karakteristike	Plodna ravna dna udolina većim su dijelom prirodnog pokrova, zimzelenih šuma i makija crnike te bušika, šikara medunca, dračika i suhih travnjaka, osim Komolačke udoline u kojoj prevladavaju mozaici poljoprivrednih površina uz brojna naselja. U udolini Vitaljina osim navedenog dosta površina voćnjaka i maslinika te vinograda. Povijesna seoska naselja te sakralne i civilne građevine, naročito u Komolačkoj udolini, svjedoče o bogatoj povijesti naseljenosti udolina.	
Reljefne karakteristike	Udoline u unutrašnjosti kopna (Mravnica-Trnova, Trnova, Vitaljina) na većim nadmorskim visinama 100-460 mnv, a one u priobalju (Doli, Vitaljina) raspona 40-430 mnv. Sve su umjereno raščlanjenog reljefa i značajnih nagiba terena.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	S obzirom da se radi o relativno niskim udolinama, uglavnom prevladava prirodna vegetacija čistih zimzelenih šuma i makija crnike te bušika, dok se na dnima s dubljim tlom javljaju mozaici kultiviranih površina – oranica te vinograda i maslinika na prisojnim padinama. Više površina pod poljoprivrednim površinama ima Komolačka udolina (47%), dok kod ostalih udolina prevladava prirodni pokrov zimzelenih šuma i makije crnike, šikara medunca i travnjaka. Mnogo povremenih bujičnih vodotoka i cisterni.	
Karakteristike naseljenosti	Uglavnom stara manja naselja i zaseoci duž rubova udolina ili plodnih dolaca i vrtača. Dominantno tradicionalna kamena arhitektura, izuzev Komolačke udoline, unutar koje, radi blizine Dubrovnika, prevladava suvremena arhitektura. Doli: Gornji Zaton, Zaton Doli, Đonta Doli, Ploča, Zabreže Mravnica - Trnova: Mravnica Trnova: Trnova Komolačka udolina: Komolac, Čajkovića, Podgaj, Knežica, Ladnice, Tor, Ploča, Šumet Vitaljina: Pločice, Đurinići, Višnjići, Mislitići, Trpkovići, Gornji i Donji Kraj	
Krajobrazne posebnosti	Posebni rezervat: Doli (Malostonski zaljev - životne zajednice podmorja; velike plitke uvale, mješovita šuma i makija s crnim jasenom) Vitaljina: Kultiviran krajobraz	
Problematika	Udoline u zaleđu - zahtjevi za otvaranjem kamenoloma	
Krajobrazni uzorci		
		
2.2.4. a Doli		

2.2.4. a Doli

2.2.4. c Trnova

2.2.4. e Vitaljina

Udolina Doli

Pogled iz udoline Doli na Stonski kanal

2.2.4. d Komoločka udolina

Središnji dio Komolačke udoline

JI dio Komolačke udoline

2.2.5 POVIJESNI RURALNI KRAJOBRAZ		
Opseg	Obuhvaća S padine Konavoskog polja dinarskog smjera pružanja, a nalazi se između padina Snježnice i dna Konavoskog polja.	
Krajobrazna područja	a) Konavosko polje b) Vodovađa	
Krajobrazne karakteristike	Krajobraz S padina Konavoskog polja pretežno je antropogeniziran zbog ljudske aktivnosti od pretpovijesti do danas, koja je tijekom povijesti sporo mijenjala prirodni, mediteranski krajobraz te stvarala visoko vrijedan kulturni krajobraz brojnih seoskih naselja i pratećih, terasiranih poljoprivrednih površina s ostacima predjela prirodnog krajobraza. U novije doba intenziviranjem procesa promjena, napuštanja poljoprivrednih a jačanja razvojnih aktivnosti slika krajolika se mijenja i postepeno gubi kulturno-krajobrazna obilježja. Izniman primjer ruralnog krajobraza velike povijesne vrijednosti.	
Reljefne karakteristike	Krajobrazna područja obuhvaćaju niže (Konavosko polje 80-240 mnv) i više (Vodovađa 200-550 mnv) padine velikog i izduženog Konavoskog polja. Raščlanjenost reljefa područja Konavoskog polja je slaba do umjeren, predvladavajućih srednjih i značajnih nagiba, dok Vodovađu karakterizira umjereno raščlanjen reljef, značajnih nagiba terena. Blagi grebeni i jaruge postepeno se spuštaju s viših terana u polje. Krške padine bez stalnih vodotoka, s više povremenih vodotoka koji izviru u višim dijelovima (G.Ljuta, Vodovađa), brojni zdenci i lokve omogućili su rano naseljavanje područja.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Zemljišta na nagnutom terenu terasirana pomoću podzidnih suhozidnih međa, nekad kultivirana (maslinici, vinogradi), a danas pod niskom šumom ili makijom. Šume zastupljene na manjim, nepristupačnim površinama a preostalim prirodnim površinama prevladavaju makija i travnjaci. Specifičnost područja su bregovi pod borovom šumom prošaranom skupinama čempresa.	
Karakteristike naseljenosti	Brojna naselja smještena na istaknutim izdancima masiva praćena seoskim crkvama i grobljima. Zemljišta ispod naselja terasirana a iznad korištena za ispašu. Prisutni brojni elementi graditeljske baštine (sakralne i civilne građevine - Sokol kula, Knežev dvor, mlinice, akvedukti,...). Brojna ruralna naselja organizirana u ruralne cjeline: Uskoplje, Gabrile, Drvenik, Mihanići, Pridvorje, Lovorno, Ljuta, Zastolje, Dunave, Dubravka, Vodovađa i Palje Brdo.	
Krajobrazne posebnosti	Cijelo područje padina polja predstavlja kulturno-krajobraznu posebnost. Značajni krajobraz: Konavosko polje (Konavovski dvori)	
Problematika	Napuštanje poljoprivrede – prirodna sukcesija, izgradnja (urbanizacija, izgradnja proizvodnih građevina,...).	
Krajobrazni uzorci		
		
2.2.5. b Vodovađa2.2.5. a Konavosko polje		

2.2.5. a Konavosko polje

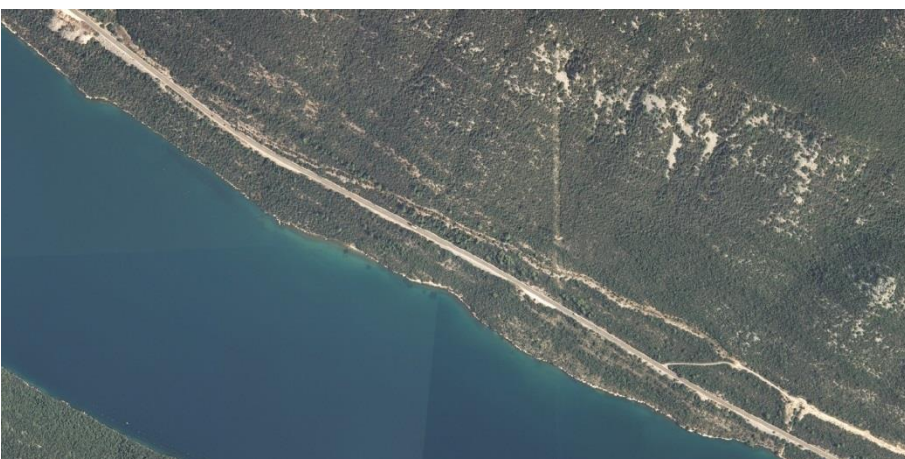

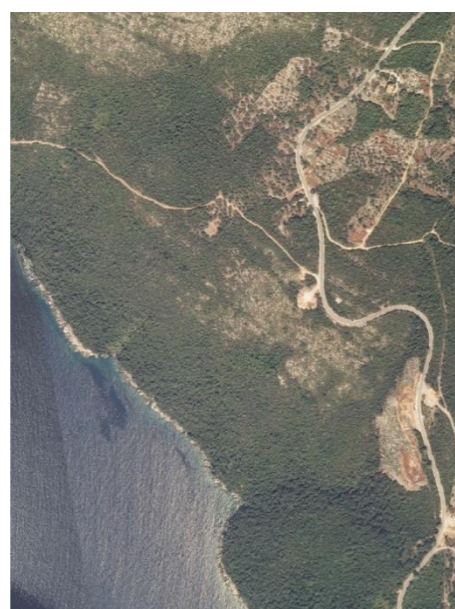
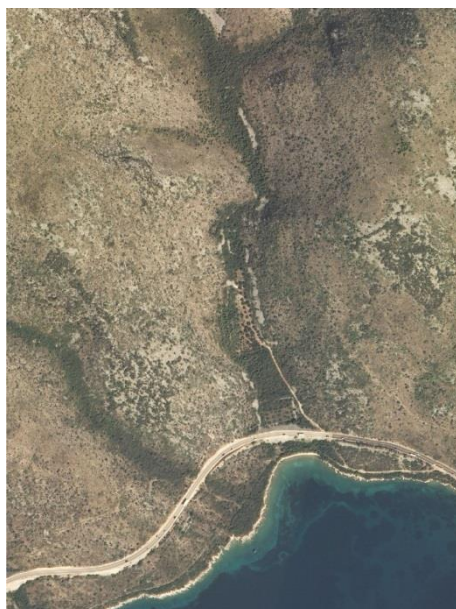
Vodovađa

Konavosko polje

2.3 KRAJOBRAZ PADINA PRIOBALJA

2.3.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ PADINA		
Opseg	Veći dio priobalnih padina na potezu Pelješac – Dubrovnik te obala na krajnjem jugu Županije, JI od Cavtata.	
Krajobrazna područja	a) Planikovac b) zaljeva Budima c) predio Ratac d) Petka - Gorica	
Krajobrazne karakteristike	Priobalne padine uglavnom značajno nagnute do strme obrasle prirodnom vegetacijom: na osojnim stranama uglavnom čiste vazdazelene šume i makija crnike, a na prisojnim makija crnike u kombinaciji s kamenjarski pašnjaci i suhim travnjacima.	
Reljefne karakteristike	Padine, od obalne linije do linije vrhova prvog priobalnog niza brda ili rubova zaravni (od 170 - 460 mnv). Prema morfologiji i nagibu razlikuju se uske i strme padine (Konavoske stijene), te strme padine ujednačenih nagiba i široke padine koje se postepeno ustrmljuju prema vrhu koje su horizontalno razvedene jarugama i dubama. Uglavnom uglavnom značajno nagnute do strme (12° - 32°), no i vrlo strme (predio Ratac, Orsula-Pelegrin, Straža i Konavoske stijene).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Na osojnim stranama prevladavaju čiste vazdazelene šume i makije crnike, dok na prisojnim makija dolazi u kombinaciji s kamenjarskim pašnjacima i suhim travnjacima. Kultivirane površine i naselja se na većim površinama padina nalaze na predjelu Ratac, Petka-Gorica i Konavoske stijene-Cavtat-Molunat.	
Karakteristike naseljenosti	Rijetka, uglavnom manja ribarska naselja na proširenim „izlazima“ dubokih jaruga nastalim akumulacijom tla iz zaleđa ili dubokim uvalama nastalim potapanjem udolina Planikovac: / zaljeva Budima: Doli, Smokvina predio Ratac: Majkovski magazini Male i Velike Petke i Gorice: / predio Glavičina - predio Trapit: / Konavoske stijene - Cavtat - Molunat: / Konavoške stijene: / Vitaljina: Molunat	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM divlje svojte i staništa: Vitaljina (Morske špilje kod Molunata), Posebni rezervat: Planikovac (Malostonski zaljev), Konavoske stijene - Cavtat - Molunat (Konavoske stijene), Značajni krajobraz: Vitaljina (akvatorij uz Konavoske stijene, poluotok Molunat, Prevlaka), Konavoske stijene (Konavoske stijene, akvatorij uz Konavoske stijene), Park šuma: Velika i Mala Petka	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		

2.3.1. b zaljeva Budima

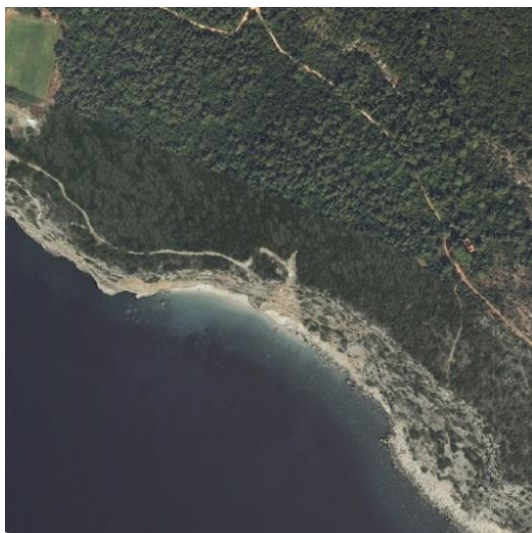
2.3.1. i Vitaljina

Zaljev Budima

Predio Ratac – Glavičine – Babina Ljut

2.3.2 PRIRODNI KRAJOBRAZ KLIFOVA		
Opseg	Klifovi obale u području Grada Dubrovnika i padina uz Konavosko polje.	
Krajobrazna područja	a) Male i Velike Petke i Gorice b) Lapad c) predio Glavičina - predio Trapit d) Konavoske stijene	
Krajobrazne karakteristike	Izrazito strme priobalne padine u većim dijelom pod prirodnim a manje pod naseljenim dijelovima grada Dubrovnika (Lapad) te u obalnom području ponad Konavoskog polja. Nedostupan i posljedično prirodno očuvan krajobraz. Izrazito akcentna i rijetka prirodna reljefna formacija vizualno atraktivna, koja kod velikih visinskih razlika (Konavoske stijene) poprma dramatičan vizualnu karakter i predstavlja rijetku krajobraznu vrijednost.	
Reljefne karakteristike	Izrazito strme priobalne padine, stijene, u području grada Dubrovnika visina do 150 m, a u području Konavoskih stijena klifovi visina i do 300m.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Gole klifovite stijene iznad kojih se nalaze izgrađeni i prirodni dijelovi Grada Dubrovnika, te kultivirana ili prirodna područja padina podno Konavoskog polja. Specifična vegetacije morske obale.	
Karakteristike naseljenosti	Nenaseljeno.	
Krajobrazne posebnosti	Značajni krajobraz: Konavoske stijene (Konavoske stijene),	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
 Klifovi Lapada Predio Glavičine 		

Padine istočno od Orsule (AM)

2.3.3 KULTURNI KRAJOBRAZ ZAVALA		
Opseg	Krška zavala JI od Dubrovnika.	
Krajobrazna područja	a) Župa Dubrovačka	
Krajobrazne karakteristike	Krška zavala amfitetralnog oblika, oivičena strmim padinama, otvorena prema JI i Župskom zaljevu. S i SZ padine obodno uokviruje niz naselja, a na padinama se izmjenjuju mozaici kultiviranih površina raznovrsnih krajobraznih uzoraka s zimzelenim šumama i raštrkanim zaseocima, dok su E padine većim dijelom nenaseljene s gospodarskim zonama i kamenolomom te prekrivene oskudnom vegetacijom.	
Reljefne karakteristike	Relativno ravno dno (<5°), blago položene (<32°) padine koje se prema vrhu ustrmljuju (<55°), nadmorskih visina do 400mnv, veći dio zavale je umjereno raščlanjenog reljefa i značajnih nagiba terena.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Ravno dno i niže prisojne padine (JZ ekspozicije) nešto blažih nagiba pod mozaikom kulturnih površina, dok su osojne pod travnjacima i pašnjacima, a strmiye više padine obraslebušicama te dijelom zimzelenim šumama i makijom crnike	
Karakteristike naseljenosti	Na padinama manji zaseoci linearno uz prometnicu prate slojnice s pratećim kultiviranim površinama,, u dnu nepravilne skupine kuća povezanih gustom mrežom puteva i cesta. U južnom i jugozapadnom dijelu zavale veća izgrađena područja s gospodarskim zonama i velikim kamenolomom. Gornji i Donji Brgat, Martinovići, Makoše, Petrača, Čibača, Brašina, Srebreno	
Krajobrazne posebnosti	Zemljane terase, danas u sukcesiji. Područja EM divlje svojte i staništa: Golubov kamen - Brgat (Makija velike resike i kapinike), Špilja kod Brašine - Petrače (Endemične svojte; Kraške špilje i jame) Graditeljska baština: brojne sakralne građevine	
Problematika		
Deagrarizacija i zapuštanje kulturnog krajobraza. Kamenolom. Nasipavanje.		
		
Nasipavanje u SZ dijelu zavale Župe Dubrovačke.		

Krajobrazni uzorci

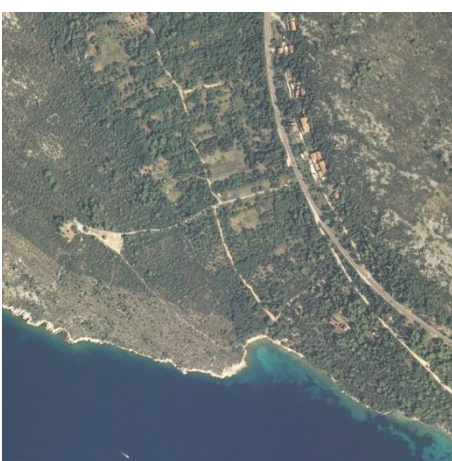
2.3.3. a Župa Dubrovačka

2.3.3. a Župa Dubrovačka

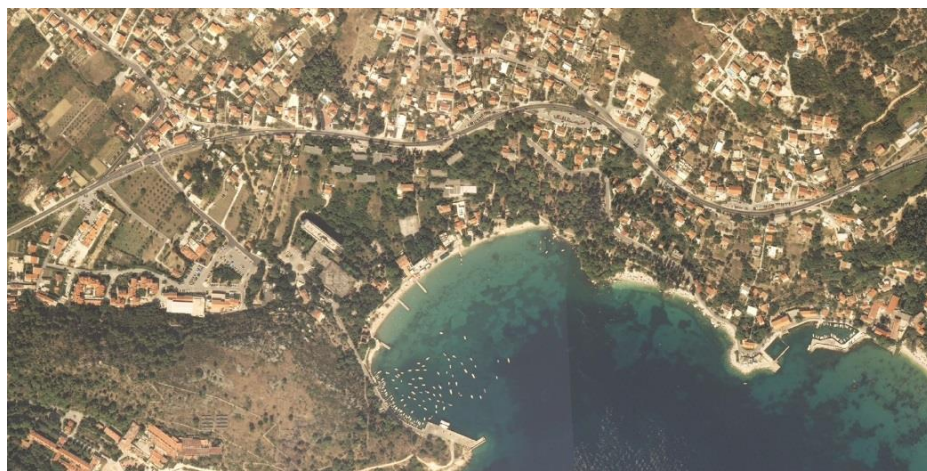

Pogled na zavalu Župe Dubrovačke

2.3.4 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ PADINA		
Opseg	Prisojne (J i JZ) priobalne padine kopnenog dijela Županije.	
Krajobrazna područja	a) Banići b) Dubravica - Brsečine - Trsteno - Orašac c) Pobrežje d) Župski zaljev e) Cavtat - novo f) Radovčići - Poljice	
Krajobrazne karakteristike	Prisojne priobalne padine omogućile razvoj reljefnim karakteristikama prilagođenih manjih naselja i pratećeg mozaika kultiviranih površina. Još uvijek očuvani dijelovi padina s prirodnim vegetacijskim pokrovom zimzelene šume i makije crnike koji se u nižim i zaravnjenim dijelovima izmjenjuju s kultiviranim i naseljenim područjima. Neka znatnije opterećena urbanizacijom i turističkom izgradnjom.	
Reljefne karakteristike	Priobalne padine raščlanjene obalne linije, koju karakteriziraju mezo i mikroreljefne zaravni s plodnim tlom. Uglavnom umjereno raščlanjenog reljefa (osim Banića i Radovčići-Poljice područja) i značajnih nagiba terena. Brojne male i veće uvale, poneke s lijepim pješčanim plažama.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Različite kombinacije i zastupljenost zimzelenih šuma i makije crnike s kamenjarskim pašnjacima i suhim travnjacima i mozaika kultiviranih površina određuje više prirodan (Banići) ili kulturno-krajobrazni karakter područja.	
Karakteristike naseljenosti	Uglavnom manja naselja na padinama koja prate reljef ili na obalnoj liniji i uvalama. Na užim padinama longitudinalna, i u proširenjima na rubovima plodnih vrtača i dolaca, u uvalama. Novija izgradnja turističkih kompleksa i objekata van naselja. Banići: Banići Dubravica - Brsečine - Trsteno – Orašac: Dubravica, Brsečine, Trsteno, Orašac Pobrežje: / Župski zaljev: Srebreno, Mlini, Zavrelje, Soline, Plat, Gornji Obod, Močići Cavtat: / Radovčići - Poljice: Radovčići, Poljice, Mikulići	
Krajobrazne posebnosti	Točkasta područja EM divlje svojte i staništa: Pobrežje (Močiljska špilja - Endemične svojte; Krške špilje i jame), Trsteno (Termo - mediteranske grmolike formacije s Euphorbia), Akumulacija Orašac (riječna kornjača), Spomenik prirode: Župski zaljev (Skupina šmrikovih stabala na predjelu "Plat"), Pobrežje (Močiljska špilja kod sela Podbrežja), Posebni rezervat: Radovčići - Poljice (Konavovske stijene), Park šuma: Dubravica - Brsečine - Trsteno - Orašac (Šumski predjel na obalnom pojasu Trsteno - Brsečine) Spomenik parkovne arhitekture: arboretum Trsteno Značajni krajobraz: Pobrežje (Rijeka Dubrovačka) Arheološka baština: Dubravica - Brsečine - Trsteno - Orašac (arheološki morski pojedinačni lokalitet)	
Problematika	Izgradnja turističkih kapaciteta i urbanizacija	
Krajobrazni uzorci		
		

2.3.4. a Banići

2.3.4. b Dubravica - Brsečine - Trsteno

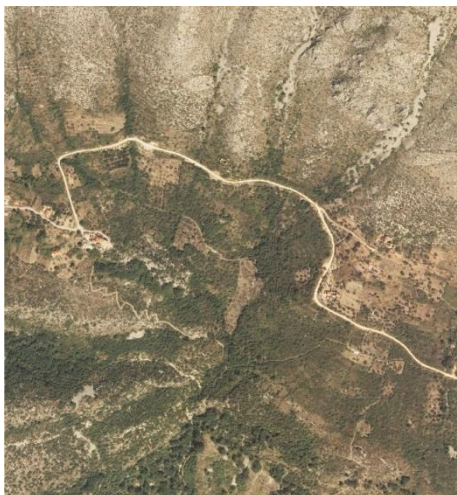
2.3.4. d Župski zaljev

Pogled na mješovite padine Župskog zaljeva

2.3.5 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ ZARAVNI		
Opseg	Niske primorske zaravni iznad padina priobalja.	
Krajobrazna područja	a) Štedrica b) Majkovi c) Čilipi	
Krajobrazne karakteristike	Primorske zaravni mješovitog karaktera krajobraza određenog zastupljenošću prirodnih i kulturnih sastavnica krajobraza. Premda na nekima prevladavaju prirodne površine šuma i makije (Štedrica, Čilipi) i šikare medunca (Majkovi) kultivirani i naseljeni dijelovi nekih područja stvaraju zanimljive kulturno-krajobrazne uzorke. Novija izgradnja i gospodarski sadržaji ne poštuju nasljeđene uzorke i mijenjaju karakter i kvalitetu krajobraza. S rubova zaravni pružaju se panoramski pogledi na obalu i otoke.	
Reljefne karakteristike	Veća zaravnjena područja nad priobalnim padinama, od 100-150 mnm (Štedrica, Čilipi) i 150 – 250 mnm (Majkovi), slabo do umjereno raščlanjenog reljefa i uglavnom blago nagnutih i nagnutih terena. Mikroreljef karakterizira mnogo vrtača i dolaca.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Primorske zaravni karakterizira veći udio prirodnog vegetacijskog pokrova zimzelenih šuma i šikara medunca, mediteranskih travnjaka i dračika, te nešto manji kultiviranih površina vezanih uz plodne zaravnjene dijelove te vrtače i dolce. Udio pojedinih tipova pokrova, odnosno, njihovih kombinacija - krajobraznih uzoraka, može varirati od izrazito prirodnog područja do podjednako zastupljenih svih kategorija pokrova (od izrazito monotonih ujednačene strukture, do izrazito raznolikih krajobraznih uzoraka).	
Karakteristike naseljenosti	Manja sela i zaseoci, uglavnom tradicionalne kamene arhitekture praćena kultiviranim površinama, vezana su uz mikroreljefne depresije s plodnim tlom, vrtače i dolce (Štedrica, Majkovi). Niz manjih naselja i veće naselje te gospodarski i prometni sadržaji (aerodrom) nastali su na većem zaravnjenom području Konavoskog polja - Donja Banda (Čilipi). Štedrica: Štedrica Majkovi: Grbljava, Kunja Ljut, Prljevići Čilipi: Čilipi, Močići, Buškovići, Popovići	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM divlje svojte i staništa: Majkovi (Lokva u Prljevićima - riječna kornjača), Čilipi (Đurovića špilja - Endemične svojte; Kraške špilje i jame) Spomenik prirode: Čilipi (Đurovića špilja) Posebni rezervat: Štedrica (Malostonski zaljev), Čilipi (Konavovske stijene)	
Problematika	Urbanizacija, veći gospodarski sadržaji	
Krajobrazni uzorci		
2.3.5. a Štedrica		
		
2.3.5. c Čilipi		
		

2.3.6 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ UDOLINA		
Opseg	Priobalna udolina iznad padina Cavtata, koja se nastavlja u zaravan Čilipa i Konavosko polje.	
Krajobrazna područja	a) Župski zaljev	
Krajobrazne karakteristike	Prirodni karakter viših dijelova udoline određuje većim dijelom niska prirodna vegetacija pašnjaka i šikara a niže, obali bliže, kulturne dijelove udoline strukturiraju naselje G. Obod i kultivirane površine u njegovom okruženju. JPod utjecajem blizine obale i Cavtata javlja se novi trend izgradnje turističkih objekata uz prometnicu.	
Reljefne karakteristike	Udolina iznad priobalnih padina nadmorskih visina od 20 - 160-170 m, slabo do umjereno raščlanjenog reljefa, srednje do značajno nagnutih padina.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Pokrov, čine većim dijelom pašnjaci i suhi travnjaci, te manjim dijelom zimzelene šume i šikare u višim dijelovima udoline, te kultivirane površine u nižim dijelovima, uz naseljena područja.	
Karakteristike naseljenosti	Niži SI dijelovi udoline naseljeni, uglavnom uz prometnicu. Novija izgradnja stambenih objekata turističke namjene. Gornji Obod,	
Krajobrazne posebnosti	Baštinske sakralne i civilne građevine.	
Problematika	Tuistička izgradnja.	
Krajobrazni uzorci		
 		
Gornji Obod Zvekovica-Poluganje		

2.3.7 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ ZALJEVA		
Opseg	Duboko uvučene uvale i zaljevi u kopnenom dijelu Županije.	
Krajobrazna područja	a) uvala Bistrina b) Slano c) Zaton d) Rijeka dubrovačka	
Krajobrazne karakteristike	Duboko uvučene uvale i zaljevi znatno nagnutih padina, na obali smještenih starijih ribarskih naselja, neka se danas znatnije urbaniziraju stambenom i turističkom izgradnjom. Kulturni krajobraz terasa s obrađenim površinama vrtova, vinograda i maslinika nastavlja se na stambene dijelove te s ostacima prirodne vegetacije strukturira zanimljive scenerije.	
Reljefne karakteristike	Reljefno predstavljaju završetke nepotopljenih dijelova udolina. Padine uglavnom znatno nagnute do strme (12°-55°), samo gdje gdje u nižim dijelovima ravne do blago nagnute (<5°).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Prevladavaju stenomediterranske čiste vazdazelene šume i makije crnike, dok se na manjim zaravnjenim dijelovima javljaju manja, uglavnom ribarska naselja i uz njih vezani mozaici kultiviranih površina.	
Karakteristike naseljenosti	Uglavnom manja ribarska naselja smještena uz obalu. Na blažim padinama ponad sela obradive terase pod vrtovima, vinogradima i maslinicima. U području Rijeke dubrovačke novija urbanizacija, posljedica blizine županijskog centra – Dubrovnika. uvala Bistrina: Slano: Koceljevići, Slano, Banja Zaton: Zaton, Soline, Štikovica Rijeka dubrovačka: Mokošica, Nova Mokošica, Rožat	
Krajobrazne posebnosti	područja EM divlje svojte i staništa: Rijeka Dubrovačka (Sumporna špilja u Mokošici, Vilina špilja, Vilina špilja - Ombra izvor sustav), Posebni rezervat: uvala Bistrina (Malostonski zaljev), Park šuma: Zaton (Bat) Značajni krajobraz: Rijeka Dubrovačka	
Problematika	Depopulacija. Deagrarizacija. Urbanizacija.	
Krajobrazni uzorci		
 2.3.7. b Slano 2.3.7. d Rijeka Dubrovačka		

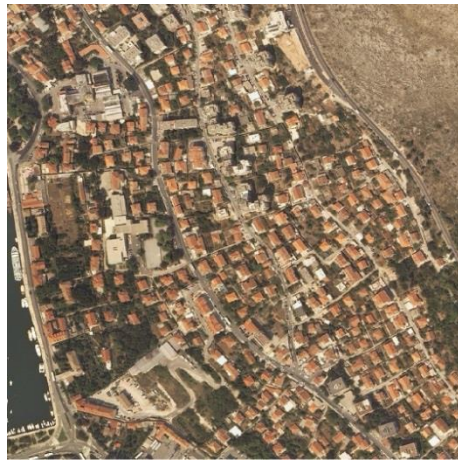

2.3.7. a uvala Bistrina

Pogled na padine Zatona

2.3.8 URBANI KRAJOBRAZ		
Opseg	Poluotok Lapad, okolina Cavtata.	
Krajobrazna područja	a) Lapad b) Cavtat	
Krajobrazne karakteristike	Urbanizirano područje. Prostor obilježava zelenilo unutar gradskog tkiva i obalni krajobraz prepletanja šuma, rekreacijskih i zelenih površina.	
Reljefne karakteristike	Dinamičan reljef obronka/brežuljka, istaknuti poluotoci/rtovi, strme priobalne padine koje prelaze u stijene.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Urban karakter namjene. Uočljiv je velik udio zelenila unutar gradskog tkiva. Prepletanje ostataka prirodnog krajobraza, rekreacijskih površina, (polujavnih zelenih/otvorenih parkova/površina i vrtova/perivoja stvara utisak veoma zelenog grada.	
Karakteristike naseljenosti	Raznoliko urbano tkivo (neboderi, stambene zgrade, stambena naselja, gusta obiteljska gradnja, obiteljske kuće), suvremeni gradski centar, područja centralnih djelatnosti, turistička naselja.	
Krajobrazne posebnosti	Parkovno uređenje prostora oko hotelskog i rekreacionog kompleksa Babin kuk Spomenik prirode: Cavtat (Šipun), Posebni rezervat: Cavtat (akvatorij otoka Mrkan, Bobara i Supetar)	
Problematika	Opasnost postepenog narušavanja zelenog karaktera grada zbog pritiska širenja i zgušnjavanje urbanog tkiva, uzoraka/principa nove izgradnje sa manjim udjelom zelenila i ponekad neprimjerenog krajobraznog uređenja, nedostatne regulacije u GUP-u, u kojem je određen relativno mali opseg/broj javnih zelenih površina po namjeni i odsustva tzv. zelenog sustava grada.	
Krajobrazni uzorci		
		 2.3.8. a Lapad Lapad (AM)

2.3.9 POVIJESNI URBANI KRAJOBRAZ		
Opseg	Stari grad, Pile, Boninovo, Gruž.	
Krajobrazna područja	a) Dubrovnik	
Krajobrazne karakteristike	Područje karakterizira povijesna jezgra Dubrovnika sa zidinama, povijesno vrtno predgrađe i ljetnikovci Gruškog zaljeva.	
Reljefne karakteristike	Istaknute strme priobalne padine koje prelaze u obronke/brežuljke i stijene.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Urbani karakter namjene. Prisutno i raznoliko zelenilo grada, od perivoja Gradac, preko specifične vegetacije morske obale i vertikalnih stijena, floristički bogatog područja makije i drugih skupina biljaka na području nedaleko od hotela Belvedere, visoke vrijednosti u ekološko-edukativnom smislu, zelenila u posudama, do zidnih biljaka gradske jezgre.	
Karakteristike naseljenosti	Kasnosrednjovjekovni planirani grad sačuvao je kroz stoljeća karakter iznimne urbane cjeline definirane gradskim zidinama, koja ima značajno mjesto u povijesti gradogradnje. Vrtno predgrađe je sustav koji se svojom slobodnom artikulacijom, posebno u sferi ladanjske izgradnje, ali na njenom tragu i rezidencijalne arhitekture, javio kao opreka zatvorenoj gustog, čvrsto organiziranog i mjerilom ujednačenog tkiva. Zadržan je karakter i osobnost navedenih predjela, s naglaskom na očuvanosti izvorne matrice izgradnje, temeljene na rasteru povijesnih ulica, ograđenih i zelenilom okruženih stambenih cjelina, predstavljajući prostorno oblikovnu vrijednost nekadašnjih predgrađa provedenu na principu vrtlog urbanizma (Nodari, 2014).	
Krajobrazne posebnosti	Točkasta područja EM divlje svojte i staništa: Špilja kod Dubrovnika, Spomenik parkovne arhitekture: kompleks vrtnog prostora Pile - Boninovo Ljetnikovci Gruškog zaljeva	
Problematika	Mnogobrojne, često i neprimjerne intervencije u povijesnotkivo. Neprimjerna izgradnja iza zidina i suvremena infrastruktura na padinama.	
Krajobrazni uzorci		
 Stara jezgra Dubrovnika Predio Gruž 		

Pogled na Grušku luku

Pogled na Dubrovnik

Pogled na staru jezgru grada Dubrovnika

2.3.10 POVIJESNI URBANI KRAJOBRAZ ZALJEVA		
Opseg	Uski priobalni pojas uz obalu zaljeva Rijeka Dubrovačka.	
Krajobrazna područja	a) Rijeka Dubrovačka	
Krajobrazne karakteristike	Duboki riječno-morski fjord okružen visokim brdima. Značaj ljetnikovaca nekako stavlja (nepravедno) u drugi plan prirodno i kulturno krajobrazno okruženje Rijeke Dubrovačke. To je krajobraz specifičnog vertikalnog redoslijeda horizontalnih pojaseva more - obala - ljetnikovci - vrtovi - terase - suhi travnjaci - stijene. U taj redoslijed se je ugurao nov prostorni element - urbanizacija sa pratećom infrastrukturom.	
Reljefne karakteristike	Uski priobalni pojas, blago nagnut do strm (5°-55°), markantne stijene.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dok se uz sjevernu, osojnu obalu izmjenjuju urbanizirani izgrađeni dijelovi i mozaik kultiviranih površina, uz suprotnu, prisojnu nižu se bušici i manja aktivna seoska područja.	
Karakteristike naseljenosti	Linearna naselja uz obalu. Raznoliko urbano tkivo - od percepcijsko dominantnih nebodera do povijesnih sela. Mokošica, Nova Mokošica, Rožat, Komolac, Sustjepan	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM divlje svojte i staništa: Vilina špilja - Ombla izvor Značajni krajobraz: Rijeka Dubrovačka	
Problematika	Potreba za urbanim razvojem Dubrovnika na području Rijeke Dubrovačke u prošlom stoljeću je razumljiva i logična ali na žalost sa više (teško popravljivih) grešaka - (1) urbanizacija se proteže u čitavom horizontalnom potezu, bez vertikalnih cezura kulturnog i/ili prirodnog krajobraza, (2) prostor ljetnikovaca je stiješten, bez pristojnog fizičkog odstojanja, primjerenih dimenzija i arhitektonskog oblikovanja okolnih objekata, (3) nedomišljena arhitektura suvremene izgradnje narušava skladnost čitave Rijeke Dubrovačke, (4) nova urbanizacija/infrastruktura je suzila/ograničila obalni pojas na minimum. Poseban problem je obalni pojas. Obala Rijeke Dubrovačke duga je gotovo 12 kilometara, a samo na nekoliko mjesta prijelaz na čvrsto tlo obilježava linija zelenila.	
Krajobrazni uzorci		
		
<i>Mokošica i Sustjepan</i>		

Rijeka Dubrovačka – Batahovina

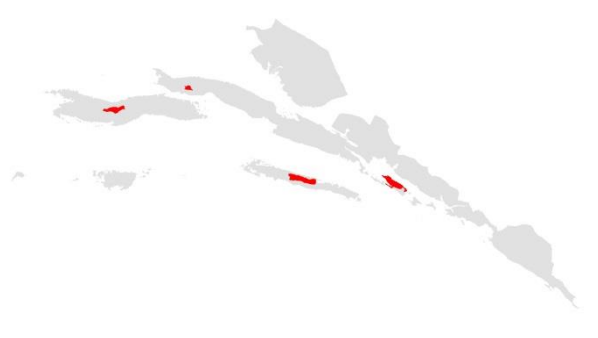
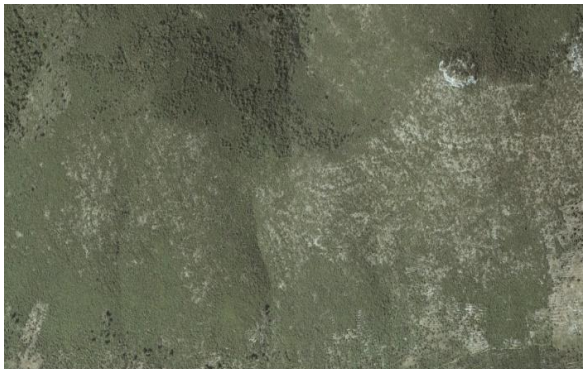

Rijeka Dubrovačka – Mokošica (AM)

OTOCI I POLUOTOCI JUŽNE DALMACIJE

3.1 KRAJOBRAZ BRDA I ZARAVNI OTOKA I POLUOTOKA

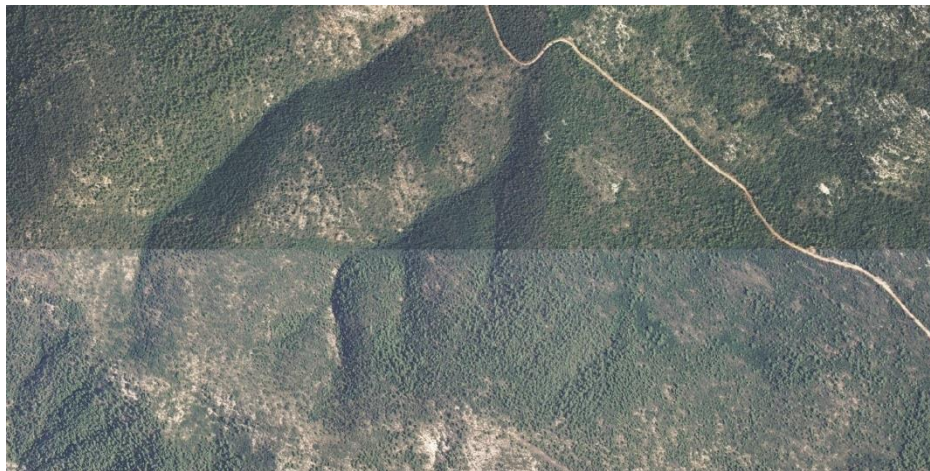
3.1.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ GORA		
Opseg	Grebeni i padine gora Sv. Ilija (Pelješac) viši od 700 mnm.	
Krajobrazna područja	a) Sv. Ilija	
Krajobrazne karakteristike	Uglavnom goli gorski hrptovi strmih priobalnih i nešto blažih zaobalnih padina.	
Reljefne karakteristike	Nešto niži od Ilijinog brdo (1233 mnm) na Snježnici, Sv. Ilija (961 mnm) na Pelješcu jedan je od dva najviša vrha Županije. Sv. Ilija – smješten na zapadnom dijelu poluotoka Pelješca (pripada geološkoj regionalnoj strukturnoj jedinici Adriatika) čiji smjer pružanja prati pravac I – Z. Vrlo strme priobalne padine (32°-55°), u višim dijelovima prelaze u strmce (>55°). Sjevernu padinu karakteriziraju oštri lomovi rasjedne udoline Dube Pelješke.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dominantno prirodni i doprirodni tipovi površinskog pokrova, u rasponu od golih stijena u najrazvedenijim dijelovima reljefa, preko suhih travnjaka i bušika, do travnjaka.	
Karakteristike naseljenosti	Nenaseljeno područje.	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM svojte i staništa: Sv. Ilija (Bušik pršljenaste resike i dalmatinske žutilovke), Kultiviran i prirodan krajobraz: Trpanj, Etnološka baština Posebni rezervat: šumske vegetacije Sv. Ilija (prijedlog PPDNŽ)	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
<i>Ilijin vrh</i>		
<i>Sv. Ilija i Ilijin vrh</i>		
		

3.1.2 PRIRODNI KRAJOBRAZ BRDA		
Opseg	Niža brda na većim otocima: Korčuli, Mljetu i Šipanu i Pelješcu.	
Krajobrazna područja	KORČULA a) Kapja Velika i Mala PELJEŠAC b) Sv. Ilija MLJET c) područje Glogovac - Dračevac d) Šipan	
Krajobrazne karakteristike	Prirodna brdska područja otoka uglavnom nižih nadmorskih visina, vrhova do 500 mnv, umjereno raščlanjenog reljefa i značajnih nagiba terena, prekrivena su zimzelenim šumama i šikarama. Poluotok Pelješac je zbog većih nadmorskih visina prekriven niskim vegetacijskim pokrovom travnjaka i zimzelenih šikara. Sva krajobrazna područja, osim Šipana, su nenastanjena. Šipan je zbog blizine kopna, i nižih nadmorskih visina pružao povoljnije životne uvjete za razvoj naselja i zaseoka u brdima.	
Reljefne karakteristike	Umjereno do izrazito raščlanjen reljef nižih brda i pobrđa (vrhova od 150 do 500 mnm), osim Sv. Ilija do 700 mnm), odvojenih manjim krškim udolinama, vrtačama i manjim poljima. Umjereno raščlanjenog reljefa, osim slabo raščlanjenog reljefa otoka Šipana. Nagib padina uglavnom značajan, a na Šipanu i vrlo strme (12°-55°).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Nižim brdima otoka uglavnom dominiraju zimzelene šume i makije crnike (naročito Šipan) te zimzelene šikare, s rijetkim kamenjarskim travnjacima i pašnjacima, dok su na Sv. iliji podjednako zastupljeni pašnjaci i suhi travnjaci te zimzelene šikare. U rijetkim područjima s dubljim tlom (veće udoline, manja polja te vrtače i dolci), naročito na Mljetu, javljaju se manje poljoprivredne parcele s povrtlarskim ili voćarskim kulturama – maslinicima i vinogradima.	
Karakteristike naseljenosti	Kapja Velika i Mala: / Sv. Ilija: / Područje Glogovac - p. Dračevac: / Šipan: manji zaseoci naselja Šipanska Luka, Vojino selo, Zabrdje, Pakljena, Suđurad raštrkani po zaravnjenim dijelovima između otočnih vrhova.	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM svojte i staništa: Područje Glogovac - Dračevac (Movrica špilja, Ostaševica špilja, Polušpilja blizu Babinog polja) Etnološka baština: Kapja Velika i Mala Režim stroge zaštite: Područje Glogovac - Dračevac (Babino polje - crkva), Šipan Režim umjerene zaštite: Šipan, Prirodni krajobraz: Sv. Ilija (Orebić), Kultiviran i prirodan krajobraz: Šipan Kultiviran krajobraz: Područje Glogovac - Dračevac, Kapja Velika i Mala (Korčula), Kultivirani agrarni krajolik: Kapja Velika i Mala (područje sjevernih i južnih obala Korčule)	
Krajobrazne posebnosti	Veća područja prirodnih zimzelenih šuma.	
Problematika	Planirana turistička izgradnja i širenje naselja.	
Krajobrazni uzorci		
		
3.1.2. c Područje Glogovac - p. Dračevac		3.1.2. a Kapja Velika i Mala

3.1.3. PRIRODNI KRAJOBRAZ ZARAVNI		
Opseg	Zaravnjeni dijelovi poluotoka Pelješca.	
Krajobrazna područja	a) Nakovanj b) Drače c) Putniković d) Suho polje	
Krajobrazne karakteristike	Slabo do umjereno raščlanjen reljef zaravni karakteriziran mnoštvom mikoreljefnih oblika vrtača i dolaca u kojima su nastala rijetka naselja i poljoprivredne površine u okruženju. Dominantno prirodan karakter područjima ovog tipa daje prevladavajući prirodni pokrov zim-zelenih šuma i šikara.	
Reljefne karakteristike	Niske primorske zaravni, nalaze se na nadmorskim visinama od 0 – 300 mnm (Drače) te 250-450 mnm (Nakovanj, Putniković, Suho polje). Većim dijelom umjereno raščlanjenog, a manjim slabo raščlanjenog reljefa, kojeg karakterizira mnoštvo mikoreljefnih oblika vrtača i dolaca. Blago do značajno nagiba terena.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Na višim zaravnima uglavnom prevladavaju zimzelena šuma crnike i makija te šikare. Gdje se stenomediterranski travnjaci, dok se sporadično, uz negativne mikoreljefne oblike u kojima se akumulirala plodno tlo, nalaze mozaici kultiviranih površina sa manjim zaseocima. Niže zaravni karakteriziraju stenomediterranski travnjaci i dračici, primorske termofilne šume i šikare hrasta medunca te mozaici kultiviranih površina.	
Karakteristike naseljenosti	Manja sela i zaseoci, uglavnom tradicionalna kamena arhitektura. Vezana uz mikoreljefne depresije s plodnim tlom (vrti i dolci). Pelješac; Nakovanj: Donji i Gornji Nakovanj Drače: Drače Putniković: Dančanje Suho polje: /	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM svojte i staništa: Nakovanj (Orebić, Osirac - makija divlje masline i drvenaste mlječike), Prirodni krajobraz: Nakovanj (Orebić), Etnološka baština: Nakovanj	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
3.1.3. a Nakovanj		
3.1.3. b Drače		
		
		

3.1.3. b Drače

Zaravan Suho polje

3.1.4 PRIRODNI BRDSKO-BREŽULJKASTI KRAJOBRAZ		
Opseg	Središnji dio otoka Korčule i krajnji dijelovi otoka Mljeta.	
Krajobrazna područja	a) središnja Korčula b) zapadni Mljet c) istočni Mljet	
Krajobrazne karakteristike	Brežuljkasta područja Korčule i Mljeta, nižih nadmorskih visina, umjereno raščlanjenog reljefa i srednjih do značajnih nagiba, prekrivena većim dijelom zimzelenom šumom i šikarom. Posebno vrijedna su područja gustih šuma alepskog bora na zapadnom Mljetu. Jedino na istočnom Mljetu se nalazi kulturni krajobraz - seosko naselje i veće površine kultiviranih poljoprivrednih površina.	
Reljefne karakteristike	Uglavnom umjereno raščlanjen reljef nižih brda i brežuljaka (vrhova od 150 do 400 mnm, rijetko preko 500 mnm), odvojenih manjim krškim udolinama, vrtačama i manjim poljima. Padine su uglavnom srednjih ili značajnih nagiba.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Uglavnom zimzelene šume i makije crnike te šikare, s rijetkim kamenjarskim travnjacima i pašnjacima na Korčuli i zapadnom Mljetu, na zadnjem tek nešto voćnjaka i maslinika. Istočni Mljet karakterizira gotovo trećina površine pod mozaikom poljoprivrednih površina i tradicionalno naselje Korita. U područjima s dubljim tlom (veće udoline, manja polja te vrtače i dolci) javljaju se manje poljoprivredne parcele s povrtlarskim ili voćarskim kulturama – maslinicima i vinogradima koji se protežu i na obližnje, često i terasirane prisojne padine brda ili udolina.	
Karakteristike naseljenosti	Središnja Korčula: / Zapadni Mljet: / Istočni Mljet: Korita	
Krajobrazne posebnosti	Točkasta područja EM svojte i staništa: Istočni Mljet (Eumediteranski travnjaci Thero-Brachypodietalia, Kamenjare raščice i zvjezdaste), bočata jama ispod Maranovića), Zapadni Mljet (špilja kod Nerezinog dola), Nacionalni park: Zapadni Mljet (Nacionalni park Mljet) Posebni rezervat: Zapadni Mljet (Šumski predjel "Velika dolina") Kultiviran krajobraz: Istočni i Zapadni Mljet, Kultivirani agrarni krajolik Korčule i Lastova: središnja Korčula (sjeverne i južne obale Korčule), Etnološka baština: Arheološka baština:	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		
3.1.4. a središnja Korčula		

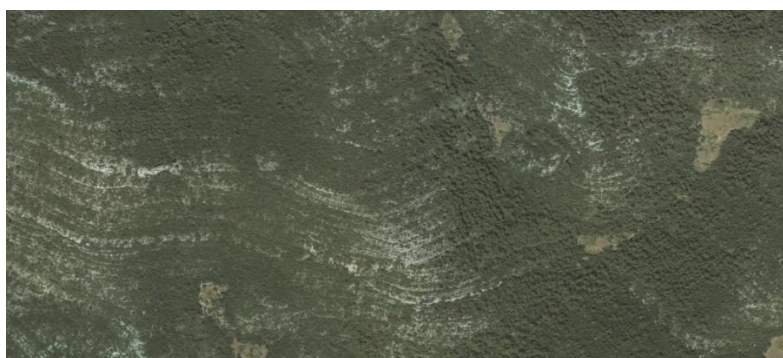
3.1.4. a središnja Korčula

3.1.4. a središnja Korčula

3.1.4. c Istočni Mljet

3.1.4. c Istočni Mljet

3.1.4. b Zapadni Mljet

Napušteni zaseok Dubovo u udolini u središnjem dijelu otoka Korčule

3.1.5 KULTURNI BRDSKO-BREŽULJKASTI KRAJOBRAZ		
Opseg	Brežuljkasto područje zapadnog dijela Korčule južno od Blatkog polja, sjeverno od Prižbe.	
Krajobrazna područja	a) Brusje - Hotina	
Krajobrazne karakteristike	Brežuljkasto područje Korčule, nižih nadmorskih visina, umjereno raščlanjenog reljefa i srednjih do značajnih nagiba padina. Iako je znatan dio područja pokriven prirodnim pokrovom, kulturni karakter području daju brojni mozaici poljoprivrednih površina. Oni u udolinama, poljima i vrtućama, geometrijskog su kulturno-krajobraznog uzorka, a na terasiranim padinama obližnjih brda su organski kulturno-krajobrazni uzorci nepravilnih poljoprivrednih parcela vinograda i maslinika.	
Reljefne karakteristike	Uglavnom umjereno raščlanjen reljef nižih brda i brežuljaka (vrhova od 200 do 340 mnm, rijetko preko 400 mnm), odvojenih manjim krškim udolinama, vrtućama i manjim poljima. Padine većim dijelom značajnih, a manjim srednjih nagiba.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Znatan dio područja pokriven prirodnim pokrovom, zimzelenim šumama i makijom crnike te šikarama, s rijetkim pašnjacima i suhim travnjacima. Brojni mozaici poljoprivrednih površina u zaravnjenim dijelovima udolina, polja, vrtuća kao i na padinama brežuljaka određuju dominantno kulturni karakter područja. U područjima s dubljim tlom (veće udoline, manja polja te vrtuče i dolci) javljaju se veće, pravilne poljoprivredne parcele s povrtlarskim ili voćarskim kulturama – maslinicima i vinogradima, geometrijskog krajobraznog uzorka, dok su na često terasiranim prisojnim padinama obližnjih brda nepravilne parcele organskog kulturno-krajobraznog uzorka.	
Karakteristike naseljenosti	Nenaseljeno područje.	
Krajobrazne posebnosti	Kultiviran krajobraz: Brusje - Hotina (Korčula), Kultivirani agrarni krajolik Korčule i Lastova: središnja Korčula (sjeverne i južne obale Korčule), Etnološka baština: Arheološka baština:	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		
3.1.5. a Brusje - Hotina		

3.1.5. a Brusje - Hotina

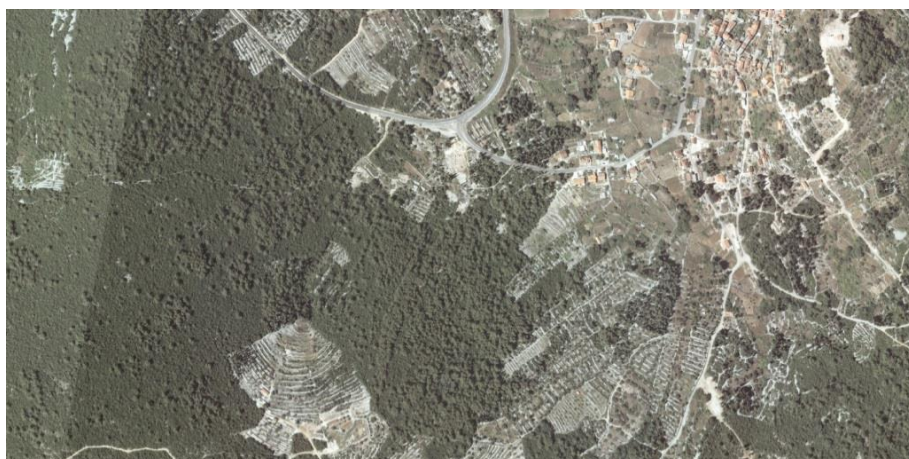

Kultivirani krajobraz sa šikarom u pozadini u području Brusje - Hotina

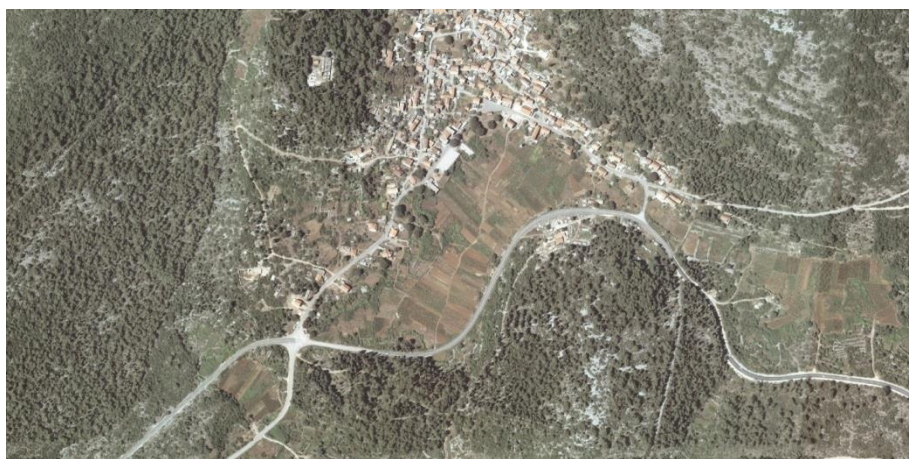
3.1.6. MJEŠOVITI BRDSKO-BREŽULJKASTI KRAJOBRAZ		
Opseg	Brežuljkasta područja zapadnog i istočnog dijela Korčule.	
Krajobrazna područja	a) Potirna - Sitnica b) Pupnat - Žrnovo	
Krajobrazne karakteristike	Brežuljkasta područja krajnjih dijelova Korčule karaktera kojeg određuju zastupljenost prirodnih površina šuma i šikara te kulturnog krajobraza terasiranih padina s vinogradima maslinicima i voćnjacima kao i mozaika poljoprivrednih površina oko seoskih naselja smještenih u dnu ili na padinama brežuljaka.	
Reljefne karakteristike	Umjereno do izrazito raščlanjen reljef nižih brda i brežuljaka (vrhova od 300-400 mnm, rijetko preko 450 mnm), odvojenih manjim krškim udolinama, vrtačama i manjim poljima. Umjereno raščlanjenog reljefa i padina značajnih nagiba.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Premda veći dio područja prekrivaju zimzelene šume i makije crnike te šikare s rijetkim kamenjarskim travnjacima i pašnjacima, znatne površine su pod elementima kulturnog krajobraza, vinogradima na terasama (Potirna-Sitnica), voćnjacima i maslinicima te mozaicima kultiviranih površina uz seoska naselja.	
Karakteristike naseljenosti	Rijetka naselja smještena u dnu ili na nižim padinama brežuljaka, urbana matrica prati konfiguraciju terena i usmjerenost padina. Tradicionalnih arhitektonskih obilježja i materijala. Potirna: Potirna Pupnat – Žrnovo: Pupnat, Postrana, Žrnovo	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM svojte i staništa: Pupnat - Žrnovo (Pupnat - Bušik pršljenaste resike i dalmatinske žutilovke, Kočje - Mješovita šuma i makija crnike s crnim jasenom, Otok Korčula - travnjaci - Eumediteranski travnjaci), Potirna - Sitnica (Tabaina špilja) Zaštićeno veće područje: Pupnat - Žrnovo (Žrnovo - Hrast crnika na predjelu Klokolina), Posebni rezervat: Pupnat - Žrnovo (Šuma Kočje na Korčuli), Park šuma: Pupnat - Žrnovo (Park "Hober" u Korčuli), Kultivirani agrarni krajolik Korčule i Lastova: Potirna - Sitnica (područje sjevernih i južnih obala Korčule) Etnološka baština: Pupnat - Žrnovo, Potirna - Sitnica Arheološka baština: Pupnat - Žrnovo, Potirna - Sitnica Kopneni arheološki lokaliteti: Potirna - Sitnica (Potirna) Arheološka zona: Potirna - Sitnica (širi prostor Blatskog polja s okolnim vrhovima, širi prostor uale Potirna i širi prostor polja uz Smokvicu, Čaru),	
Problematika	Otpad. Zapuštanje voćnjaka i maslinika na terasama brežuljaka.	
	Odlagalište otpada kod Sitnice na otoku Korčuli Zapuštena Kulturna Baština - Hum kod Vela Luke	

3.1.6. a Potirna - Sitnica

3.1.6. b Pupnat - Žrnovo

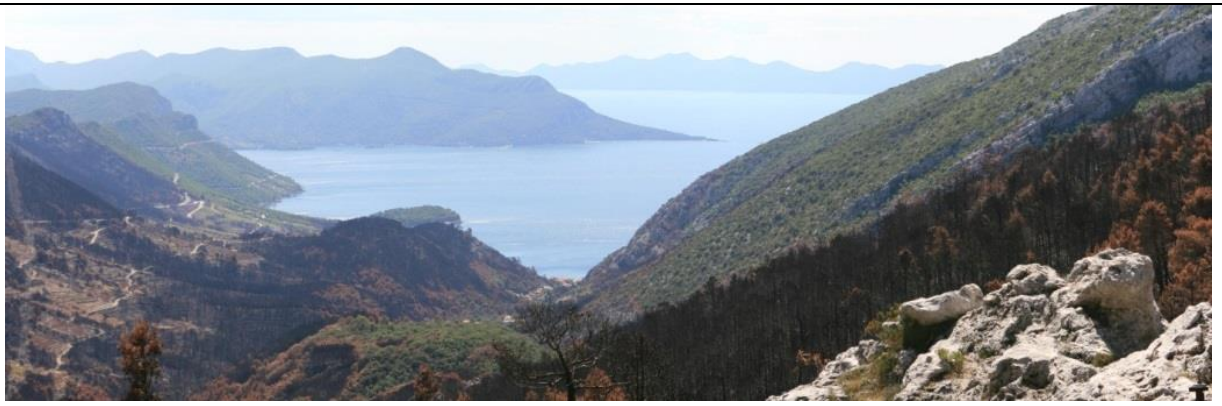
3.1.6. b Pupnat - Žrnovo

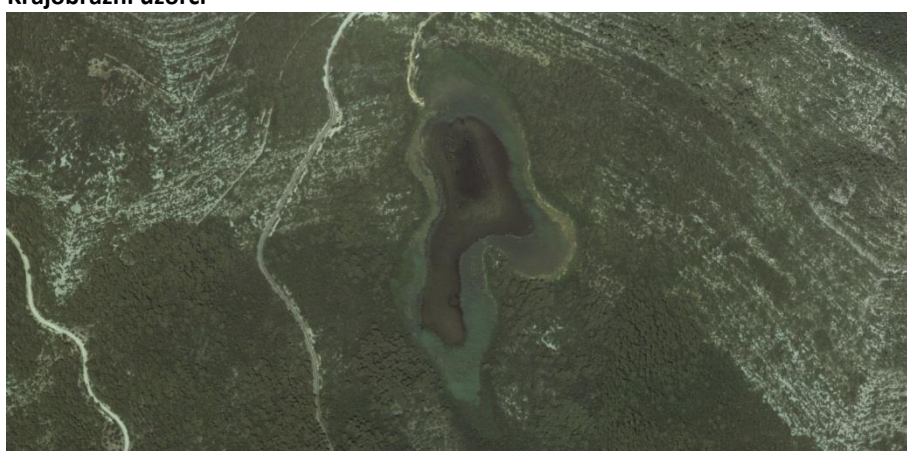
Maslinik okružen šumom i šikarom u blizini Potirne

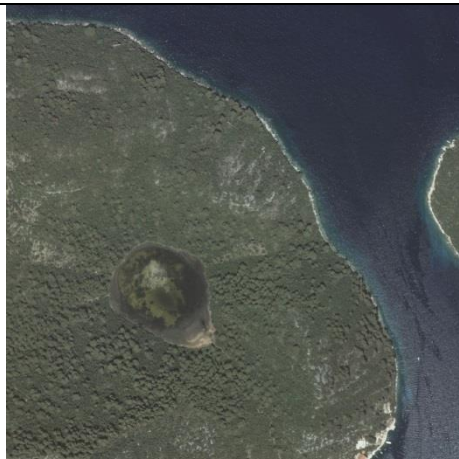
3.2 KULTURNI KRAJOBRAZ POLJA I UDOLINA OTOKA I POLUOTOKA

3.2.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ UDOLINA		
Opseg	Krška udolina i uvala smještena u središnjem dijelu poluotoka Pelješca.	
Krajobrazna područja	a) Trstenik	
Krajobrazne karakteristike	Većim dijelom prirodna udolina koju formiraju padine priobalnih brda i brdskih dijelova središnjeg dijela Pelješca, prekrivenih najvećim dijelom zimzelenim šumama i makijom crnike, dok je na dnu udoline tijekom povijesti nastajao tradicionalan kulturni krajobraz mozaika poljoprivrednih parcela uz priobalno naselje, u novije vrijeme na višim dijelovima prisojnih padina nastaje kulturni krajobraz vinograda.	
Reljefne karakteristike	Na J središnjem dijelu Pelješca udolina s jedne strane potopljena morem - završava pješčanom uvalom. Plodna ravna dna, povremeni bujični vodotoci i cisterne. Umjereno do izrazito razveden reljef (100-800 m/km ²) obuhvaća padine uglavnom značajnih i nešto vrlo strmih nagiba (12-55°), koje se protežu od mora (0 mnv) do 614,9 mnv (vrh Čućin).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	S obzirom da se radi o relativno niskim udolinama, dominantan pokrov u najvećem dijelu čini prirodna vegetacija čistih zimzelenih šuma i makija crnike te bušika, dok se na dnu s dubljim tлом javljaju mozaici kultiviranih površina – oranica u dnu te vinograda i maslinika na terasama u višim dijelovima prisojnih padina.	
Karakteristike naseljenosti	Jedino naselje Trstenik se nalazi u uvali, te još dva manja zaseoka Donje i Gornje selo. Trstenik je manje naselje linearnog karaktera, stambenih objekata koji prate liniju uvale, tradicionalnih graditeljskih obilježja (arhitektonska obilježja objekata, materijali - kamen) nekad orijentirano ribarstvu i poljoprivredi, a danas turizmu zbog privlačnosti lijepe pješčane uvale.	
Krajobrazne posebnosti	Prirodni krajobraz: veći dio Kultivirani agrarni krajolik: Trstenik - manji dio šireg područja	
Problematika	Česti požari, devastacija obale gradnjom, planirana urbanizacija	
Krajobrazni uzorci		
		
3.2.1. a Trstenik		
		
Prirodne padine Trstenika, uglavnom opožarene u požaima u srpnju 2015. god.		

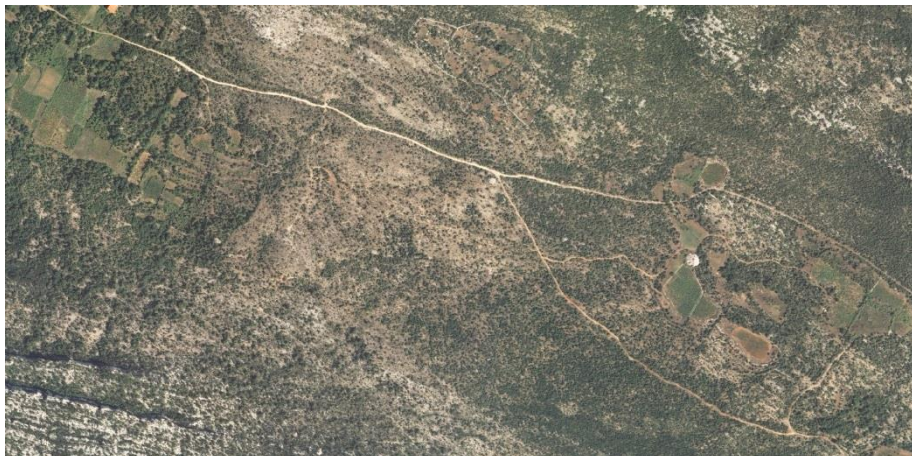

Pogled na udolinu Trstenik

3.2.2 PRIRODNI KRAJOBRAZ JEZERA U UDOLINAMA		
Opseg	Blatine u srednjem i I dijelu iznad sjeverne obale otoka Mljeta.	
Krajobrazna područja	a) Blatine b) Blato c) Blato - Prožura	
Krajobrazne karakteristike	Rijedak i poseban krajobrazni tip dalmatinske obale kojeg tvore boćatom vodom ispunjana dna ponikvi sa specifičnom uzvodnom vegetacijom te većinom šumoviti obronci okolnih brda. Predstavljaju područja izuzetne krajobrazne raznolikosti ali i biološke vrijednosti.	
Reljefne karakteristike	Kriptodepresije, slatkovodna jezera nastala u potopljenim ponikvama - jezerske ponikve, posebnih, povezanih vodnih režima punjenja i pražnjenja. Voda se zimi diže na nekoliko metara a ljeti se spušta na samo dno. U funkciji opskrbe stanovništva obližnjih naselja vodom te navodnjavanja poljoprivrednih površina. Omeđene relativno visokim (150 – 350 mnv) padinama značajnih nagiba (12-32°). Osim blatina postoje i manji izvori pitke vode.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Specifičnost krajobraznog tipa je dno ponikve pokriveno stajaćom vodom. Na padinama prevladavaju zimzelene šume i makija crnike te šikare, s malim udjelom sve manje aktivnih ekstenzivnih poljoprivrednih površina (ekstenzivnih pašnjaka, mozaika poljoprivrednih površina, maslinika).	
Karakteristike naseljenosti	Nenaseljena područja.	
Krajobrazne posebnosti	Točkasta područja EM svojte i staništa: Blatine (Mljet - Eumediteranski travnjaci, kamenjare), Osobito vrijedni predjeli-prirodni krajolici (PPDNŽ) Vrijedni primjeri rijetkih i posebnih prirodnih krajobraza, važna staništa za prelet ptica	
Problematika	Oštećena poljodjeljskim melioracijama - Blatina	
Krajobrazni uzorci		
		
3.2.2. b Blatine		
		
3.2.2. a Blato		

3.2.2. c Blato - Prožura

3.2.3 PRIRODNI KRAJOBRAZ PONIKVI		
Opseg	Manje zaravnjeno područje s nizom ponikava u JI dijelu Pelješca.	
Krajobrazna područja	a) Mutni do	
Krajobrazne karakteristike	Specifičnost krajobraznom tipu daje niz ponikava različitih veličina i oblika podno padina priobalnih brda i manjih brežuljaka unutrašnjosti Pelješca. Premda dominantan prirodni pokrov određuje karakter područja, posebnost nepravilnog kulturno-krajobraznog uzorka nizova ponikava čini ga posebnim krajobraznim tipom.	
Reljefne karakteristike	Većim dijelom umjereno (manjim slabo do izrazito) razveden reljef uskog zaravnjenog područja podno padina Oštrog vrha. Ravnog do blago nagnutog dna (11%) i padina koje postepeno mijenjaju nagib s porastom nadmorske visine, od nagnutih do vrlo strmih (5-55°). Dno nešto ispod 140 mnv, JZ padine više, do 570 mnv (572,8 Oštri vrh), SI niže (do 240, Debela ljut).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Dok na padinama prevladavaju šume i makija crnike te zimzelene šikare (85%), duž dna udoline nalazi se niz obrađenih ponikava. koje na preostaloj površini područja formiraju mozaik kultiviranih površina nepravilnog kulturno-krajobraznog uzorka.	
Karakteristike naseljenosti	Nenaseljeno područje.	
Krajobrazne posebnosti		
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		
3.2.3. a Mutni do		

3.2.3. a Mutni do

3.2.4 KULTURNI KRAJOBRAZ KRŠKIH POLJA		
Opseg	Polja poluotoka Pelješca, te otoka Korčule, Mljeta i Šipana.	
Krajobrazna područja	KORČULA a) Vela Luka - Blato b) Blato PELJEŠAC c) Orlovo polje d) Janjina e) područje Crna gora f) Ponikve g) Šipan MLJET h) Goveđari i) Blatsko polje j) Babino Polje	
Krajobrazne karakteristike	Veća i manja polja, ponegdje s humovima, zaravnjenog plodnog dna, najčešće obrađenog. Naselja se nalaze uz rub polja ili u dnu padina, urbane matrice koja prati reljefne oblike. Krajobrazni uzorci polja mogu biti pravilni, geometrijski, tj. poljoprivredne parcele različitih geometrijskih oblika (pravokutne, kvadratične,...) ili nepravilni, organski kada se parcele oblikom prilagođavaju karakteristikama terena. Niži dijelovi padina terasirani pod vinogradima, maslinama a viši prekriveni zimzelenom šumom i makijom crnike. Brojne šterne, lokve i povremeni vodotoci.	
Reljefne karakteristike	Veća i manja polja nastala akumulacijom tla u dnu većih, morem djelomično potopljenih udolina (Vela Luka – Blato, Šipan) ili dolaca i vrtača. Dno ravno do blago nagnuto, u većih polja može biti raščlanjeno humovima. Polja poluotoka i otoka razlikuju se u nadmorskim visinama na kojima se nalaze, na Pelješcu su na nadmorskim visinama raspona od 50-100 do 400-460 mnv, čak i do 630 mnv, na Mljetu nešto nižim od 20-70 do 300-400 mnv, pa i do 500 mnv, a na Korčuli od 10-240 mnv, najviše do 350 mnv. Najniža su na otoku Šipanu od razine mora do 70 mnv, najviše do 90 mnv. Raščlanjenost reljefa najveća je kod Mljetskih polja - umjerena na najvećem dijelu krajobraznih područja, na Korčulanskim poljima - dominantno umjerena raščlanjenost reljefa no velikim dijelom i slaba. Polja Pelješca su slabo i umjereno raščlanjenog reljefa dok je reljef Šipana u cijelosti slabo raščlanjen. Na Pelješcu i Korčuli su nagibi terena uglavnom značajni, nešto manje srednje i blago nagnuti ali ima dosta i ravnih terena, dok su na Mljetu i Šipanu nagibi padina većim dijelom značajni, na istočnom Mljetu čak i vrlo strmi, a tek manjim dijelom srednji.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	U dnu dominantno vinogradi, u manjoj mjeri maslenici i povrtnjaci. Na padinama bušici te šume i makije crnike. Premda je dominantan pokrov većine polja na Pelješcu (osim Ponikava) zimzelena šuma i makija crnike gotovo sve preostale površine zauzimaju većinom vinogradi te mozaici kultiviranih površina uz seoska naselja. Na područje Ponikava većinu pokrova čine kultivirane površine te voćnjaci i maslinici a manji dio šikare i zimzelene šume i makija crnike. Polja Korčule se razlikuju na sličan način pa je tako kod Vela Luka-Blato područja podjednako prirodnih i kultiviranih površina dok je područje Blato gotovo u cjelosti kultiviran. Na Mljetu su polja zapadne strane prirodnija od Babinog polja čiji dominantan pokrov čine maslinici i voćnjaci. Šipansko polje ima velik udio prirodnih površina zimzelenih šuma i makije crnike no i velike površine vinograda te mozaika kultiviranih površina.	

Karakteristike naseljenosti	Uglavnom manja sela i zaseoci (izuzev Vele Luke i Blata), smješteni na rubu plodnih polja ili dolova ili nižim dijelovima padinama. Uglavnom prevladava tradicionalna kamena ahitektura. Vela Luka – Blato: Blato Orlovo polje: Donja Banda, Županje Selo, Prizdrina, Potomje, Donje Selo, Pijavičino Goveđari: Goveđari Janjina: Janjina, Popova Luka Blatsko polje: Blato područje Crna gora: Gornja i Donja Dubrava, Marija Magdalena, Zaradeže Babino Polje: Zabrežje, Sršenovići, Zadublje Ponikve: Zabrdje, Šparagovići, Boljenovići, Metohija Šipan: Cvjetkovići, Frajga, Sutlija
Krajobrazne posebnosti	Točkasta područja EM svojte i staništa: Blatsko Polje (Velika špilja kod Blata), Janjina (Špilja kod Janjine), Vela Luka - Blato (Vela špilja), Nacionalni park: Goveđari (NP Mljet), Regionalni park: Šipan (Elafiti i Sveti Andrija), Spomenik prirode: Vela Luka - Blato (Vela spilja kod Vele luke), Posebni rezervat: Janjina (Malostonski zaljev), Spomenik parkovne arhitekture: Orlovo polje (Kuna Pelješka - Skupina čempresa), Šipan (Park oko dvorca Skočibuha na Šipanu), Etnološka baština: Vela Luka - Blato, Blato, Arheološka baština: Vela Luka - Blato, Blato.
Problematika	Planirana urbanizacija, turističko rekreativne i gospodarske zone,

Krajobrazni uzorci

3.2.4. a Vela Luka - Blato

3.2.4. b Blato

3.2.4. c Orlovo polje

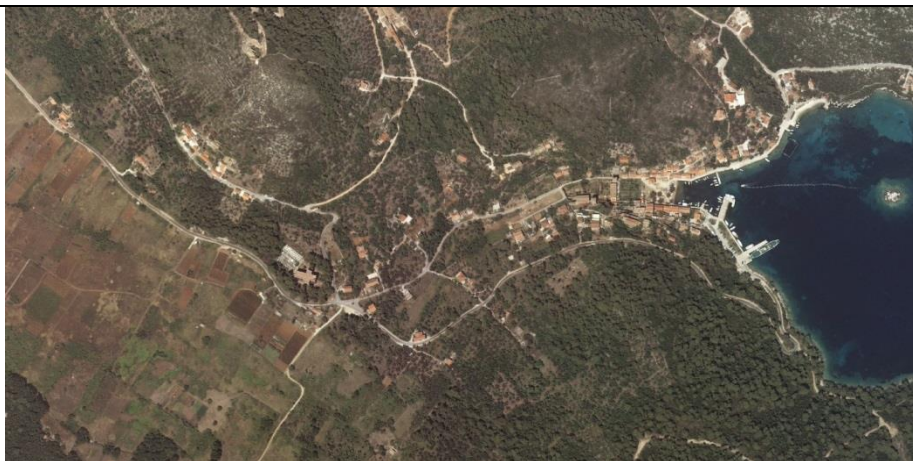
3.2.4. c Orlovo polje

3.2.4. d Janjina

3.2.4. f Ponikve

3.2.4. g Šipan

3.2.4. j Babino Polje

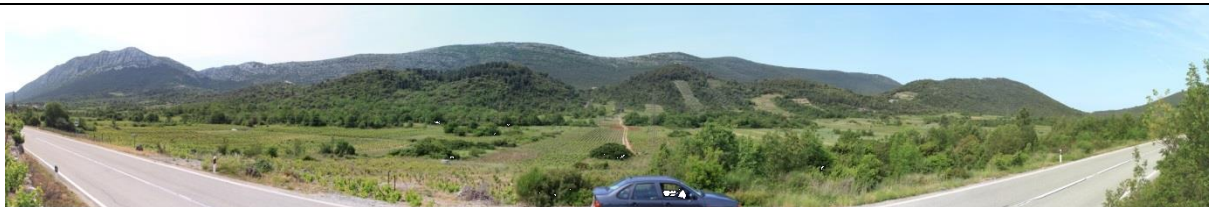
Pogled na Vela Luku i Blatsko polje u pozadini

Pogled na Blatsko polje i Blato, Korčula

Vinogradi kod Potomja (Orlovo polje)

Područje Crna gora

Ponikve

Stupa

3.2.5 KULTURNI KRAJOBRAZ NIZA MANJIH POLJA		
Opseg	Niz manjih polja i vrtača međusobno odvojenih nižim humovima ili grebenima na Korčuli i Lastovu.	
Krajobrazna područja	KORČULA a) Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovice - Njivica b) Kapja Velika i Mala c) Smokvica - Čara d) Lumbarda - Dominče LASTOVO e) Lastovo	
Krajobrazne karakteristike	Razvedeni reljef brežuljaka te vrtača i dolova tvore nizove polja s humovima izrazito kulturno-krajobraznih obilježja. Dna intenzivno obrađena, pravilnih geometrijskih krajobraznih uzoraka, naselja nastala na rubu polja ili padinama obližnjih brda, urbane matrice prilagođene karakteristikama reljefa. Niži dijelovi padina terasirani s vinogradima i maslinicima a viši prekriveni zimzelenom šumom i makijom crnike. Izvanredni primjeri kompleksnih zatvorenih krajobraza!	
Reljefne karakteristike	Nizovi manjih polja, slabo do umjereno raščlanjenog makroreljefa, omeđenih nagnutim i značajno nagnutim (5-32°) padinama. Polja nižih nadmorskih visina 50-100 mnv do 300-330 mnv, najviše do 420 mnv. Brojne vrtače i dolci.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	U dnu polja uglavnom mozaik kultiviranih površina, koji se u obliku maslinika i vinograda na terasama podiže po padinama, dok na višim dijelovima padina prevladavaju zimzelene šume i makija crnike te zimzelene šikare (do 80% površine). Dna polja zauzimaju obrađene površine vinograda, a u manjoj mjeri i maslenika i povrtnjaka.	
Karakteristike naseljenosti	Neka područja nenaseljena, a uglavnom manja sela i zaseoci, smješteni na rubu plodnih polja ili dolova ili nižim dijelovima padina koja prate konfiguraciju terena. Uglavnom prevladava tradicionalna kamena arhitektura. predio Poljica - predio Njivica: / Kapja velika i mala: / Lastovo: Lastovo, Ubli Smokvica - Čarsko polje: Brna, Smokvica, Čara Lumbarda – Dominče: Lumbarda, Dominče	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM svojte i staništa: Lastovo (Dragovode - iznad uvale, Zlepolje - podnožje Glavice, Zlepolje - podnožje Malog Huma, Jama između Zegova i Huma, Kukurna, Dubrova - ispod Crvene grže, Špilja u Župnikovoj kući, Jama u brdu Straža, špilja pod Kaštelom, pod Veji Vrh, špilja Puzalica, špilja Rača, Park prirode: Lastovo (Lastovsko otočje), Spomenik prirode: Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovice - Njivica (Vela spilja kod Vele luke), Lastovo (Spilja Rača) Spomenik parkovne arhitekture: Lumbarda - Dominče (drvored čempresa), Smokvica - Čara (čempres u selu Čara), Značajni krajobraz: Lumbarda - Dominče (Poluotok Raznjic), Etnološka baština: Smokvica - Čara, Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovice - Njivica, Lastovo, Arheološka baština: Lumbarda - Dominče, Smokvica - Čara, Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovice - Njivica, Lastovo, Graditeljska baština: Lastovo (brojne sakralne građevine)	
Problematika	Postojeći kamenolomi, planirana turistička naselja, urbanizacija te gospodarski i športsko rekreacijski sadržaji, <i>Kamenolom u istočnom dijelu polja Kapja Mala</i>	
Krajobrazni uzorci		

3.2.5. a Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovice - Njivica

3.2.5. a Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovice - Njivica

3.2.5. b Kapja Velika i Mala

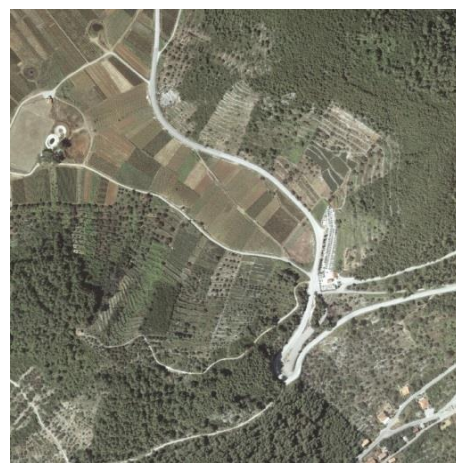
3.2.5. c Smokvica - Čara

3.2.5. c Smokvica - Čara

3.2.5. c Smokvica - Čara

3.2.5. c Smokvica - Čara

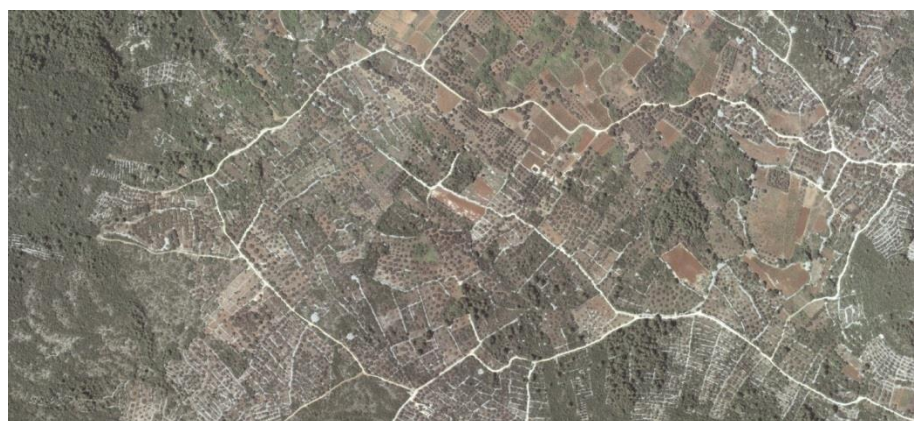
Polje Sitnica

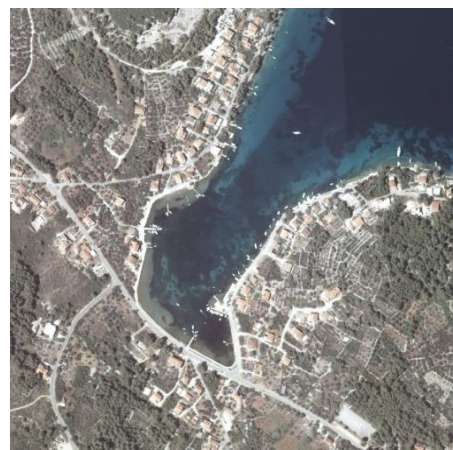
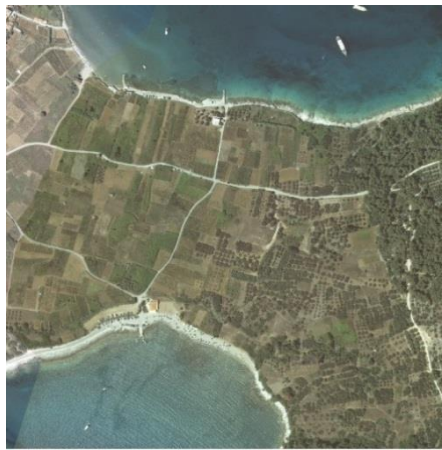

Polje Smokvica, Čipojino polje i Čara (s desna na lijevo)

3.2.5. d Lumbarda - Dominče

3.2.5. d Lumbarda - Dominče

Mozaik kultiviranih površina i šikara u predjelu Gornje blato

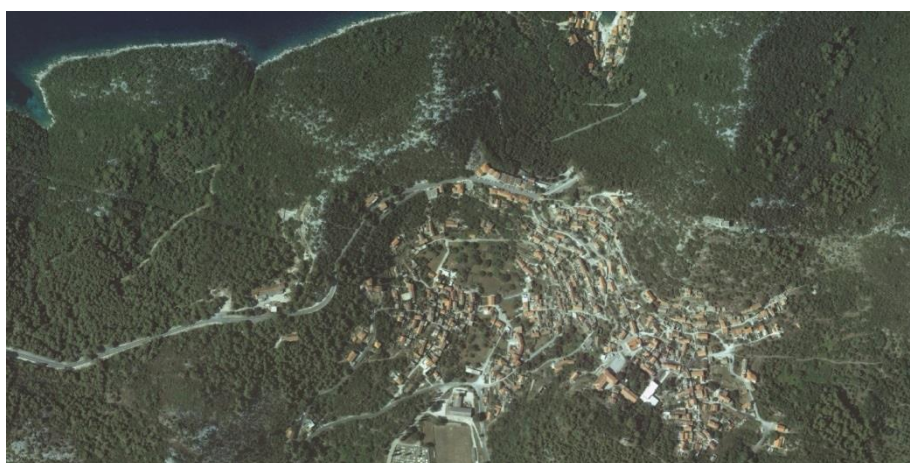

Sjeverozapadni rub polja Blato

3.2.5. e Lastovo

3.2.5. e Lastovo

3.2.6 KULTURNI KRAJOBRAZ UDOLINA		
Opseg	Niz udolina na SZ dijelu poluotoka Pelješca.	
Krajobrazna područja	a) Gornja i Donja Vrućica	
Krajobrazne karakteristike	Zaravnjeni dijelovi udolina i niži dijelovi padina okolnih grebena kulturnog karaktera krajobraza. Naselja su smještena na rubnim dijelovima padina, mozaici kultiviranih površina u okruženju naselja ali i uzduž većeg dijela dna udolina, a padine terasirane s nasadima vinograda i maslinika. Višim dijelovima padina prevladavaju zimzelene šume a vrhovima grebena kamenjarski pašnjaci. Sa hrptova grebena se pružaju panoramski pogledi na brda te udoline i polja Pelješca, a s vrhova ubnih grebena na kopnenu i Korčulansku stranu mora.	
Reljefne karakteristike	Niz paralelnih udolina međusobno odijeljenih relativno strmim hrptovima. Umjereno raščlanjen reljef (100-300 m/km²), uglavno značajnih do vrlo strmih nagiba (12-55°), od 50 – 700 mnv (694,6 mnv Supine). Plodna ravna dna, mnogo povremenih bujičnih vodotoka i cisterni.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	S obzirom da se radi o relativno niskim udolinama, uglavnom prevladava prirodna vegetacija čistih zimzelenih šuma i makija crnike te šikara te u višim dijelovima kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci, dok se uz područja dna s dubljim tlom javljaju mozaici kultiviranih površina – oranica u dnu te vinograda i maslinika na terasama padina.	
Karakteristike naseljenosti	Manja naselja smještena na donjim dijelovima padina, prate konfiguraciju terena, tradicionalna arhitektonska obilježja stambenih objekata. Gornja i Donja Vrućica: Donja Vrućica, Velji Vrh, Gornja Vrućica	

Krajobrazne posebnosti	Točkasta područja EM svojte i staništa: Pelješac - Orebić - Trpanj (Bušik pršljenaste resike i dalmatinske žutilovke) Kultiviran i prirodni krajobraz
Problematika	Planirana turistička izgradnja
Krajobrazni uzorci	
3.2.6. a Gornja i Donja Vrućica	
3.2.6. a Gornja i Donja Vrućica	

3.2.7 KULTURNI KRAJOBRAZ SOLANA		
Opseg	Područje solane Ston.	
Krajobrazna područja	a) Ston	
Krajobrazne karakteristike	Zaravnjena mikrod depresija u niskom dnu udoline pretvoreno u pogon za branje soli. Pravilna mreža bazena za isparavanje predstavlja vrijedan primjer prepoznatljivog, geometrijskog kulturno-krajobraznog uzorka solana, izvanrednih vizualnih kvaliteta.	
Reljefne karakteristike	Zaravnjena mikrod depresija u niskom dnu djelomično potopljene udoline (0-5 mnv).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Pravokutni raster bazena za isparavanje s gospodarskim objektima u rubnom dijelu područja.	
Karakteristike naseljenosti	Nenaseljeno.	
Krajobrazne posebnosti	Jedinstvenost, jedna od tri solane na hrvatskom dijelu Jadrana.	
Problematika		

3.2.7. a Ston

Solana Ston

3.2.8 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ UDOLINA		
Opseg	Niz krških udolina središnjeg i JI dijela poluotoka Pelješca.	
Krajobrazna područja	a) Donja Banda b) Oskorušno - Kuna Pelješka c) Janjina zaleđe d) Žuljana – Tomislavovac e) Brijesta f) Metohija g) Ston	
Krajobrazne karakteristike	Karakteristike brežuljkastog reljefa sa terasiranim poljoprivrednim površinama na prisojnim padinama udolina središnjeg dijela Pelješca (posebno Oskorušno, Janjina zaleđe) utjecale su na snažniji razvoj kulturnog krajobraza (tradicionalna naselja, u okruženju mozaik kultiviranih površina, te terasirane padine) u odnosu na prirodne elemente vegetacije/pokrova (zimzelene šume i makija, bušici) a time i na snažniji kulturno krajobrazni karakter. Nasuprot njima udoline SI dijela u nižim su, priobalnim dijelovima, naseljena i kultivirana, kompleksnih kulturno krajobraznih uzoraka, na nižim dijelovima padina terasirana i također kulturnog karaktera. No preostali dijelovi udolina, pogotovo viši i strmiji dijelovi padina, prekriveni su prirodnom vegetacijom šuma, makije i bušika što im daje snažan prirodni karakter. Upravo ta raznolikost i isprepletenost krajobraznih elemenata stvara zanimljive i vizualno privlačne krajobraze udolina. S viših dijelova okolnih brežuljaka se pružaju duge i panoramske vizure na more te kraće ili duže zanimljive vizure unutar udolina.	
Reljefne karakteristike	Na SZ Pelješcu niz paralelnih udolina međusobno odijeljenih relativno strmim hrptovima većih nadmorskim visinama od 170-290 do 560-640 mnv, čak i do 710 mnv. Na JI dijelu Pelješca udoline na nižim nadmorskim visinama, s jedne strane potopljene morem - završavaju zaljevom, a s druge nadmorskih visina 400-460 m pa i do 510 m. Umjerenog raščlanjen reljefa (100-300 m/km ²), nagnutih i značajno nagnutih terena (5-32°). Plodna ravna dna, mnogo povremenih bujičnih vodotoka i cisterni.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	S obzirom da se radi o relativno niskim udolinama, uglavnom prevladava prirodna vegetacija čistih zimzelenih šuma i makija crnike te bušika, dok se u dnima gdje su dublja tla javljaju mozaici kultiviranih površina – većim dijelom oranica te vinograda i maslinika na prisojnim padinama. Krajobrazni uzorak zaravnjenih dijelova udolina je simetričan i asimetričan, kvadratnih i pravokutnih parcela omeđenih suhozidima, dok je na terasiranim padinama uglavnom simetričan, sa izduženim i dužim parcelama.	
Karakteristike naseljenosti	Uglavnom starija manja naselja i zaseoci duž južnih rubova udolina ili plodnih dolaca i vrtača s njima strukturno vezana i prilagođena ili nekad ribarska, a danas turistička naselja u uvalama. Uglavnom tradicionalne matrice te dominantno tradicionalnih arhitektonskih obilježja (gradnja kamenom), novija gradnja uglavnom ne pošriva tradicionalna arhitektonska obilježja. Donja Banda: Donja Banda Oskorušno - Kuna Pelješka: Oskorušno, Kuna Pelješka Janjina zaleđe: Zatreže Žuljana – Tomislavovac: Žuljana, Korta, Vukotići, Tomislavovac Brijesta: Brijesta, Bogičevići, Gornje Selo Metohija: / (auto camp) Ston: Ston, Česvinica	
Krajobrazne posebnosti	Prirodna atraktivnost obale s vizualno atraktivnim terasiranim padinama. Područja EM svojte i staništa: Ston (Kanal Stonsko polje), Janjina zaleđe (Špilja kod Janjine), Posebni rezervat: Brijesta (Malostonski zaljev), Značajni krajobraz: Ston (Uvala Prapratno), Žuljana - Tomislavovac (Uvala "Vučina" s obalnim pojasom, akvatorij uvala Zuljana, Vucina i Kupinova), Metohija (Uvala Prapratno), Spomenik parkovne arhitekture: Oskorušno - Kuna Pelješka (Kuna Pelješka - skupina čempresa)	
Problematika		

3.2.8. b Oskorušno - Kuna Pelješka

3.2.8. c Janjina zaleđe

3.2.8. d Žuljana - Tomislavovac

3.2.8. e Brijesta

Pogled na udolinu Prapratno u smjeru SZ

Pogled na potopljeni kraj udoline, uvalu Prapratno

Pogled na djelomično potopljenu udolinu Stona

Udolina Stona (W)

Središnji dio Komolačke udoline

JI dio Komolačke udoline

3.3 KRAJOBRAZ PADINA OTOKA I POLUOTOKA

3.3.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ PADINA		
Opseg	Priobalne padine poluotoka Pelješca i većih otoka (Korčula, Mljet, Lastovo).	
Krajobrazna područja	KORČULA a) Privala - Požar b) Šaknja rat c) Prihodišće d) Prižba - Brna - Zavalatica - Pupnatska luka - Orlanduša e) Rasoha - Račišće f) Piske PELJEŠAC g) Prava doca h) Sv. Ilija Borje	i) Trpanj j) predio Žukovica - Duba Stonska k) Zagorje l) uvala Praprato - Rt Vratnik LASTOVO m) Lastovo MLJET n) Mljet o) Mljet p) Veliki Mali zaglavac q) Mljet r) Šipan
Krajobrazne karakteristike	Uz razvedenu obalu s brojnim rtovima i uvalama, značajno nagnute do strme priobalne padine obrasle šumom i makijom, negdje u kombinaciji s pašnjacima daju ovom tipu dominantno prirodna obilježja, odnosno, prirodni karakter. Padine s gustom prirodnom šumom (Mljet) posebno su lijepe i vizualno atraktivne.	
Reljefne karakteristike	Uglavnom značajno nagnute do strme (12° - 32°) priobalne padine, od obalne linije do linije vrhova prvog priobalnog niza brda ili rubova zaravni. Prema morfologiji i nagibu možemo razlikovati uske i strme padine, strme padine ujednačenih nagiba i široke padine koje se postepeno ustrmljuju prema vrhu. Padine posljednje dvije kategorije su horizontalno razvedene manjim jarugama koje završavaju uvalama i dubama. Obalna linija uglavnom razvedena i vrlo razvedena s brojnim rtovima i uvalama, veći broj s pješčanim plažama. Brojni manji otoci i otočići uz obalu, kao i oni udaljeniji.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Na osojnim stranama padina uglavnom vazdazelene šume i makija crnike, a na prisojnim vazdazelene šume i makija crnike u kombinaciji s pašnjacima i suhim travnjacima, rijetko i maslinicima (na Mljetu).	
Karakteristike naseljenosti	Rijetka manja maselja i zaseoci uz obalu, obično u uvalama, linearna, izdužena, prate obalnu liniju. Naseljena krajobrazna područja su: Korčula: Prižba - Brna - Zavalatica - Pupnatska luka - Orlanduša: Prižba, Brna, Zavalatica Pelješac: Trpanj: Osobjava; Žukovica - Duba Stonska: Duba Stonska; Borje: Borje, Podobuče Lastovo: Lastovo: Ubli, Pasadur, Prehodišće, Zaklopatica, Mljet: Mljet: Pomena; Mljet: Kozarica, Sobra, Prožura, Okuklje, saplunara	
Krajobrazne posebnosti	Područja EM svojte i staništa: Lastovo (špilja pod Kaštelom, Kručica, Morske špilje - uvala Zace i rt Nori Hum, špilja kod rta Zaklopatica, špilja ispod brda Sozanj, jama u brdu Straža,), Mljet (špilja kod brda Grabova glava, Movrica špilja, Polušpilja kod Sobre, jama Zaglavica, Pukotina u stijeni kod Sobre, špilja kod Nerezinog dola, strmci mediteranskih obala), Šaknja rat (špilja na Korčuli, Morske špilje Zaklopatica i Ključ, Šakanj rat - mješovita šuma alepskog bora i crnike), Spomenik prirode: Rasoha - Račišće (Samograd špilja-Račišće), Nacionalni park: Mljet (Nacionalni park Mljet), Prirodni krajobraz: Sv. Ilija (Orebić), Prava doca (Orebić), Trpanj, Privala - Požar, Piske, Kultivirani agrarni krajolik: Lastovo, Šaknja rat (područje sjevernih i južnih obala Korčule), Sv. Ilija (područje južnih obronaka Sv. Ilije na Pelješcu), Privala - Požar (područje sjevernih i južnih obala Korčule), Prihodišće (područje sjevernih i južnih obala Korčule), Kultiviran i prirodan krajobraz: Mljet (Akvarij uvala Saplunara), Veliki i Mali zaglavac (obala od luke Gonoturska do rta V. Zaglavac), Kultivirani krajobraz: Mljet (obala od luke Gonoturska do rta V. Zaglavac) Značajni krajobraz: Mljet (predjel Saplunara), Zagorje (Uvala Praprato na Pelješcu),	

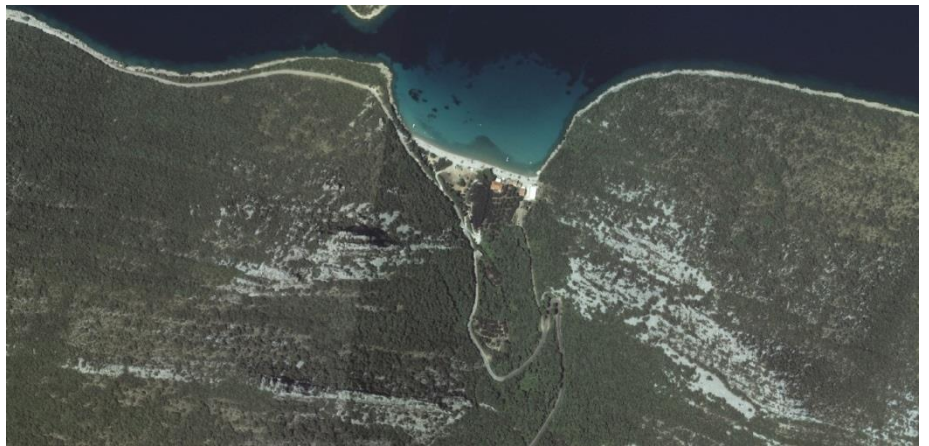
	Etnološka baština: Lastovo, Arheološka baština: Lastovo (arheološki ostaci rimske naseobine), Prižba-Brna-Zavalatica-Pupnatska luka-Orlanduša, Arheološka zona: Prižba-Brna-Zavalatica-Pupnatska luka-Orlanduša (širi prostor uvale Potirna i polja uz Smokvicu, Čaru), Režim umjerene zaštite: Borje (ruralna cjelina Borje),
Problematika	
Krajobrazni uzorci	 3.3.1. d Prižba - Brna - Zavalatica-Pupnatska luka 3.3.1. e Rasoha - Račišće 3.3.1. g Prava doca

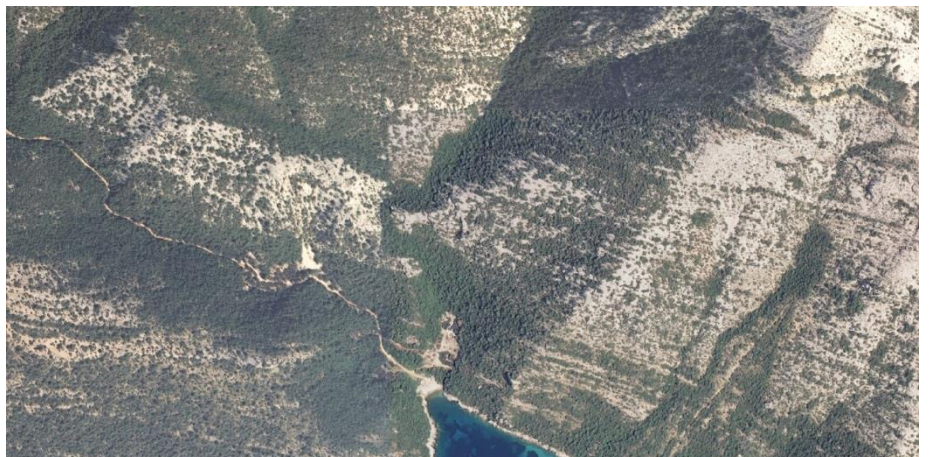
3.3.1. h Sv Ilija

3.3.1. i Borje

3.3.1. j Trpanj

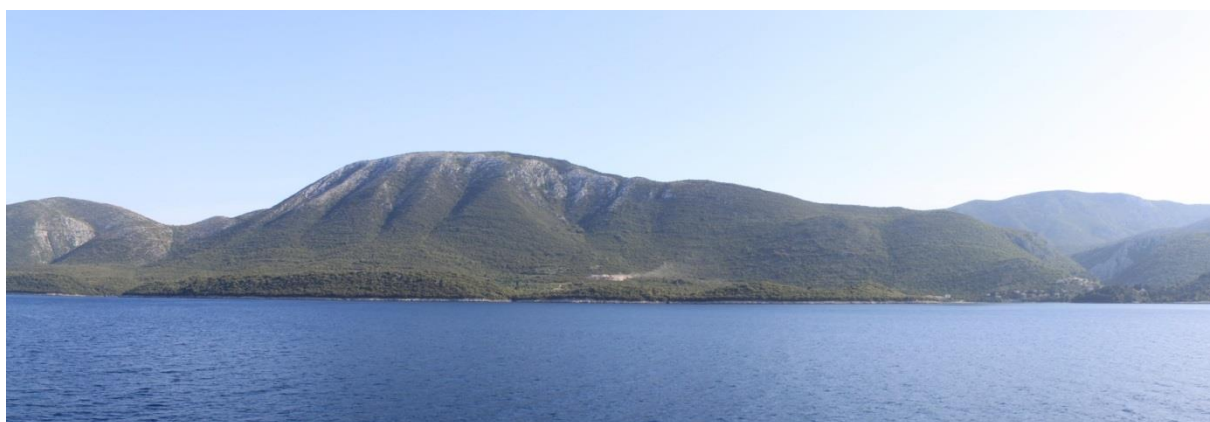
3.3.1. l Zagorje

3.3.1. b Lastovo

3.3.1. o Mljet

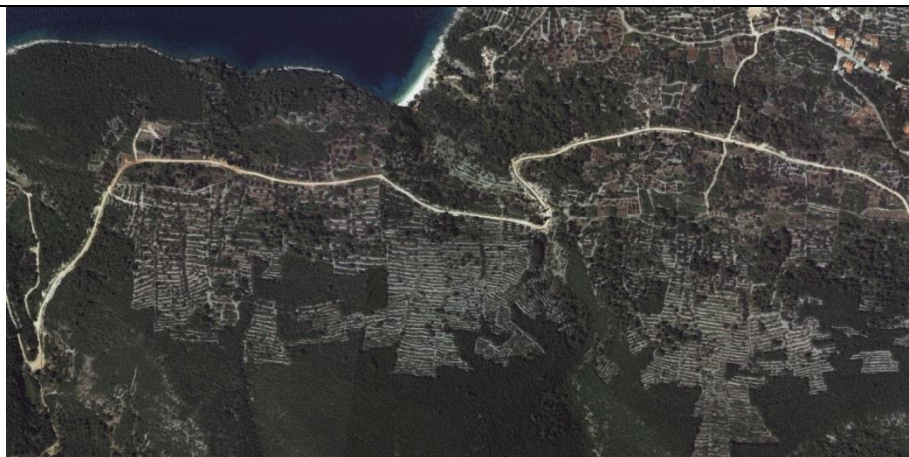
Prirodne priobalne padine obrasle makijom crnike, Pelješac II od Trpnja

Prirodne priobalne padine Pelješca II od Dube Stonske (uvala Bjejevice)

3.3.2 PRIRODNI KRAJOBRAZ KLIFOVA		
Opseg	Strma jugozapadna obala otoka Šipana podno Šipanskog polja.	
Krajobrazna područja	a) Šipan	
Krajobrazne karakteristike	Manje dramatične klifovite obale, no zbog toga prekrivenosti šumama i makijom što području daje manje dramatičan ali zato kompleksniji prirodni karakter.	
Reljefne karakteristike	Slabo raščlanjen reljef, 0-100 mnv, značajnih nagiba (32-55°) koje gdjegdje prelaze u strmce (>55°). Obalna linija raščlanjena uglavnom manjim uvalama.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Cijelo područje obraslo je čistim vazdazelenim šumama i makijama crnike.	
Karakteristike naseljenosti	Nenaseljeno.	
Krajobrazne posebnosti	Specifična i rijetka prirodna reljefna formacija klifova je izrazito vizualno atraktivna.	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		
<i>Klifovi Šipana</i>		

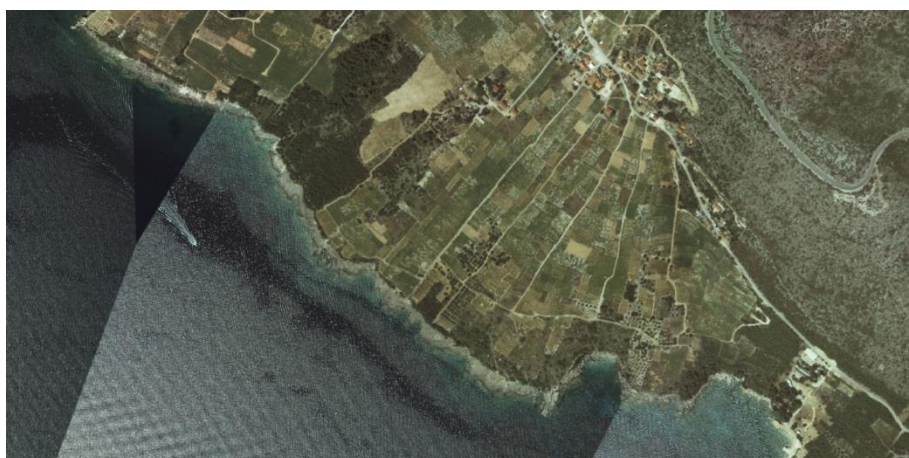
3.3.3 KULTURNI KRAJOBRAZ TERASA NA PADINI		
Opseg	Niže priobalne padine JZ obale zapadnog dijela poluotoka Pelješca i otoka Korčule.	
Krajobrazna područja	KORČULA a) Požar - Bradat - Prigradica b) Račišće Orlanduša – Berkovica PELJEŠAC c) Podstup Dingač	
Krajobrazne karakteristike	Niže padine Pelješca i Korčule, ispresjecane su širokim jarugama, te prekrivene kamenim terasama s vinogradarskim (Pelješac) i voćarskim kulturama (Korčula), zanimljivih i raznolikih struktura kulturno krajobraznih uzoraka.	
Reljefne karakteristike	Priobalne i niske priobalne brežuljkaste padine pobrđa Pelješca, JZ ekspozicije i značajnih nagiba (12°-32°), gdje i strme pri vrhu (32°-55°). Mikroreljef karakterizira horizontalna razvedenost padine manjim jarugama te izraženi paralelizam litostratigrafskih/gemorfoloških struktura. Priobalne padine i niske priobalne brežuljkaste zaravni Korčule . Niži brežuljci padina manjih nagiba (do 32°), odvojeni su manjim jarugama, udolinama i vrtačama te dolovima.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Na nižim dijelovima padina Pelješca prevladavaju čiste zimzelene šume i makija crnike te bušici u kombinaciji s mozaikom kultiviranih terasastih površina, uglavnom pod vinogradima, naročito u području padina s nakupljenim tlom i većim jarugama. U višim dijelovima prevladavaju kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci u kombinaciji s bušicama. Mozaik kulturnog krajobraza padina Korčule, uglavnom strukturiraju maslinici na terasama, te prirodne vegetacije šikara i bušika. Izmjenjuju se aktivne obrađene terase maslinika, vinograda i manjih poljoprivrednih površina, sa prirodnim oblicima površinskog pokrova (sukcesijskim oblicima čiste zimzelene šume i makije crnike te kamenjarskim pašnjacima) koji postepeno zauzimaju napuštene terase.	
Karakteristike naseljenosti	Manji zaseoci, u području Podstupa na padinama okruženi terasama, a u području Dingača uglavnom uz more. Podstup: Mokalo, Bibice, Podstup, Harlovići Dingač: Potočine, Borak te Gornji i Donji Dingač Manja ribarska sela uz obalu, tradicionalne kamene arhitekture. Bradat – Prigradica: Prigradica Račišće: Račišće predio Smrč – Lumbarda: /	
Krajobrazne posebnosti	Kulturno krajobrazni uzorci terasa pod vinogradima i maslinicima. Kultiviran krajobraz: Dingač (Orebić), Kultivirani agrarni krajolik: Prihodišće i Požar - Bradat - Prigradica (sjeverne i južne obale Korčule), Režim umjerene zaštite: Podstup Arheološka baština: Orlanduša - Berkovica, Civilne građevine: Požar - Bradat - Prigradica (rimska villa rustica) Sakralne građevine: Račišće (crkva Pomoćnice kršćana, crkva Sv Nikole)	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
3.3.3. a Požar - Bradat - Prigradica		

3.3.3. b Račišće

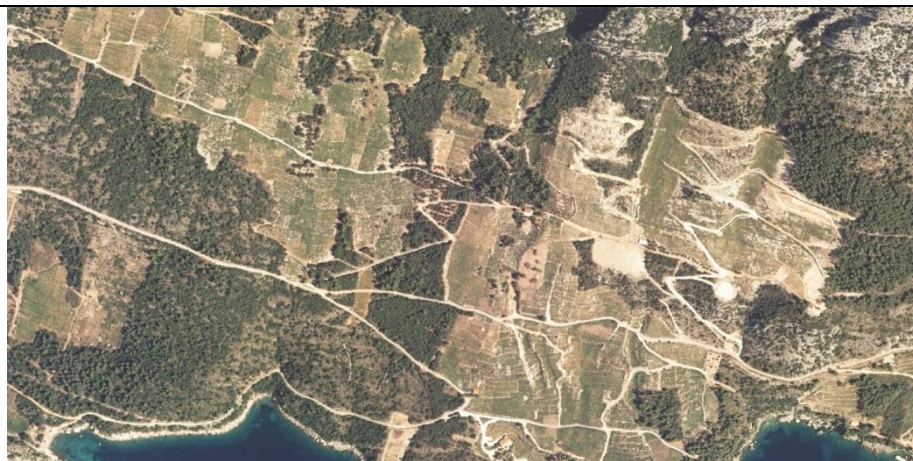
3.3.3. c Orlanduša - Berkovica

3.3.3. d Podstup

Podstup

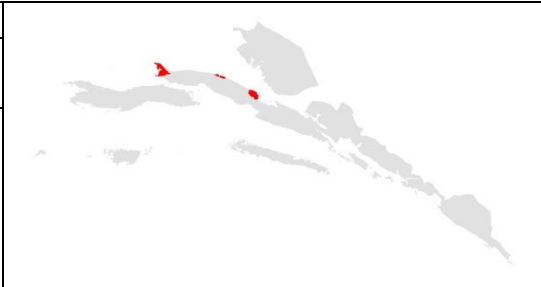
3.3.3. e Dingač

Vinograd na terasama u području Dingač

Vinogradi na terasama u predjelu Poratak, Dingač

3.3.4 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ ZARAVNI		
Opseg	Niske primorske zaravni na poluotoku Pe-lješcu.	
Krajobrazna pod-ručja	a) Lovište b) Trpanj c) Sreser	
Krajobrazne ka-rakteristike	Niska zaravnjena područja uz obalu slabije raščlanjenog reljefa s brojnim vrtačama i dolcima, blagih nagiba terena na kojem su se velikim dijelom sačuvala zimzelene šume i makija crnike no dijelom i u prošlosti naselio prostor te kultivirale pljoprivredne površine. Malobrojna na-selja nastala uz obalu nekad su bila seoska a danas sve više postaju turistička, posebno Trpanj koji je važnai putnička luka za vezu skopnom	
Reljefne karakte-ristike	Niske priobalne zaravni (0-100/200 mnv), slabo do umjereno (Trpanj) raščlanjenog reljefa, blago do značajno (Trpanj) nagnutih padina (2-32°). Mikroreljef karakterizira mnogo vrtača i dolaca. Razvedena do vrlo razvedena obalna linija.	
Karakteristike pokrova - nam-jene prostora	Dominantan pokrov zaravni su čiste zimzelene šume i makije crnike a potom, posebno u Trp-nju, mozaici kultiviranih površina nastalih u plodnim tlima vrtača i dolaca. Udio pojedinih krajobraznih uzoraka varira od izrazito prirodnih (>95% šikara u KP Lovište i Sreser) do po-djednako zastupljenih prirodnih i antropogenih (cca. 50% zmzelenih šikara i 50% kultiviranih površina - Trpanj). Nalazimo izrazito monotone ujadnačene strukture, pa sve do izrazito raz-nolikih i dinamičnih)	
Karakteristike naseljenosti	Manja sela i zaseoci nastala uz obale, uglavnom tradicionalna kamena arhitektura. Vezana uz mikroreljefne depresije s plodnim tlom (vrtache i dolce). Lovište: Lovište Trpanj: Trpanj Sreser: Sreser, Drače	
Krajobrazne po-sebnosti	Prirodni krajobraz: Trpanj, Kultiviran i prirodan krajobraz: Sreser, Kultivirani agrarni krajolik: Sreser, Režim stroge zaštite: Trpanj (crkva Sv. Roka, zgrada kapetanije (kuća Gundulić), crkva gospe od Karmela, župna crkva Sv. Petra i Pavla	
Problematika	Turistička izgradnja i urbanizacija	
Krajobrazni uzorci		
		
3.3.4. a Lovište		

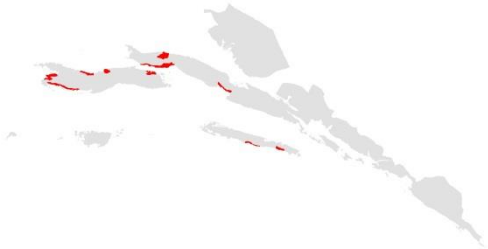
3.3.4. a Lovište

3.3.4. b Trpanj

3.3.4. c Sreser

3.3.5 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ PADINA		
Opseg	Dijelovi priobalja otoka Korčule.	
Krajobrazna područja	KORČULA a) Pupanj - Poplat b) Šakanj rat - Prižba c) Prigradica - Prihodišće d) Rasoha e) Žrnovska Banja PELJEŠAC f) Viganj - Orebić g) Duba Pelješka h) Trstenik - područje Drače - Žuljana MLJET i) Bijela Rikavica Pištet – Kosmač	
Krajobrazne karakteristike	Na prisojnim priobalnim padinama, uz obalu i na zaravnima padina, plodno tlo je omogućilo razvoj manjih naselja i njima pratećih terasiranih kultiviranih površina tvoreći tako zanimljive i vrijedne kulturno krajobrazne uzorke koji u kombinaciji s prirodnim površinama šuma, šikara, travnjaka i pašnjaka tvori miješoviti karakter krajobraza padina otoka i poluotoka Pelješa.	
Reljefne karakteristike	Umjereno raščlanjen reljef uglavnom značajno nagnutih do strmih (12° - 32°) priobalnih padina, koje se protežu od obalne linije do linije vrhova prvog priobalnog niza brda (300-650mnv). Horizontalno razvedene manjim jarugama koje završavaju uvalama. Na prisojnim priobalnim padinama, koje karakteriziraju mezo i mikroreljefne zaravni, akumulirano je plodno tlo i omogućen razvoj manjih naselja.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Na Korčuli zimzelene šume i makije crnike te šikare, rijetki kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci i maslinicima. Na Pelješcu također kombinacija prirodnog pokrova (šume i makije crnike s kamenjarskim pašnjacima i suhim travnjacima), s nešto većim udjelom antropogenih oblika (mozaikom kultiviranih površina, maslinici). Na padinama Mljeta znatniji je udio starih ali i nešto novijih maslinika i voćnjaka no ipak prevladava prirodna vegetacija zim zelenih šikara te pašnjaka i suhih travnjaka dok je udio zim zelenih šuma i makije manji.	
Karakteristike naseljenosti	Uglavnom manja ribarska naselja uz obalu ili na zaravnjenim dijelovima padina koja prate reljef, tradicionalne kamene arhitekture. Na užim padinama longitudinalna, u proširenjima na rubovima plodnih vrtača i dolaca. Južna obala Korčule: Prižba Žrnovska banja: Žrnovska banja Viganj – Orebić: Viganj, Kučište, Orebić Duba Pelješka: Duba Pelješka Trstenik - područje Drače – Žuljana: / Pištet – Kosmač: Maranovići	
Krajobrazne posebnosti	Posebni rezervat: Viganj - Orebić (Čempresada "Pod Gospu" kod Orebića), Spomenik parkovne arhitekture: Viganj - Orebić (drvored čempresa iznad Orebića), Kultiviran i prirodni krajobraz: Kultivirani agrarni krajolik: Viganj - Orebić (područje južnih obronaka Sv Ilije na Pelješcu), područje Drače - Žuljana, Žrnovska Banja i Rasoha, Pupanj - Poplat (područje sjevernih i južnih obala Korčule), Arheološka baština: Šakanj rat - Prižba, Arheološka baština: Viganj - Orebić Graditeljska baština: Viganj - Orebić (brojne sakralne građevine) Etnološka baština: Pupanj - Poplat, Civilne građevine: Viganj - Orebić (kuća Lazarević, neoklasicistička kuća i zbirka Fisković), Žrnovska Banja (Borić-Tvrdeićev kaštel, kuća Jeričević), Obrambena građevina: Žrnovska Banja (engleska tvrđava), Povijesne urbanističke i ruralne cjeline: Viganj - Orebić (centar naselja Viganj, urbana cjelina Kučište, jezgra Orebića), Duba Pelješka	

	Režim stroge zaštite: Duba Pelješka
Problematika	Turistička izgradnja i urbanizacija.
Krajobrazni uzorci	 3.3.5. b Šakanj rat - Prižba 3.3.5. d Rasoha 3.3.5. f Viganj - Orebić

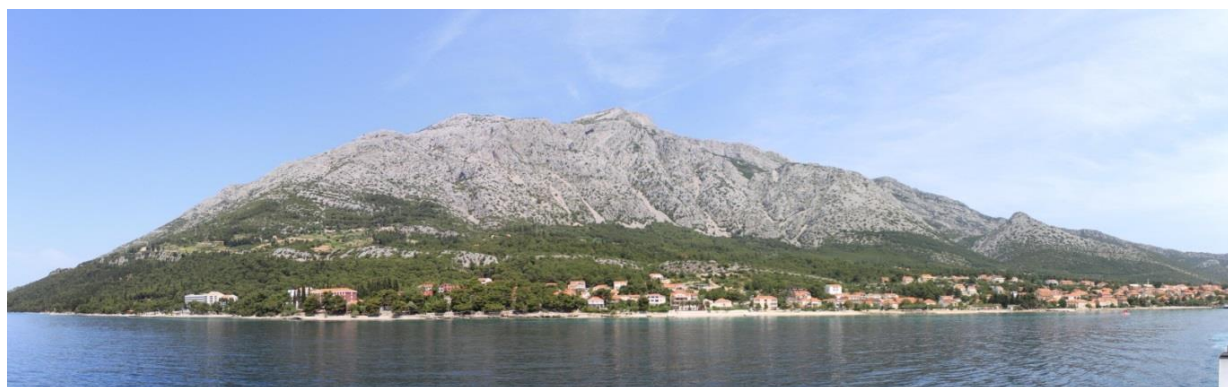
3.3.5. g Duba Pelješka

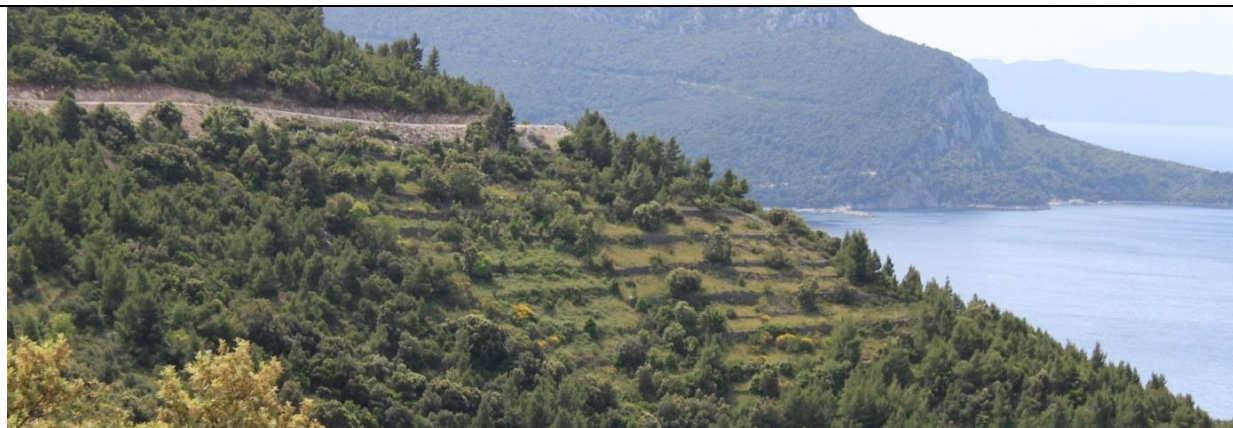
3.3.5. h Trstenik - područje Drače - Žuljana

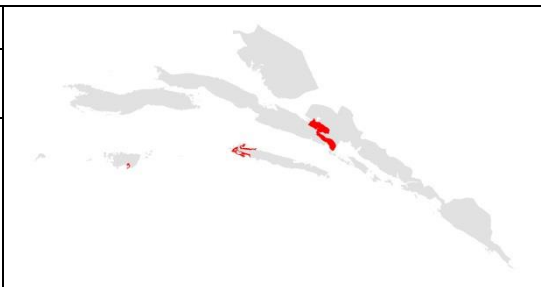
3.3.5. i Bijela Rikavica

Pogled na mješovite padine u području Orebić

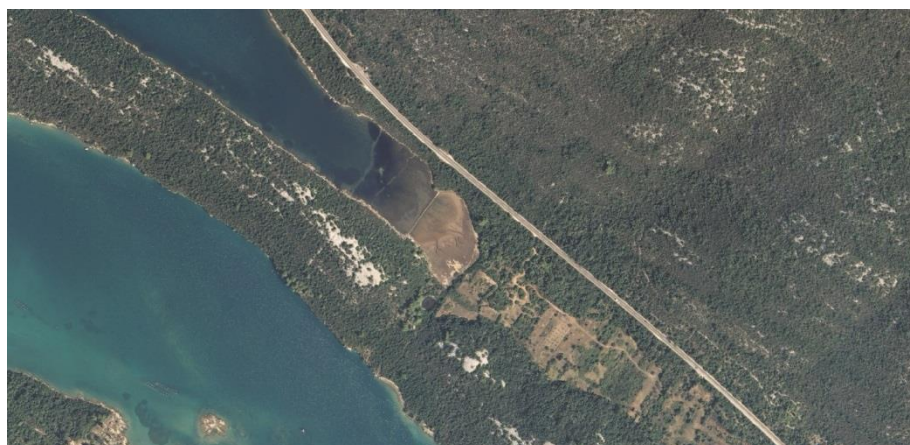

Pogled na mješovite padine u području Drače

3.3.6 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ ZALJEVA		
Opseg	Duboki zaljevi na otocima Mljetu i Lastovu te na poluotoku Pelješcu.	
Krajobrazna područja	a) Lastovo b) Mljetska jezera c) Polače d) Malostonski zaljev e) Stonski kanal	
Krajobrazne karakteristike	Duboko uvučene uvale i zaljevi izrazito raščlanjene prirodne, zimzelenim šumama i makijom prekrivene obale, s rijetkim manjim naseljima i kultiviranim poljoprivrednim površinama. Vizualno zatvoreni krajobrazi, zbog raščlanjenosti obalne linije vizualno raznoliki.	
Reljefne karakteristike	U kopno duboko uvučeni zaljevi, nekada manje udoline, danas potopljene. Reljefno predstavljaju potopljene završetke kopnenih udolina. Padine uglavnom značajnih nagiba (12-32°) i umjereno raščlanjenog reljefa koje se protežu od obale do vrhova prvog niza priobalnih brda (200-350 mnv). Ponegdje u nižim dijelovima ravne do blago nagnute (<5°). Obalna linija iznimno raščlanjena i razvedena, s pratećim manjim otocima ili otočićima.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Prevladavaju zimzelene šume i makije crnike, (osim na Lastovu), šikare ili kamenjarski pašnjaci te suhi travnjaci, dok se na manjim zaravnjenim i plodnim dijelovima javljaju manja, uglavnom ribarska naselja i uz njih vezani mozaici kultiviranih površina.	
Karakteristike naseljenosti	Uglavnom manja ribarska naselja smještena uz obalu. Na blažim padinama ponad sela obrađive terase pod vrtovima, vinogradima i maslinicima. Lastovo: Skrivena Luka Mljetska jezera: / Polače: Polače Malostonski zaljev: Luka, Hodilje, Mali Ston Stonski kanal: /	
Krajobrazne posebnosti	Nacionalni park: Mljetska jezera, Polače (NP Mljet) Sakralne građevine: Lastovo (crkva Sv. Ciprijana), Režim stroge zaštite: Mljetska jezera, Polače (Bazilika, kompleks, Rimska palača) Režim umjerene zaštite: Malostonski zaljev, Stonski kanal	
Problematika	Urbanizacija, turistička izgradnja.	
Krajobrazni uzorci		
3.3.6 a Lastovo		
		
3.3.6. b Mljetska jezera		
		

3.3.6. c Polače

3.3.6. d Malostonski zaljev

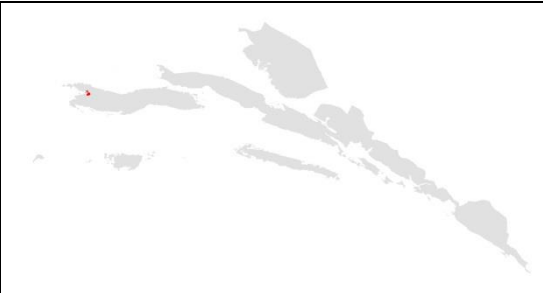
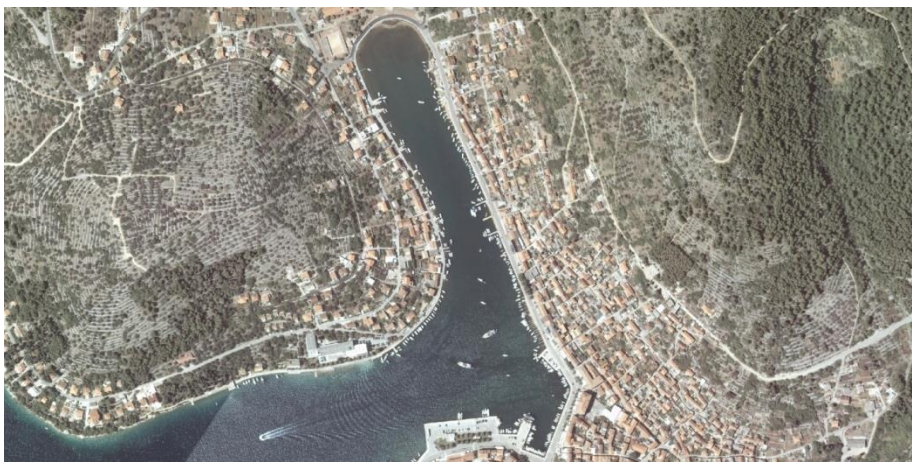

3.3.6. e Stonski kanal

227

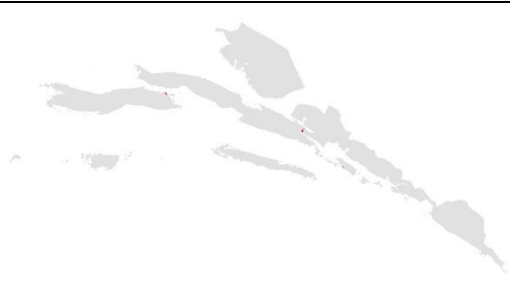

Uvala Kuta, Malostonski zaljev

3.3.7 URBANI KRAJOBRAZ		
Opseg	Izgrađeni dio naselja Vela Luka, o-tok Korčula.	
Krajobrazna područja	a) Vela Luka	
Krajobrazne karakteristike	Naselje Vela Luka nastalo je u najjuvučenijem dijelu obale razgranatog Velolučkog zaljeva. Veći dio gušće izgrađenog dijela naselja, uključujući i staru jezgru prati obalnu liniju zaljeva, te se više raspršenom izgradnjom širi u polje i na strane okolnih brda. Gušći dijelovi urbanog područja artikulirani površinama javnog i privatnog zelenila. Predstavlja mlado dalmatinsko naselje nastalo polovinom 19. stoljeća, potpuno orijentirano na sam zaljev a u novije vrijeme se razvija kao turističko mjesto. Nema većih arhitektonskih i urbanističkih dostignuća. Posjeduje ambijentalnu vrijednost dodatno naglašenu iznimnim kulturno-krajobraznim okruženjem obrađenih terasastih padina i plodnog polja.	
Reljefne karakteristike	Priobalni dio dna djelomično potopljene udoline izrazito razvedene obale. Dva poluotoka čine duboku uvalu u dnu koje je smješteno naselje Vela Luka. Izrazito reljefno raščlanjena obalna linija brojnim uvalama, većim i manjim otocima te hridima. Okruženo okolnim brdima Pinski rat, Mrki rat, Vranac, Bobovišće, Hum.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Sva razdoblja ljudske povijesti ostavila su materijalne tragove u prostoru Vele Luke, pri čemu svaka nova epoha nije negirala prethodnu, pa se gradilo tako da je bilo u skladu s naslijeđenim i rezultiralo je tisućljetnim kontinuitetom izgradnje i transformacije urbanog naslijeđa i organizacije agrarnog prostora. Noviji procesi promijenili su kulturni lik Vela Luke i nagovješćuju trend ekspanzije naselja i degradacije kulturnog krajobraza.	
Karakteristike naseljenosti	Naselje Vela Luka se počinje formirati krajem 18.st. kao poljoprivredno i ribarsko naselje. Do sredine 15. st. bilo je maleno seoce koje od tada doživljava brzi razvoj. Zaostaje po broju spomenika i kvaliteti urbane strukture za Korčulom i Blatom, a pučka arhitektura ne pokazuje značajnija ostvarenja ili zaokruženije cjeline. Degradacijski procesi potaknuti deagrarizacijom rezultirali su suburbanizacijom i rasipanjem forme ruralnog naselja te uvođenjem urbanih formi i tipologije objekata. U središnjem dijelu naselja gušće urbano tkivo (višeekatni objekti i stambene zgrade, gušća obiteljska izgradnja, obiteljske kuće), gradski centar i područja centralnih djelatnosti, turistički i lučki objekti.	
Krajobrazne posebnosti	Parkovno uređene zelene površine centralnog dijela obale i naselja.	
Problematika	Postojeća suburbanizacija i deagrarizacija, zapuštanje kulturnog krajobraza, planirana turistička izgradnja	
Krajobrazni uzorci		
3.7. a Vela Luka 		

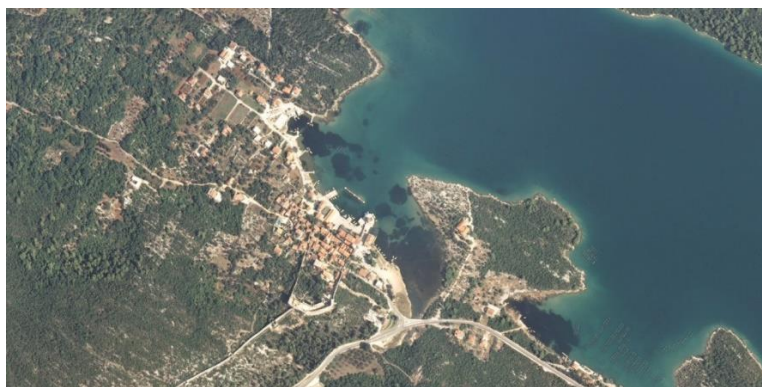

Pogled na mješovite padine u području Drače

3.3.8 POVIJESNI URBANI KRAJOBRAZ		
Opseg	Obuhvaća povijesna naselja otoka Korčule, Šipana i poluotoka Pelješca.	
Krajobrazna područja	a) Korčula b) Ston c) Šipanska luka d) Suđurađ	
Krajobrazne karakteristike	Povijesna naselja i luke na Pelješcu (Ston) i otocima (Korčula, Šipan), nastala na strateški važnim pozicijama (Ston, Korčula) te posebnim krajobraznim situacijama (istaknutim poluotocima, dubokim zaljevima i uvalama). Brojni profani i sakralni objekti te vrijedni pa čak i iznimni urbanistički uzorci povijesnih dijelova naselja u okruženju kompleksnog prirodnog i kulturnog krajobraznog konteksta predstavljaju iznimu graditeljsku i kulturno krajobraznu vrijednost, najmanje nacionalne razine.	
Reljefne karakteristike	Lokacije povijesnih naselja na posebnim krajobraznim situacijama (istaknuti poluotoci, duboke uvale i zaljevi), na zaravnjenim dijelovi terena uz more ili brda na strateški važnim pozicijama.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Najvećim dijelom izgrađena područja povijesnih naselja, nalaze se u blizini ili s većim poljoprivrednim područjima u zaleđu.	
Karakteristike naseljenosti	Povijesna naselja čiji je urbani povijesni dio, jezgra oko koje se razvijaju novi dijelovi naselja i gradova. Na razmjerno malom prostoru i u malom ali gusto izgrađenom gradskom tkivu Korčule nastao je tijekom vremena, prilično veliki broj istaknutih objekata, a izniman je po jasnoći rasporeda elementarnih gradskih atributa. Nalazimo u najvećem dijelu izgrađene površine naselja uglavnom uz duž obalne linije, manjim gospodarskim i sportsko rekreacijskim te značajnijim turističkim, trgovačkim i uslužnim sadržajima. Ston, povijesni gradić na krajnjem sjeverozapadu Stonskog kanala, danas jače urbanizirano naselje i luka, s znamenitim 980 m dugim bedemima u obliku nepravilnog peterokuta, te jačim utverdama na uglovima i brojnim kulturno-povijesnim spomenicima, povezan s povijesnim naseljem i lukom Mali Ston, izniman je primjer utvrđenog grada i dubrovačkog graditeljstva. Taj golemi utvrđeni kompleks gradili su u razdoblju 1333. - 1506. brojni poznati graditelji. Na području Grada je veliki broj očuvanih crkvenih i profanih objekata, a oko Stona još nekoliko starih crkava, sada većim dijelom u ruševinama. Na okolnim brdima ostaci naselja (rimski kastrumi i srednjovjekovno naselje) i sakralni objekti (crkvice Sv. Mihajla iz IX. st. s lapidarijem), a u blizini su ostaci dvora zahumskih knezova. Šipanska luka je urbano naselje otvorenog tipa na Z strani Šipana, uz S stranu zaljeva, izrazite graditeljske vrijednosti s ljetnikovačkim kompleksima koji su sastavni dio povijesne urbane matrice i karakteristične slike naselja. Najstarija srednjovjekovna cjelina starog naselja smještena je u luci i njegovo je podgrađe, ladanjske kuće i vrtovi (15. i 16. st.) uglavnom su locirani na sjevernim, blagim padinama, a uz njih su izgrađeni barokni stambeno-gospodarski objekti (17. i 18. st.) skromnijih gabarita i oblikovanja. Naselje Suđurađ, na jugoistoku Šipana, povijesno je naselje i trajektna luka u uvali s bogatom kulturno-povijesnom spomeničkom baštinom. Datira iz kasnog srednjeg vijeka, a u 15. i 16. St. Nastaju zdanja kao podgrađe renesansnog ljetnikovca Toma Skočibuha i do danas najsačuvanijeg ladanjsko-gospodarskog kompleksa Vice Stjepovića-Skočibuhe. Naselje nastaje uz trg na početnim dijelovima uvale i ima izuzetnu graditeljsku vrijednost, obiluje fortifikacijskim elementima (kula, crkva-kula).	

Krajobrazne posebnosti	Korčula: Očuvana povijesna jezgra Korčule opasana zidinama predstavlja jedan od najljepših primjera planiranog srednjovjekovnog grada kao i niz vrijednih pojedinačnih spomenika graditeljske baštine. Spomenici prirode: Park-šuma Hober, Foretićev park, drvoređ čempresa prema Glavici Sv. Antuna, šuma "Fotezza" i šuma kraj hotela "Bon Repos" uz uvalu Luka-Uš. Posebno su interesantne površine vinograda na strmim padinama južne pučinske strane Grada kao i na sjevernoj strani Grada, nažalost u procesima zapuštanja, šumovite obale i arhipelag korčulanskih otoka, otočića i grebena. Ston: Zaštićene urbane cjeline - Grad Ston je zaštićen kao povijesna urbana jezgra, na pristupnoj listi kulturnih dobara svjetske baštine (UNESCO) i Mali Ston povezane dugim bedemima i utverdama preko brda Bartolomija povezuju dva velika zaljeva Malostonski Stonski. Strogo zaštićene spomeničke cjeline: Suđurađ, Šipanska Luka) Suđurađ: ograđeni vrt obnovljenog renesansnog ljetnikovca Vice Stjepovića Skočibuhe iz 1563, izvorno najočuvaniji primjer dubrovačkog renesansnog vrta iz 1577.g., ograđeni vrt renesansnog ljetnikovca Tome Stjepovića Skočibuhe iz 1546.g., ograđeni vrt urušenog ljetnikovca Getaldić iz 1516.g., najstariji izvorno očuvani dubrovački renesansni vrtni prostor arheološkog značaja. Šipanska luka: ograđeni vrt Kneževa dvora iz 1450.g. s isturenom terasom -vidikovcem, protipom takvih terasa u dubrovačkim vrtovima XVI stoljeća
Problematika	Postojeća urbanizacija raspršena duž obalne linije, degradacija kulturnog krajobraza zapuštanjem kultiviranih površina u okruženju.

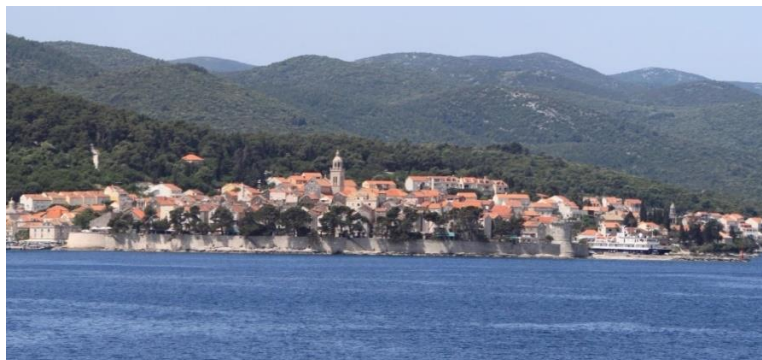
Krajobrazni uzorci

3.3.8. b Ston

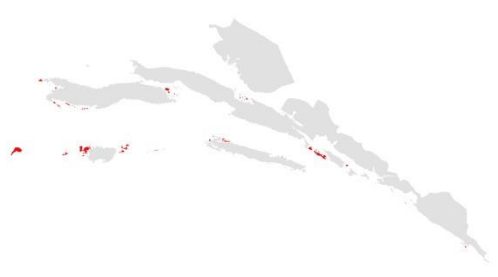
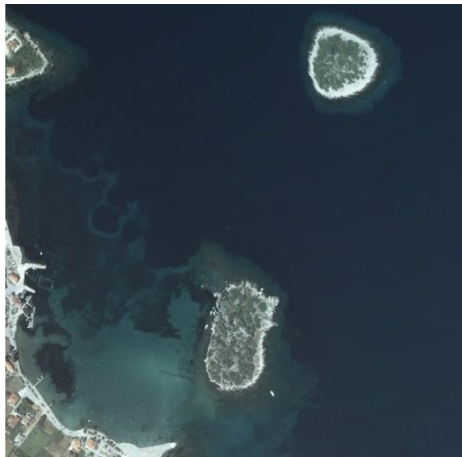

Tvrđava Ston

Stari grad Korčula

3.4 KRAJOBRAZ MANJIH OTOKA I OTOČJA

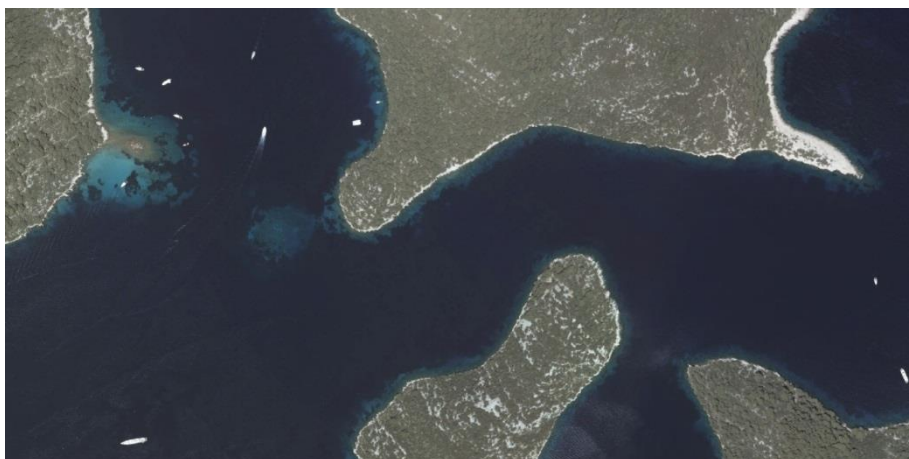
3.4.1 PRIRODNI KRAJOBRAZ MANJIH OTOKA		
Opseg	Manji priobalni otoci ili skupine otoka cijele Županije.	
Krajobrazna područja	a) Ploče b) Neretva c) Duba Duboka d) Korčula e) Pelješac f) zaljev Budima g) Elafiti	h) Dubrovnik / Lapad i) Cavtat j) Vitaljina k) Sušac l) Lastovo m) Mljet
Krajobrazne karakteristike	Uglavnom niži (do 150 mnm) manji otoci obrasli prirodnim vegetacijskim pokrovom, zimzelenim šumama, šikarama ili travnjacima. Veći su otoci naseljeni, pa se uz seoska područja javljaju i zone kulturnog krajobraza.	
Reljefne karakteristike	Uglavnom niži (do max 150-200 mnm) manji otoci. Većina ih je uglavnom značajno nagnutih padina (vrhovi nekadašnjih pobrđa) i slabo raščlanjenog reljefa, a manji dio srednje i blago nagnutih padina te umjereno raščlanjenog reljefa. Malo do vrlo raščlanjene obalne linije, veći bliže velikim otocima a manji udaljeni i raštrkani.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Većina malih otoka je dominantno pokrivena prirodnim vegetacijskim pokrovom zimzelenih šuma i makija crnika te zimzelenih šikara. Na većim otocima, u blizini velikih otoka, uz manja aktivna seoska područja postoje i manje zone mozaika kulturnog krajobraza.	
Karakteristike naseljenosti	Uglavnom nenaseljeni otoci. Elafiti: Lopud, Koločep, Gornje Čelo Korčula: Badija	
Krajobrazne posebnosti	Zbog svoje brojnosti, raznolikosti oblika i prirodnog pokrova te razvedenosti obala posebnost su obale i otoka Dalmacije. Strukturiraju kompleksne prostorne i krajobrazne cjeline arhipelaga pojedinih dijelova većih otoka.	
Problematika	Devastirani zaljevi Elafita zbog komunalnog otpada.	
Krajobrazni uzorci		

3.4.1. e Pelješac

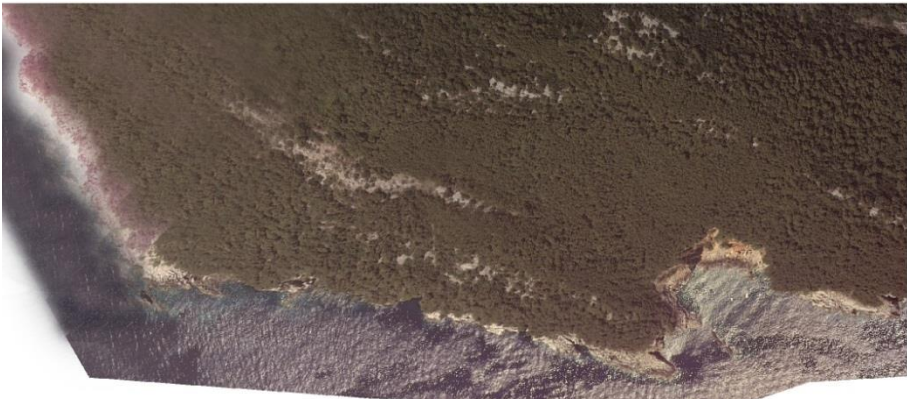
3.4.1. d Korčula

3.4.1. l Lastovo

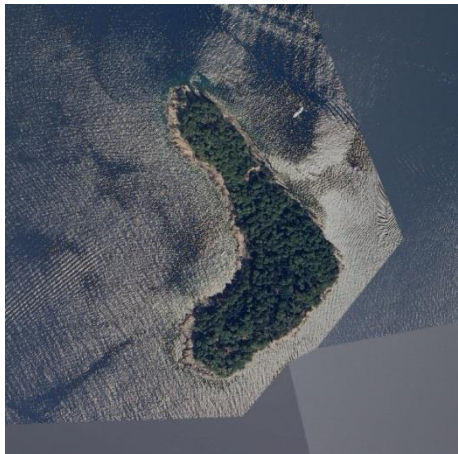

3.4.1. m Mljet

3.4.2 PRIRODNI KRAJOBRAZ KLIFOVA		
Opseg	Klifovi obale Elafitskih otoka.	
Krajobrazna područja	a) Lopud b) Koločep c) Koločep	
Krajobrazne karakteristike	Klifovite vanjske obale otoka Lopuda i Koločepa prirodna su pojava izrazito privlačna u vizualnom doživljavanju rubova otoka i specifičnost južno dalmatinske obale.	
Reljefne karakteristike	Uzak pojas vanjskih (južne) priobalnih padina otoka Lopuda i Koločepa ustrmljenih abrazijom morskih valova.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Uglavnom gole vertikalne klifova te bušici i makije u vršnom dijelu klifova.	
Karakteristike naseljenosti	Nenaseljeno.	
Krajobrazne posebnosti	Privlačnost u vizualnom doživljavanju.	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		
<i>Klifovi južne obale Lopuda</i>		

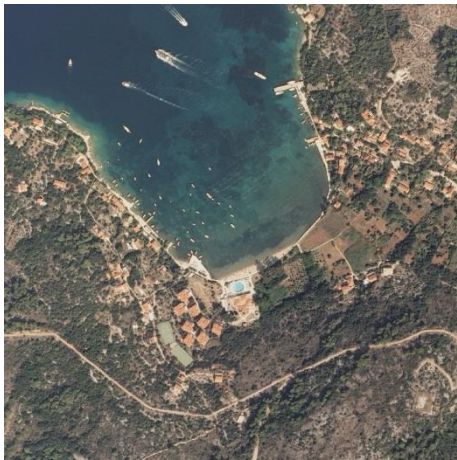
3.4.3 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ VEĆIH OTOKA		
Opseg	Veći otoci Elafitske skupine.	
Krajobrazna područja	a) Lopud b) Koločep c) Koločep	
Krajobrazne karakteristike	Veći Elafitski otoci u blizini obale i Grada Dubrovnika koje karakterizira mješoviti, prirodni i kulturni karakter krajobraza, nastao uslijed dugotrajne naseljenosti i aktivnosti čovjeka koji je očuvao prirodni krajolik vazdazelene šume i makije crnike na manjim bregovima a plodna dna manjih udolina i vrtača transformirao u kulturne krajobraze voćnjaka i maslinika. Na južnim padinama brjegova uglavnom zapušteni krajobraz terasa.	
Reljefne karakteristike	Manje udoline i niži bregovi (do 150 mnm) nagnutih i značajno nagnutih padina (5-32°). Raznolika i razvedena obalna linija s uvalama i pješčanim plažama te strmim obalnim padinama.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Prevladavaju bušici i vazdazelene šume i makije crnike, uz koje se javljaju manje zone mozaika kulturnog krajobraza voćnjaka (posebno agruma) i maslinika u dnima manjih udolina ili vrtača. Na južnim padinama brjegova ostaci kuća i terasa zaraslih makijom.	
Karakteristike naseljenosti	Pojedinačni sakralni (crkvice, groblja i kapele(- Lopud ili gospodarski objekti (Koločep) te ostaci dicionalnih objekata. Rijetki stambeni obkekti duž obalne linije.	
Krajobrazne posebnosti	Evidentirane prirodne vrijednsoti: park prirode - Elafiti	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		
3.4.3. b Koločep		

3.4.3. b Koločep

3.4.4 MJEŠOVITI KRAJOBRAZ MANJIH OTOKA		
Opseg	Manji naseljeni otoci cijele Županije.	
Krajobrazna područja	a) Gubeša) b) Vrnik c) Majsan d) Sv.Andrija e) Daksa f) Lokrum g) Mrkan	
Krajobrazne karakteristike	Manji i niži otoci bliže obali kopna ili većih otoka, prirodnog karaktera krajobraza zahvaljujući dominantnom, prirodnom pokrovu šuma i makije te izrazito maloj naseljenosti i kultiviranosti područja.	
Reljefne karakteristike	Niski (15-100 mnm) manji otoci, uglavnom blago do značajno nagnutih padina (5-32°).	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Prevladavaju bušici i vazdazelene šume i makije crnike. Uz manje aktivno naselje (selo) ili pojedinačne objekte postoje i manje zone mozaika kulturnog krajobraza.	
Karakteristike naseljenosti	Uglavnom pojedinačni rezidencijalni kompleksi (Majsan, Daksa, Lokrum, Mrkan) ili utilitarni objekti (Sv. Andrija) ili manja ribarska naselja linearno smještena uz obalu (Gubeša, Vrnik), u sklopu kojih se nalaze manji vrtovi i maslinici.	
Krajobrazne posebnosti	Lokrumski perivoj s vrtovima oko benediktinskog samostana i ladanjskog dvorca Maksimilijana Habsburškoga (uglavnom XIX st.)	
Problematika		
Krajobrazni uzorci		
		

3.4.4. e Daksa

3.4.4. e Daksa

3.4.5 POVIJESNI URBANI KRAJOBRAZ		
Opseg	Povijesna naselja na Elafitskim otocima Lopudu, Koločepu.	
Krajobrazna područja	a) Lopud b) Donje Čelo c) Gornje Čelo d) Koločep/Dinkovo selo	
Krajobrazne karakteristike	Povijesna naselja Elafitskih otoka nastala u zaklonjenim uvalama svjedoče o dugogodišnjoj transformaciji prirodnog krajobraza šuma i šikara crnike u urbanizirana naselja s velikom povijesnom i ambijentalnom vrijednošću zbog bogatstva i isprepletenosti prirodnih i kulturnih elemenata.	
Reljefne karakteristike	Duboke uvale, zaljevi uz obalu zaravnjenih dijelova okruženih krškim uzvišenjima.	
Karakteristike pokrova - namjene prostora	Naselja smještena u uvalama manjih Elafitskih otoka, u blizini i pod velikim utjecajem grada Dubrovnika, duge tradicije naseljenosti (doba Ilira, Grka, Rimljana, srednjeg vijeka, Dubrovačke republike,...) i gospodarskog razvoja vezanog uz Dubrovnik kako u povijesti tako i danas.	
Karakteristike naseljenosti	Lopud je staro naselje i luka u dubokoj uvali na zapadnom dijelu otoka Lopuda, uglavnom rahle i raspršene gradnje osim uz obalu i luku na sjeveru uvale. Stambeni objekti u kombinaciji s parkovnim i kultiviranim površinama stvaraju zanimljive krajobrazne uzorke i ambijente. Donje Čelo je naselje izgrađeno s obje strane zaljeva na Z dijelu otoka, longitudinalno se proteže duž obale i u dubinu otoka, te terasasto na padini brijega. Gušće gradnje u središnjem a rjeđe u perifernim dijelovima naselja, veći dio objekata izgrađen tijekom 15. i 16. St. Proporcionalnih volumena, klesanim zidom i kvalitetnom arhitektonskom plastikom. Gornje Čelo je planirano naselje nastalo u doba Dubrovačke Republike smješteno nad zaljevom na istočnoj strani otoka s izgradnjom po hrptu otočnog rta koja prati konfiguraciju terena i posjeduje višu ambijentalnu vrijednost. Mjerilo naseelja narušeno izgradnjom ugostiteljskog objekta uz obalu. Dinkovo selo je naselje izgrađeno jugoistočno od Gornjeg Čela sastavljeno od manjih grupa seoskih stambenih i gospodarskih objekata.	
Krajobrazne posebnosti	Strogo zaštićene povijesne cjeline:Lopud, Gornje i Donje Čelo Lopud: ograđeni vrt ruševnog ljetnikovca Zamanja iz XVII st., ograđeni vrt ruševnog gotičkog zdanja Kneževa dvora iz druge polovine XV st.,lijepo oblikovan park Majneri-Đorđić u centru naselja Lopud zasađen egzotičnim biljkama.	
Problematika	Transformacija naselja uslijed nove izgradnje zbog pritiska razvoja turizma	
Krajobrazni uzorci		
		

3.4.5. b Koločep

3.4.5. b Koločep

5 VREDNOVANJE KRAJOBRAZNIH TIPOVA/PODRUČJA

Vrednovanje krajobraznih područja znači odrediti vitalnost (prirodnu i ekonomsku), doživljajnu vrijednost ("ljepotu") i stabilnost ("zdravlje") krajobraza (Marušić, 1998.). Mjerila i sustav vrijednosti temelje se na polazištima studije „Inventarizacija, vrednovanje i planiranje obalnih krajobraza Dalmacije: Područje estuarija Krke“, Projekt COAST, 2009.

Mjerila za vrednovanje su:

- **prirodna očuvanost:** vrijednija su područja s očuvanim prirodnim elementima, odnosno, gdje se prostor percipira kao izvorno prirodan;
- **raznolikost:** vrijednija su područja s većom raznolikošću elemenata, tamo gdje je veća različitost oblika pojavljivanja šuma, razvedenost reljefa, kombinacije šume, reljefa i vode, kombinacije uzoraka polja i naselja;
- **prostorni red:** vrijednija su područja s većim stupnjem prostornog reda, odnosno prisutnošću elemenata prostornog reda kao što su ponavljanje, ritam, smjer, stupnjevanje (s visokim stupnjem prostornog reda su npr. ocijenjeni terasasti krajobrazi s prepoznatljivim ponavljajućim uzorkom);
- **harmoničnost,** koja je označena kao najvažniji kriterij kod vrednovanja doživljajne vrijednosti krajobraznih područja i u biti objedinjuje sve prethodne kriterije, posebice raznolikost i prostorni red: vrijednija su područja gdje je krajobraz rezultat dobre transformacije prirodnih uvjeta, tj. velikog stupnja prilagodbe postojećim prirodnim uvjetima, te transparentnost i prepoznatljivost uzorka;
- **simboličko značenje prirodnih i kulturnih elemenata krajobraza:** vrijednija su područja prepoznata na nacionalnoj i županijskoj razini. Simboličko značenje može izlaziti iz prirodnih (npr. šumska područja, geomorfološki fenomeni, planinska područja, otočni arhipelag) i kulturnih (npr. terasirana područja, područje s bogatom graditeljskom baštinom i spomenicima kulture) elemenata krajobraza.

U prostornom modeliranju koje obuhvaća i vrednovanje prostora/krajobraza bitne su dvije razine: podjela prostora u homogene prostorne jedinice – krajobrazne jedinice i dodjeljivanje vrijednosti tim jedinicama. U okviru ovog projekta definirane tipološke jedinice, odnosno, krajobrazna područja već po definiciji predstavljaju homogene jedinice. Ocjena se u osnovi dodjeljuje pojedinačnom krajobraznom području ali se na osnovu srednje prosječne vrijednosti svih krajobraznih područja određenog tipa ocjenjuje i svaki krajobrazni tip.

Krajobrazna područja ocijenjena su skalom vrijednosti od 1 do 5 (od najmanje vrijednih do vrlo vrijednih područja). Područja su ocjenjivana ekspertno od strane radnog tima - na temelju gornjih mjerila i ocjene tipičnih, odnosno, referentnih primjera krajobraznih uzoraka, koji su ilustrirani u poglavlju 4.

- **Najvrjednija/iznimno vrijedna, ocijenjena ocjenom 5,** su iznimna područja s posebnim, istaknutim karakteristikama i/ili simbolnim značajem na nacionalnoj razini - prirodno (područja zanimljivih reljefnih oblika, vodna tjela) ili kulturno uvjetovanim očuvanim krajobraznim uzorkom (suhozidi, terase, doci, jendeci, tradicionalni maslinici), uključujući područja povijesnog urbanog i ruralnog krajobraza;
- **vrijedna područja, ocijenjena ocjenom 4,** su područja s prepoznatljivim, izrazitim, očuvanim karakteristikama na županijskoj razini - prirodna područja i područja sa istaknutim kulturno uvjetovanim krajobraznim uzorkom, primjeri karakteristične kombinacije krajobraznih elemenata, područja, koja odražavaju veliku preglednost prostora, zanimljive vizure;
- **srednje vrijedna područja, ocijenjena ocjenom 3,** su područja ispreplitanja mješovitog, prirodnog i kulturnog krajobraza bez osobitosti, područja u kojim su prisutni kulturni elementi ali nisu očuvani ili su neizraziti, prirodna područja sa većom bioraznolikošću, područja sa većim udjelom netradicionalnih urbanih elemenata (naselja, infrastrukture);
- **malo vrijedna područja, ocijenjena ocjenom 2,** su područja velikog obuhvata bez osobitosti (makija i garig), područja mješovite namjene, područja ugostiteljsko turističke namjene i poslovne namjene;

- **najmanje vrijedna područja, ocjenjena ocjenom 1,** su izgrađene površine građevinskog područja naselja bez osobitosti, industrijska i degradirana područja u kojim je izgubljena kulturnost/prirodnost.

Vrednovanje krajobraza je namijenjeno strateškom planiranju na razini Županije tj. jedan je od ulaznih podataka za buduća prostorno-planska rješenja (posebno za stratešku procjenu utjecaja na okoliš) s ciljem da usmjerava lociranje svih onih zahvata koji mogu narušiti krajobrazne karakteristike prioriteto na područja manje krajobrazne vrijednosti.

Ako je krajobrazno područje ocjenjeno sa ocjenom "vrlo velika vrijednost (5)" to znači da u njemu treba sprječavati zahvate velikog prostornog mjerila koji bi mogli narušiti krajobraznu vrijednost (velike turističke zone, vjetroelektrane, solarne elektrane, veliki prometni koridori). Zahvati manjeg prostornog obuhvata su dozvoljeni uz detaljniju plansku (krajobraznu i urbanističku) razradu.

U narednoj tabeli prikazana je opća/polazišna ocjena za krajobrazni tip i ocjena za konkretno krajobrazno područje.

KRAJOBRAZNI TIP (KT)	Vrijednost KT	KRAJOBRAZNO PODRUČJE (KP)	Vrijednost KP
1.1.1. prirodni krajobraz brda i pobrđa za- leđa	3	a Rilić	2
		b Rujnica	2
		c Glavice	3
		d Dubravica - Šibovnica	4
		e Mala Žaba	2
1.1.2. prirodni krajobraz zaravni	3	a Čukovica - Omrkli	3
1.1.3. prirodni krajobraz krških jezera	5	a Baćinska jezera	5
1.2.1. kulturni krajobraz krških polja	4	a Jezero	4
1.2.2. kulturni krajobraz udolina	4	a Desne	4
1.2.3. mješoviti krajobraz polja s humo- vima	3	a Jezero	3
1.3.1. prirodni krajobraz padina	3	a Dobrogošće - Ploče	3
1.3.2. mješoviti krajobraz padina	3	a Duba - Duboka	3
1.3.3. urbani krajobraz	2	a Ploče	2
1.4.1. prirodni krajobraz nizine	5	a Desne	5
		b desne obale Neretve	5
		c lijeve obale Neretve	5
1.4.2. kulturni krajobraz nizine	4	a Ploče	5
		b Mala Neretva	3
		c Opuzen - Metković	3
		d Sv. Vid	4
1.4.3. kulturni krajobraz jendeka	5	a Prunjak	5
		b Pižinovac	5
1.4.4. poljoprivredni i kulturni krajobraz delte	4	a Jez. Modrić - Soline	4
		b Blato	4
		c Mlinište - Boturica - Koš	3
1.4.5.	2	a Ploče	1

urbani krajobraz		b Opuzen	3
		c Metković	2
2.1.1. prirodni krajobraz gora	5	a Snježnica	5
2.1.2. prirodni krajobraz brda i pobrđa za- leđa	2	a Vrtog	2
		b Trnovica	2
		c Treštenovo - Tmor - Planikovic	2
		d Planikovic - Mrčevo	2
		e Kliševo - Osojnik	2
		f Duba Konavoska	2
		g Prapratno	4
2.1.3. prirodni krajobraz visoravni	3	a Bakoj	3
2.1.4. prirodni krajobraz zaravni	3	a Rudine	3
		b Osojnik	3
		c Duba Konavoska	4
2.1.5. prirodni krajobraz brda priobalja	5	a Srđ	5
2.1.6. kulturni krajobraz udolina u brdima	4	a Brotnice - Šilješki	4
		b Duba Konavoska	4
2.2.1. prirodni krajobraz krških polja	3	a Gornja banda	3
		b južne padine Konavoskog polja	3
		c Lijeva rudina	3
2.2.2. kulturni krajobraz krških polja	4	a Imotica - Topolo - Ošilje	3
		b Smokovljani - Visočani	3
		c Lisac - Čepikuće	4
		d Riđica - Mrčevo	3
		e Kliševo	4
		f Ljubač	5
		g Konavosko polje	4
2.2.3. kulturni krajobraz niza manjih krških polja	4	a Majkovi	4
2.2.4. mješoviti krajobraz udolina	4	a Doli	3
		b Mravnica - Trnova	3
		c Trnova	4
		d Komolačka udolina	4
		e Vitaljina	4
2.2.5. povijesni ruralni krajobraz	5	a Konavosko polje	5
		b Vodovađa	5
2.3.1. prirodni krajobraz padina	4	a Planikovac	4
		b zaljeva Budima	4
		c predio Ratac	3
		d Petka - Gorica	5
		e Orsula - Pelegrin	4
		f Straža	4
		g Konavoske stijene - Cavtat - Molunat	4
		h Konavoške stijene	5
		i Vitaljina	4

2.3.2. prirodni krajobraz klifova	5	a Male i Velike Petke i Gorice	5
		b Lapad	5
		c predio Glavičina - predio Trapit	4
		d Konavoske stijene	5
2.3.3. kulturni krajobraz zavalas	3	a Župa Dubrovačka	3
2.3.4. mješoviti krajobraz padina	3	a Banići	4
		b Dubravica - Brsečine - Trsteno - Orašac	4
		c Pobrežje	3
		d Župski zaljev	2
		e Cavtat	4
		f Radovčići - Poljice	3
2.3.5. mješoviti krajobraz zaravni	3	a Štedrica	2
		b Majkovi	4
		c Čilipi	2
2.3.6. mješoviti krajobraz udolina	3	a Župski zaljev	3
2.3.7. mješoviti krajobraz zaljeva	5	a uvala Bistrina	4
		b Slano	4
		c Zaton	4
		d Rijeka Dubrovačka	3
2.3.8. urbani krajobraz	3	a Lapad	2
		b Cavtat	4
2.3.9. povijesni urbani krajobraz	5	a Dubrovnik	5
2.3.10. povijesni urbani krajobraz zaljeva	4	a Rijeka Dubrovačka	5
3.1.1. prirodni krajobraz gora	5	a Sv. Ilija	5
3.1.2. prirodni krajobraz brda	4	a Kapja Velika i Mala	3
		b Sv. Ilija	4
		c Područje Glogovac - p. Dračevac	4
		d Šipan	5
3.1.3. prirodni krajobraz zaravni	3	a Nakovanj	3
		b Drače	3
		c Putniković	3
		d Suho polje	3
3.1.4. prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz	4	a središnja Korčula	3
		b Zapadni Mljet	5
		c Istočni Mljet	5
3.1.5. kulturni brdsko-brežuljkasti krajobraz	4	a Brusje - Hotina	4
3.1.6. mješoviti brdsko-brežuljkasti krajobraz	4	a Potirna - Sitnica	3
		b Pupnat - Žrnovo	4
3.2.1. prirodni krajobraz udolina	4	a Trstenik	4
3.2.2. prirodni krajobraz jezera u udolinama	5	a Blato	5
		b Blatine	5
		c Blato - Prožura	5
3.2.3. prirodni krajobraz ponikvi	3	a Mutni do	3

3.2.4. kulturni krajobraz krških polja	5	a Vela Luka - Blato	5
		b Blato	5
		c Orlovo polje	4
		d Janjina	4
		e područje Crna gora	4
		f Ponikve	4
		g Šipan	5
		h Goveđari	5
		i Blatsko polje	5
		j Babino Polje	5
3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja	5	a Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovice-Njivica	4
		b Kapja Velika i Mala	4
		c Smokvica - Čara	5
		d Lumbarda - Dominče	5
		e Lastovo	5
3.2.6. kulturni krajobraz udolina	5	a Gornja i Donja Vručica	5
3.2.7. kulturni krajobraz solana	5	a Ston	5
3.2.8. mješoviti krajobraz udolina	4	a Donja Banda	3
		b Oskorušno - Kuna Pelješka	3
		c Janjina zaleđe	5
		d Žuljana - Tomislavovac	5
		e Brijesta	4
		f Metohija	4
		g Ston	5
3.3.1. prirodni krajobraz padina	4	a Privala - Požar	4
		b Šaknja rat	4
		c Prihodišće	4
		d Prižba-Brna-Zavalatica-Pupnatska luka-Orlanduša	4
		e Rasoha - Račišće	4
		f Piske	3
		g Prava doca	4
		h Sv. Ilija	3
		i Borje	3
		j Trpanj	3
		k predio Žukovica - Duba Stonska	4
		l Zagorje	4
		m uvala Prapratno - rt Vratnik	5
		n Lastovo	5
		o Mljet	5
		o Mljet	5
		p Veliki i Mali zaglavac	5
		r Mljet	5
		u Šipan	5
3.3.2. prirodni krajobraz klifova	4	a Šipan	4
3.3.3. kulturni krajobraz terasa na padini	5	a Požar - Bradat - Prigradica	5
		b Račišće	5

		c Orlanduša - Berkovica	4
		d Podstup	5
		e Dingač	5
3.3.4. mješoviti krajobraz zaravni	3	a Lovište	3
		b Trpanj	4
		c Sreser	3
3.3.5. mješoviti krajobraz padina	4	a Pupanj - Poplat	4
		b Šakanj rat - Prižba	4
		c Prigradica - Prihodišće	3
		d Rasoha	3
		e Žrnovska Banja	4
		f Viganj - Orebić	4
		g Duba Pelješka	5
		h Trstenik - područje Drače - Žuljana	5
		i Bijela Rikavica	5
		j Pištet - Kosmač	5
3.3.6. mješoviti krajobraz zaljeva	5	a Lastovo	4
		b Mljetska jezera	5
		c Polače	5
		d Malostonski zaljev	5
		e Stonski kanal	5
3.3.7. urbani krajobraz	3	a Vela Luka	3
3.3.8. povijesni urbani krajobraz	3	a Korčula	5
		b Ston	5
		c Šipanska Luka	5
		d Suđurad	5
3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka	4	a Ploče	3
		b Neretva	4
		c Duba - Duboka	4
		d Korčula	2
		d Korčula	4
		d Korčula	5
		d Korčula	3
		e Pelješac	3
		f zaljev Budima	4
		g Elafiti	4
		g Elafiti	5
		g Elafiti	5
		h Dubrovnik / Lapad	4
		h Dubrovnik / Lapad	5
		i Cavtat	4
		i Cavtat	4
		j Vitaljina	4
		k Sušac	4
		l Lastovo	3
		l Lastovo	4
		l Lastovo	5
		l Lastovo	5
		m Mljet	5

3.4.2. prirodni krajobraz klifova otoka	4	a Lopud	4
		b Koločep	4
		b Koločep	4
3.4.3. mješoviti krajobraz većih otoka	5	a Lopud	5
		b Koločep	5
		b Koločep	5
3.4.4. mješoviti krajobraz manjih otoka	5	a Gubeša	4
		b Vrnik	5
		c Majsan	5
		d Sv. Andrija	4
		e Daksa	5
		f Lokrum	5
		g Mrkan	4
3.4.5. povijesni urbani krajobraz otoka	5	a Lopud	5
		b Donje Čelo	5
		c Gornje Čelo	5
		d Koločep/Dinkovo selo	5

6 UGROŽENOST KRAJOBRAZA I RAZVOJNI PRITISCI

Općenito, ranjivost se definira kao stanje okoliša, životnog okoliša, prostora, zemljišta ili pojava, koje može nastati kao posljedica negativnog utjecaja u slučaju realizacije određenog zahvata. Analiza ranjivosti je metoda (mehanizam, zadatak, proces) kojom se za određeni zahvat ili djelatnost utvrđuju više ranjivi dijelovi prostora. **Osnovna svrha analize ranjivosti je određivanje dijelova prostora gdje je manje pogodno ili nepogodno planirati određenu djelatnost ili određeni zahvat.** Ranjivost prostora/krajobraza predstavlja negativnu sliku pogodnosti prostora za određenu djelatnost. Analiza ranjivosti doprinosi provođenju ciljeva zaštite okoliša koji proizlaze iz šireg konteksta očuvanja kvaliteta okoliša.

Ranjivost prostora/krajobraza se u principu odnosi na određenu djelatnost ili određeni zahvat i u pravilu se priprema na osnovu ranjivosti pojedinačnih okolišnih/prostornih sastavnica.

Za potrebe ovog projekta pripremljena je **pojednostavljena analiza opće ranjivosti** koju za potrebe ove studije nazivamo **UGROŽENOST**. Stupanj ugroženosti prostora/krajobraza ovisi o potencijalnim utjecajima hipotetičnog seta razvojnih pritisaka (urbanizacije, turističkog razvoja, infrastrukture) i (pojedinačnih) karakteristikama, odnosno, vrijednosti prostora u slučaju ove Studije krajobraznih područja.

Kod detaljnih analiza ranjivosti obično se koristi rasterski način rada. U okviru ovog projekta ocjenjivanje stupnja ugroženosti se, slično kao kod vrednovanja, temelji na svakom pojedinačnom krajobraznom području, imajući u vidu konkretne karakteristike područja i pretpostavljene razvojne pritiske, a krajobrazni tip se ocjenjuje kao srednja prosječna ugroženost svih krajobraznih područja određenog krajobraznog tipa.

Ugroženost krajobraznih područja ocijenjena je sa skalom vrijednosti od 1 do 5:

- **Vrlo mala ugroženost (1):** U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaja nema ili je zanemariv.
- **Mala ugroženost (2):** U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaj je umjeren - znači malu/umjerenu promjenu elemenata životnog okoliša koja nije posebno kvalitativno određena i/ili se može lako sanirati.
- **Srednja ugroženost (3):** U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaj je velik - znači veliku promjenu elemenata životnog okoliša i/ili se teško sanira.
- **Velika ugroženost (4):** U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaj je vrlo velik - znači vrlo veliku promjenu ili gubitak elemenata životnog okoliša, koji je kvalitativno određen i/ili se vrlo teško sanira.
- **Vrlo velika ugroženost (5):** U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaj je nedopustiv/ neprihvatljiv, prelazi prag prihvatljivost - to znači vrlo veliku promjenu ili gubitak elemenata životnog okoliša, koji je posebno kvalitativno određen i/ili ga nije moguće sanirati.

Ako je područje ocijenjeno sa ocjenom "vrlo velika ugroženost (5)" to ne znači, da zahvati nisu dozvoljeni na čitavoj teritoriji krajobraznog područja. Takva ocjena pokazuje na potrebu detaljne krajobrazne studije (vidi poglavlje 7.2.2) u kojoj se utvrdi prihvatljivost konkretne razvojne intervencije i odredi one dijelove krajobraznog područja, u kojim je zahvat stvarno neprihvatljiv - to vrijedi pogotovo za krajobrazna područja/uzorke očuvane prirode/obale i iznimnih kulturnih krajobraza.

Ugroženost se ocjenjuje kao kombinacija ocjene vrijednosti krajobraza i ocjene intenziteta razvojnih pritisaka. Razvojni pritisci su analizirani na osnovi inicijativa i razvojnih potreba evidentiranih u okviru pripreme izmjena i dopuna Prostornog plana DNŽ. Intenzitet razvojnih pritisaka ocjenjen je za svako krajobrazno područje sa skalom vrijednosti od 1 do 3 na temelju sljedećih mjerila:

- područjima **bez pritisaka** se smatraju područja bez većih očekivanih promjena zbog pada postojećih trendova promjena/urbanizacije i/ili zakonske zaštite koja sprječava pritiske;
- područjima **umjerenih pritisaka** se smatraju područja gdje se očekuju umjerene promjene uz pretpostavku nastavka postojećih trendova;

- područjima **velikih pritisaka** se smatraju područja velikih očekivanih promjena zbog razvojnih projekata (urbanizacije, pogotovo turističke izgradnje, infrastrukturnih i energetskih projekata).

Ocjene vrijednosti krajobraza i ocjene intenziteta razvojnih pritisaka se u ocjene ugroženosti kombiniraju na način prikazan u tablici:

		RAZVOJNI PRITISCI			
VRIJEDNOST KRAJOBRAZA		BEZ PRITISAKA / očekivanih promjena (pad postojećih tren- dova, zakonska zaštita koja sprečava pritiske) 1	UMJERENI PRITISCI / o- čekivane promjene (nastavak postojećih trendova) 2	VELIKI PRITISCI / očekivane promjene (ra- zvojni projekti) 3	
VRLO MALA	1	vrlo mala 1	mala 2	srednja 3	
MALA	2	vrlo mala 1	mala 2	srednja 3	
SREDNJA	3	mala 2	srednja 3	velika 4	
VELIKA	4	srednja 3	velika 4	vrlo velika 5	
VRLO VELIKA	5	velika 4	vrlo velika 5	vrlo velika 5	
		UGROŽENOST			

Tablica prikazuje ocjene ugroženosti za konkretna krajobrazna područja (ugroženost KP) i ocjene ugroženosti za krajobrazni tip (ugroženost KT), koje znače prosječnu ugroženost svih krajobraznih područja određenog tipa i predstavlja opću ugroženost krajobraznih tipova.

KRAJOBRAZNI TIP (KT)	Pritisaci KT	Ugroženost KT	KRAJOBRAZNO PODRUČJE (KP)	Vrijednost KP	Pritisaci KP	Ugroženost KP
1.1.1. prirodni krajobraz brda i po-brđa zaleđa	2	3	a Rilić	2	2	2
			b Rujnica	2	3	3
			c Glavice	3	3	4
			d Dubravica - Šibovnica	4	2	4
			e Mala Žaba	2	2	2
1.1.2. prirodni krajobraz zaravni	2	3	a Čukovica - Omrkli	3	2	3
1.1.3. prirodni krajobraz krških jezera	3	5	a Baćinska jezera	5	3	5
1.2.1. kulturni krajobraz krških polja	3	5	a Jezero	4	3	5
1.2.2. kulturni krajobraz udolina	3	5	a Desne	4	3	5
1.2.3. mješoviti krajobraz polja s humovima	3	4	a Jezero	3	3	4
1.3.1. prirodni krajobraz padina	2	3	a Dobrogošće - Ploče	3	2	3
1.3.2. mješoviti krajobraz padina	3	4	a Duba - Duboka	3	3	4
1.3.3. urbani krajobraz	2	2	a Ploče	2	2	2
1.4.1. prirodni krajobraz nizine	2	5	a Desne	5	1	4
			b desne obale Neretve	5	3	5
			c lijeve obale Neretve	5	3	5
1.4.2. kulturni krajobraz nizine	3	5	a Ploče	5	3	5
			b Mala Neretva	3	3	4

			c Opuzen - Metković	3	3	4
			d Sv. Vid	4	3	5
1.4.3. kulturni krajobraz jen-deka	2	5	a Prunjak	5	2	5
			b Pižinovac	5	2	5
1.4.4. poljoprivredni i kulturni krajobraz delte	2	3	a Jez. Modrić - Soline	4	2	4
			b Blato	4	1	3
			c Mlinište - Boturica - Koš	3	2	3
1.4.5. urbani krajobraz	2	2	a Ploče	1	2	2
			b Opuzen	3	2	3
			c Metković	2	2	2
2.1.1. prirodni krajobraz gora	1	4	a Snježnica	5	1	4
2.1.2. prirodni krajobraz brda i po-brđa zaleđa	2	2	a Vrtog	2	2	2
			b Trnovica	2	2	2
			c Treštenovo - Tmor - Planikovica	2	2	2
			d Planikovica - Mrčevo	2	2	2
			e Kliševo - Osojnik	2	1	1
			f Duba Konavoska	2	2	2
			g Prapratno	4	1	3
2.1.3. prirodni krajobraz visoravni	1	2	a Bakoj	3	1	2
2.1.4. prirodni krajobraz zaravni	3	4	a Rudine	3	3	4
			b Osojnik	3	3	4
			c Duba Konavoska	4	2	4
2.1.5. prirodni krajobraz brda prio-balja	3	5	a Srđ	5	3	5
2.1.6. kulturni krajobraz udolina u brdima	1	3	a Brotnice - Šilješki	4	1	3
			b Duba Konavoska	4	1	3
2.2.1. prirodni krajobraz krških polja	1	2	a Gornja banda	3	1	2
			b južne padine Konavoskog polja	3	2	3
			c Lijeva rudina	3	1	2
2.2.2. kulturni krajobraz krških polja	3	5	a Imotica - Topolo - Ošilje	3	3	4
			b Smokovljani - Visočani	3	3	4
			c Lisac - Čepikuće	4	3	5
			d Riđica - Mrčevo	3	3	4
			e Kliševo	4	3	5
			f Ljubač	5	3	5
			g Konavosko polje	4	3	5
2.2.3. kulturni krajobraz niza manjih krških polja	2	4	a Majkovi	4	2	4
2.2.4. mješoviti krajobraz udolina	3	4	a Doli	3	3	4
			b Mravnica - Trnova	3	3	4
			c Trnova	4	3	5
			d Komolačka udolina	4	3	5
			e Vitaljina	4	2	4
2.2.5. povijesni ruralni krajobraz	3	5	a Konavosko polje	5	3	5
			b Vodovađa	5	2	5

2.3.1. prirodni krajobraz padina	3	5	a Planikovac	4	2	4
			b zaljeva Budima	4	3	5
			c predio Ratac	3	2	3
			d Petka - Gorica	5	1	4
			e Orsula - Pelegrin	4	3	5
			f Straža	4	3	5
			g Konavoske stijene - Cavtat - Molunat	4	3	5
			h Konavoške stijene	5	3	5
			i Vitaljina	4	3	5
2.3.2. prirodni krajobraz klifova	1	4	a Male i Velike Petke i Gorice	5	2	4
			b Lapad	5	1	4
			c predio Glavičina - predio Trapit	4	1	3
			d Konavoske stijene	5	1	4
2.3.3. kulturni krajobraz zaval	3	4	a Župa Dubrovačka	3	1	4
2.3.4. mješoviti krajobraz padina	3	4	a Banići	4	3	5
			b Dubravica - Brsečine - Trsteno - Orašac	4	3	5
			c Pobrežje	3	3	4
			d Župski zaljev	2	3	3
			e Cavtat	4	3	4
			f Radovčići - Poljice	3	2	4
2.3.5. mješoviti krajobraz zaravni	2	3	a Štedrica	2	3	2
			b Majkovi	4	2	4
			c Čilipi	2	2	2
2.3.6. mješoviti krajobraz udolina	3	4	a Župski zaljev	3	2	4
2.3.7. mješoviti krajobraz zaljeva	2	5	a uvala Bistrina	4	3	3
			b Slano	4	1	5
			c Zaton	4	3	5
			d Rijeka Dubrovačka	3	3	4
2.3.8. urbani krajobraz	2	5	a Lapad	2	3	3
			b Cavtat	4	3	5
2.3.9. povijesni urbani krajobraz	3	5	a Dubrovnik	5	3	5
2.3.10. povijesni urbani krajobraz zaljeva	3	5	a Rijeka Dubrovačka	5	1	5
3.1.1. prirodni krajobraz gora	1	4	a Sv. Ilija	5	2	4
3.1.2. prirodni krajobraz brda	2	4	a Kapja Velika i Mala	3	1	3
			b Sv. Ilija	4	1	3
			c Područje Glogovac - p. Dračevac	4	3	3
			d Šipan	5	1	5
3.1.3. prirodni krajobraz zaravni	2	3	a Nakovanj	3	3	2
			b Drače	3	2	4
			c Putniković	3	2	3
			d Suho polje	3	1	3
3.1.4.	2	4	a središnja Korčula	3	2	2

prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz			b Zapadni Mljet	5	2	5
			c Istočni Mljet	5	2	5
3.1.5. kulturni brdsko-brežuljkasti krajobraz	2	4	a Brusje - Hotina	4	2	4
3.1.6. mješoviti brdsko-brežuljkasti krajobraz	2	4	a Potirna - Sitnica	3	2	3
			b Pupnat - Žrnovo	4	3	4
3.2.1. prirodni krajobraz udolina	3	5	a Trstenik	4	1	5
3.2.2. prirodni krajobraz jezera u u-dolinama	1	4	a Blato	5	2	4
			b Blatine	5	1	5
			c Blato - Prožura	5	1	4
3.2.3. prirodni krajobraz ponikvi	1	2	a Mutni do	3	2	2
3.2.4. kulturni krajobraz krških polja	2	5	a Vela Luka - Blato	5	3	5
			b Blato	5	3	5
			c Orlovo polje	4	2	5
			d Janjina	4	2	4
			e područje Crna gora	4	2	4
			f Ponikve	4	2	4
			g Šipan	5	2	5
			h Goveđari	5	2	5
			i Blatsko polje	5	2	5
			j Babino Polje	5	2	5
3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja	2	5	Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovice-Njivica	4	2	4
			b Kapja Velika i Mala	4	2	4
			c Smokvica - Čara	5	3	5
			d Lumbarda - Dominče	5	3	5
			e Lastovo	5	3	5
3.2.6. kulturni krajobraz udolina	3	5	a Gornja i Donja Vrućica	5	1	5
3.2.7. kulturni krajobraz solana	1	4	a Ston	5	2	4
3.2.8. mješoviti krajobraz udolina	3	5	a Donja Banda	3	3	3
			b Oskorušno - Kuna Pelješka	3	2	4
			c Janjina zaleđe	5	3	5
			d Žuljana - Tomislavovac	5	3	5
			e Brijesta	4	3	5
			f Metohija	4	3	5
			g Ston	5	2	5
3.3.1. prirodni krajobraz padina	2	4	a Privala - Požar	4	1	4
			b Šaknja rat	4	3	3
			c Prihodišće	4	3	5
			Prižba-Brna-Zavalatica-Pupnatska luka-Orlanduša	4	1	5
			e Rasoha - Račišće	4	3	3
			f Piske	3	1	4
			g Prava doca	4	1	3

			h Sv. Ilija	3	2	2
			i Borje	3	3	3
			j Trpanj	3	2	4
			k predio Žukovica - Duba Stonska	4	1	4
			l Zagorje	4	3	3
			m uvala Prapratno - rt Vratnik	5	3	5
			n Lastovo	5	2	5
			o Mljet	5	2	5
			o Mljet	5	1	5
			p Veliki i Mali zaglavac	5	3	4
			r Mljet	5	2	5
			u Šipan	5	1	5
3.3.2. prirodni krajobraz klifova	1	3	a Šipan	4	3	3
3.3.3. kulturni krajobraz terasa na padini	3	5	a Požar - Bradat - Prigradica	5	3	5
			b Račišće	5	3	5
			c Orlanduša - Berkovica	4	3	5
			d Podstup	5	2	5
			e Dingač	5	3	5
3.3.4. mješoviti krajobraz zaravni	3	4	a Lovište	3	3	4
			b Trpanj	4	3	5
3.3.4. mješoviti krajobraz zaravni	3	4	c Sreser	3	3	4
3.3.5. mješoviti krajobraz padina	3	5	a Pupanj - Poplat	4	3	5
			b Šakanj rat - Prižba	4	3	5
			c Prigradica - Prihodišće	3	2	4
			d Rasoha	3	3	3
			e Žrnovska Banja	4	3	5
			f Viganj - Orebić	4	3	5
			g Duba Pelješka	5	3	5
			h Trstenik - područje Drače - Žuljana	5	3	5
			i Bijela Rikavica	5	2	5
			j Pištet - Kosmač	5	3	5
3.3.6. mješoviti krajobraz zaljeva	2	5	a Lastovo	4	2	5
			b Mljetska jezera	5	2	5
			c Polače	5	2	5
			d Malostonski zaljev	5	3	5
			e Stonski kanal	5	3	5
3.3.7. urbani krajobraz	3	4	a Vela Luka	3	1	4
3.3.8. povijesni urbani krajobraz	2	5	a Korčula	5	2	4
			b Ston	5	2	5
			c Šipanska Luka	5	2	5
			d Suđurad	5	1	5
3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka	1	3	a Ploče	3	1	2
			b Neretva	4	1	3
			c Duba - Duboka	4	1	3
			d Korčula	2	1	1

			d Korčula	4	1	3
			d Korčula	5	1	4
			d Korčula	3	1	2
			e Pelješac	3	1	2
			f zaljev Budima	4	1	3
			g Elafiti	4	1	3
			g Elafiti	5	2	4
			g Elafiti	5	1	5
			h Dubrovnik / Lapad	4	1	3
			h Dubrovnik / Lapad	5	1	4
			i Cavtat	4	2	3
			i Cavtat	4	1	4
			j Vitaljina	4	1	3
			k Sušac	4	1	3
			l Lastovo	3	1	2
			l Lastovo	4	1	3
			l Lastovo	5	3	4
			l Lastovo	5	1	5
			m Mljet	5	1	4
3.4.2. prirodni krajobraz klifova o- toka	1	3	a Lopud	4	1	3
			b Koločep	4	1	3
			b Koločep	4	3	3
3.4.3. mješoviti krajobraz većih o- toka	3	5	a Lopud	5	2	5
			b Koločep	5	3	5
			b Koločep	5	1	5
3.4.4. mješoviti krajobraz manjih o- toka	1	4	a Gubeša	4	1	3
			b Vrnik	5	1	4
			c Majsan	5	1	4
			d Sv. Andrija	4	1	3
			e Daksa	5	1	4
			f Lokrum	5	1	4
			g Mrkan	4	3	3
3.4.5. povijesni urbani krajobraz o- toka	3	5	a Lopud	5	3	5
			b Donje Čelo	5	3	5
			c Gornje Čelo	5	3	5
			d Koločep/Dinkovo selo	5	2	5

7.1 Uvod

Upozorenja o primjeni:

- **krajobraznih metoda** (obaveza vrednovanja krajobrazu, vrednovanja ranjivosti (analiza), procjene utjecaja i provjere planskih i projektnih rješenja, GIS tehnologija) i
- **prijedloga za zakonske promjene** (vezane na implementaciju Europske konvencije o krajobrazu i opću afirmaciju koncepta krajobrazu u njegovom cjelovitom (sinteznom) značenju, dakle kao nositelja svih prostornih vrijednosti, prirodnih, ekoloških, kulturnih materijalnih i nematerijalnih,

date su već u nekoliko drugih studija (Identifikacija i valorizacija prirodnih i kulturnih krajolika na pilot području Grada Dubrovnika, Berlengi G., Lisitzin K., Mlakar A., 2015; Studija zaštite karaktera krajobrazu Grada Zagreba, Opća tipologija krajobrazu, Koščak Miočić-Stošić, V., Dumbović Bilušić, B., Kušan V., 2015., Komparativna analiza zakonskog okvira na polju zaštite i upravljanja prirodnog i kulturnog krajolika Hrvatske s preporukama, Dumbović Bilušić B., 2013).

Stoga je fokus ove Studije usmjeren na pripremu smjernica za:

- pripremu detaljnijih studija,
- pojedinačne/značajne djelatnosti,
- posebne krajobrazne tipove/uzorke/pojave.

Ove smjernice imaju za cilj predložiti niz mjera i konkretnih preporuka kojima će se unaprijediti razumijevanje krajobraznih vrijednosti, poboljšati njihova zaštita te ojačati postupci planiranja i upravljanja krajobrazom. Mogu se koristiti za potrebe izmjena i dopuna županijskog plana i ostale prostorno planske aktivnosti na županijskoj i općinskoj razini. Dodatno se ovim smjernicama želi afirmirati shvaćanje da briga o krajobrazu i zaštita vrijednih krajobrazu ne znači zapreku razvoju, već upravo suprotno, razvojnu priliku. Smjernice i preporuke u nastavku su rezultat rada na ovoj studiji no korišteni su i rezultati studije Identifikacija i valorizacija prirodnih i kulturnih krajolika na pilot području Grada Dubrovnika (Berlengi G., Lisitzin K., Mlakar A., 2015) te drugih tematskih studija izrađenih u okviru Projekta "Baština - pokretač razvoja". Naravno da su korišteni i rezultati drugih projekata i istraživanja koji su se bavili temama krajobrazu kao i odgovarajuća međunarodna iskustva.

Kao što sugeriraju naziv i ciljevi ovog projekta, njegova osnovna poruka je usmjerena na pomirenje zaštitnih i razvojnih aspiracija na način da se promiče važna teza da očuvana krajobrazna baština tj. raznoliki tipovi krajobrazu kao i vrijedna krajobrazna područja, dugoročno mogu i trebaju biti temelj održivog razvoja. Ova teza vrijedi, kako za cijelo obalno područje Hrvatske tako posebice za područje Dubrovačko-neretvanske županije čiji su, brojni i raznoliki tipovi krajobrazu kao i vrijedna te iznimno vrijedna krajobrazna područja, u prethodnim poglavljima detaljnije analizirani i vrednovani.

7.2 Izrada dodatnih studija

7.2.1 Detaljna razrada Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije – tipološka klasifikacija krajobrazu

Za potrebe ove Studije je izrađena generalna tipološka klasifikacija na opće krajobrazne tipove/područja (I razina) i krajobrazne tipove/područja (II razina), a u daljnjoj razradi bi bilo smisleno dopuniti je s detaljnijom tipološkom raščlambom krajobrazu. Detaljnu raščlambu je potrebno napraviti na način da se odrede krajobrazni podtipovi i značajne krajobrazne karakteristike (specifičnosti) važne za očuvanje karaktera krajobrazu (npr. zelene cezure, ekološki koridori, ...) kao polazište za krajobrazni plan Županije.

Studija bi uključivala:

- detaljnu razradu tipološke klasifikacije na III razini (krajobrazni podtipovi i uzorci) i evidenciju problematike,
- identifikaciju logičnih krajobraznih cjelina koje je zbog kompleksnosti i vrijednosti karakteristika i struktura potrebno u okviru procesa prostornog planiranja sagledavati i tretirati kao prostorno-funkcionalne cjeline,
- konkretne smjernice/mjere za pojedinačne krajobrazne cjeline/područja/uzorke,
- predlog dodatnih lokacija osobito vrijednog područja - prirodnih i/ili kulturnih krajobrazna koje se štite PPDNŽ i/ili općinskim planovima.

Ove lokacije mogu biti osnova i za određivanje izuzetno vrijednih/iznimnih krajobrazna na razini Hrvatske.

Studija bi se mogla pripremiti za čitavu županiju ili postepeno/odvojeno za pojedinačna područja općina/gradova. Posebnu pažnju bi trebalo obratiti priobalnim krajobrazima, odnosno, obalnoj liniji (vidi poglavlje 7.4.5 Priobalni krajobrazi / obalna linija).

7.2.2 Detaljne krajobrazne studije

Za najvrjednija krajobrazna područja izložena velikim razvojnim pritiscima nužno je izraditi detaljnije krajobrazne studije. Primjer za to je upravo pilot područje Dubrovnika. Takav selektivni, stupnjevani pristup sa dvije razine detaljnosti bi doprinio fleksibilnosti i racionalnosti sustava. Potrebno je izbjegavati obaveze za koje je u današnjim okolnostima vjerojatno da se neće ispunjavati na odgovarajući način. Takav tip obaveze bi bilo nametanje jedinicama lokalne samouprave da rade detaljne **krajobrazne studije** samostalno za svoje teritorije.

Preporučljivo je imati i dodatni selektivni kriterij na način da se **detaljnije krajobrazne studije** **prioritetno rade za sva područja naglašenijih razvojnih pritisaka** (područja planirana za razvoj djelatnosti u prostoru), odnosno, **najugroženija krajobrazna područja**. Pri tome je važno da **krajobrazne studije** nemaju u fokusu isključivo zaštitne interese (kao argumentacija za status zaštite koji isključuje gradnju) već je jednako važno da tamo gdje su zahvati mogući krajobrazne studije prepoznaju i naglase zatečene vrijednosti koje se budućim zahvatima poštuju i kreativno dopunjuju antropogenim zahvatima. Detaljnije krajobrazne studije mogu biti dio, odnosno, lokalna razrada **županijske krajobrazne studije** (ili županijske krajobrazne osnove) koje se rade u okviru županijskih planova (vođene od strane županijskih ustanova za prostorno uređenje) ili se mogu raditi nezavisno na razini JLS.

Logikom intenziteta razvojnih interesa i pritisaka kao i zbog činjenice da je obalno područje (obuhvat obalnih jedinica lokalne samouprave - ZOP) zakonom dobilo status područja od posebnog interesa za Državu, nameće se potreba da se krajobrazne osnove, odnosno, **krajobrazne studije** **prioritetno rade, kao prostorno planske podloge, za zaštićeno obalno područje**. Time se ujedno ostvaruje preduvjet za praktično ispunjavanje jasnih obaveza koje slijede iz Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima Sredozemlja (članci 5, 9 i 11).

Za potrebe izrade detaljnije prostorno planske dokumentacije potrebno bi bilo izraditi, kao stručnu podlogu, detaljniju krajobraznu studiju za pojedina vrijedna/ugrožena krajobrazna područja, pogotovo onih gdje se očekuju najveći razvojni pritisci na obalno područje i onih gdje je urbanizacija uzrokovala degradaciju obalnog krajobrazna.

Detaljnija krajobrazna studija bi obuhvaćala slijedeće analize:

- detaljno mapiranje krajobraznih karakteristika (jedinica/tipova/uzoraka),
- strukturnu analizu i analizu mentalne slike,
- detaljnu analizu pogleda, odnosno, krajolika, uzimajući u obzir objekte kao barijere,
- analizu vizualne atraktivnosti u zavisnosti od (kvantitativnog i kvalitativnog) odnosa između izgrađenih i krajobraznih elemenata/dijelova prostora
- procjenu evidentiranih razvojnih pritisaka sa smjernicama za njihovo detaljno planiranje, i

- pripremu prijedloga za sanaciju degradiranih područja i smjernica (urbanističke mjere, zoniranje, oblikovni principi, zelene cezure, ozelenjavanje) za buduća planska rješenja.

Posebna pažnja bila bi data zaokruženim krajobraznim cjelinama i istaknutim objektima prirodne i kulturne baštine te zelenim površinama u naseljima. Bilo bi poželjno analizu izraditi uz pomoć anketa i radionica - s uključivanjem šire javnosti - lokalnog stanovništva, turista, stručnjaka.

Detaljne krajobrazne studije bi obavezno trebalo izraditi za sva krajobrazna područja koja su ocijenjena s vrlo velikom ugroženošću, a osobito za:

- prirodne krajobraze nizine Neretve, brda priobalja, Pelješca te otoka Mljeta, Elafita, prirodne krajobraze Bačinskih jezera, udoline Trstenik te padina priobalja, Pelješca, otoka Korčule, Mljeta, Šipana, manjih otoka Elafita, kao i otočja Mljeta, Lastova.
- kulturne krajobraze nizine Neretve kod Ploča i Sv. Vida, udoline Desne, Gornja i Donja Vručica krških polja Jezero Ljubac, Lisac – Čepikuće, Kliševo, Konavosko polje, Orlovo polje, Lumbarda – Dominče, Smokvica-Čara, Vela Luka – Blato, Šipan, terasa na padinama Podstup, Račišće, Požar-Bradat-Prigradica, Orlanduša - Berkovica
- mješovite krajobraze udolina Trnova, Komolačka udolina, Brijesta, Metohija, Žuljana, Ston, padina Banići, Dubravica – Brsečine – trsteno - Orašac, Pupanj – Poplat, Šakanj rat – Prižba,, Žrnovska banja, Viganj – Orebić, Duba Pelješka, Trstenik – Drače – Žuljana – Tomislavovac, Bijela Rikavica. Isto tako za krajobraze zaljeva Slano, Zaton, Stona, Trpnja, Lastovo kao i otoka Lopuda, Koločepa.

Preporuča se detaljnije krajobrazne studije izraditi i za sva područja s velikom ugroženošću, a poželjna je njihova izrada i za sva ostala ugrožena, manje vrijedna krajobrazna područja, kako bi se sagledale mogućnosti očuvanja postojećih kvaliteta te ih se na kvalitetan način ugradilo u razvoj novih aktivnosti te time unaprijedilo postojeće stanje kvalitete i karaktera krajobraza.

7.2.3 Studije zelenog sustava

U svim urbanim cjelinama ističe se i potreba dobre inventarizacije gradskog zelenila, pokazatelja s čim u prostoru grad zaista raspolaže te valorizacija, koja upućuje na različite razine kvalitete zelenila: jasno ističe zone ili npr. izdvojena stabla koja prema zadanim kriterijima treba zaštititi. Zoniranjem se kreira pojednostavljen **zeleni katastar**, prema kojem se okvirno karakteriziraju šira područja, a rezultati ovakve analize mogu upućivati npr. na monotonost izmjene zelenila, nedostatke u strukturi prostora, dominaciju određenih vrsta biljaka, oskudicu zelenog prekrivača, odnosno, dati jasnu uputu za artikulaciju i oblikovanje javnih otvorenih površina općenito (Belamarić et al, 2014). Zeleni katastar je osnova za pripremu **zelenog sustava grada** i argumentirane promjene prostorno planske dokumentacije (definiranje većeg opsega javnih zelenih površina po namjeni, zelenih cezura, regulaciju vezanu na zelenilo, npr. minimalni udio zelenih površina).

Studije zelenog sustava treba pripremiti za sve gradove (Dubrovnik, Korčula, Metković...), ali i za manja urbana naselja (Cavtat, Opuzen,...), pogotovo kad se nalaze u blizini velikih turističkih naselja.

7.2.4 Konzervatorska dokumentacija

Preporučuje se priprema konzervatorske dokumentacije radi donošenja rješenja i utvrđivanja kulturnog dobra:

- izrade elaborata do sada sačuvanih povijesnih objekata s povijesnim vrtovima i prijedlog njihove zaštite i uvjeta sanacije;
- priprema konzervatorske dokumentacije, odnosno, stručnog vrednovanja radi donošenja rješenja i utvrđivanja kulturnog dobra - **vrijednih kulturnih krajolika**, posebice povijesnih urbanih i ruralnih, u okviru kojeg će se odrediti sustav mjera zaštite, te će se upisati u Registar tj. listu zaštićenih kulturnih dobara i to **cjeline** kao što je na primjer **fortifikacijski krajolik Srđa** (uključujući utvrde, tvrđave, položaje, bunkere, redute, koridor kružnog puta koji ih povezuje, vizualne komunikacije, topovske bitnice i memorijske punktove) i druge njemu slične (Ston);

- specifičnost zaštite i očuvanja povijesnih ruralnih cjelina/krajobraza očituje se kroz dva aspekta, usuglašenosti s polazištima opisanim u poglavlju 7.3.1. Širenje ruralnih naselja, te njihove opstojnosti ovisne o poljoprivredi i njenim djelatnostima.
- priprema konzervatorske dokumentacije, adekvatne zakonske zaštite i rekonstrukcija krajobraznih elemenata i struktura vrijednih kulturnih krajolika na osnovu analize njihovih povijesnih karakteristika i principa;
- hitna potreba registracije svih povijesnih objekata u starim jezgrama povijesnih urbanih i ruralnih naselja, budući i ambijentalno vrijedni objekti zajedno s ostalim objektima veće vrijednosti čine cjelinu povijesnih naselja Županije (ne samo najvrijednijih svjetskih spomenika kulture kao što je Ggrad Dubrovnik). Prema Zakonu o zaštiti kulturnih dobara pojedinačni objekti nisu šticeeni ukoliko nemaju svoju registraciju, a time i zakonsku zaštitu, pa im prijeti devastacija;
- program revitalizacije/rekonstrukcije svih povijesno vrijednih ljetnikovaca Županije;
- potrebno je izraditi cjeloviti program revitalizacije i obnove obalnih i kopnenih dijelova u neposrednoj blizini svih baštinskih krajobraznih objekata (ljetnikovaca, ...), uz obveznu prethodnu izradu urbanističko / konzervatorske dokumentacije.

Treba pripremiti **konzervatorsku dokumentaciju** ili revidirati postojeću za sva vrijedna urbana te povijesna urbana i ruralna područja / krajobrazne cjeline u Županiji, kao što su Rijeka Dubrovačka, očuvana tradicijska naselja na padinama polja i uvalama otoka Korčule, Mljeta, Lastova, povijesna naselja na Elafitima (Šipanska luka, Suđurađ, Gornje i Donje Čelo), Ston, Korčula, Konavosko polje.

7.3 Razvoj djelatnosti u prostoru

7.3.1 Razvoj/širenje ruralnih naselja

Pored vrijednih agrarnih kulturnih krajobraza gdje je kritičan problem očuvanje funkcije, u ruralnim prostorima pritiscima su izložena i tradicijska naselja kao i ostali prostori izvan građevinskih područja naselja, na kojima su mogući zahvati uređenja i gradnje u skladu sa zakonom i prostorno planskim uvjetima. Posebno su pritiscima izložene lokacije u krajobrazno privlačnom okruženju očuvanog prirodnog okoliša. U odnosu na otvaranje novih građevinskih područja izvan naselja za sekundarno stanovanje (često kao turistička namjena), opcija usmjeravanja ovih pritisaka na obnovu postojećih zapuštenih tradicijskih naselja je svakako povoljnija. Ovaj oblik sekundarnog stanovanja kada se radi o tzv. *life style* (neekonomskim) migracijama će u budućnosti biti sve više zastupljen u obalnom području i može npr. doprinijeti revitalizaciji barem dijela, trenutno zapuštenih ruralnih naselja.

Za neka naselja su pritisci ovog tipa intenzivniji i ne mogu se zadovoljiti samo unutar postojeće izgradnje, odnosno, planovima se predviđa i širenje postojećih građevinskih područja. Pri tome treba voditi računa da se u fazi izrade PPUO/G-a, kroz urbanističke uvjete, vodi računa ne samo o arhitektonskom oblikovanju novoplanirane izgradnje, već i o tipologiji naselja te odnosu naselja prema svom prirodnom ili kultiviranom okruženju. Drugim riječima, naselje i njegovo okruženje čine morfološku i funkcionalnu cjelinu koju treba razumjeti da bi se u njoj interveniralo i sačuvalo ili unaprijedilo njene vrijednosti. Posebno je osjetljiva situacija u kojoj se planira značajnije širenje građevinskog područja pojedinog naselja. Iako su zakonski utvrđena ograničenja, odnosno, uvjeti za širenje građevinskih područja, ove odredbe nisu dovoljno precizne. U takvim situacijama često se konzervatorska podloga izrađuje, a da konzervatori ne znaju koje su planske namjere pa se daje više pregled kulturnih dobara pod različitim oblicima zaštite a manje se omogućava da konzervatori i krajobrazni arhitekti sudjeluju u odlučivanju, odnosno, kreiranju planskih rješenja koja će sačuvati vrijednosti cjeline naselja i njegovog okruženja.

Postupak provedbe SPUO je primjer takve proaktivne procedure gdje različite discipline i interesi surađuju u svim fazama izrade. Predlaže se razmotriti kriterije u postupcima ocjene o potrebi strateške procjene, na način da se za planove JLS kojima se povećavaju granice građevinskih područja naselja, naročito u krajobraznim područjima vrlo velikih vrijednosti, u postupcima provođenja SPUO tim pitanjima posveti posebna pažnja.

Alternativno se u takvim slučajevima može propisati obaveza izrade posebnih konzervatorskih uvjeta kojima se potvrđuje, odnosno, odobrava planska rješenja koja sadrže širenje građevinskih područja ruralnih naselja.

- izrada studije revitalizacije vrijednih ruralnih cjelina: analiza mogućnosti širenja naselja, smjernice za arhitektonsko oblikovanje, uređivanje javnog prostora, uređivanje rubova naselja te uređivanje i obnovu tradicionalnih agrikulturnih krajobraznih uzoraka u okruženju naselja koji s naseljem čine nedjeljivu krajobraznu cjelinu
- širenje naselja prihvatljivo samo na način da:
 - (1) nova izgradnja (uključujući krovove, terase, krajobrazna uređenja) vizualno ne odstupa od tradicionalne slike naselja i nije vidljiva iz važnih vizurnih točaka unutar i izvan naselja;
 - (2) urbanističko rješenje poštuje mjerilo prostora, nastavlja ruralnu matricu i ruralnih značaj naselja i krajobrazne karakteristike okruženja;
 - (3) čuva okolna područja u poljoprivrednoj funkciji, posebice onih djelatnosti koje podržavaju karakteristične tradicionalne kulturno-krajobrazne uzorke.
- osigurati zaštitu i očuvanje osnovnih elemenata povijesne planske matrice i karakterističnih skupina građevina, pojedinih građevina i drugih, za ukupnost kulturno-povijesne cjeline važnih vrijednosti, a prije svega oblika građevina i sklopova, gabarita i povijesnih sadržaja;
- održavati karakteristike tradicijske izgradnje u ruralnim cjelinama;

Smjernice za širenje ruralnih naselja:

- zahtjevi za racionalnošću u izgradnji i bivanju u prostoru vrlo je važan kriterij zaštite i očuvanja kulturnog karaktera krajobraza.
- kompaktna izgradnja je tradicionalan uzorak naselja u većini dalmatinskih i Županijskih krajobraza. Pri usmjeravanju razvoja u prostoru se zato trebamo koristiti lokalnim iskustvima, osim u slučaju kada, značaj izgradnje stvara nove kulturne kvalitete,
- posebno izložena područja - u geomorfološkom ili nekom drugom smislu - treba namjeniti onim objektima za koje je važno da su u prostoru uočljive.
- stambeni objekti trebaju biti na boravišno ugodnim i privlačnim mjestima, u odgovarajuće uređenom okruženju.
- smještanje/lociranje objekata/zgrada u prostor mora se smatrati najvažnijom aktivnosti prostornog uređenja.

Takva **ruralna naselja** nalaze se osobito u gorskim i brdskim područjima (Kuna Konavoska), poljima i udolinama te zaljevima i uvalama Pelješka, Korčule, Mljeta, Elafita (Žuljana, Smokvica, Blato, Ubli,...).

7.3.2 Gradnja/zahvati izvan građevinskih područja

U želji da se u teškoj gospodarskoj situaciji olakšaju poduzetničke inicijative ublažavaju se zakonske i prostorno planske odredbe. Omogućava se izgradnja izvan građevinskih područja (uz propisane uvjete minimalne površine zemljišta i maksimalne izgrađenosti) u nadi da će se i time potaknuti malo ruralno poduzetništvo, posebno razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Brojnost i prostorna dispergiranoost ovih zahvata u ruralnim obalnim prostorima čini njihovu kontrolu kroz prostorno planske mjere otežanom. Sustav prostornog uređenja tu ima težak zadatak da kroz brze, financijski nezahtjevne procedure osigura očuvanje izuzetnih krajobraznih vrijednosti obalnog područja.

U teškoj gospodarskoj situaciji javlja se mnogo potencijalnih malih poduzetnika koji ne raspolažu dostatnim sredstvima a ekonomske prilike ih tjeraju u privatno poduzetništvo. Takvi investitori su fokusirani na kratkoročne uštede i improvizacije s ciljem brzog pokretanja gospodarske aktivnosti koje ne može pratiti proces sustavnog planiranja i pažljivog projektiranja zahvata u osjetljivim ruralnim prostorima. Dakle razvoj malog poduzetništva u ruralnim područjima je bez sumnje važan i potreban proces koji podržavaju i mjere gospodarske politike. S druge strane kumulativni utjecaj brojnih i prostorno dispergiranih zahvata na vrijedne prirodne krajobraze dugoročno može biti poguban. Izazov je kako poticati i omogućavati razvoj i istovremeno sačuvati i unaprijediti vrijednosti koje baštinimo.

Prostorni planovi općina i gradova su ključni dokumenti koji bi trebali detaljnije propisati uvjete za zahvate u otvorenim ruralnim prostorima izvan građevinskog područja naselja. Prema tome radi se o zahvatima koji se u pravilu provode direktno temeljem PPUO/G-a.

Dva su bitna elementa regulacije ovih zahvata:

- **suštinski**, kojim se definiraju prije svega fizički uvjeti i kvantitativni parametri za zahvate u prostoru,
- **proceduralni**, kojim se definiraju zahtjevi vezani za postupak ishođenja akata za građenje.

Trenutno se sustav oslanja na suštinski dio, odnosno, propisivanje uvjeta kroz PPUO/G. Stanje u prostoru na žalost pokazuje previše primjera ovih zahvata koji se mogu svrstati u lošu praksu. Iako se unaprjeđenje dijelom može postići i definiranjem detaljnijih uvjeta svih vrsta (npr. kroz PPUO/G) važno je raditi i na jačanju kapaciteta svih tijela koja sudjeluju u procesu izdavanja akata za građenje, posebno u prije opisanim krajobrazno osjetljivim situacijama. Važan instrument od pomoći u radu ovih tijela može biti neki oblik smjernica tipske regulacije. U Hrvatskoj se osjeća odbojnost prema bilo kakvim oblicima tipske regulacije iako su smjernice za oblikovanje (*design guidelines*) uobičajeni instrument u praktično svim razvijenim sustavima prostornog uređenja. To se često brani izuzetnom raznolikošću lokalnih uvjeta koje je onda nemoguće tipski obraditi kao i mogućim sputavanjem projektantske kreativnosti. Stanje u prostoru kao i stanje u proračunima na svim razinama nikako ne govori u prilog ovih negativnih stavova a osnovna prednost ovih pomoćnih instrumenata planske regulacije je efikasnost i transparentnost. Dobar primjer takvog instrumenta, iako neformalnog, su **"Pouke baštine za gradnju u hrvatskom priobalju"** (2009) - knjige odnosno priručnika namijenjenog unaprjeđenju kulture građenja, posebno unutar ili u blizini područja zaštićene baštine. Kao što i ime govori ovakvi priručnici se rade za prostore slične graditeljske tradicije a ne za potrebe obuhvata pojedinog planskog dokumenta. Ono što je za njih bitno je da maksimalno komuniciraju grafičkim jezikom i posebno primjerima dobre (kao i loše) prakse kojima se pokazuje kako se uz oblikovanje koje poštuje ili je inspirirano graditeljskom tradicijom uspješno intervenira u okruženju vrijedne baštine i ujedno rješavaju zahtjevi modernih programa gradnje. Moguće je također npr. na razini Županije razraditi i specifične smjernice koje uzimaju u obzir lokalne tradicijske graditeljske posebnosti.

Postojanje jednog referentnog priručnika znatno olakšava i rad nadležnih tijela (uključujući i konzervatorske službe) uz ponovni naglasak da se nikako ne radi samo o arhitekturi u užem smislu već o ukupnom oblikovanju cijelog obuhvata zahvata i njegovom odnosu prema okruženju i zatečenim krajobraznim vrijednostima). Time će se doprinijeti konzistentnosti kriterija postupanja a lakše je organizirati i dokumentiranje rada ovih tijela pa i formiranje baze podataka s primjerima dobre prakse. Ovakvi priručnici ujedno doprinose razumijevanju lokalnih vrijednosti i identitetskih posebnosti te time pomažu i aktivnostima civilnog sektora s ciljem jačanja svijesti o vrijednostima i važnosti obalnih krajobraza.

7.3.3 Razvoj turizma - turistički prostor

Pojam turističkog prostora je višeznačan. U najužem smislu pod tim prostorom se može smatrati prostor neposredno oko turističkog objekta koji je prije svega određen vlasništvom nad zemljištem i koji se nalazi unutar zone građevinskog područja planirane za razvoj turizma. Nešto širi pojam je turistički prostor koji je turistu lokalno dostupan, najviše kao pješaku, a koji obično obuhvaća najbliže naselje ili povijesni centar te plažne, rekreacijske i druge sadržaje koje turist za vrijeme svog boravka koristi. Jedno i drugo su dominantno antropogeni prostori koji su rezultat planskog uređenja. Još širi pojam turističkog prostora čine pretežno ili potpuno prirodna, otvorena područja koja se nastavljaju na prethodna, odnosno, koja ih okružuju. Ovo su prostori koji su posjetiteljima vizualno dostupni za vrijeme kretanja kroz destinaciju ili koje oni mogu posjetiti i čije usluge mogu koristiti za vrijeme svog turističkog boravka. Upravo ova područja, pogotovo obalna, krajobrazno raznolika i zanimljiva, daju pečat destinaciji u smislu ocjene njene prirodne očuvanosti i privlačnosti.

Brojna su istraživanja vezana za ocjenjivanje krajobraznih vrijednosti koja pokazuju da je, pored prostornih i fizičkih datosti nekog prostora (reljef, vegetacijski pokrov, vode,...), najznačajniji faktor vrednovanja prirodnost, odnosno, očuvanost izvornih prirodnih obilježja. Pojednostavljeno, stupanj prirodnosti je to viši što je manje antropogenih struktura, posebno raspršene izgradnje i infrastrukturnih sustava.

Najvažniji pritisci na prirodne krajobraze su posljedica planiranja novih izdvojenih građevinskih područja izvan naselja kao i pojedinačna izgradnja izvan građevinskih područja. Po definiciji, **planiranje izdvojenih građevinskih područja izvan naselja znači trajni gubitak prirodnosti prostorne cjeline iz koje je novi zahvat saglediv. Ovo je ireverzibilan proces kojim se kontinuirano smanjuje udio prirodnih krajobraza i postupno mijenja vizualni doživljaj i atraktivnost cijele hrvatske obale.**

Zakon o prostornom uređenju dosta ležerno, čak i unutar zaštićenog obalnog područja, omogućava planiranje novih izdvojenih građevinskih područja izvan naselja (za razliku od zakonodavstva prostornog uređenja u većini razvijenih zemalja) čime dugoročno ugrožava bitan element atrakcijske osnove održivog turizma kao najvažnijeg ekonomskog sektora. Nužno je i kroz Zakon naglasiti da se **otvaranje novih izdvojenih građevinskih područja dopušta samo iznimno i za projekte naglašenog javnog interesa.** Javni interes koji bi opravdavao zahvate u netaknuta prirodna područja sigurno ne može biti turističko naselje srednje kategorije, pogotovo ako je njegov znatni dio namijenjen povremenom stanovanju. **Postoji dovoljno tradicionalnih ruralnih naselja gdje se interes njihove obnove može povezati sa interesom za turistički razvoj.** Da je ovaj problem ipak dijelom prepoznat govori nova zakonska odredba prema kojoj izdvojeno građevinsko područje izvan naselja za koje u roku od pet godina od dana njegova određivanja nije donesen urbanistički plan uređenja ili do kojega nije izgrađena osnovna infrastruktura, prestaje biti građevinsko područje.

Sličan potencijalni problem predstavljaju i pojedinačni zahvati izvan građevinskih područja za potrebe prijavljenog obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva i pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga na zemljištu površine od najmanje 3 ha.

Svaki zahvat na netaknutim prirodnim područjima predstavlja nepovratni gubitak. Na stupanj mogućeg utjecaja dodatno utječu zatečene krajobrazne vrijednosti kao i kvaliteta intervencije u prostoru u smislu odnosa prema tim vrijednostima i uspostavljanju skladnog odnosa s njima. Zato prvi obavezni zahtjev u planiranju novih izdvojenih građevinskih područja izvan naselja mora biti **krajobrazna studija kao preduvjet za izbor lokacije.** Drugi obavezni uvjet ovih zahvata treba biti **arhitektonska izvrsnost** što treba biti osigurano kroz odgovarajuće procedure.

Kako je turizam jedan je od glavnih nositelja razvoja cijele države, a naročito Dubrovačko-neretvanske županije, nužno je potrebno na strateškom nivou pažljivo planirati njegov razvoj kako bi se unaprijed odredila ona područja u kojima planiramo turistički razvoj, no isto tako i ona u kojima ne dozvoljavamo razvoj turizma, kako bi se očuvale njihove prirodne ili kulturne kvalitete. Alat s kojim se postižu tako postavljeni ciljevi su analize ranjivosti koje, omogućavanjem objektivizacije procesa selekcije područja koja je potrebno isključiti iz procesa razvoja turizma, ojačavaju vjerodostojnost i argumentaciju planskih rješenja. Stoga se preporuča izraditi analizu ranjivosti zbog razvoja turizma za cjelokupan teritorij Županije kako bi se odredile zone u kojima se treba planirati turističke kapacitete za određene vrste turizma.

Posebnu pažnju treba obratiti održivom ali ujedno aktivnom uređivanju prostora duž obale (vidi poglavlje 7.4.5. Priobalni krajobrazi / obalna linija).

7.3.4 Razvoj infrastrukture

Planiranje energetske infrastrukture kao što su na primjer vjetroelektrane i sunčane elektrane ne može biti predmet pojedinačnih odluka već cjelovite/strateške studije (na osnovi analize pogodnosti/ranjivosti) pripremljene najmanje za područje Županije. Isto se odnosi i na prometnu te ostalu linijsku infrastrukturu (delekovodi, plinovodi).

Načela smještanja koridora prometne i energetske infrastrukture u krajobraz:

- racionalno vođenje trase u prostoru znači istovremeno i najmanje promjene krajobraza,
- najmanji opseg zemljanih radova znači ujedno najveću moguću zaštitu kulturnog krajobraza,
- fizički smještaj zahvata treba izbjegavati geomorfološke oblike posebno one koji su u prostoru vizualno izloženi,
- koliko je god moguće zahvatima izbjegavati guste šume,
- nedopustivo je interveniranje u područja prirodne i kulturne baštine,
- ako je moguće izbjegavati druge prirodne i kulturne posebnosti, kao što su rjeđi biotopi, mjesta važna za različite vrste i populacije prirodnih oblika života,
- kako su infrastrukturni koridori linijske prostorne pojave, snažno utječu na druge prostorne pojave, kao što su prirodni koridori, kompaktna i kontinuirana izgrađena područja i slično. Zato ih, ako je to moguće, treba voditi u prostoru tako da su u skladu s osnovnom strukturnom građom prostora, prirodnim smjerovima iparalelno s osnovnim koridorima,
- ceste moramo polagati na površinu tla ili im nakon sanacije dati izgled kao da je bila položena na prirodno oblikovanu površinu tla, zemljište urediti tako da daje dojam spontano nastalog okoliša,
- nakon završetka radova sve radne površine trebaju biti uređene i rehabilitirane prema principima krajobraznog uređenja.

7.3.5 Razvoj poljoprivrede - agrarni kulturni krajobrazi

Vrijedni agrarni kulturni krajobrazi, velikim dijelom zapušteni, prepoznati su u obuhvatu studije Tipološka klasifikacija krajobraza DNŽ i prezentirani u prethodnim poglavljima. Vrijedni pa i iznimni agrarni kulturni krajobrazi se nalaze uzduž cijele hrvatske obale i svjedoče suživotu ljudskih zajednica i njihovog prirodnog okruženja kroz povijest.

U prethodnim smjernicama naglašena je važnost krajobraznog vrednovanja kojim bi se, između ostalih, izdvojila i područja vrijednih agrarnih kulturnih krajobraza. Brojna područja zahtijevaju nacionalnu zaštitu a jedna od prepreka u provedbi njihove zaštite je i činjenica da se kulturni krajobrazi nalaze negdje između dva resora zaštite, zaštite prirode i zaštite kulturne baštine.

Možda je od problema u sustavu zaštite vrijednih kulturnih krajobraza važniji problem njihove degradacije i nestajanja jer bez poljoprivrede kao djelatnosti i poljoprivredne proizvodnje nema agrarnih kulturnih krajobraza i jedino ga ekonomski stabilna poljoprivreda može očuvati i održavati vitalnim.

Dva su bitna uzroka njihove degradacije i nestajanja. Prvi je **depopulacija ruralnih područja i zapuštanje tradicionalne poljoprivrede** a drugi su prenamjene poljoprivrednih zemljišta u građevinsko. Promjene koje su rezultat prenamjene su u pravilu ireverzibilne i moguće ih je spriječiti jedino **razumnijim planiranjem namjene površina kao i zaštitom od prenamjene na osnovi krajobraznog vrednovanja (analize ranjivosti i pogodnosti)**. Drugi uzrok degradacije, depopulacija ruralnih područja, je puno složeniji i zahtijeva sustavne odgovore.

Iako postoje rasprave i o metodološkim pitanjima vrednovanja i identifikacije kulturnih krajobraza činjenica je da postoji nesrazmjer u izučenosti analitičkih metoda i metoda vrednovanja u odnosu na razvijenost sustava upravljanja krajobrazom i njegovim promjenama. Dakle, ključni izazov je kako sve analitičke i vrijednosne spoznaje pretvoriti u efikasne politike i mjere za očuvanje i obnovu vrijednih agrarnih kulturnih krajobraza. Radi se o tipu problema čije rješavanje zahtijeva integralni pristup, odnosno, koordinirano djelovanje više resora. **Agrarni kulturni krajobrazi, da bi bili sačuvani, zahtijevaju održavanje tradicionalnih poljoprivrednih aktivnosti.** S druge strane radi se o područjima s otežanim uvjetima gospodarenja koji zahtijevaju dodatne poticaje da bi se približili isplativosti. Važno je također omogućiti skraćivanje opskrbnih lanaca, odnosno, plasman proizvoda na mjestu proizvodnje, posebno kao dio integrirane turističke ponude (agroturizam). Ista tako je važna orijentacija na autohtone sorte i pasmine kao i na ekološku proizvodnju koji daju dodatnu vrijednost lokalnim proizvodima. Sve navedeno

zahtijeva **sustavne poticajne mjere i koordinaciju resora poljoprivrede, turizma, zaštite prirode i zaštite kulturne baštine**. Pregled mjera Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, kojega je i Hrvatska korisnica, ukazuje na važnost jačanja ljudskih potencijala u ruralnim područjima, u prvom redu **razvoj kreativne poduzetničke klime, te znanja i vještina potrebnih za prepoznavanje i korištenje lokalnih posebnosti i potencijala** (LEADER pristup i lokalne akcijske grupe). Ovo je prije svega zadatak regionalnih razvojnih agencija.

Prethodne smjernice za očuvanje vrijednih agrarnih kulturnih krajobrazu pokazuju svu složenost ove teme i važnost usklađenog djelovanja u svim fazama, od vrednovanja, identifikacije i moguće zakonske ili planske zaštite, do uspješne provedbe mjera za ruralni razvoj i poticanja ruralnog poduzetništva koje uključuje i brigu o očuvanju krajobrazne raznolikosti. Kada se problematika revitalizacije kulturnih krajobrazu sagleda ovako integralno dobiva se dojam da se struka nekad iscrpljuje u vrednovanjima i metodološkim ili normativnim pitanjima, a da se oni stvarni, realno najveći izazovi gube iz vida.

Kako bi se očuvali postojeći, ovom Studijom identificirani, vrijedni tradicionalni agrikulturni krajobrazu potrebno je prvenstveno očuvati poljoprivrednu djelatnost podupiranjem onih mehanizama i poticanjem proizvodnje onih kultura koje će revitalizirati tradicionalne i stvarati nove agrikulturne krajobrazu nastale na principima tradicionalnih kulturno krajobraznih uzoraka te očuvanja tradicionalnih krajobraznih elemenata.

Posebnu pažnju treba posvetiti pitanjima komasacije poljoprivrednog zemljišta, odnosno, agrarnih operacija kojima se, razumljivo želi olakšati poljoprivredna proizvodnja, no promjenom tradicionalnog sustava parcelacije zemljišta narušava se kvaliteta tradicionalnog kulturnog krajobrazu te se gube njegovi strukturni elementi (živice,..) kao i bioraznolikost. Uključivanjem kulturno krajobraznih vidika u strateške dokumente za razvoj poljoprivrede na razini županije moguće je usmjeravanjem razvoja poljoprivredne proizvodnje održati i očuvati postojeće vrijedne tradicionalne agrikulturne krajobrazu i stvarati nove koji će proizlaziti iz principa očuvanja tradicionalnih kulturno krajobraznih vrijednosti.

Stoga je potrebno u korištenju i uređivanju agrarnih kulturnih krajobrazu koristiti se slijedećim načelima:

- obrada krajobrazu kroz dva temeljna obilježja - kao (1) prirodna struktura i (2) čovjekov životni te proizvodni prostor;
- očuvanje prvobitnosti u krajobrazu i omogućavanje neometanog odvijanja prirodnih procesa;
- osiguranje plodnog i ekonomski zdravog te harmoničnog društvenog života;
- očuvanje sklada između funkcija krajobrazu, prije svega s promišljenim intervencijama i promjenama dosadašnjeg korištenja;
- očuvanje vizualne skladnosti;
- osiguranje raznolikosti (prirodnih sastavnica, čovjekove prisutnosti, značenja, simbolike) i uređenosti (preglednost, čitljivost);
- očuvanje prepoznatljivosti – identiteta (osiguranje uloge elemenata prepoznatljivosti: prirodni i antropogeni morfološki elementi, simbolne vrijednosti, „duh prostora/mjesta“, jedinstvena kombinacija čimbenika);
- očuvanje istaknutih/vizualno izloženih geomorfoloških oblika;
- očuvanje vodenih pojava;
- pažljivo korištenje prirodnih resursa.

Navedena načela provode se smjericama za korištenje i uređivanje agrarnih kulturnih krajobrazu koje mogu biti:

- **planske/lokacijske**, usmjeravaju lociranje novih razvojnih aktivnosti na način da isti ne uzrokuju obezvrjeđenje prirodnog i kulturnog krajobrazu,
- **zaštitne/strukturne**, odnose se na vrijednosti, zbog kojih je kulturni krajobraz bio prepoznat kao kulturna baština, a prirodni zbog očuvanosti svojih karakteristika prvobitnosti,
- **upravljačke**, odnose se na instrumente, koji se tiču načina korištenja prostora.

Od zaštitnih/strukturnih smjernica potrebno je istaknuti:

- očuvanje obilježja i posebnosti strukture krajobrazu (voda, vegetacije, reljefa i zakonitosti njihovog raspoređivanja u prostoru),
- očuvanje načina povezivanja sa graditeljskom i urbanističkom baštinom (očuvanje rubova naselja, zaokruživanje postojeće strukture naselja, sprečavanje raspršene izgradnje),
- održavanje zakonitosti postojeće mreže puteva i druge infrastrukture,
- sprečavanje zarastanja poljoprivrednih površina i mijenjanja šumskih rubova,
- očuvanje odnosa između tradicionalnih kultura,
- očuvanje karakteristične parcelacije i prostornih odnosa (kontakti naselja s kultiviranim površinama, prostorni akcenti/naglasci i parcelacija sitnog uzorka)
- očuvanje tipičnih tradicionalnih zgrada ili gospodarskih zgrada u krajobrazu,
- održavanje antropogenih strukturnih elemenata (terasa, kamenih ograda, živica,...)

7.4 Posebni krajobrazni tipovi/uzorci/pojave

7.4.1 Terasirani krajobraz

Smjernice za uređivanje terasiranih krajobrazu:

- revitalizacija terasa u funkciji urbane poljoprivrede;
- osiguranje periodične košnje i čišćenja makije na način, da se očuva vidljiv krajobrazni uzorak terasa;
- očuvanje područja u aktivnoj poljoprivrednoj funkciji;
- priprema preporuka za saniranje terasa;
- podržati projekte koji afirmiraju i revitaliziraju vrijednosti tradicionalnih kulturnih krajobrazu kao što je Suhozid.hr.

7.4.2 Krajobrazi vodotoka, jezera, jendeka

Smjernice za uređivanje vodenih površina:

- prije bilo koje razvojne aktivnosti koje se tiču voda nužno je pažljivo procijeniti da li je intervencija stvarno potrebna i ako je njeni razmjeri odmjereni i zadržani u nužno potrebnim dimenzijama;
- svaka vodena pojava je dio krajobrazu i istovremeno cjelina za sebe. U vezi s razvojnim aktivnostima nužno je odrediti karakter krajobrazu slivnog područja, posebno obala i samog vodnog tijela, Vodeni tok i obala se trebaju tretirati kao geomorfološka pojava, kao biotop i kao značajna vizualna pojava u krajobrazu. U realizaciji planiranih aktivnosti nužno je u najvećoj mogućoj mjeri očuvati prirodna obilježja vodenih tijela;
- područje utjecaja vodenog toka se treba očuvati kako je određen prirodnim obilježjima, uključujući prirodne procese drenaže, kao što su plavljenja, prirodne promjene vodenih tokova, taloženje šljunka, i slično. U procesu renaturalizacije reguliranih vodotoka, naglasak se daje na spontane sukcesijske procese;
- Uzvodna vegetacija je jedno od najprepoznatljivijih obilježja većine vodenih tokova pa se tamo gdje ih je nužno ukloniti zbog aktivnosti u realizaciji razvoja, mora obnoviti;
- krajnje je važno spriječiti one aktivnosti u utjecajnoj zoni vodenih tokova koje mogu uzrokovati kasniji razvoj novih aktivnosti;
- vodeni tokovi su najatraktivnija mjesta za različite oblike odmora što se upućuje na njihov doprinos kulturnoj vrijednosti krajobrazu. Stoga, svaka interferencija s vodama mora osigurati očuvanje njihove vizualne privlačnosti.

7.4.3 Šumski krajobrazi / površine koje se pošumljavaju

Smjernice za uređivanje šumskih krajobrazu:

- pošumljavanje je prirodni proces koji zbog toga sam po sebi nije problematičan ali se njime gubi

- i kulturnost krajobraza, posljedično i vizualna atraktivnost;
- sprječavanje je smisleno samo u situacijama kada za to postoje racionalni razlozi, u slučaju uspostavljanja ekonomski efikasne poljoprivrede;
- za sprječavanje pošumljavanja mogu postojati i krajobrazno oblikovni razlozi - očuvanje/stvaranje vizura, pogleda na prostorne dominantne, orijentire, krajobrazne/prostorne elemente simboličkog značaja;
- krajobrazno oblikovni razlozi mogu postojati i za aktivno pošumljavanje - stvaranje zelenih cezura, barijera, sakrivanje degradiranih, vizualno ometajućih područja.

7.4.4 Povijesni urbani i ruralni krajobrazi

Smjernice za uređivanje povijesnih krajobraza:

- regulacija dopuštene urbane opreme i opreme za usmjeravanje, označavanje i reklamiranje: priprema posebne uredbe/pravilnika ili plana za čitavo područje naselja (plan upravljanja);
- regulacija instalacija klima uređaja i ožičenja po fasadama: priprema studije/primjera i mogućih rješenja - pozicioniranja, oblikovanja, maskiranja;
- sprečavanje "nagrizanja" povijesno vrijednih dijelova urbanih i ruralnih cjelina/krajobraza novom izgradnjom;
- očuvanje povijesnih ograda, zidića, povratak tradicionalnih materijala ograda, zadržavanje kamenog popločenja, pažljivo održavanje puteva bez novih intervencija;
- poticanje autentične rekonstrukcije svih povijesnih objekata i vrtova postojećih ljetnikovaca visoke vrijednosti;
- očuvanje povijesnih ogradnih zidova bez novih intervencija (rušenja, otvaranje vrata/prozora, dogradnji), održavanje kamenog/oblutičastog popločenja puteva, održavanje kanala i provjera mogućnosti in situ prezentacije;
- zabrana bilo kakve gradnje unutar obuhvata identificiranih povijesnih kompleksa bez konzervatorske dokumentacije koja ih cjelovito sagledava uz obvezne mjere zaštite svih povijesnih objekata unutar kompleksa kao i vrtog prostora te ogradnog zida;
- stroga kontrola nad rušenjem starih dimnjaka i izgradnjom terasa na krovovima.

7.4.5 Priobalni krajobrazi / obalna linija

Smjernice za uređivanje priobalnih krajobraza:

- obala bi trebala biti jasno strukturirana, treba sprječavati unifikaciju obale - širenje urbanizacije duž (čitave) obalne linije i u zaleđu obale:
U tom smislu se, u okviru izrade III razine tipološke raščlambe, predlaže: (1) detaljnije strukturiranje/tipologizaciju čitave obale, (2) njezino vrednovanje, (3) pripremu koncepta razvoja/zaštite i (4) pripremu smjernica za razvoj i zaštitu obale (po tipovima uređenja, za pojedinačne tipove i područja). Rezultat takve tipologizacije bi mogao biti i atlas plaža (katastar plaža), kako bi se precizno definirao njihov kapacitet i upravljanje;
- treba održavati i uspostavljati zelene cezure, koje imaju funkciju da osiguraju kvalitetan ambijent i spriječe kontinuiranu izgradnju duž obale. Ostavljanjem zelenih cezura između građevinskih područja omogućava se prirodno povezivanje obale i zaleđa. Osim vizualnih kvaliteta područja na ovaj način se omogućavaju i koridori za kretanje životinja, odnosno, čuva se bioraznolikost područja.
Mogu se primijeniti dva tipa cezura:
(1) cezure u kojim je zabranjena gradnja;
(2) cezure koje imaju određeni režim - to znači, da cezure na pojedinim lokacijama obalnog područja ne isključuju u potpunosti izgradnju, negu su više regulacija korištenja zemljišta, svode urbanizaciju na manji nivo zauzetosti prostora u odnosu na zelene površine i dijelove prirodne vegetacije. Takav tip cezura je smislen u slučajevima, gdje su u okviru cezura već postoje izgrađeni prostori, odnosno, planski je definirano građevinsko zemljište;
- treba očuvati zeleni karakter obalnog područja, potrebno je ograničavati povećanje turističko-ugostiteljskih kapaciteta na održivu i prihvatljivu razinu, te ograničiti povećanje visine objekata

- urbanistička regulacija bi trebala definirati obavezu najmanjeg dozvoljenog udjela zelenih površina na urbanističkoj/građevinskoj parceli, obavezu sađenja drvenaste vegetacije;
- potrebno je očuvanje prirodnih karakteristika obale u najvećoj mogućoj mjeri, pogotovo u kontaktnim područjima uz zaštićene cjeline i vrijednosti izvan zaštićenih dijelova prostora, kao što su prirodne obale vodotokova, prirodne šume, kulturni/terasirani krajobraz na obalnim padinama;
- u urbanim obalnim područjima treba posebnu pažnju posvetiti krajobrazno-arhitektonskom uređenju obalne linije i zaleđa plaža, stvaranju zelenih buffer zona između plaža i urbaniziranih područja, arhitektonskom oblikovanju objekata na plažama i sanaciji degradiranih područja. Treba izbjegavati klasično betoniranje obale i tražiti alternativna rješenja. U obzir treba uzimati prognoze dizanja mora;
- treba uspostavljati obalnu vegetaciju, kao buffer zonu sa uređenjima u zaleđu ali i u funkcionalnom smislu (osiguravanje zaszjene, stvaranje ugodnih mikroklimatskih uvjeta);
- pažnju treba obratiti i zaštititi prirodnih pješčanih i šljunčanih plaža, naročito vezano uz klimatske promjene (dizanje mora), na (ne)nanošenje šljunka te zaštitu plaža i obala od različitih oblika erozije (omogućavanje prirodnog nanošenja i/ili sprovođenje suvremenih metoda sanacije i/ili uređenja plaža autohtonim materijalom na način, da se što manje narušava prirodna ravnoteža, primjena tehničkih rješenja za uređenje plaža, izgradnja podvodnih lukobrana i umjetnih grebena);
- smislen je poseban program sanacije obalnog krajobraza degradiranih, neadekvatno urbaniziranih područja;
- potrebno je izraditi cjeloviti program revitalizacije i obnove obalnog dijela u neposrednoj blizini ljetnikovaca i ostalih baštinskih objekata.

7.4.6 Degradirane površine

Smjernice za sanaciju i uređenje degradiranih krajobraza:

- degradirana područja predstavljaju potencijal za lociranje djelatnosti koje bi inače mogle stvoriti novu degradaciju (turistička ponuda koja traži agresivnu infrastrukturu, odnosno, problematična je u smislu utjecaja na okoliš, industrijske i, komunalne djelatnosti);
- otvaranje površinskih kopova uobičajenih mineralnih sirovina treba biti ekonomično, što znači da se određena mineralna sirovina eksploatira na jednom objektu u određenom području. sličan se princip primjenjuje i za odlagališta otpada;
- prostorni položaj površinskih kopova i odlagališta treba biti skriven pogledima s točaka učestalog promatranja. Ako to nije moguće potrebno ih je zakloniti pomoću odgovarajućih mjera u blizini mjesta promatranja, kao na pr. sadnjom drveća i druge vegetacije;
- plan iskopa potrebno je pripremiti na način da je omogućeno jednostavno i jeftino uređenje konačnog izgleda reljefa kopa nakon eksploatacije. Pri tome konačni oblici kopa trebaju proizlaziti iz analize prirodnih reljefnih oblika;
- sličan princip treba primijeniti i kod odlagališta otpada. Tu je posebno bitno osigurati trajnu stabilnost odloženih tvari, stoga treba izbjegavati lociranje odlagališta i jalovišta na područjima najveće prirodne dinamike, dubokim jarugama i dnima dolina, vrtačama i sličnim reljefnim oblicima;
- mogućnost uređenja posebnih reljefnih oblika, kao što su umjetna jezera u glinokopima i šljunčarama ili uređenje golih stijena, oblutaka i sličnih biotopski važnih krajobraznih oblika može biti razlog da napuštenom kopu damo drugačiji izgled od onog koji diktira princip prilagodbe prvobitnom stanju krajobraza.

7.4.7 Opožarena područja

Obzirom da je kulturni krajobraz rezultat stoljetnih interakcija čovjeka i njegovog prirodnog okruženja, njegove promjene mogu biti uzrokovane poremećajima uzrokovanim prirodnim procesima ali i ljudskim aktivnostima.

Tradicionalni kulturni krajobraz je identificiran kao jedan od karakterističnih i vrlo vrijednih krajobraznih tipova priobalja, otoka i poluotoka Dubrovačko-neretvanske županije. Noviji procesi depopulacije, deagrigrizacije i napuštanja poljoprivredne proizvodnje rezultirali su degradacijom kulturnih krajobraza i posljedično, razvojem različitih sukcesijskih stadija vegetacije sve to klimaksnog stadija - šumskih površina, odnosno, širenjem površina pod prirodnim vegetacijskim pokrovom.

Tradicionalan kulturno-krajobrazni uzorak, karakteriziran suhozidnim terasama s vinogradima i maslinicama se mijenja u više prirodan, u kojem su suhozidne strukture terasa pokrivene šumskom vegetacijom. Navedeni procesi postepeno mijenjaju strukturu krajobraza te posljedično njihov kulturni karakter prelazi u prirodni što opet doprinosi povećanju rizika od šumskih požara.

Sve učestaliji požari ostavljaju devastirajuće posljedice na velikim površinama antropogeniziranih krajobraza, danas sve manje kulturnih a sve više prirodnih. Iako je upravo tradicionalan kulturni krajobraz, uz očuvana prirodna područja obale, glavni resurs za razvoj turizma, njegova uloga i važnost u prepoznatljivosti lokalnog i regionalnog identiteta nije dovoljno prepoznata ni valorizirana, a njegove površine se kontinuirano smanjuju.

Noviji trend globalnog zatopljenja uzrokovao je povišenje temperatura zraka, posebice u ljetnim periodima pa se tijekom ljetnih vrućina sve učestalije javljaju različitim faktorima uzrokovani požari, koji se brzo šire i devastiraju velike površine neobrađenih poljoprivrednih površina i površina različitih tipova prirodnog pokrova od suhih travnjaka, preko niskog grmlja i područja šikara do šumskih površina, no i znatne dijelove kultiviranih površina – tradicionalnog kulturnog krajolika.

Uzimajući u obzir sve navedeno trebamo li prirodnu katastrofu kao što je šumski požar, shvatiti kao degradaciju prirodnih kvaliteta i prepustiti je procesima prirodne sukcesije ili je prepoznati i iskoristiti kao šansu za revitalizaciju tradicionalne poljoprivrede i obnovu kulturnog karaktera krajobraza kao važnog resursa za razvoj turizma.

8 PREPORUKE ZA IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Vezano na mjere očuvanja krajobraznih vrijednosti preporučuje se sljedeće izmjene i dopune prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije (PPDNŽ):

(1) PODRUČJA OSOBITO VRIJEDNIH PRIRODNIH I KULTURNIH KRAJOBRAZA

PPDNŽ određuje očuvanje 61 osobito vrijednog područja - prirodnih krajobraza i osobito vrijednih predjela - kulturnih krajobraza na 17 lokacija. Vrijedni prirodni i kulturni krajobrazi definirani u PPDNŽ dosta se dobro poklapaju s vrijednim krajobraznim tipovima/područjima prepoznatim u ovoj Studiji.

Ipak se predlažu određene promjene/dopune u smislu unaprjeđenja prostorno planskih procedura i korištenja alata te posljedično očuvanja pojedinačnih dijelova prostora:

- **Prikaz i zaštita logičnih krajobraznih cjelina:** Očito je, da se s PPDNŽ ponekad štite ona područja, koja nisu dobro zaštićena u drugim dokumentima, što je vjerojatno pragmatično. Ali na taj način su umjesto krajobraznih cjelina definirana manja područja, koja su sama po sebi dosta nelogična. Predlaže se prikazati i zaštititi logične krajobrazne cjeline (iznad kojih se još uvijek može kao dodatni sloj prikazivati područje zaštićeno sektorskim propisima).
- **Dopuna liste područja vrijednih prirodnih i kulturnih krajobraza:** Listu osobito vrijednih područja bi bilo smisleno dopuniti dodatnim područjima. Obzirom da je u okviru ove Studije izrađena tipološka klasifikacija i vrednovanje krajobraza I i II razine, nije bilo moguće sistematično i stručno utemeljeno identificirati vrijedne krajobrazne podtipove i uzorke koji strukturiraju složenije krajobrazne tipove i krajobrazne cjeline. Taj zadatak traži detaljnu tipološku raščlambu na III razini pa se predlaže nastavak rada na tipološkoj klasifikaciji krajobraza (vidi poglavlje 7.2.1).
- **Kategorizacija osobito vrijednih područja:** Postojeća podjela na kategorije kulturni i prirodni krajobraz može stvarati neke nelogičnosti u prostoru. Npr. terasirani krajobraz iznad Rijeke Dubrovačke je definiran kao kulturni krajobraz, stijene kao prirodni krajobraz, a neka manja područja između nemaju nikakve planske kategorije. Ali zapravo je prostor od granice naselja do grebena jedinstvena krajobrazna cjelina i traži nekakvo jednoznačno plansko određenje. U takvim situacijama bi bila smisljena udružena kategorija prirodni i kulturni krajobraz. Druga mogućnost je, da se podjela na kulturni i prirodni krajobraz jednostavno eliminira.

(2) MJERE OČUVANJA KRAJOBRAZNIH VRIJEDNOSTI

PPDNŽ već utvrđuje niz konkretnijih mjera za očuvanje krajobraznih vrijednosti. Te mjere bi bilo smisleno dopuniti s smjernicama/mjerama predloženim u ovoj Studiji u u poglavlju 7. Smjernice za zaštitu, planiranje i upravljanje krajobrazom vezano na:

- pojedinačne/značajne djelatnosti;
- posebne krajobrazne tipove/uzorke/pojave.

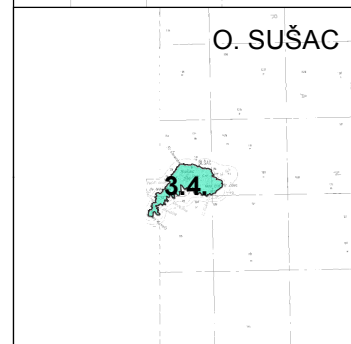
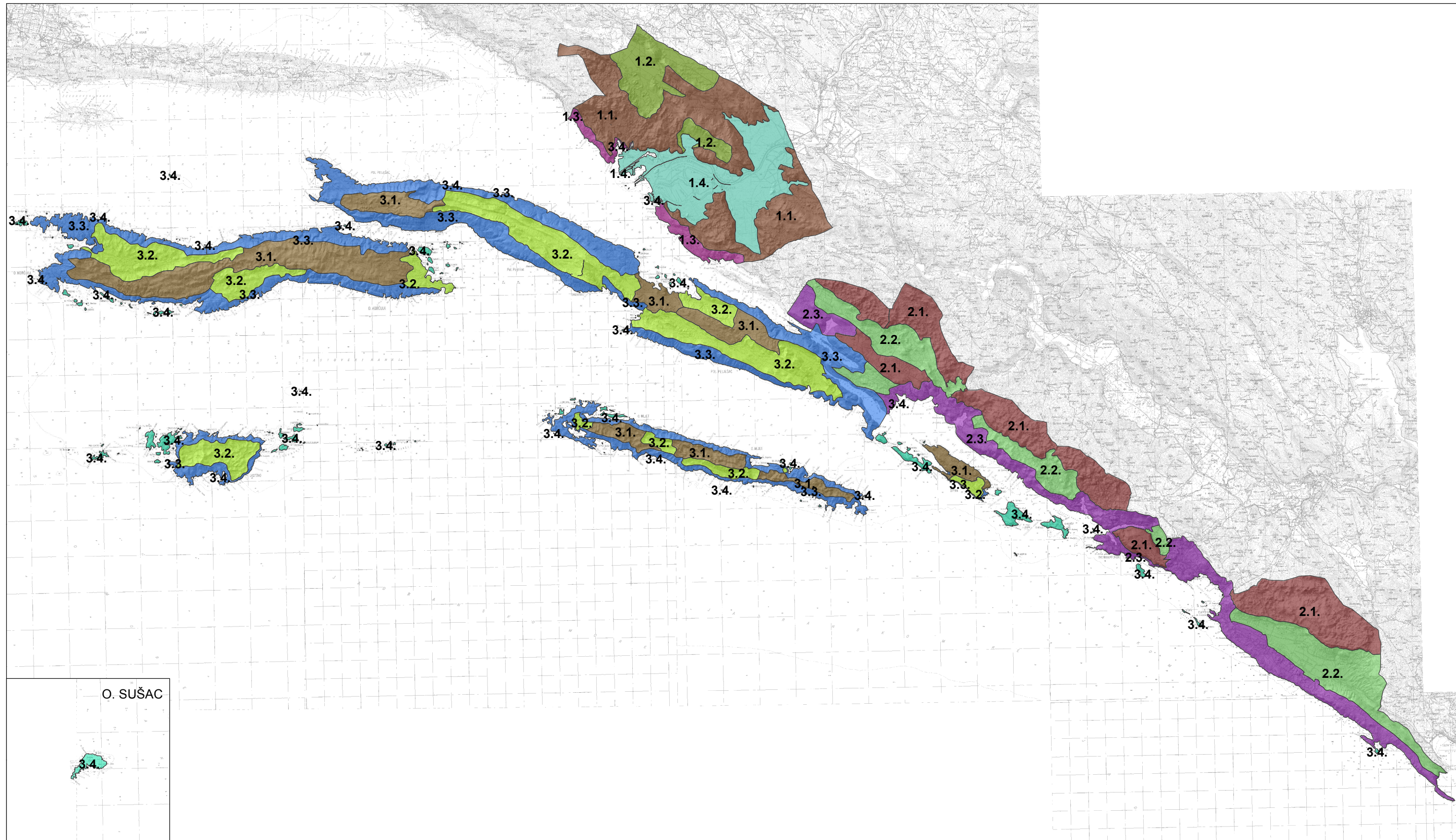
(3) OBAVEZA IZRADE DODATNIH KRAJOBRAZNIH STUDIJA

Izradu predloženih dodatnih krajobraznih studija bi bilo smisleno definirati kao obavezu PPDNŽ. To su:

- detaljne krajobrazne studije tipološke klasifikacije;
- studije zelenih sustava (gradova, naselja, regija);
- konzervatorske studije za povijesna urbana i ruralna naselja/cjeline;
- studije ranjivosti i pogodnosti za razvoj djelatnosti važnih za Županiju (turizam, prometna i energetska infrastruktura, poljoprivreda, iskorištavanje mineralnih sirovina, urbanizacija, vodno gospodarstvo) kao stručne podloge za stratešku razinu planiranja, odnosno, izradu županijskog prostornog plana.

10 GRAFIČKI PRILOZI

10.1.	Opći krajobrazni tipovi Dubrovačko-neretvanske županije	- OKT
10.2.	Krajobrazni tipovi Dubrovačko-neretvanske županije	- KT
10.3.	Krajobrazna područja Dubrovačko-neretvanske županije	- KP
10.4.	Vrednovanje krajobraznih područja Dubrovačko-neretvanske županije	
10.5.	Razvojni pritisci na krajobrazna područja Dubrovačko-neretvanske županije	
10.6.	Ugroženost krajobraznih područja Dubrovačko-neretvanske županije	

OPĆI KRAJOBRAZNI TIP / PODRUČJE

OKP donje Neretve

- 1.1., krajobraz brda i zaravni
- 1.2., krajobraz polja i udolina
- 1.3., krajobraz padina priobalja
- 1.4., krajobraz nizine i delte

OKP priobalja južne Dalmacije

- 2.1., krajobraz brda i zaravni priobalja
- 2.2., krajobraz polja i udolina priobalja
- 2.3., krajobraz padina priobalja

OKP otoka i poluotoka južne Dalmacije

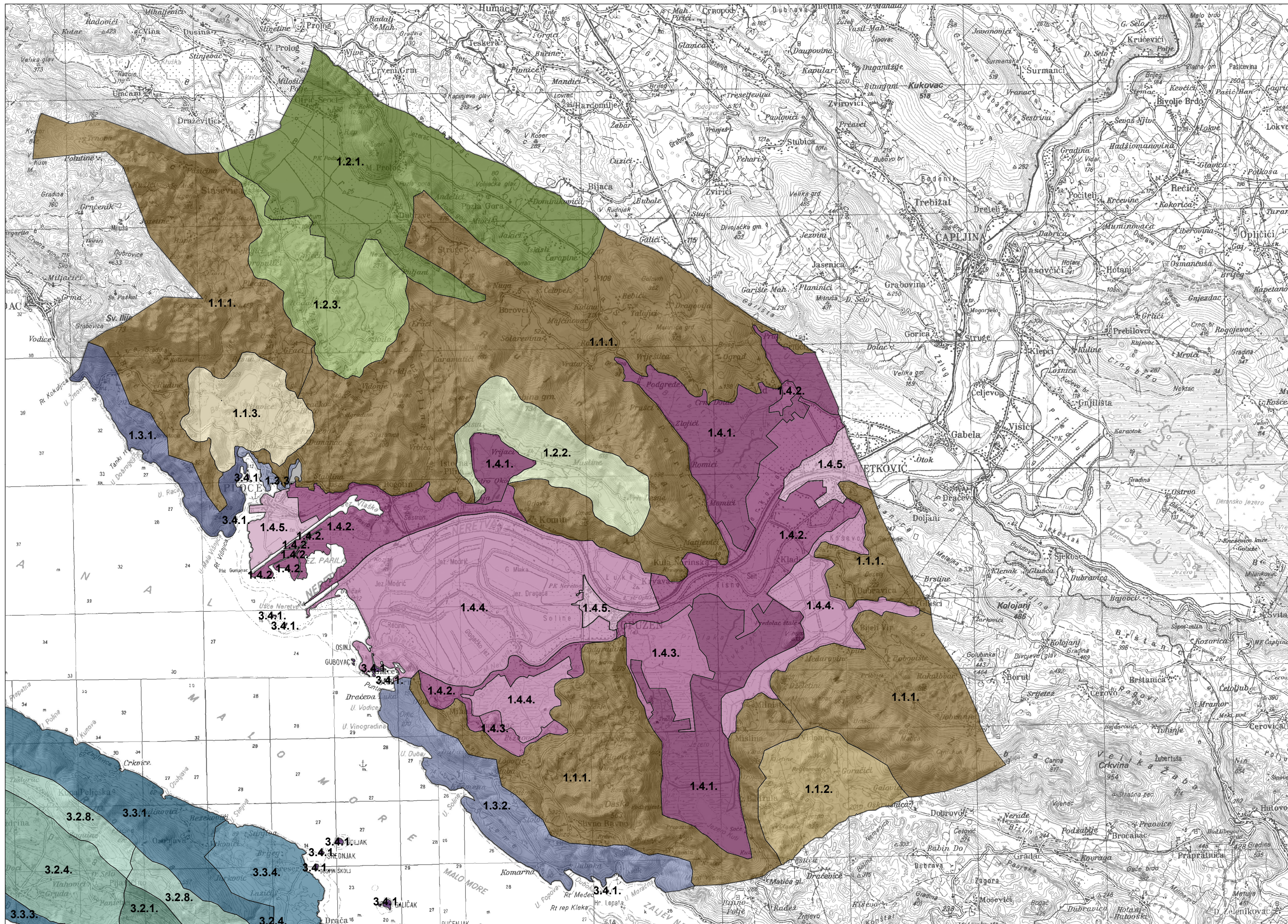
- 3.1., krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka
- 3.2., krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka
- 3.3., krajobraz padina otoka i poluotoka
- 3.4., krajobraz manjeg otočja

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

OPĆI KRAJOBRAZNI TIPOVI I PODRUČJA DUBROVAČKO - NERETVANSKE ŽUPANIJE

M 1:400,000

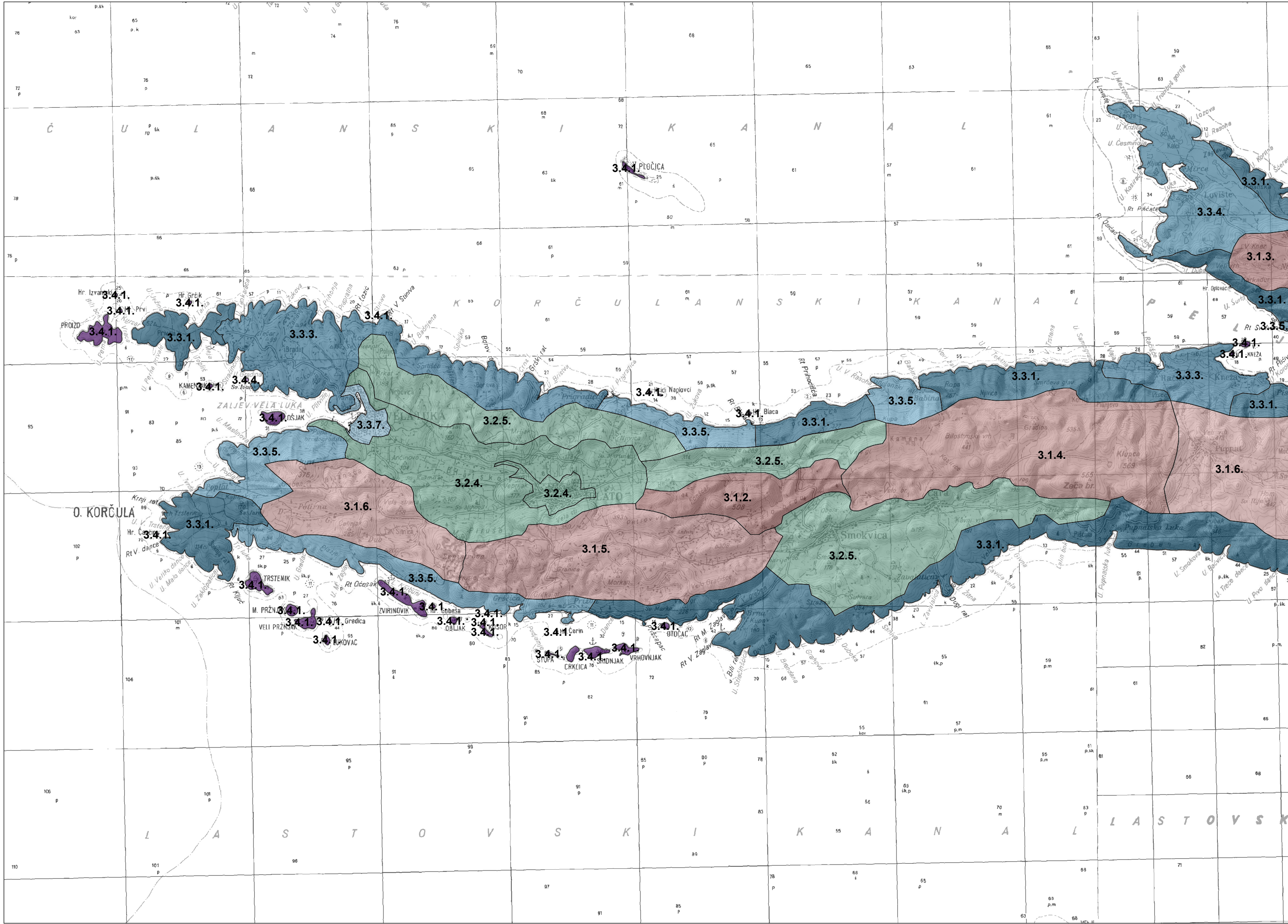
- KRAJOBRAZNI TIP**
- 1.1. krajobraz brda i zaravni**
- 1.1.1. prirodni krajobraz brda i pobrđa zaleđa
 - 1.1.2. prirodni krajobraz zaravni
 - 1.1.3. prirodni krajobraz krških jezera
- 1.2. krajobraz polja i udolina**
- 1.2.1. kulturni krajobraz krških polja
 - 1.2.3. mješoviti krajobraz polja s humovima
 - 1.2.2. kulturni krajobraz udolina
- 1.3. krajobraz padina priobalja**
- 1.3.1. prirodni krajobraz padina
 - 1.3.2. mješoviti krajobraz padina
 - 1.3.3. urbani krajobraz
- 1.4. krajobraz nizine i delte**
- 1.4.1. prirodni krajobraz nizine
 - 1.4.2. kulturni krajobraz nizine
 - 1.4.3. kulturni krajobraz jendeka
 - 1.4.4. poljoprivredni i kulturni krajobraz delte
 - 1.4.5. urbani krajobraz
- 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka**
- 3.1.3. prirodni krajobraz zaravni
- 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka**
- 3.2.1. prirodni krajobraz udolina
 - 3.2.4. kulturni krajobraz krških polja
 - 3.2.8. mješoviti krajobraz udolina
- 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka**
- 3.3.1. prirodni krajobraz padina
 - 3.3.3. kulturni krajobraz terasa na padini
 - 3.3.4. mješoviti krajobraz zaravni
- 3.4. krajobraz manjeg otočja**
- 3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNI TIPOVI
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

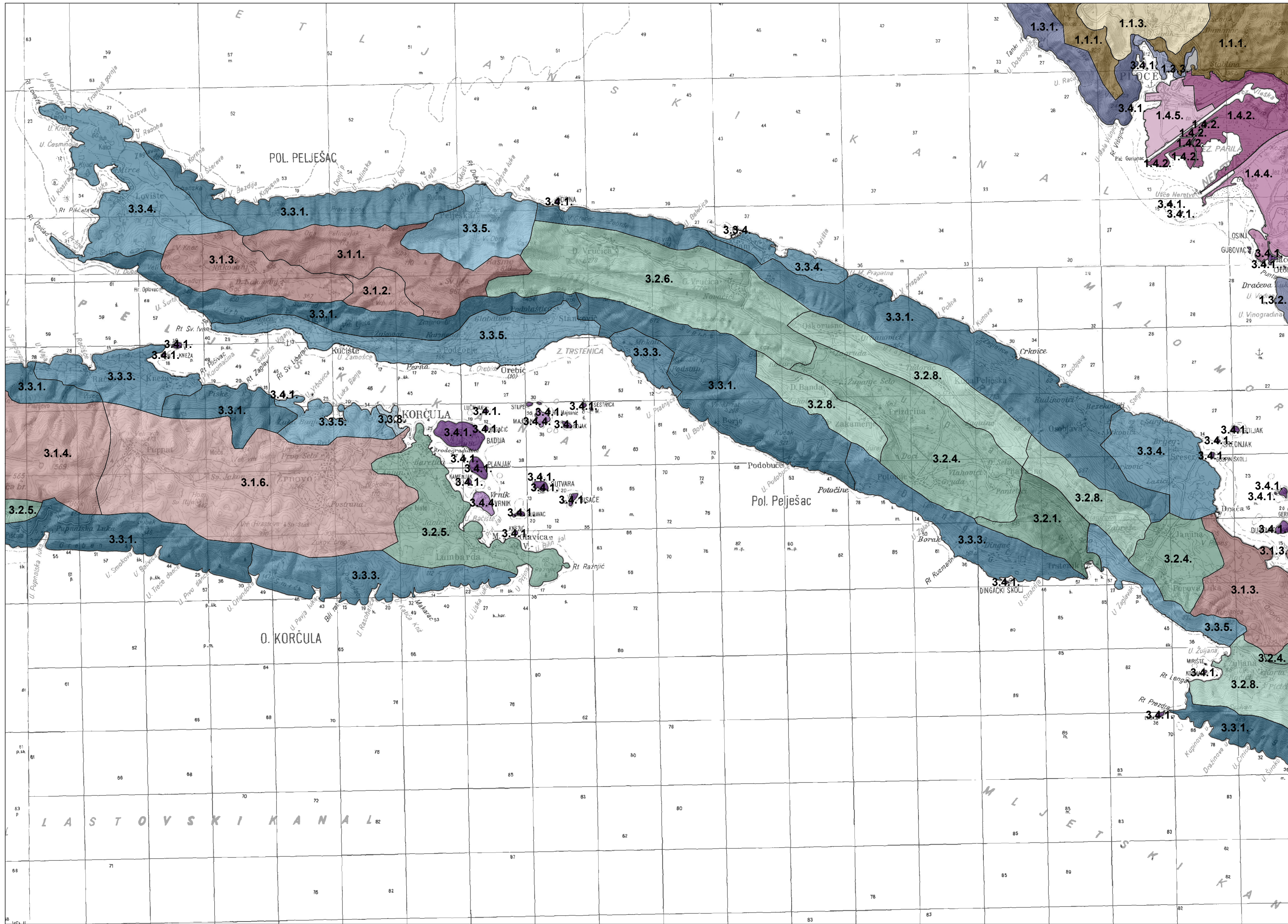
- KRAJOBRAZNI TIP**
- 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka**
 - 3.1.2. prirodni krajobraz brda
 - 3.1.3. prirodni krajobraz zaravni
 - 3.1.4. prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz
 - 3.1.5. kulturni brdsko-brežuljkasti krajobraz
 - 3.1.6. mješoviti brdsko-brežuljkasti krajobraz
 - 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka**
 - 3.2.4. kulturni krajobraz krških polja
 - 3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja
 - 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka**
 - 3.3.1. prirodni krajobraz padina
 - 3.3.3. kulturni krajobraz terasa na padini
 - 3.3.4. mješoviti krajobraz zaravni
 - 3.3.5. mješoviti krajobraz padina
 - 3.3.7. urbani krajobraz
 - 3.4. krajobraz manjeg otočja**
 - 3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka
 - 3.4.4. mješoviti krajobraz manjih otoka

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNI TIPOVI
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

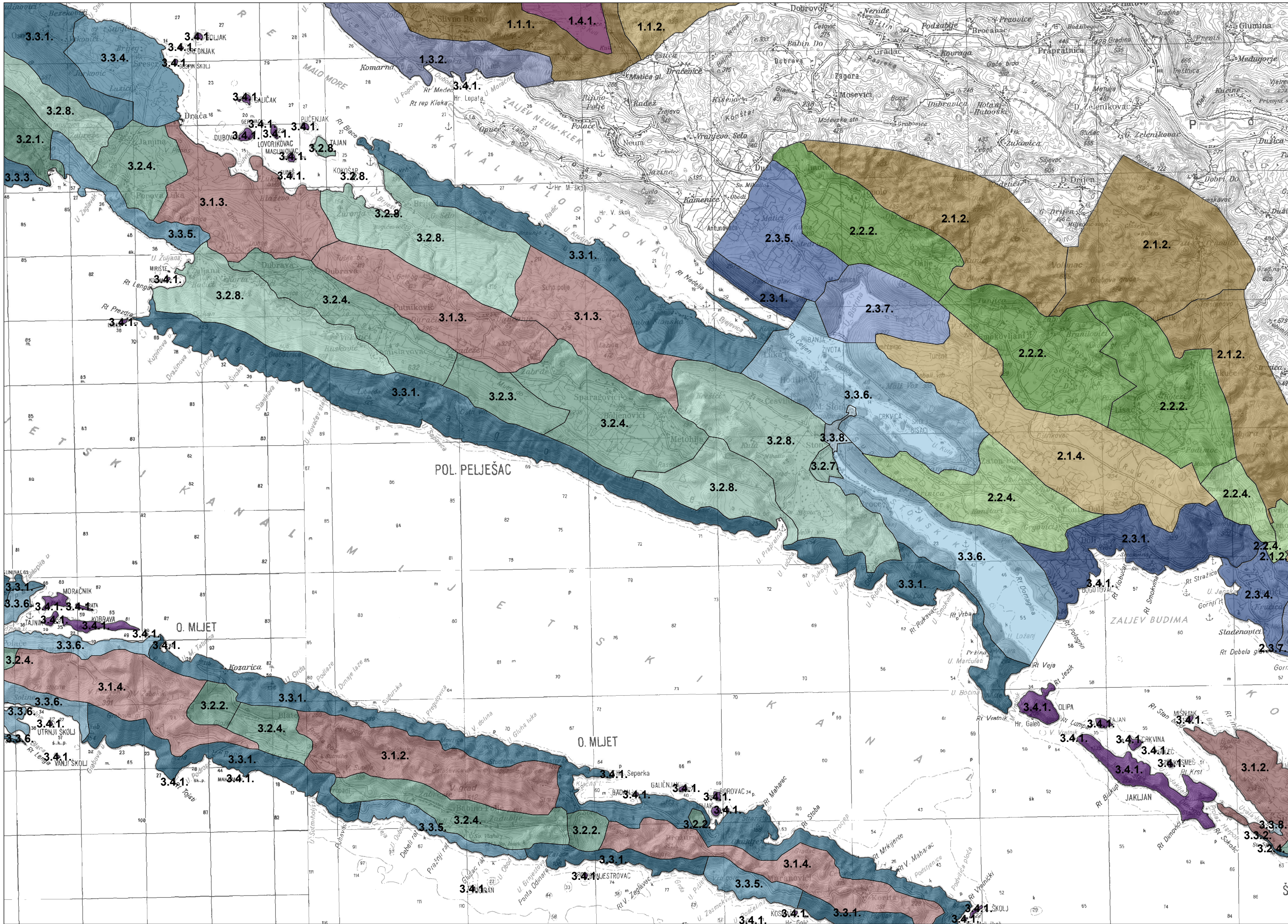
- KRAJOBRAZNI TIP**
- 1.1. krajobraz brda i zaravni**
- 1.1.1. prirodni krajobraz brda i pobrđa zaleđa
 - 1.1.3. prirodni krajobraz krških jezera
- 1.3. krajobraz padina priobalja**
- 1.3.1. prirodni krajobraz padina
 - 1.3.2. mješoviti krajobraz padina
 - 1.3.3. urbani krajobraz
- 1.4. krajobraz nizine i delte**
- 1.4.2. kulturni krajobraz nizine
 - 1.4.4. poljoprivredni i kulturni krajobraz delte
 - 1.4.5. urbani krajobraz
- 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka**
- 3.1.1. prirodni krajobraz gora
 - 3.1.2. prirodni krajobraz brda
 - 3.1.3. prirodni krajobraz zaravni
 - 3.1.4. prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz
 - 3.1.6. mješoviti brdsko-brežuljkasti krajobraz
- 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka**
- 3.2.1. prirodni krajobraz udolina
 - 3.2.4. kulturni krajobraz krških polja
 - 3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja
 - 3.2.6. kulturni krajobraz udolina
 - 3.2.8. mješoviti krajobraz udolina
- 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka**
- 3.3.1. prirodni krajobraz padina
 - 3.3.3. kulturni krajobraz terasa na padini
 - 3.3.4. mješoviti krajobraz zaravni
 - 3.3.5. mješoviti krajobraz padina
 - 3.3.8. povijesni urbani krajobraz
- 3.4. krajobraz manjeg otočja**
- 3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka
 - 3.4.4. mješoviti krajobraz manjih otoka

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNI TIPOVI
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

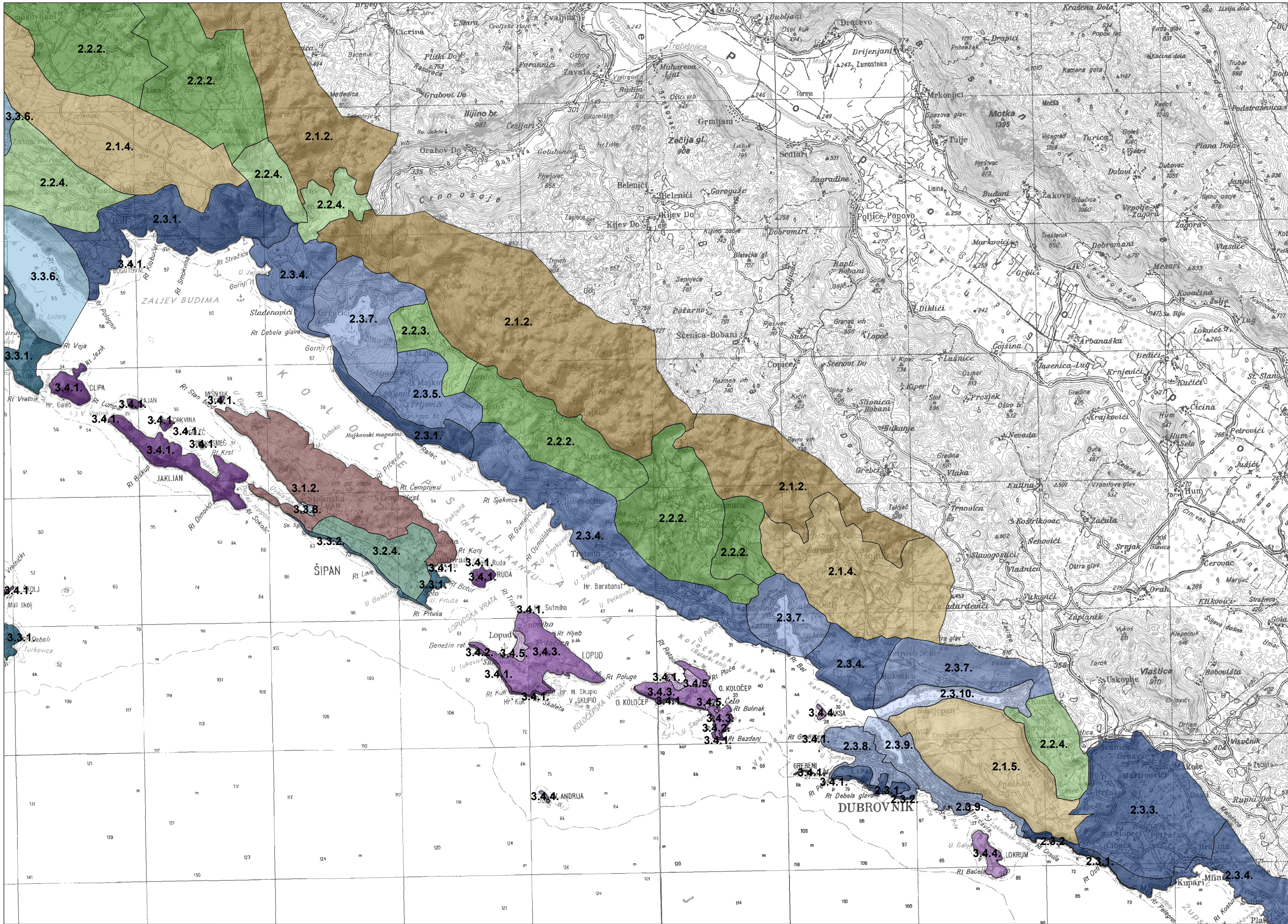
- KRAJOBRAZNI TIP**
- 1.1. krajobraz brda i zaravni**
 - 1.1.1. prirodni krajobraz brda i pobrđa zaleđa
 - 1.1.2. prirodni krajobraz zaravni
 - 1.3. krajobraz padina priobalja**
 - 1.3.2. mješoviti krajobraz padina
 - 1.4. krajobraz nizine i delte**
 - 1.4.1. prirodni krajobraz nizine
 - 2.1. krajobraz brda i zaravni priobalja**
 - 2.1.2. prirodni krajobraz brda i pobrđa zaleđa
 - 2.1.4. prirodni krajobraz zaravni
 - 2.2. krajobraz polja i udolina priobalja**
 - 2.2.2. kulturni krajobraz krških polja
 - 2.2.4. mješoviti krajobraz udolina
 - 2.3. krajobraz padina priobalja**
 - 2.3.1. prirodni krajobraz padina
 - 2.3.4. mješoviti krajobraz padina
 - 2.3.5. mješoviti krajobraz zaravni
 - 2.3.7. mješoviti krajobraz zaljeva
 - 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka**
 - 3.1.2. prirodni krajobraz brda
 - 3.1.3. prirodni krajobraz zaravni
 - 3.1.4. prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz
 - 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka**
 - 3.2.1. prirodni krajobraz udolina
 - 3.2.2. prirodni krajobraz jezera u udolinama
 - 3.2.3. prirodni krajobraz ponikvi
 - 3.2.4. kulturni krajobraz krških polja
 - 3.2.7. kulturni krajobraz solana
 - 3.2.8. mješoviti krajobraz udolina
 - 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka**
 - 3.3.1. prirodni krajobraz padina
 - 3.3.2. prirodni krajobraz klifova
 - 3.3.3. kulturni krajobraz terasa na padini
 - 3.3.4. mješoviti krajobraz zaravni
 - 3.3.5. mješoviti krajobraz padina
 - 3.3.6. mješoviti krajobraz zaljeva
 - 3.3.8. povijesni urbani krajobraz
 - 3.4. krajobraz manjeg otočja**
 - 3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNI TIPOVI
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

- KRAJOBRAZNI TIP
- 2.1. krajobraz brda i zaravni priobalja

2.1.2. prirodni krajobraz brda i pobrđa zaleđa

2.1.4. prirodni krajobraz zaravni

2.1.5. prirodni krajobraz brda priobalja
- 2.2. krajobraz polja i udolina priobalja

2.2.2. kulturni krajobraz krških polja

2.2.3. kulturni krajobraz niza manjih krških polja

2.2.4. mješoviti krajobraz udolina
- 2.3. krajobraz padina priobalja

2.3.1. prirodni krajobraz padina

2.3.2. prirodni krajobraz klifova

2.3.3. kulturni krajobraz zavala

2.3.4. mješoviti krajobraz padina

2.3.5. mješoviti krajobraz zaravni

2.3.7. mješoviti krajobraz zaljeva

2.3.8. urbani krajobraz

2.3.9. povijesni urbani krajobraz

2.3.10. povijesni urbani krajobraz zaljeva
- 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka

3.1.2. prirodni krajobraz brda
- 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka

3.2.4. kulturni krajobraz krških polja
- 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka

3.3.1. prirodni krajobraz padina

3.3.2. prirodni krajobraz klifova

3.3.6. mješoviti krajobraz zaljeva

3.3.8. povijesni urbani krajobraz
- 3.4. krajobraz manjeg otočja

3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka

3.4.2. prirodni krajobraz klifova otoka

3.4.3. mješoviti krajobraz većih otoka

3.4.4. mješoviti krajobraz manjih otoka

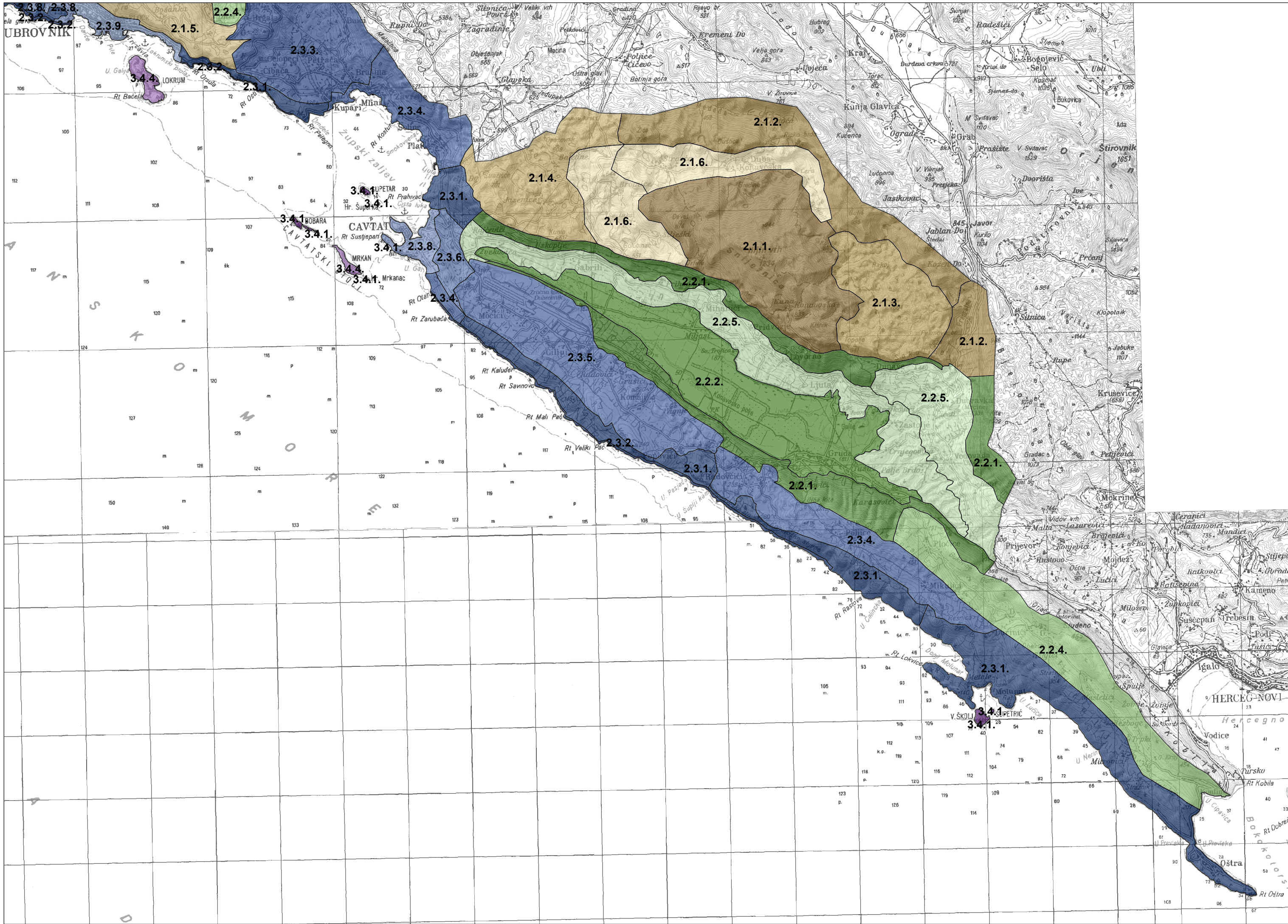
3.4.5. povijesni urbani krajobraz otoka

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

KRAJOBRAZNI TIPOVI
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

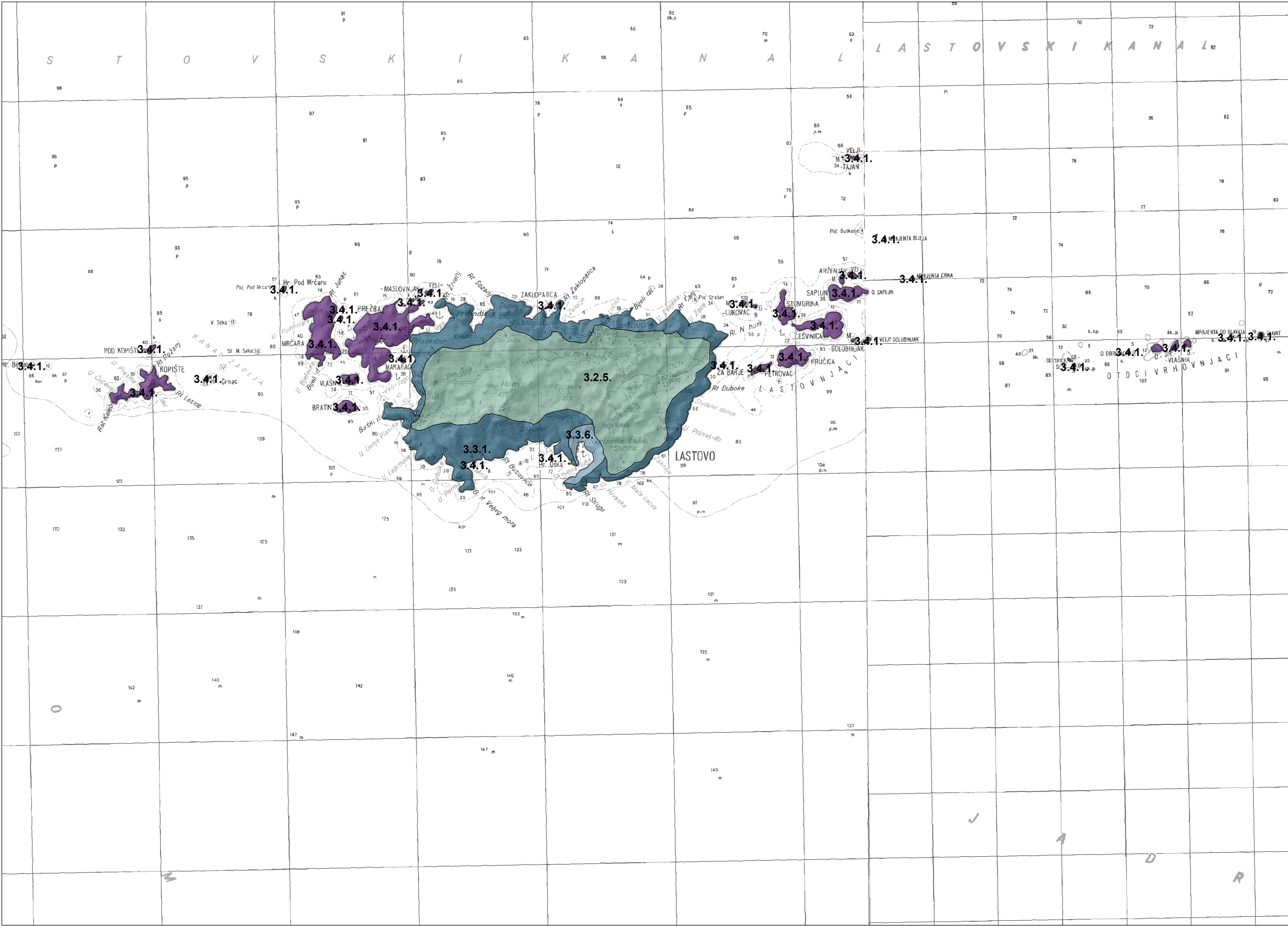
- KRAJOBRAZNI TIP**
- 2.1. krajobraz brda i zaravni priobalja**
- 2.1.1. prirodni krajobraz gora
 - 2.1.2. prirodni krajobraz brda i pobrđa zaleđa
 - 2.1.3. prirodni krajobraz visoravni
 - 2.1.4. prirodni krajobraz zaravni
 - 2.1.5. prirodni krajobraz brda priobalja
 - 2.1.6. kulturni krajobraz udolina u brdima
- 2.2. krajobraz polja i udolina priobalja**
- 2.2.1. prirodni krajobraz krških polja
 - 2.2.2. kulturni krajobraz krških polja
 - 2.2.4. mješoviti krajobraz udolina
 - 2.2.5. povijesni ruralni krajobraz
- 2.3. krajobraz padina priobalja**
- 2.3.1. prirodni krajobraz padina
 - 2.3.2. prirodni krajobraz klifova
 - 2.3.3. kulturni krajobraz zavalu
 - 2.3.4. mješoviti krajobraz padina
 - 2.3.5. mješoviti krajobraz zaravni
 - 2.3.6. mješoviti krajobraz udolina
 - 2.3.8. urbani krajobraz
 - 2.3.9. povijesni urbani krajobraz
- 3.4. krajobraz manjeg otočja**
- 3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka
 - 3.4.4. mješoviti krajobraz manjih otoka

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNI TIPOVI
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

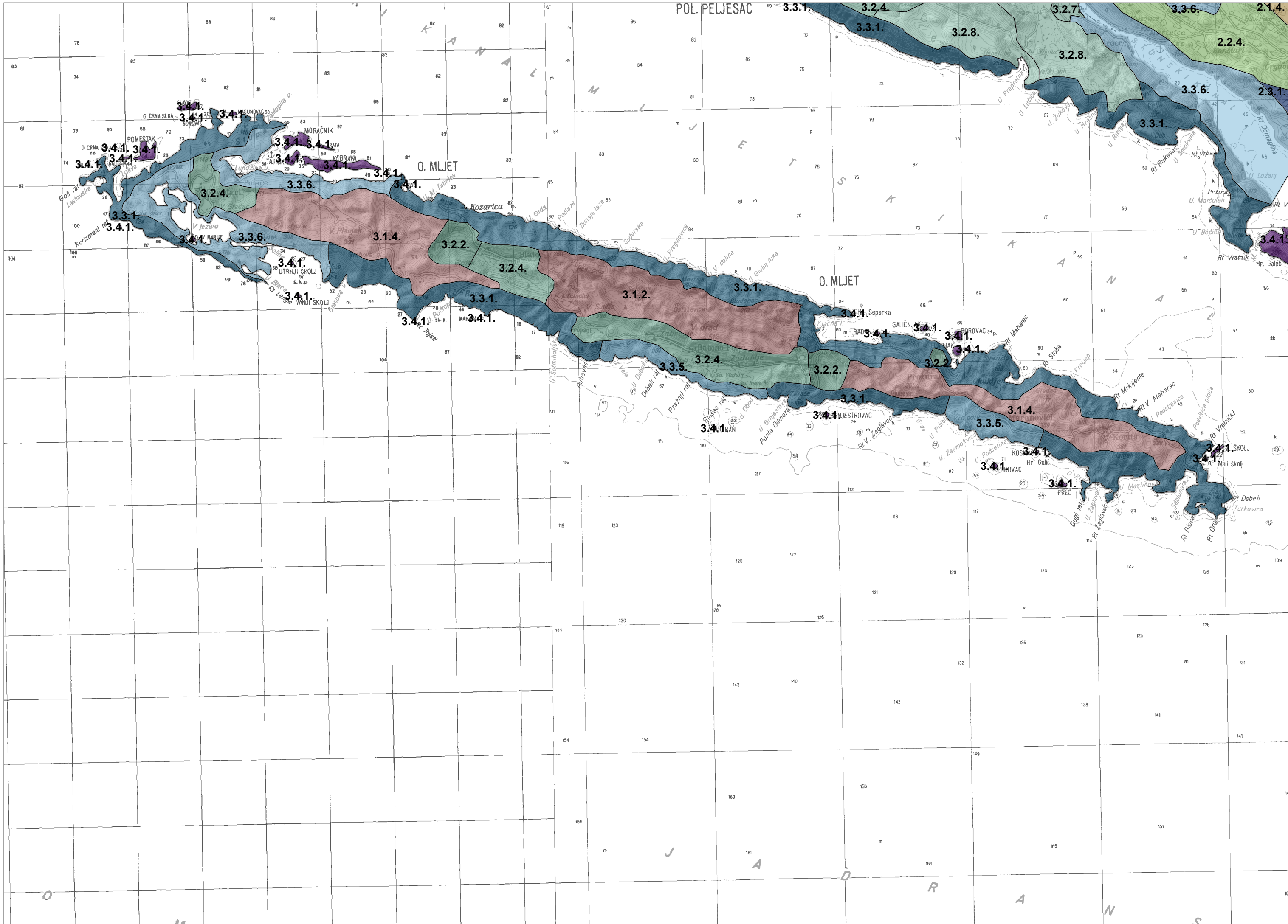
- KRAJOBRAZNI TIP**
- 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka**
 - 3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja
 - 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka**
 - 3.3.1. prirodni krajobraz padina
 - 3.3.6. mješoviti krajobraz zaljeva
 - 3.4. krajobraz manjeg otočja**
 - 3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNI TIPOVI
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

- KRAJOBRAZNI TIP**
- 2.1. krajobraz brda i zaravni priobalja

2.1.4. prirodni krajobraz zaravni
- 2.2. krajobraz polja i udolina priobalja

2.2.4. mješoviti krajobraz udolina
- 2.3. krajobraz padina priobalja

2.3.1. prirodni krajobraz padina
- 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka

3.1.2. prirodni krajobraz brda

3.1.4. prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz
- 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka

3.2.2. prirodni krajobraz jezera u udolinama

3.2.4. kulturni krajobraz krških polja

3.2.7. kulturni krajobraz solana

3.2.8. mješoviti krajobraz udolina
- 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka

3.3.1. prirodni krajobraz padina

3.3.5. mješoviti krajobraz padina

3.3.6. mješoviti krajobraz zaljeva
- 3.4. krajobraz manjeg otočja

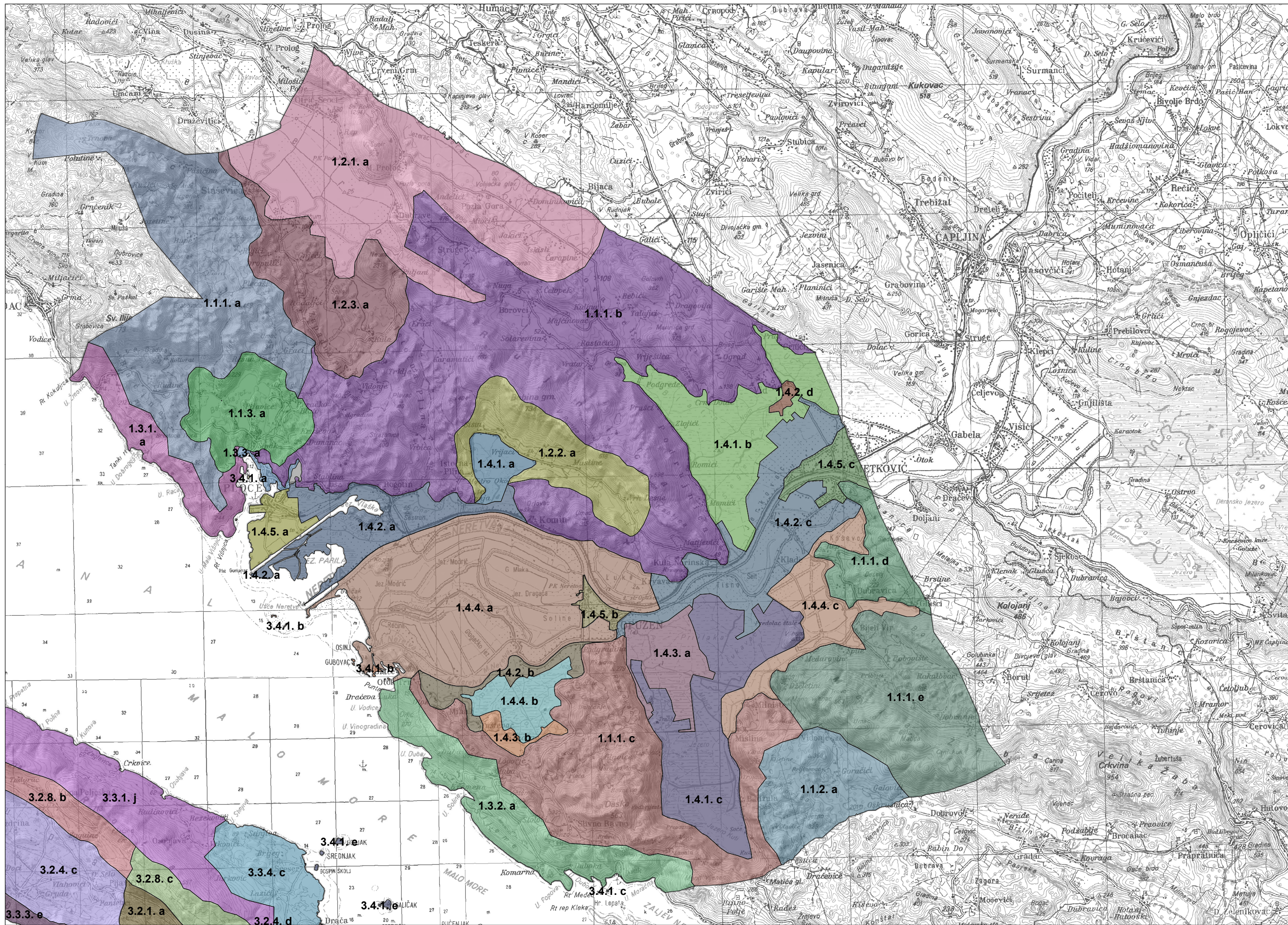
3.4.1. prirodni krajobraz manjih otoka

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

KRAJOBRAZNI TIPOVI
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

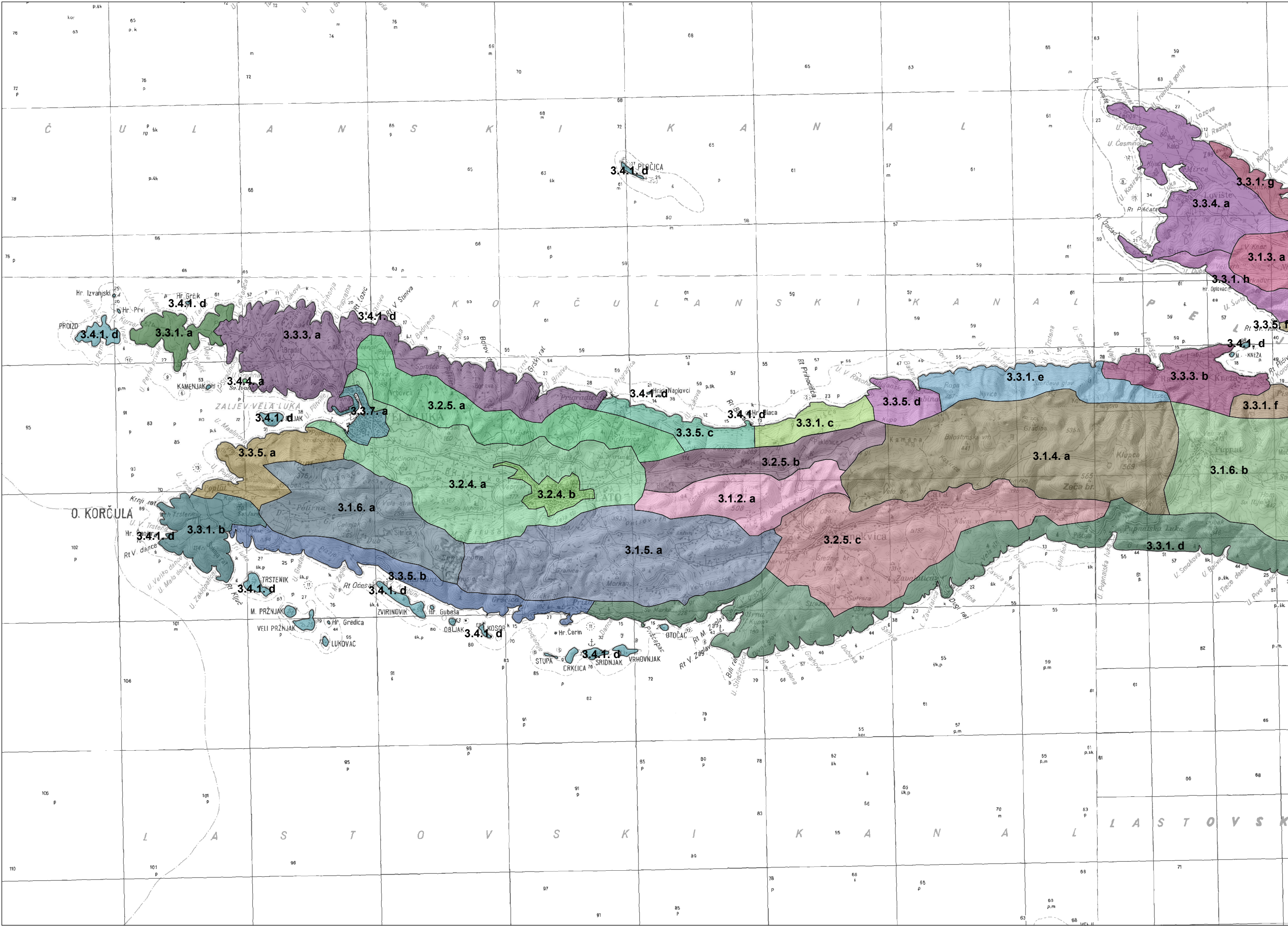
- KRAJOBRAZNA PODRUČJA**
- 1.1.1., a, Rilić
 - 1.1.1., b, Rujnica
 - 1.1.1., c, Glavice
 - 1.1.1., d, Dubravica - Šibovnica
 - 1.1.1., e, Mala Žaba
 - 1.1.2., a, Čukovica - Omrkli
 - 1.1.3., a, Baćinska jezera
 - 1.2.1., a, Jezero
 - 1.2.2., a, Desne
 - 1.2.3., a, Jezero
 - 1.3.1., a, Dobrogošće - Ploče
 - 1.3.2., a, Duba - Duboka
 - 1.3.3., a, Ploče
 - 1.4.1., a, Desne
 - 1.4.1., b, desne obale Neretve
 - 1.4.1., c, lijeve obale Neretve
 - 1.4.2., a, Ploče
 - 1.4.2., b, Mala Neretva
 - 1.4.2., c, Opuzen - Metković
 - 1.4.2., d, Sv. Vid
 - 1.4.3., a, Pižinovac
 - 1.4.3., b, Prunjak
 - 1.4.4., a, Jez. Modrić - Soline
 - 1.4.4., b, Blato
 - 1.4.4., c, Mlinište - Boturica - Koš
 - 1.4.5., a, Ploče
 - 1.4.5., b, Opuzen
 - 1.4.5., c, Metković
 - 3.1.3., b, Drače
 - 3.2.1., a, Trstenik
 - 3.2.4., c, Orlovo polje
 - 3.2.4., d, Janjina
 - 3.2.8., b, Oskorušno - Kuna Pelješka
 - 3.2.8., c, Janjina zaleđe
 - 3.3.1., j, Trpanj
 - 3.3.3., e, Dingač
 - 3.3.4., c, Sreser
 - 3.4.1., a, Ploče
 - 3.4.1., b, Neretva
 - 3.4.1., c, Duba - Duboka
 - 3.4.1., e, Pelješac

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

KRAJOBRAZNA PODRUČJA

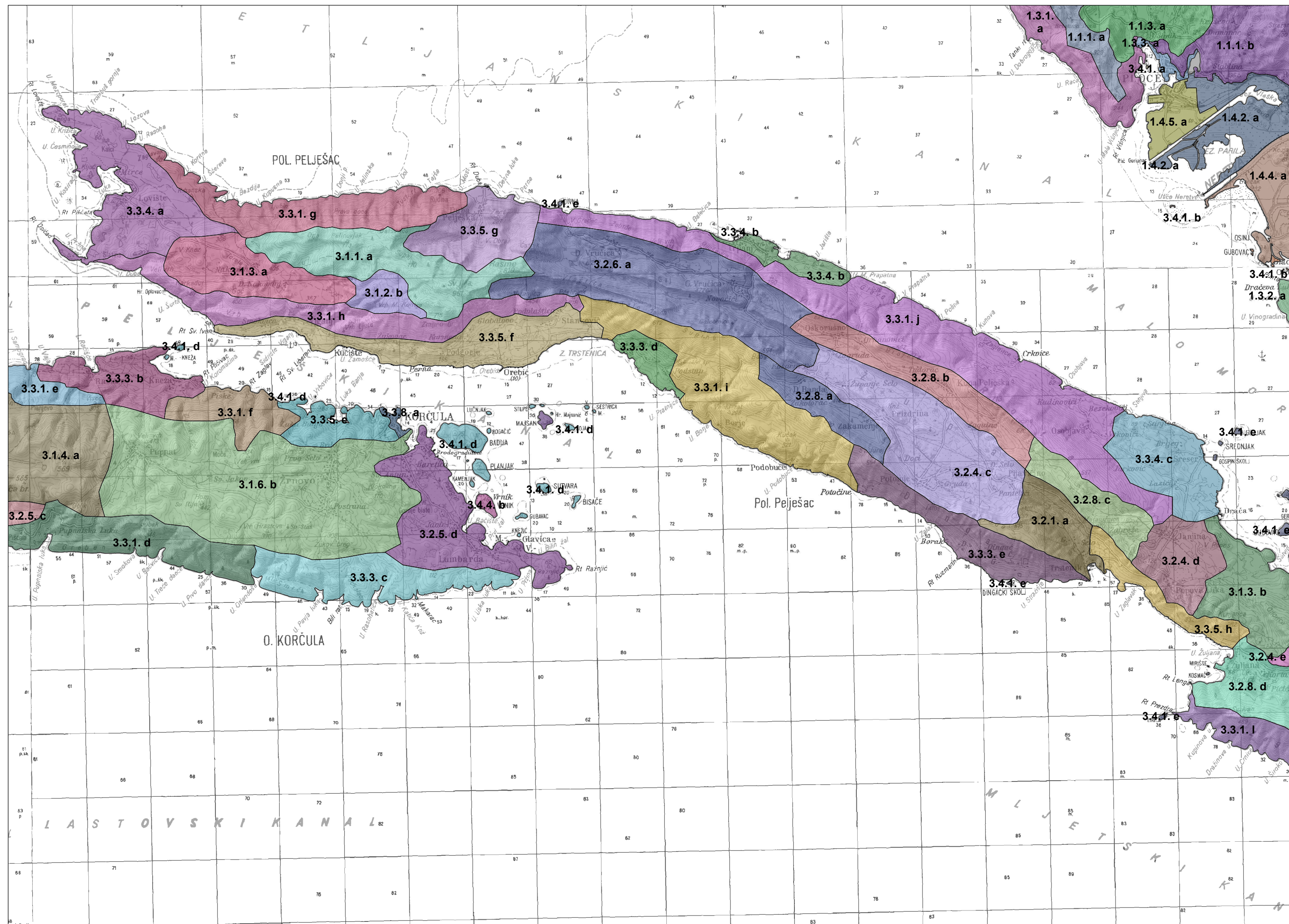
- 3.1.2., a, Kapja Velika i Mala
- 3.1.3., a, Nakovanj
- 3.1.4., a, središnja Korčula
- 3.1.5., a, Brusje - Hotina
- 3.1.6., a, Potirna - Sitnica
- 3.1.6., b, Pupnat - Žmovo
- 3.2.4., a, Vela Luka - Blato
- 3.2.4., b, Blato
- 3.2.5., a, Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovica- NJ
- 3.2.5., b, Kapja Velika i Mala
- 3.2.5., c, Smokvica - Čara
- 3.3.1., a, Privala - Požar
- 3.3.1., b, Šaknja rat
- 3.3.1., c, Prihodišće
- 3.3.1., d, Prižba-Brna-Zavalatica-Pupnatska luka-Orla
- 3.3.1., e, Rasoha - Račišće
- 3.3.1., f, Piske
- 3.3.1., g, Prava doca
- 3.3.1., h, Sv. Ilija
- 3.3.3., a, Požar - Bradat - Prigradica
- 3.3.3., b, Račišće
- 3.3.4., a, Lovište
- 3.3.5., a, Pupanj - Poplat
- 3.3.5., b, Šakanj rat - Prižba
- 3.3.5., c, Prigradica - Prihodišće
- 3.3.5., d, Rasoha
- 3.3.5., f, Viganj - Orebić
- 3.3.7., a, Vela Luka
- 3.4.1., d, Korčula
- 3.4.4., a, Gubeša

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

KRAJOBRAZNA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

KRAJOBRAZNA PODRUČJA

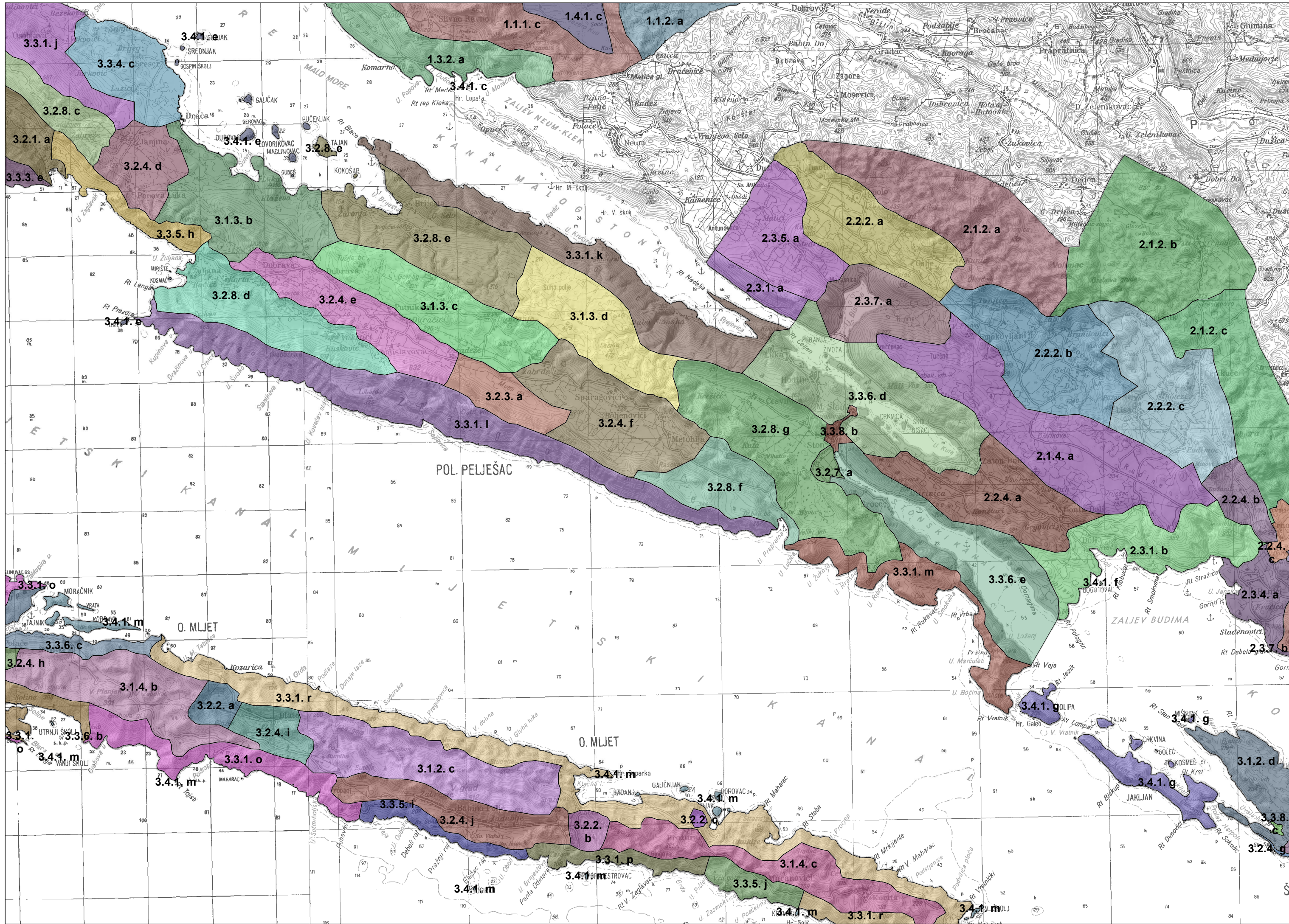
1.1.1., a, Rilić	
1.1.1., b, Rujnica	
1.1.3., a, Baćinska jezera	
1.3.1., a, Dobrogošće - Ploče	
1.3.2., a, Duba - Duboka	
1.3.3., a, Ploče	
1.4.2., a, Ploče	
1.4.4., a, Jez. Modrić - Soline	
1.4.5., a, Ploče	
3.1.1., a, Sv. Ilija	
3.1.2., b, Sv. Ilija	
3.1.3., a, Nakovanj	
3.1.3., b, Drače	
3.1.4., a, središnja Korčula	
3.1.6., b, Pupnat - Žrnovo	
3.2.1., a, Trstenik	
3.2.4., c, Orlovo polje	
3.2.4., d, Janjina	
3.2.4., e, područje Crna gora	
3.2.5., c, Smokvica - Čara	
3.2.5., d, Lumbarda - Dominče	
3.2.6., a, Gornja i Donja Vrućica	
3.2.8., a, Donja Banda	
3.2.8., b, Oskorušno - Kuna Pelješka	
3.2.8., c, Janjina zaleđe	
3.2.8., d, Žuljana - Tomislavovac	
3.3.1., d, Prižba-Brna-Zavalatica-Pupnatska luka-Orlovo	
3.3.1., e, Rasoha - Račišće	
3.3.1., f, Piske	
3.3.1., g, Prava doca	
3.3.1., h, Sv. Ilija	
3.3.1., i, Borje	
3.3.1., j, Trpanj	
3.3.1., l, Zagorje	
3.3.3., b, Račišće	
3.3.3., c, Orlanduša - Berkovica	
3.3.3., d, Podstup	
3.3.3., e, Dingač	
3.3.4., a, Lovište	
3.3.4., b, Trpanj	
3.3.4., c, Sreser	
3.3.5., e, Žrnovska Banja	
3.3.5., f, Viganj - Orebić	

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

- KRAJOBRAZNA PODRUČJA**
- 1.1.1., c, Glavice
 - 1.1.2., a, Čukovica - Omrkli
 - 1.3.2., a, Duba - Duboka
 - 1.4.1., c, lijeve obale Neretve
 - 2.1.2., a, Vrtog
 - 2.1.2., b, Trnovica
 - 2.1.2., c, Treštenovo - Tmor - Planikovica
 - 2.1.2., d, Planikovica - Mrčevo
 - 2.1.4., a, Rudine
 - 2.2.2., a, Imotica - Topolo - Ošilje
 - 2.2.2., b, Smokovljani - Visočani
 - 2.2.2., c, Lisac - Čepikuće
 - 2.2.4., a, Doli
 - 2.2.4., b, Mravnica
 - 2.2.4., c, Trnova
 - 2.3.1., a, Planikovac
 - 2.3.1., b, zaljeva Budima
 - 2.3.4., a, Banići
 - 2.3.5., a, Štedrica
 - 2.3.7., a, uvala Bistrina
 - 2.3.7., b, Slano
 - 3.1.2., c, Područje Glogovac - p. Dračevac
 - 3.1.2., d, Šipan
 - 3.1.3., b, Drače
 - 3.1.3., c, Putniković
 - 3.1.3., d, Suho polje
 - 3.1.4., b, Zapadni Mljet
 - 3.1.4., c, Istočni Mljet
 - 3.2.1., a, Trstenik
 - 3.2.2., a, Blato
 - 3.2.2., b, Blatine
 - 3.2.2., c, Blato-Prožura
 - 3.2.3., a, Mutni do
 - 3.2.4., d, Janjina
 - 3.2.4., e, područje Cma gora
 - 3.2.4., f, Ponikve
 - 3.2.4., g, Šipan
 - 3.2.4., h, Goveđari
 - 3.2.4., i, Blatsko polje
 - 3.2.4., j, Babino Polje
 - 3.2.7., a, Ston
 - 3.2.8., c, Janjina zaleđe
 - 3.2.8., d, Žuljana - Tomislavovac

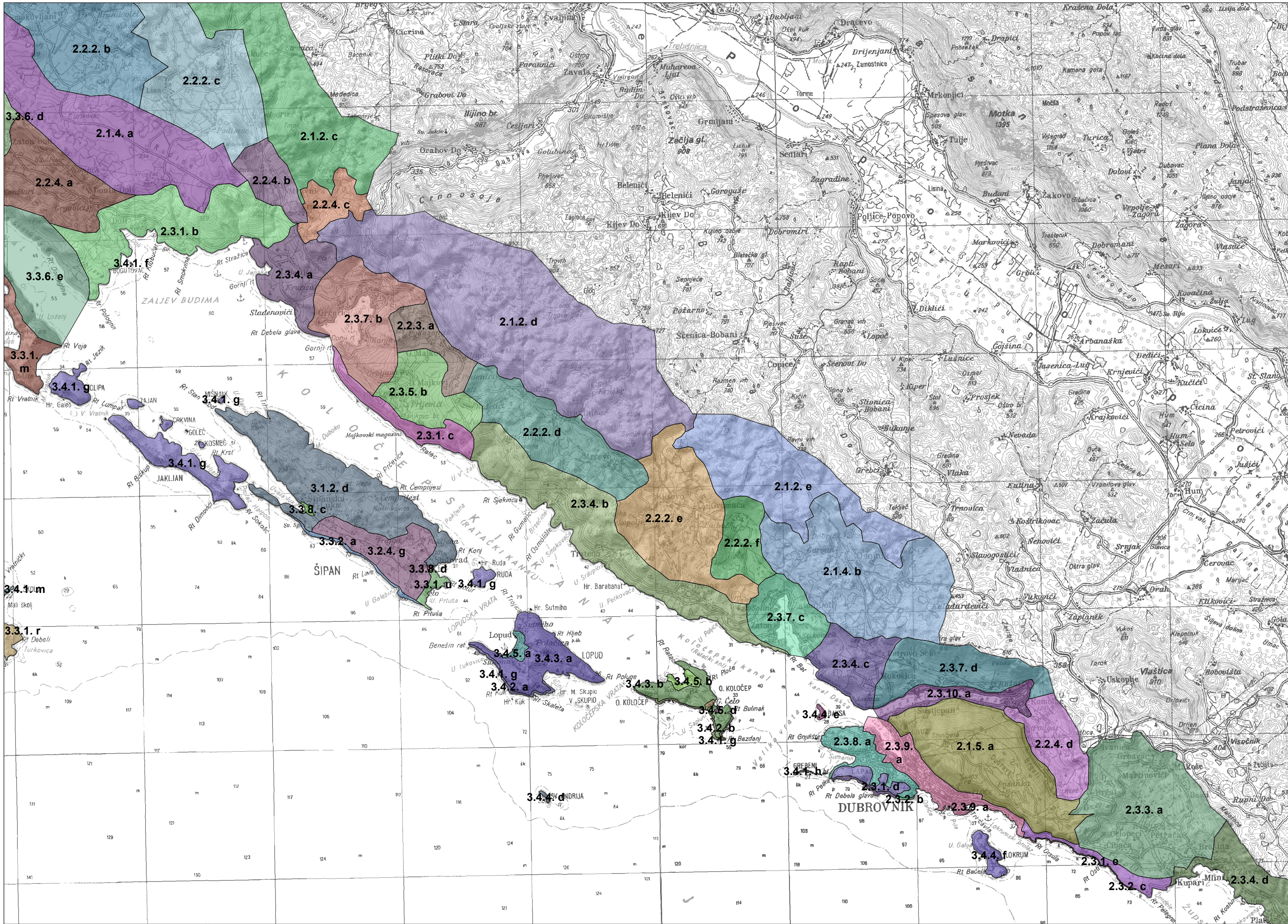
KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

3.3.3., e, Dingač

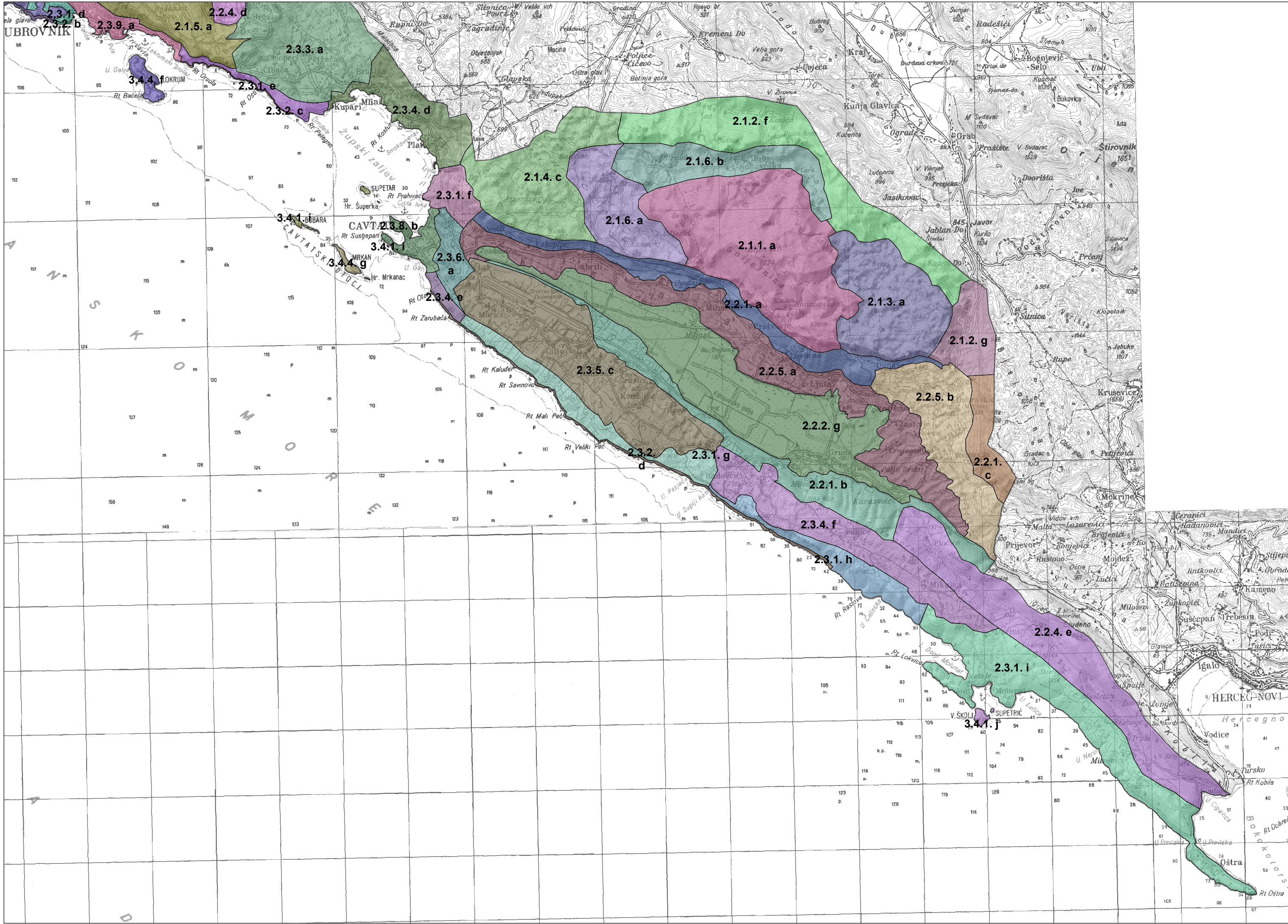
- KRAJOBRAZNA PODRUČJA**
- 2.1.2., c, Treštenovo - Tmor - Planikovica
 - 2.1.2., d, Planikovica - Mrčevo
 - 2.1.2., e, Kliševo - Osojnik
 - 2.1.4., a, Rudine
 - 2.1.4., b, Osojnik
 - 2.1.5., a, Srđ
 - 2.2.2., b, Smokovljani - Visočani
 - 2.2.2., c, Lisac - Čepikuće
 - 2.2.2., d, Ridica - Mrčevo
 - 2.2.2., e, Kliševo
 - 2.2.2., f, Ljubuč
 - 2.2.3., a, Majkovi
 - 2.2.4., a, Doli
 - 2.2.4., b, Mravnica
 - 2.2.4., c, Trnova
 - 2.2.4., d, Komolačka udolina
 - 2.3.1., b, zaljeva Budima
 - 2.3.1., c, predio Ratac
 - 2.3.1., d, Petka - Gorica
 - 2.3.1., e, Orsula - Pelegrin
 - 2.3.10., a, Rijeka dubrovačka
 - 2.3.2., a, Male i Velike Petke i Gorice
 - 2.3.2., b, Lapad
 - 2.3.2., c, predio Glavičina - predio Trapit
 - 2.3.3., a, Župa Dubrovačka
 - 2.3.4., a, Banići
 - 2.3.4., b, Dubravica - Brsečine - Trsteno - Orašac
 - 2.3.4., c, Pobrežje
 - 2.3.4., d, Župski zaljev
 - 2.3.5., b, Majkovi
 - 2.3.7., b, Slano
 - 2.3.7., c, Zaton
 - 2.3.7., d, Rijeka dubrovačka
 - 2.3.8., a, Lapad
 - 2.3.9., a, Dubrovnik
 - 3.1.2., d, Šipan
 - 3.2.4., g, Šipan
 - 3.3.1., m, uvala Prapratno - rt Vratnik
 - 3.3.1., r, Mljet
 - 3.3.1., u, Šipan
 - 3.3.2., a, Šipan
 - 3.3.6., d, Malostonski zaljev
 - 3.3.6., e, Stonski kanal

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

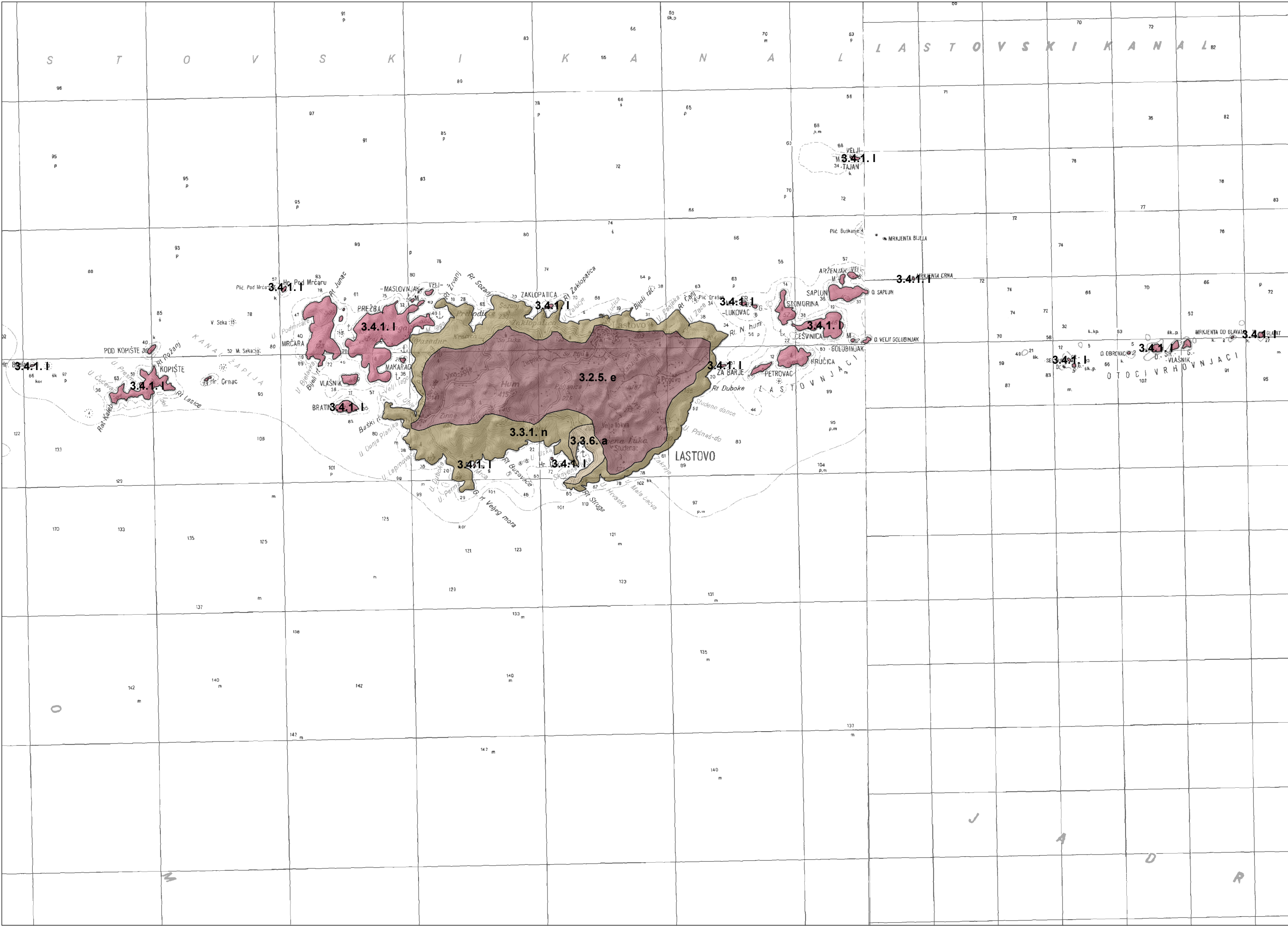
- KRAJOBRAZNA PODRUČJA**
- 2.1.1., a, Snježnica
 - 2.1.2., f, Duba Konavoska
 - 2.1.2., g, Prapratno
 - 2.1.3., a, Bakoj
 - 2.1.4., c, Duba Konavoska
 - 2.1.5., a, Srđ
 - 2.1.6., a, Brotnice - Šilješki
 - 2.1.6., b, Duba Konavoska
 - 2.2.1., a, Gornja banda
 - 2.2.1., b, južne padine Konavoskog polja
 - 2.2.1., c, Lijeva rudina
 - 2.2.2., g, Konavosko polje
 - 2.2.4., d, Komolačka udolina
 - 2.2.4., e, Vitaljina
 - 2.2.5., a, Konavosko polje
 - 2.2.5., b, Vodovađa
 - 2.3.1., d, Petka - Gorica
 - 2.3.1., e, Orsula - Pelegrin
 - 2.3.1., f, Straža
 - 2.3.1., g, Konavoske stijene - Cavtat - Molunat
 - 2.3.1., h, Konavoške stijene
 - 2.3.1., i, Vitaljina
 - 2.3.2., a, Male i Velike Petke i Gorice
 - 2.3.2., b, Lapad
 - 2.3.2., c, predio Glavičina - predio Trapit
 - 2.3.2., d, Konavoske stijene
 - 2.3.3., a, Župa Dubrovačka
 - 2.3.4., d, Župski zaljev
 - 2.3.4., e, Cavtat
 - 2.3.4., f, Radovčiči - Poljice
 - 2.3.5., c, Čilipi
 - 2.3.6., a, Župski zaljev
 - 2.3.8., a, Lapad
 - 2.3.8., b, Cavtat
 - 2.3.9., a, Dubrovnik
 - 3.4.1., i, Cavtat
 - 3.4.1., j, Vitaljina
 - 3.4.4., f, Lokrum
 - 3.4.4., g, Mrkan

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

**KRAJOBRAZNA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

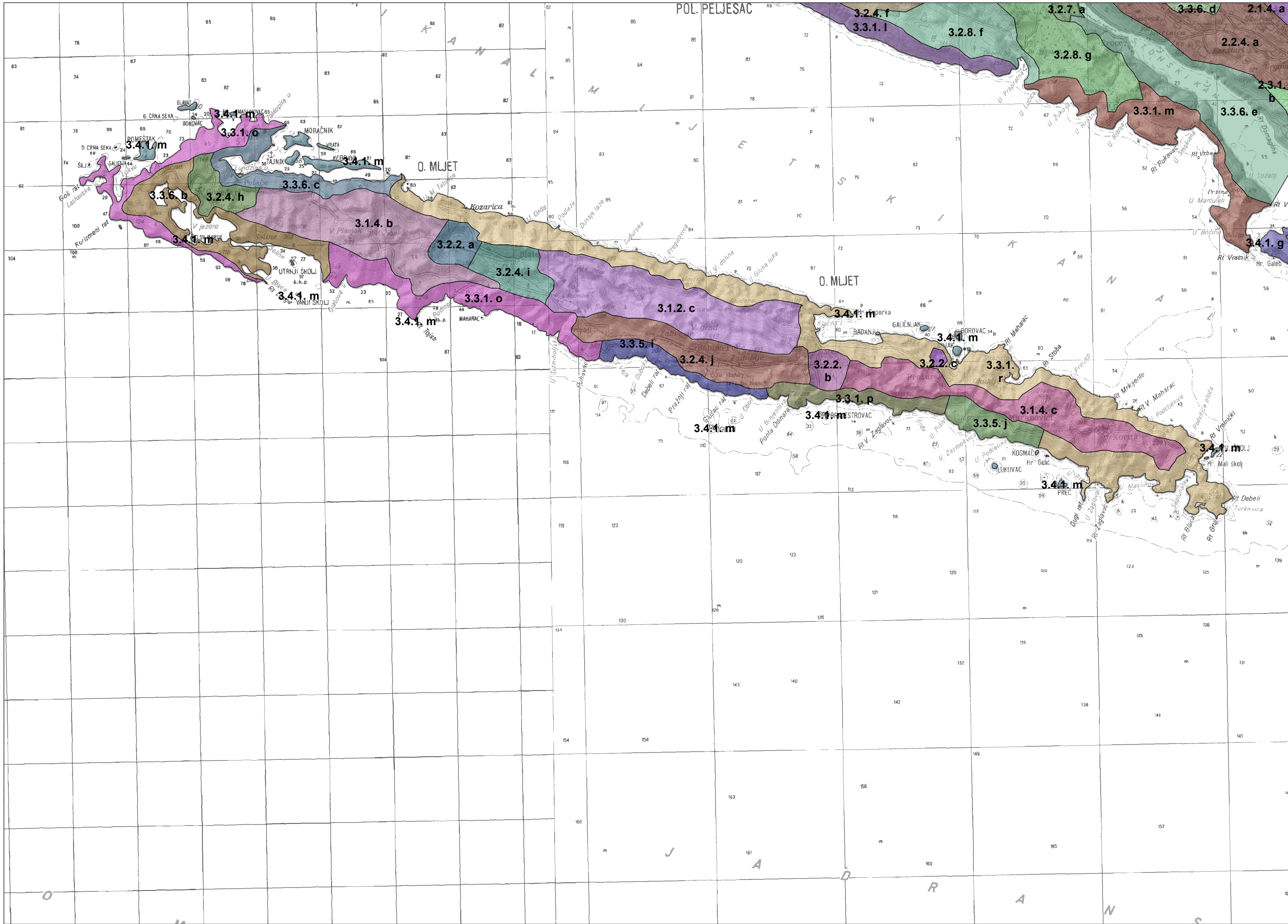
- KRAJOBRAZNA PODRUČJA
- 3.2.5., e, Lastovo
 - 3.3.1., n, Lastovo
 - 3.3.6., a, Lastovo
 - 3.4.1., I, Lastovo

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

KRAJOBRAZNA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

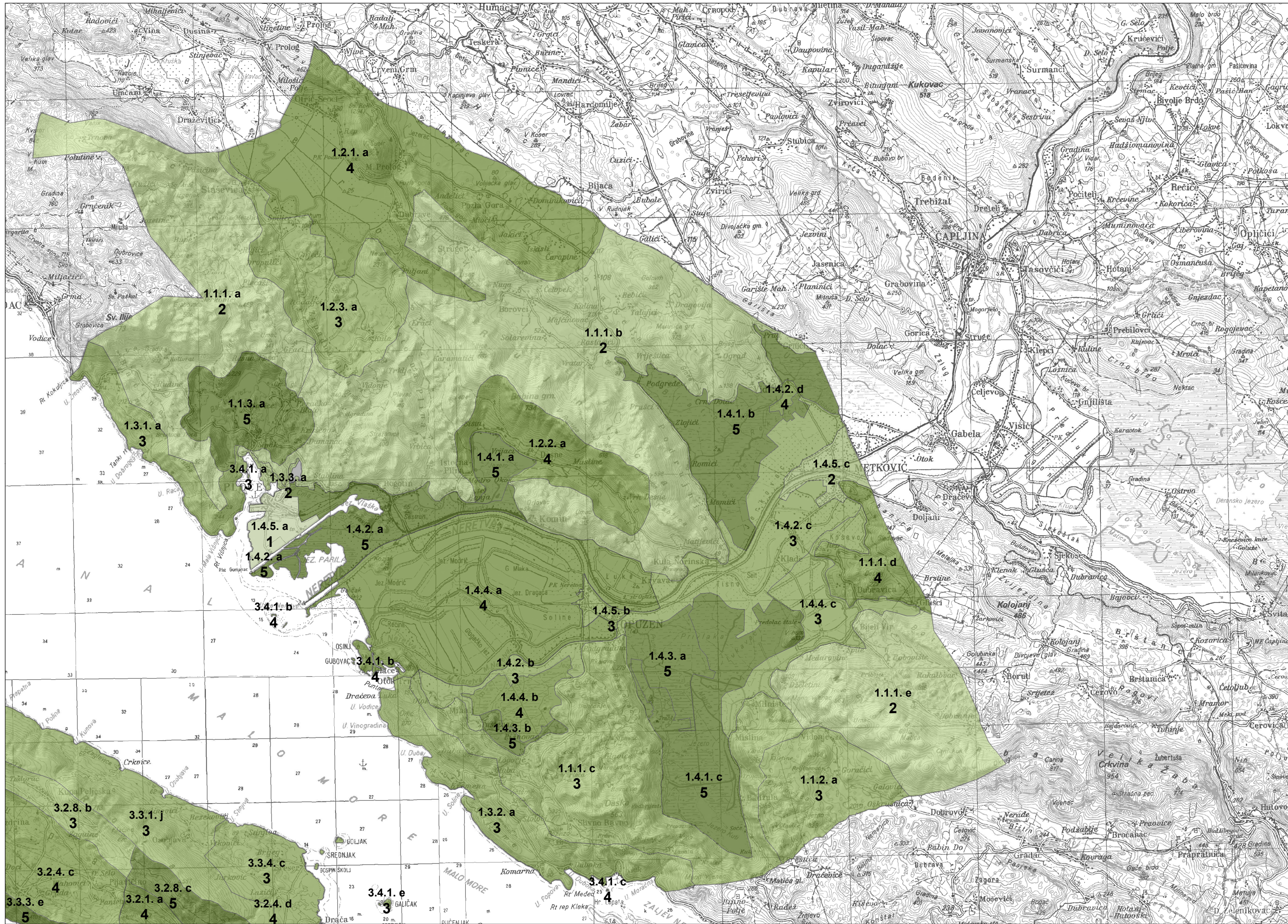
- KRAJOBRAZNA PODRUČJA**
- 2.1.4., a, Rudine
 - 2.2.4., a, Doli
 - 2.3.1., b, zaljeva Budima
 - 3.1.2., c, Područje Glogovac - p. Dračevac
 - 3.1.4., b, Zapadni Mljet
 - 3.1.4., c, Istočni Mljet
 - 3.2.2., a, Blato
 - 3.2.2., b, Blatine
 - 3.2.2., c, Blato-Prožura
 - 3.2.4., f, Ponikve
 - 3.2.4., h, Govedari
 - 3.2.4., i, Blatsko polje
 - 3.2.4., j, Babino Polje
 - 3.2.7., a, Ston
 - 3.2.8., f, Metohija
 - 3.2.8., g, Ston
 - 3.3.1., i, Zagorje
 - 3.3.1., m, uvala Prapratno - rt Vratnik
 - 3.3.1., o, Mljet
 - 3.3.1., p, Veliki i Mali zaglavac
 - 3.3.1., r, Mljet
 - 3.3.5., i, Bijela Rikavica
 - 3.3.5., j, Pištet - Kosmač
 - 3.3.6., b, Mljetska jezera
 - 3.3.6., c, Polače
 - 3.3.6., d, Malostonski zaljev
 - 3.3.6., e, Stonski kanal
 - 3.4.1., g, Elafiti
 - 3.4.1., m, Mljet

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

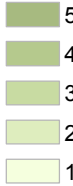
**KRAJOBRAZNA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

VREDNOVANJE KRAJOBRAZA

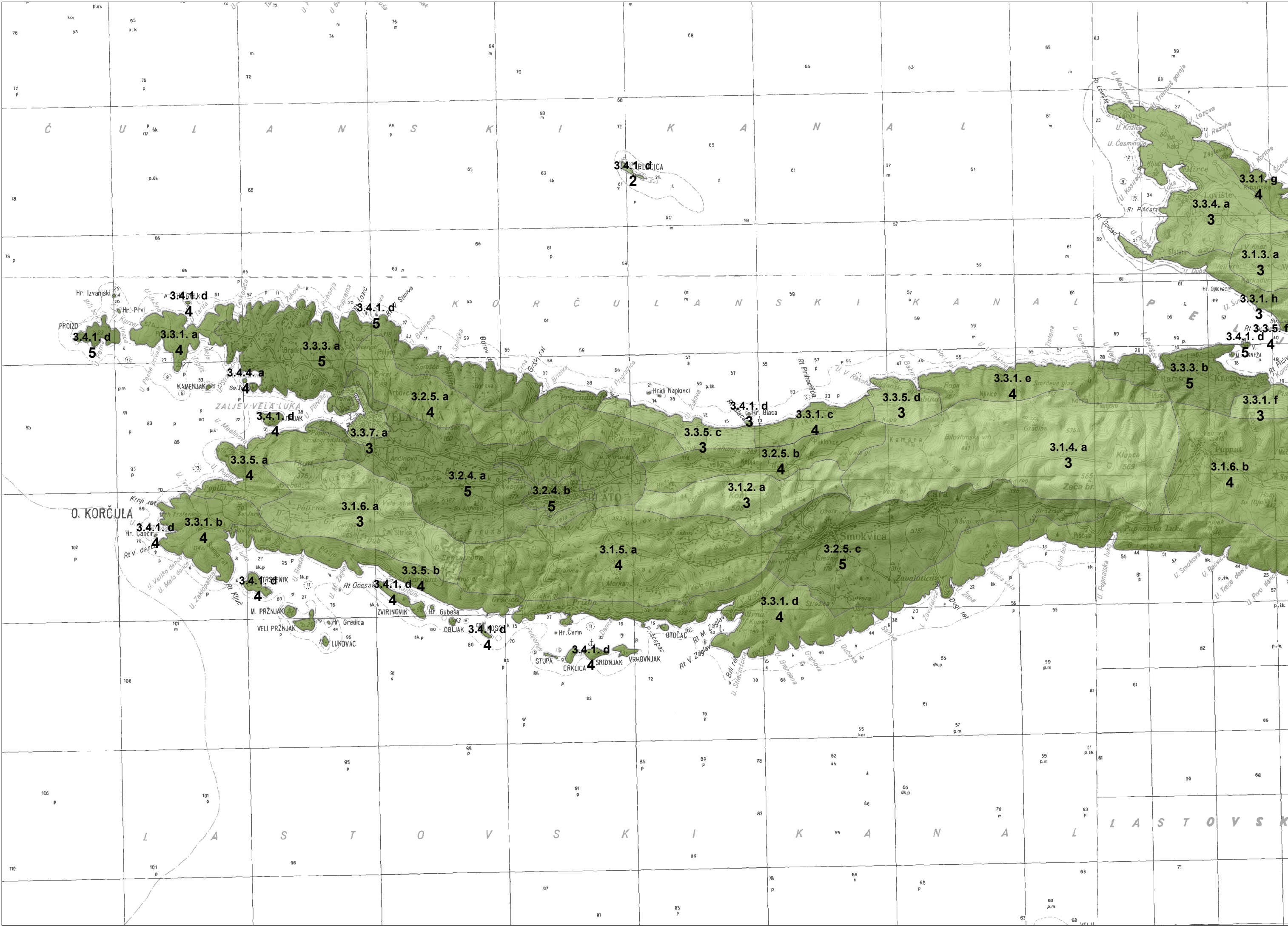

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

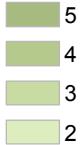
VREDNOVANJE PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

VREDNOVANJE KRAJOBRAZA

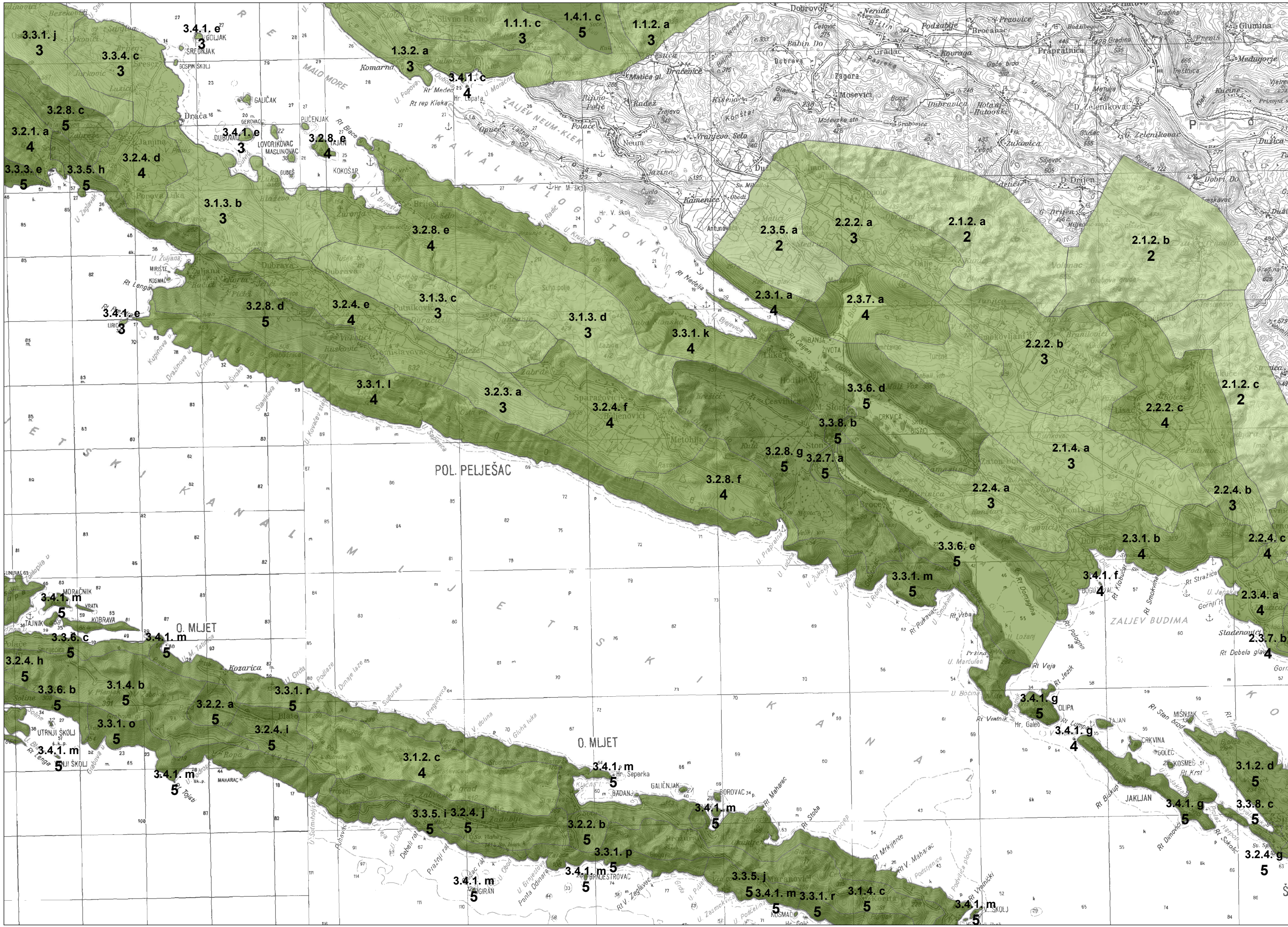

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

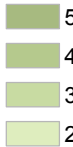
VREDNOVANJE PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

VREDNOVANJE KRAJOBRAZA

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

VREDNOVANJE PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

VREDNOVANJE KRAJOBRAZA

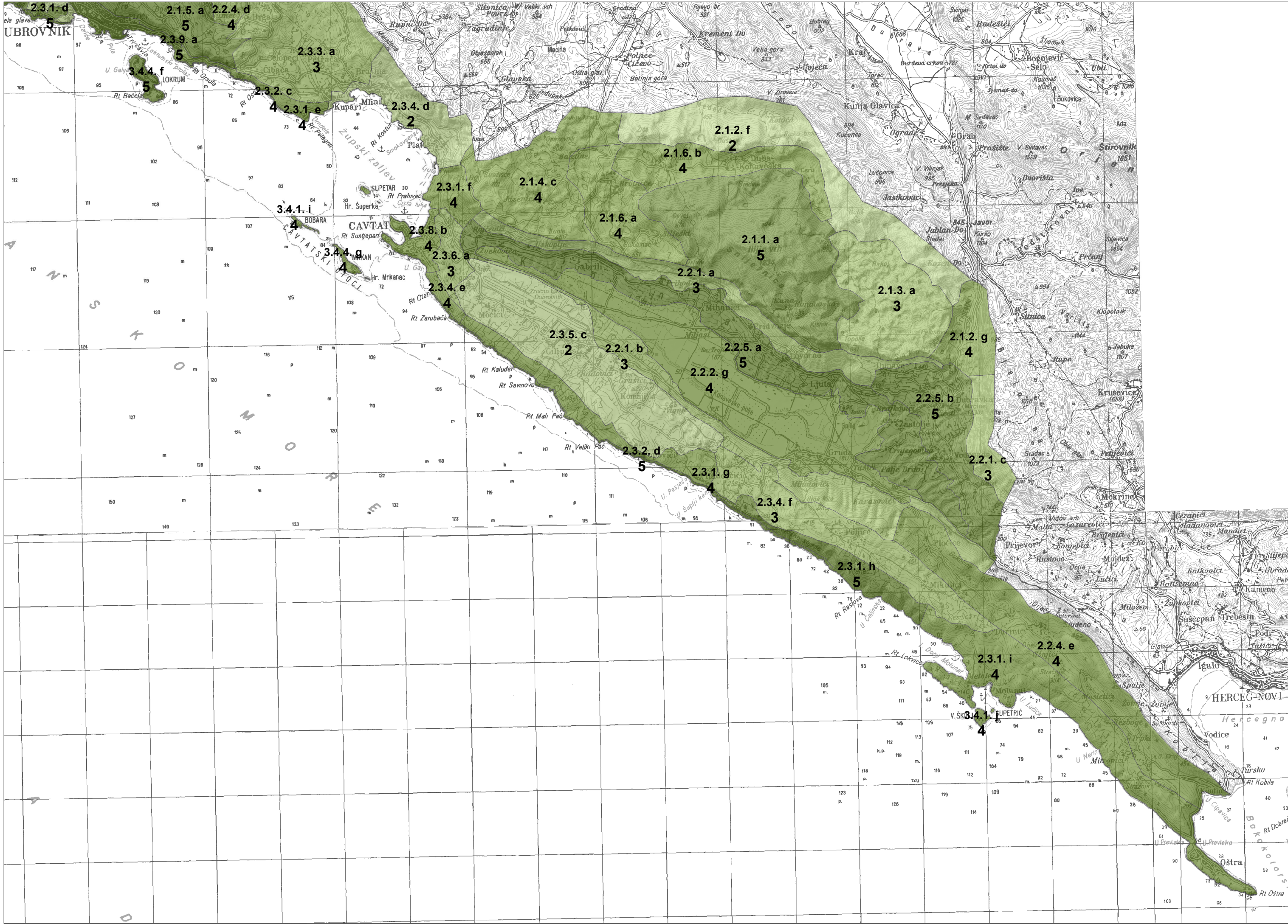
- 5
- 4
- 3
- 2

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

VREDNOVANJE PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

VREDNOVANJE KRAJOBRAZA

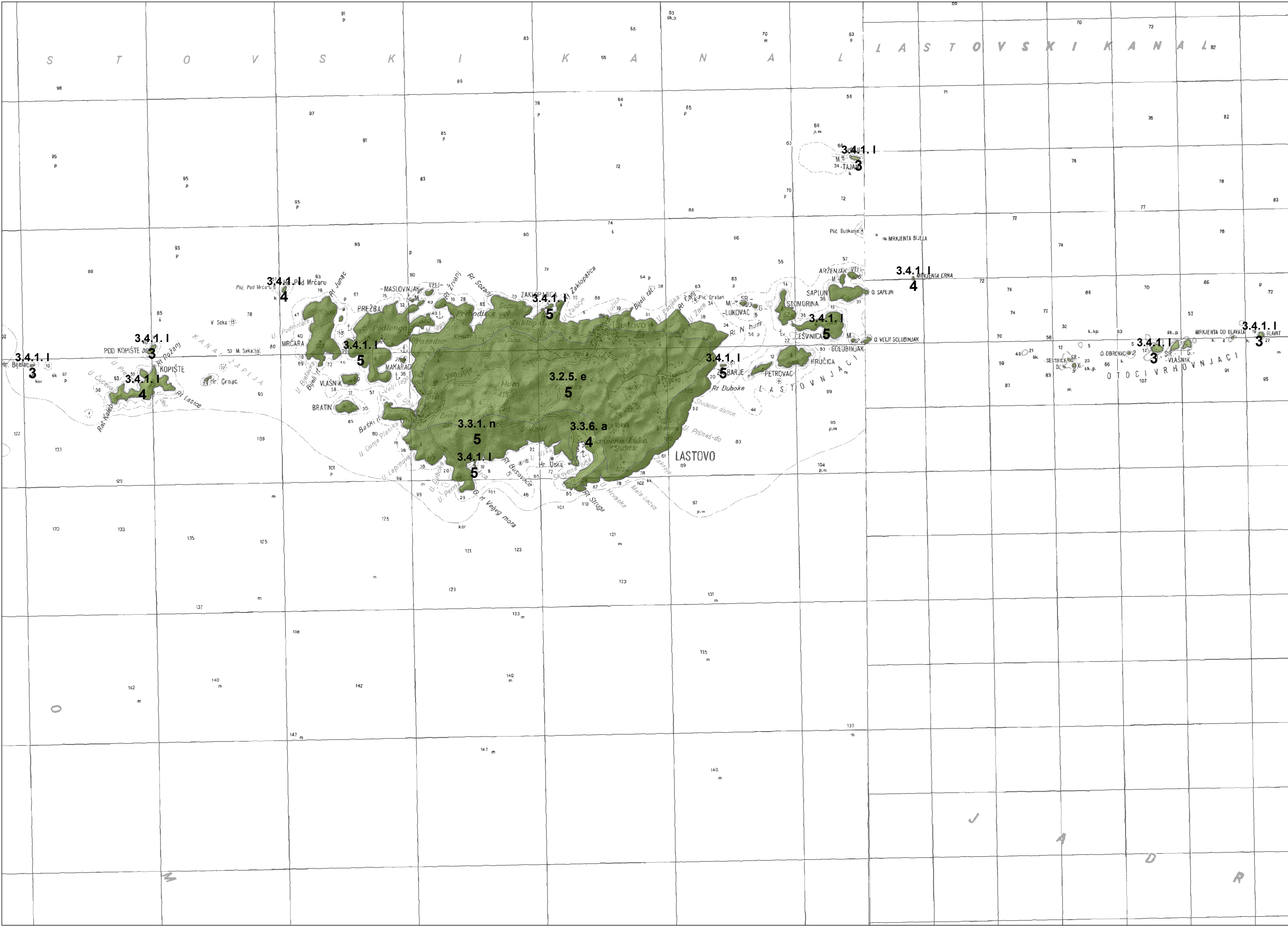
- 5
- 4
- 3
- 2

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

VREDNOVANJE PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

VREDNOVANJE KRAJOBRAZA

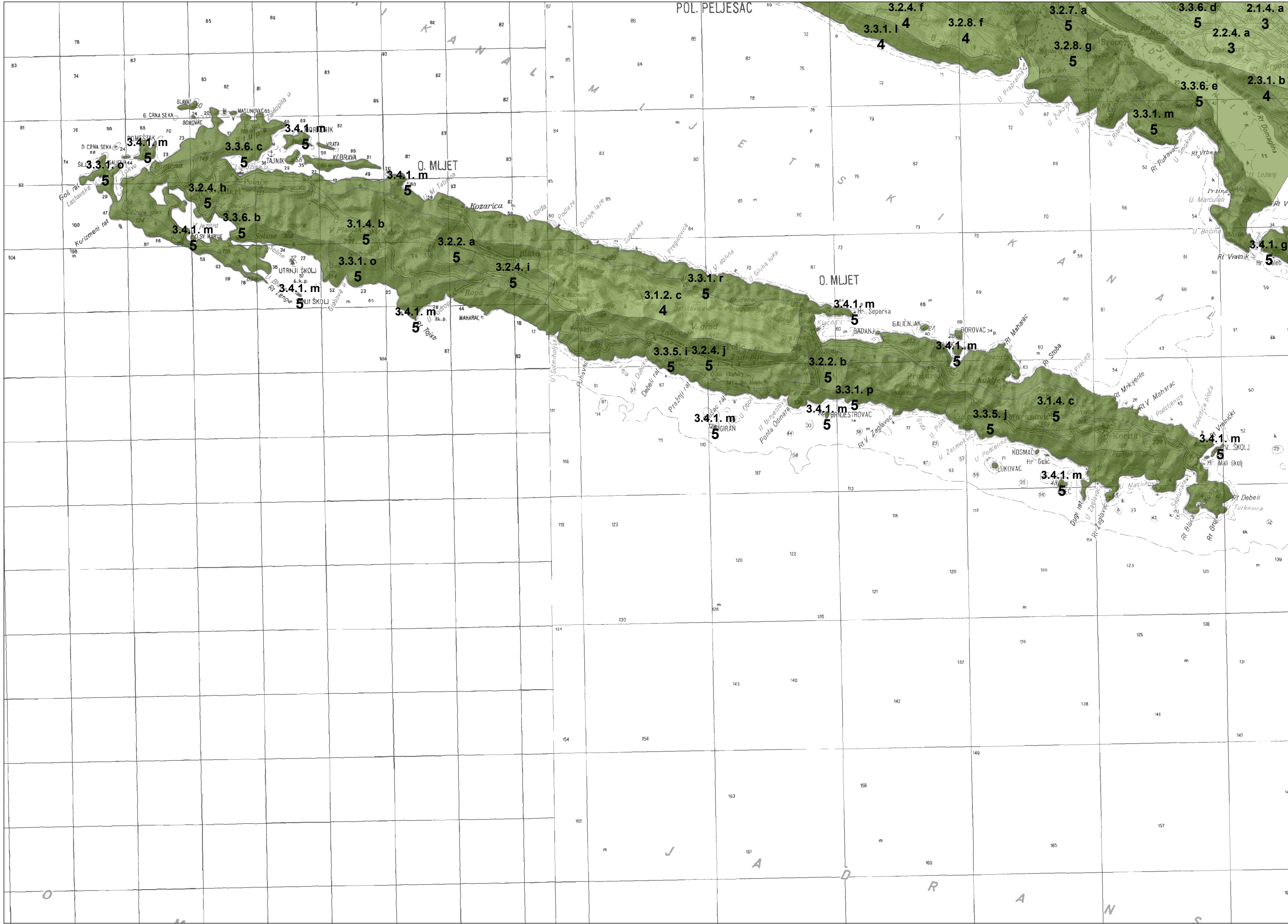
- 5
- 4
- 3

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

VREDNOVANJE PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

VREDNOVANJE KRAJOBRAZA

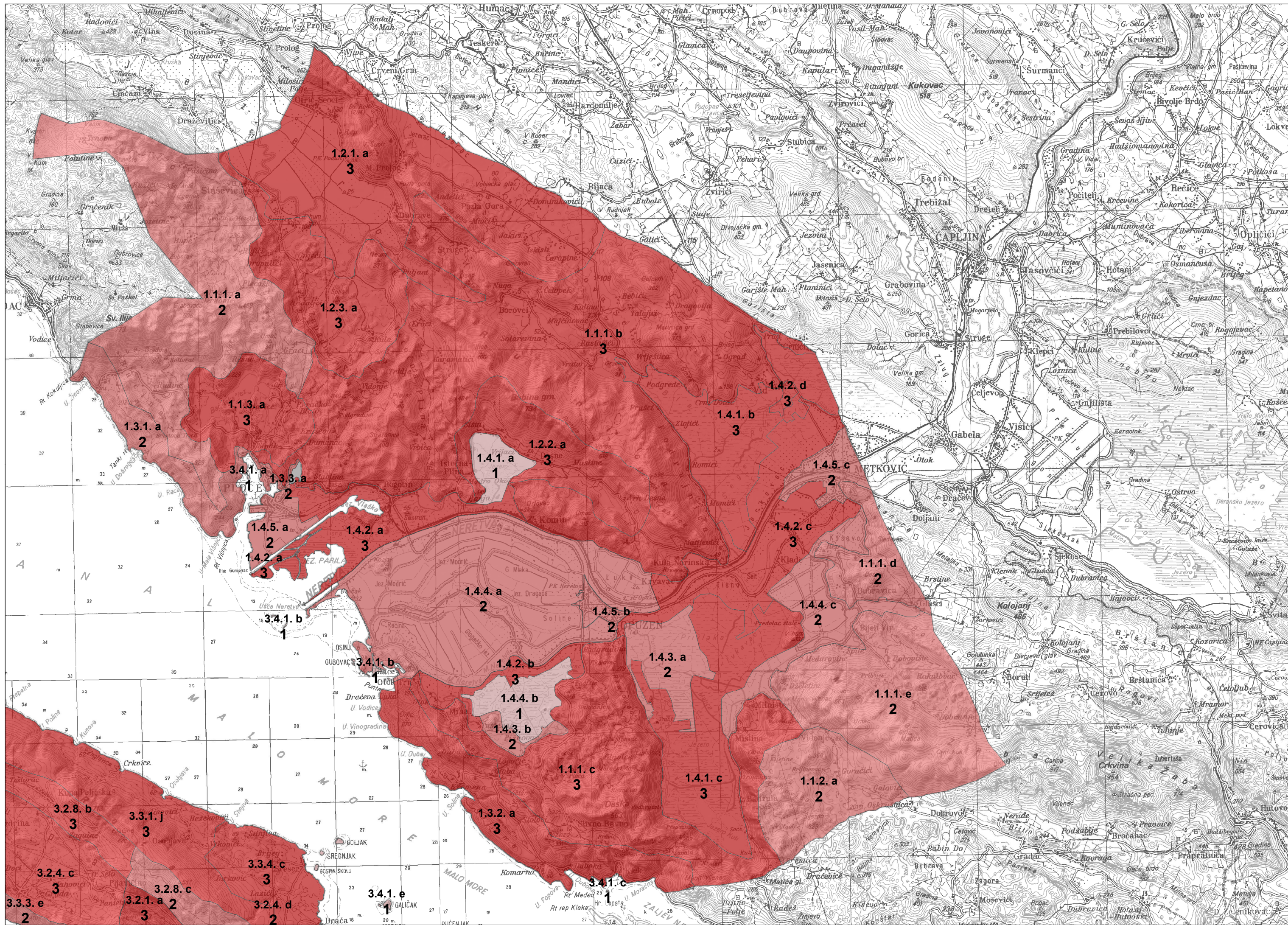
- 5
- 4
- 3

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

VREDNOVANJE PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

PRITISCI NA KRAJOBRAZ

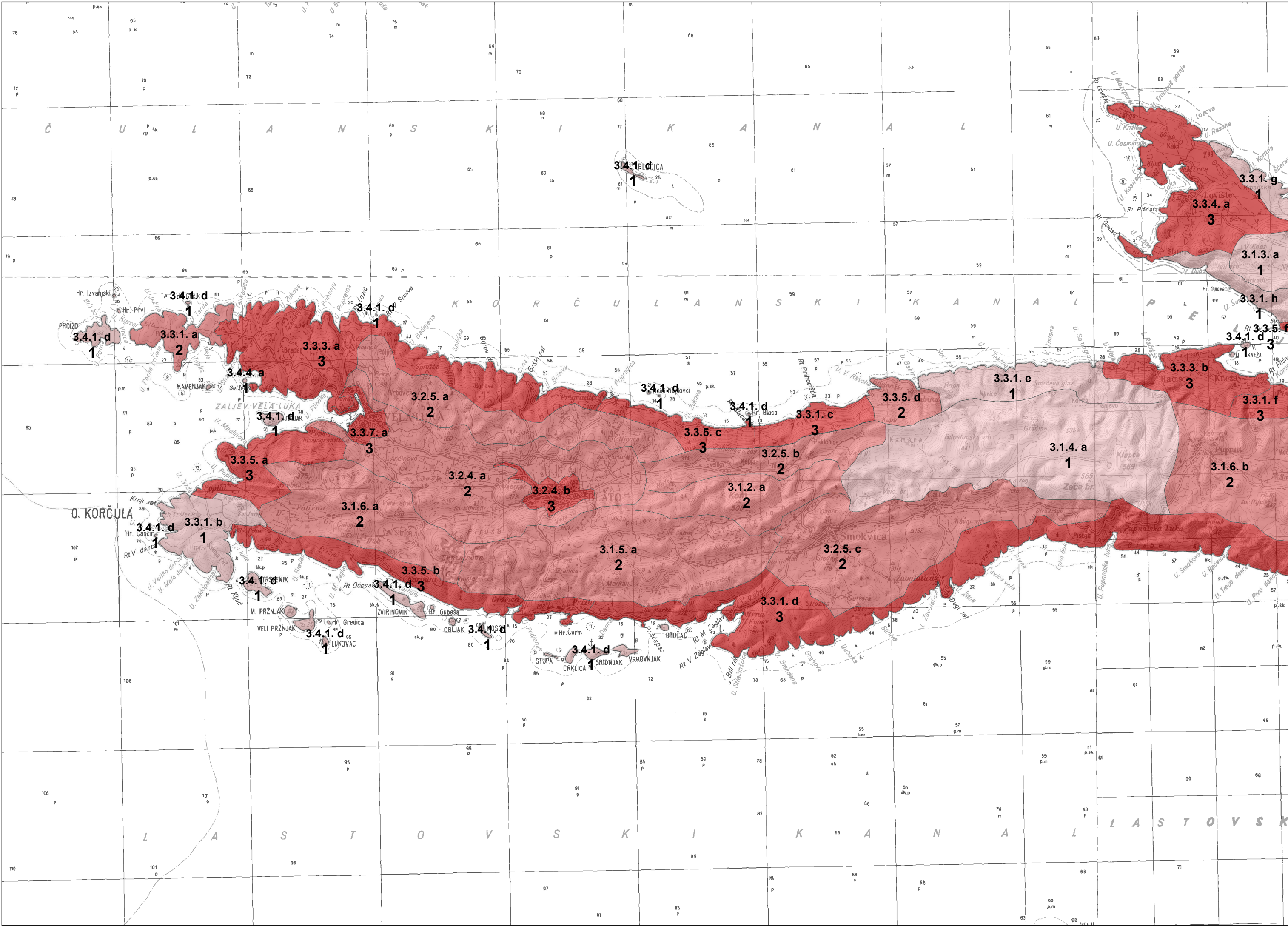
- 1
- 2
- 3

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

PRITISCI NA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

PRITISCI NA KRAJOBRAZ

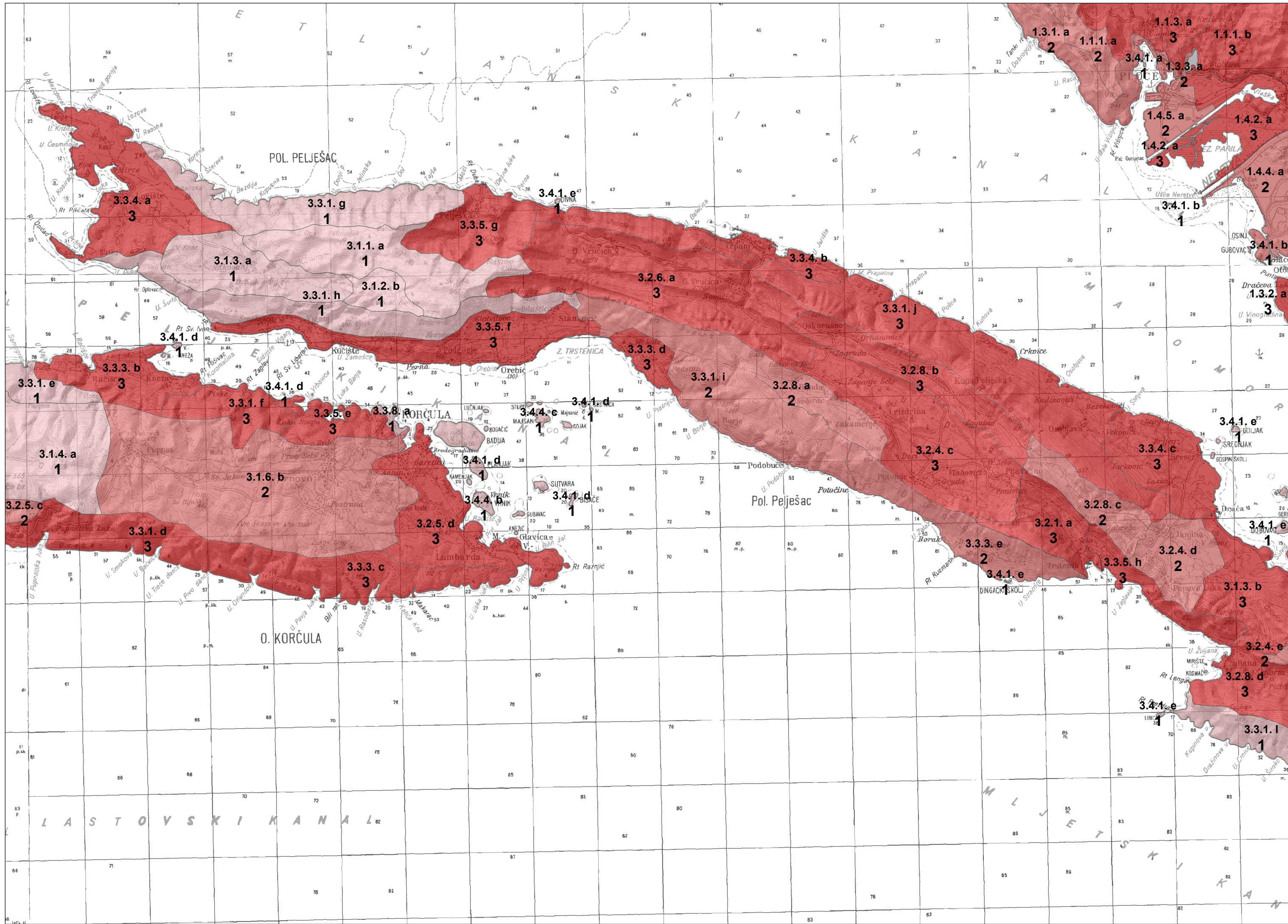
- 1
- 2
- 3

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

PRITISCI NA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

PRITISCI NA KRAJOBRAZ

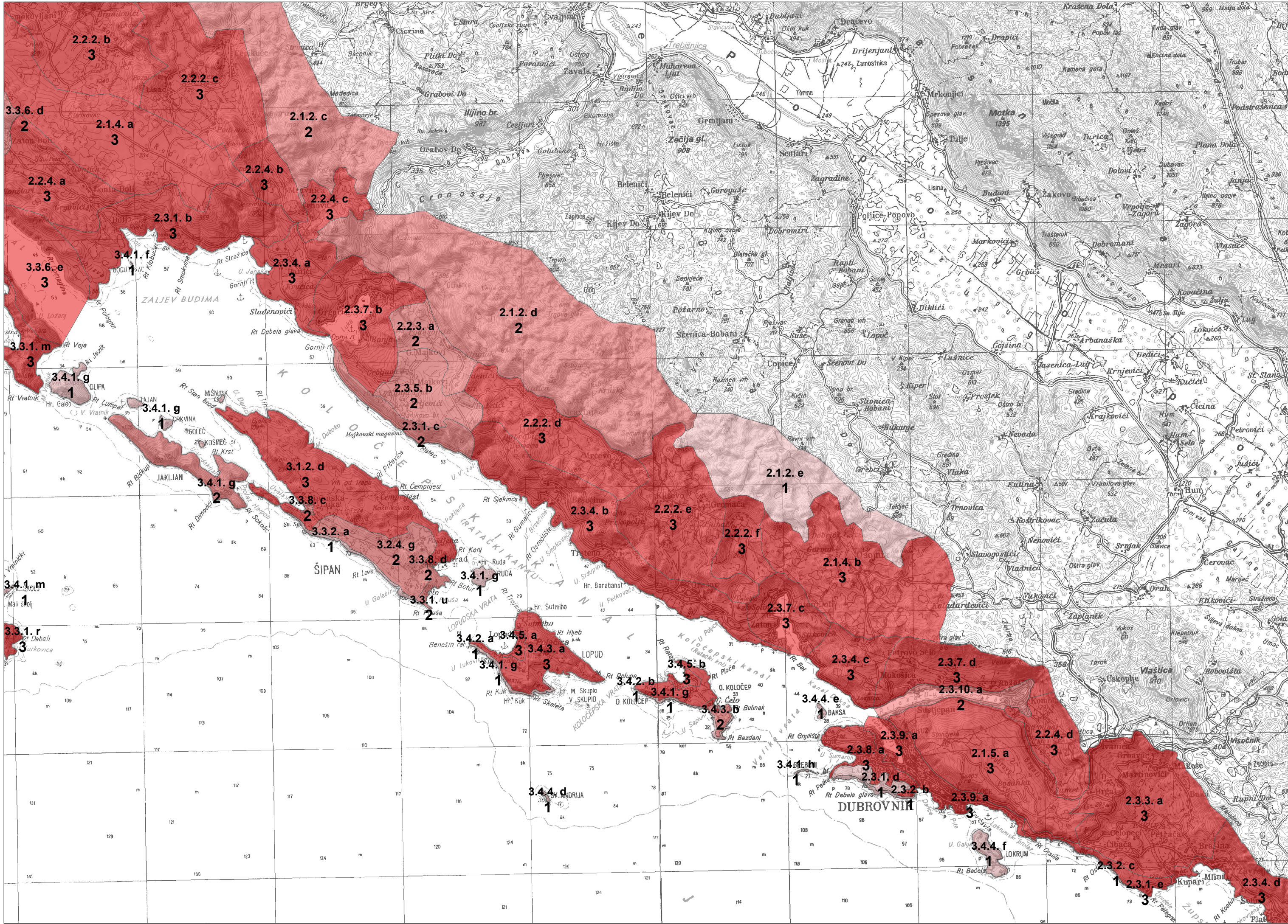
- 1
- 2
- 3

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

PRITISCI NA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

PRITISCI NA KRAJOBRAZ

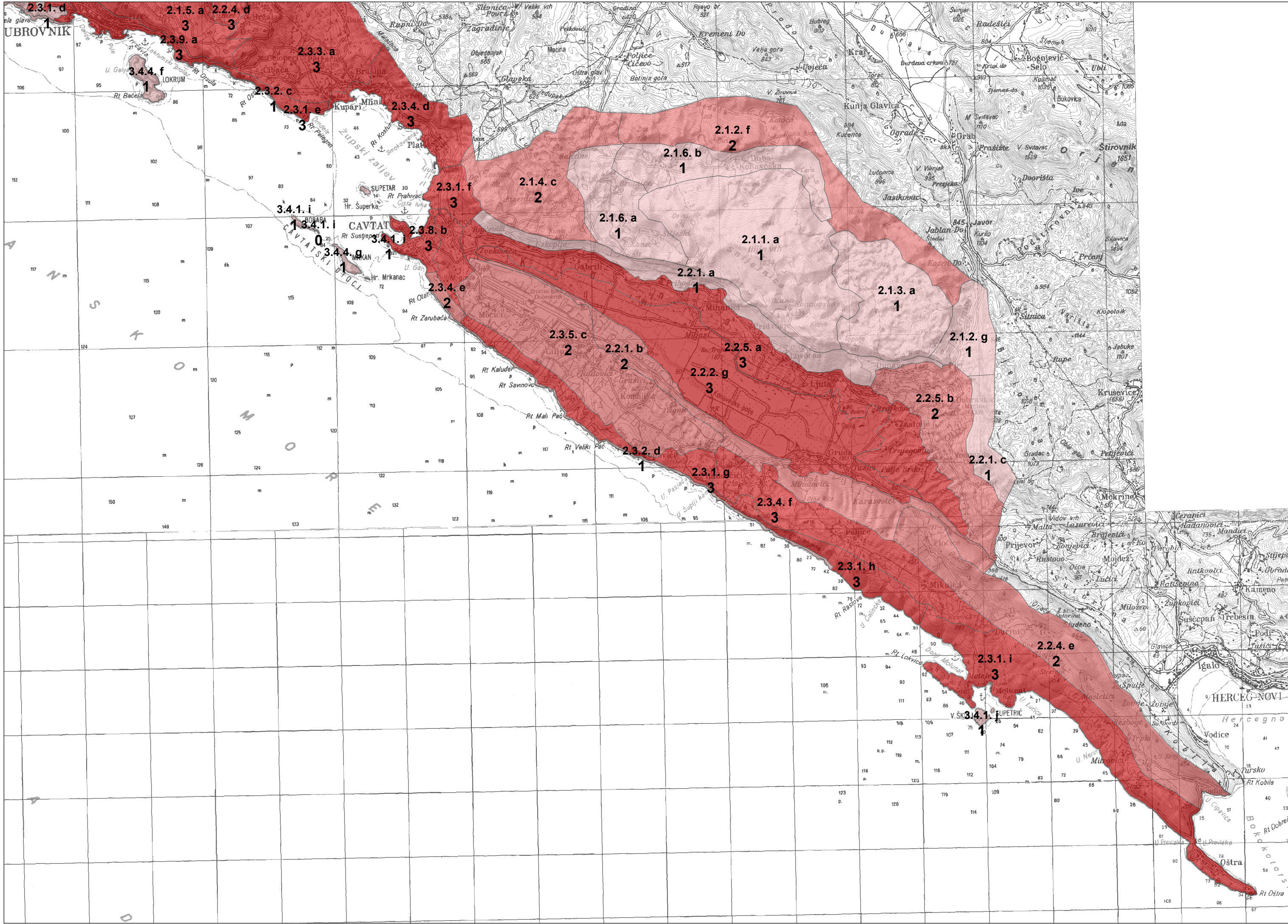
- 1
- 2
- 3

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

PRITISCI NA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

PRITISCI NA KRAJOBRAZ

1

2

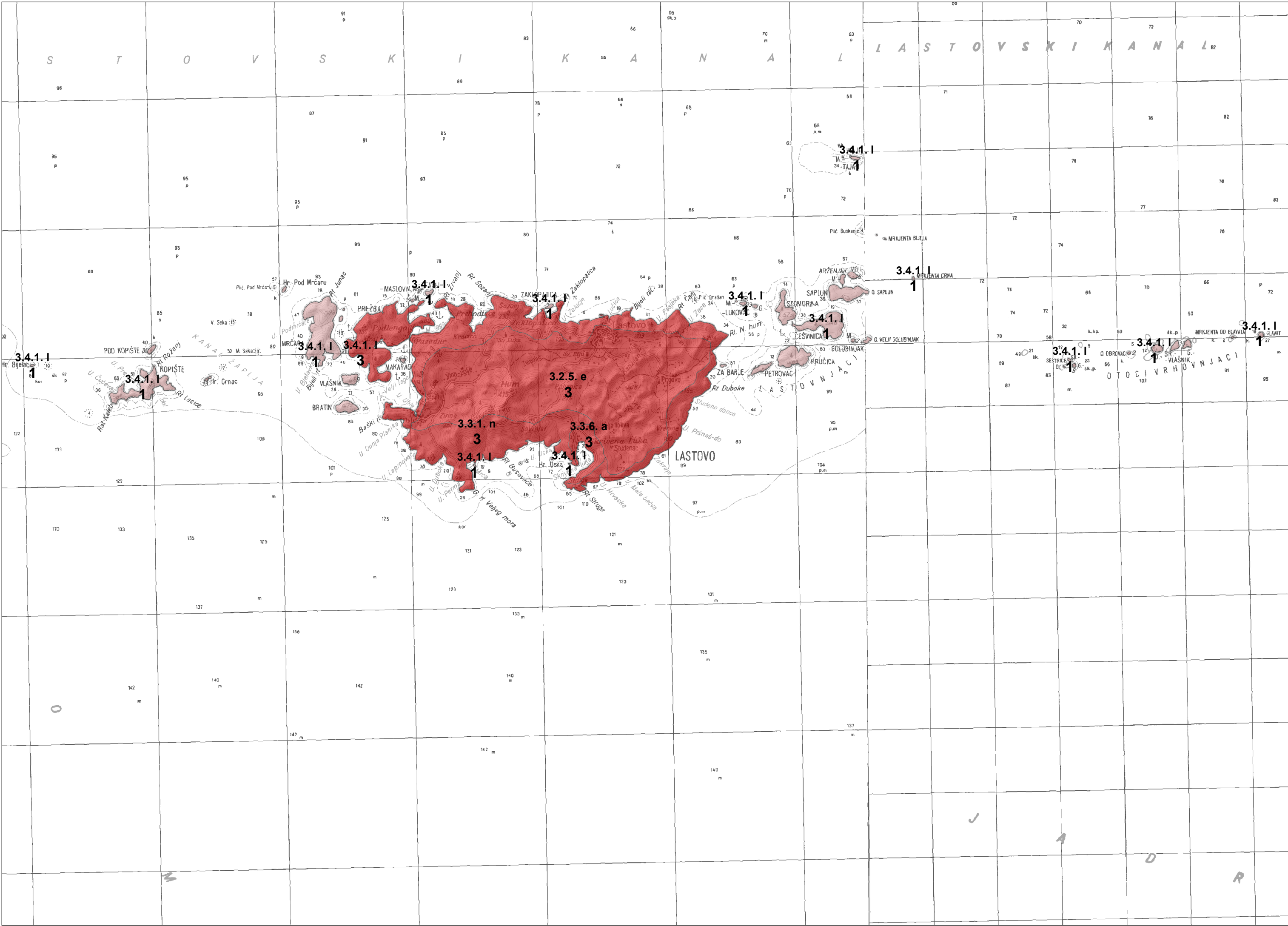
3

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

PRITISCI NA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

PRITISCI NA KRAJOBRAZ

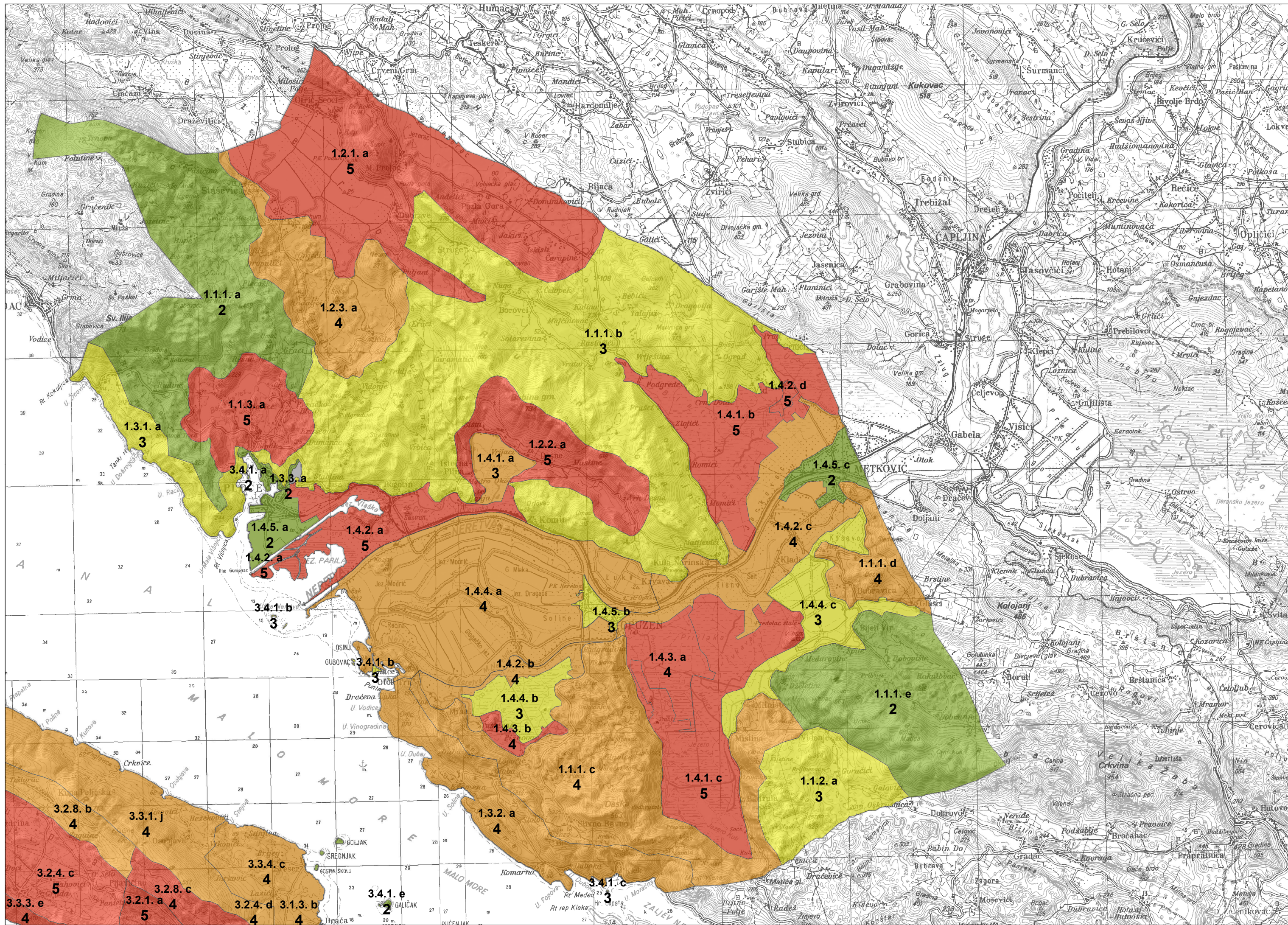
- 1
- 3

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

PRITISCI NA PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

UGROŽENOST KRAJOBRAZA

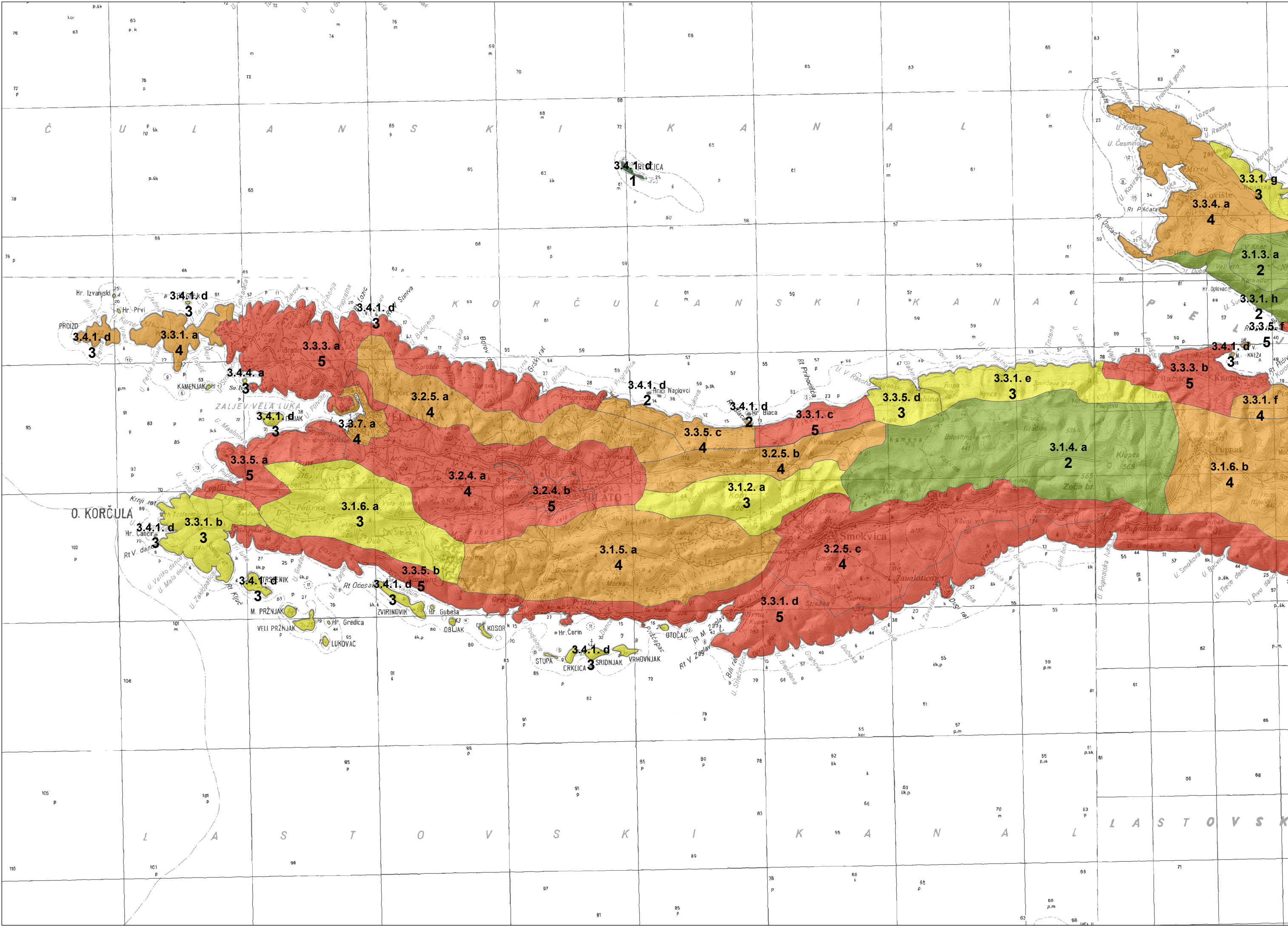
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

UGROŽENOST PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

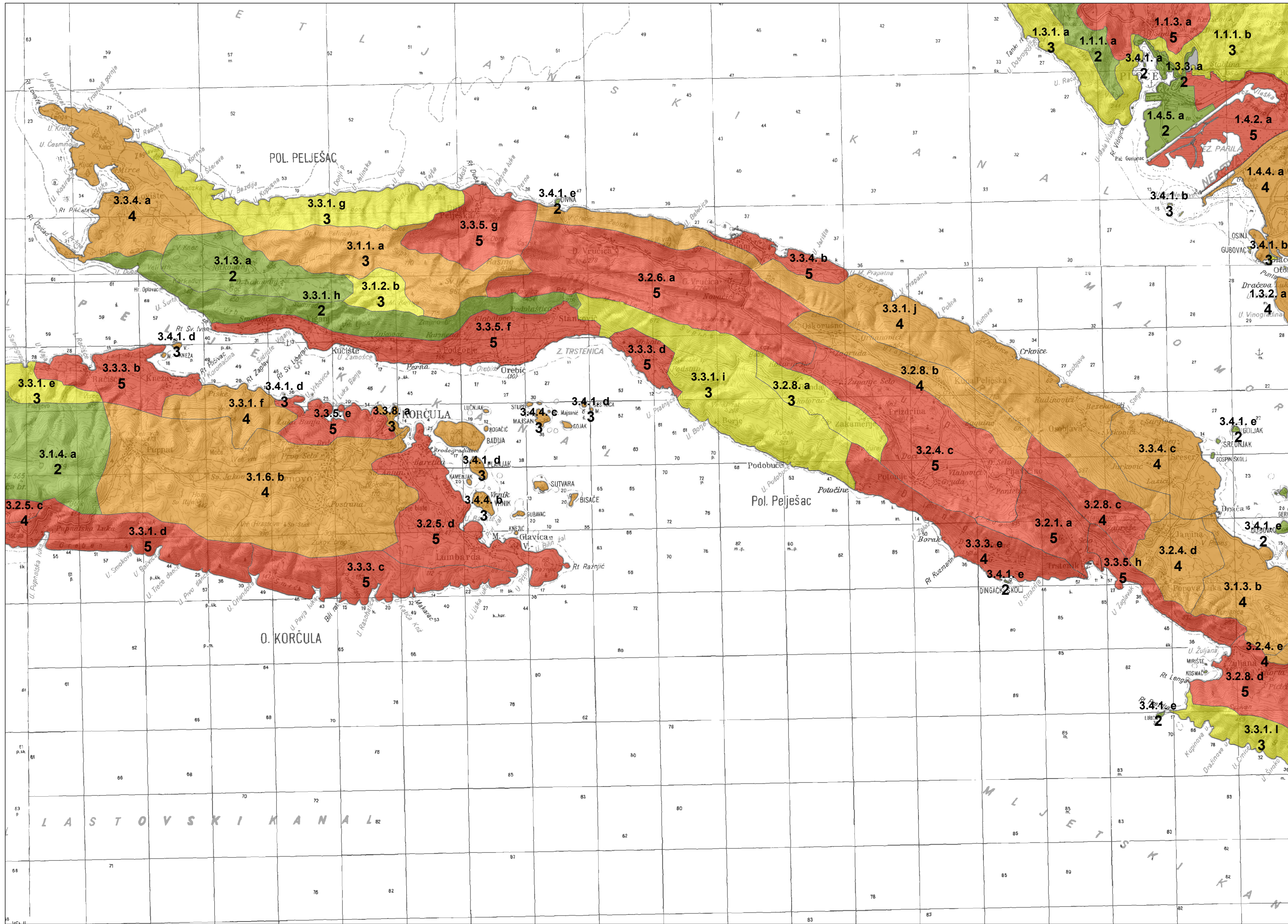

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

UGROŽENOST PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

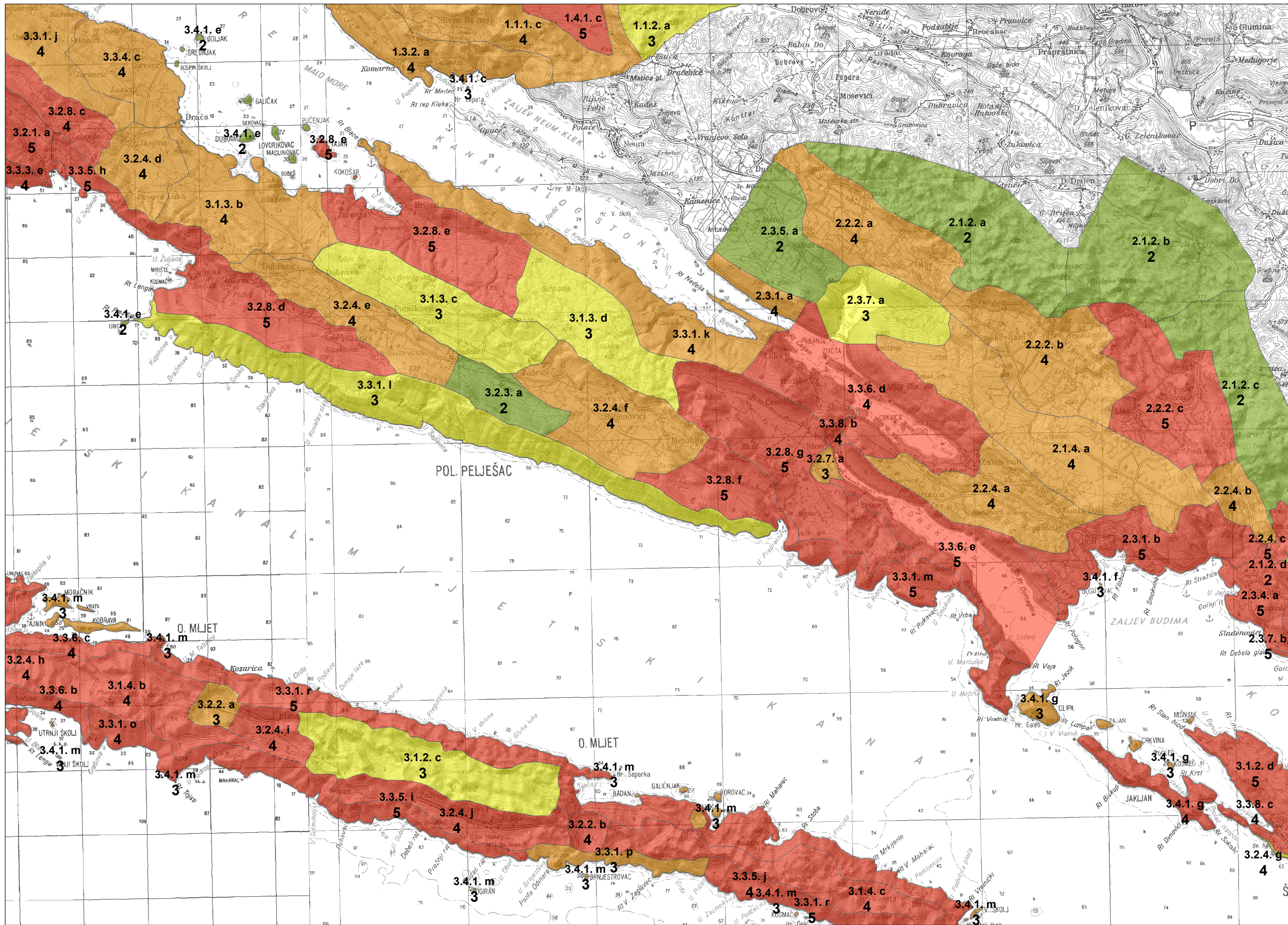

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

UGROŽENOST PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

UGROŽENOST KRAJOBRAZA

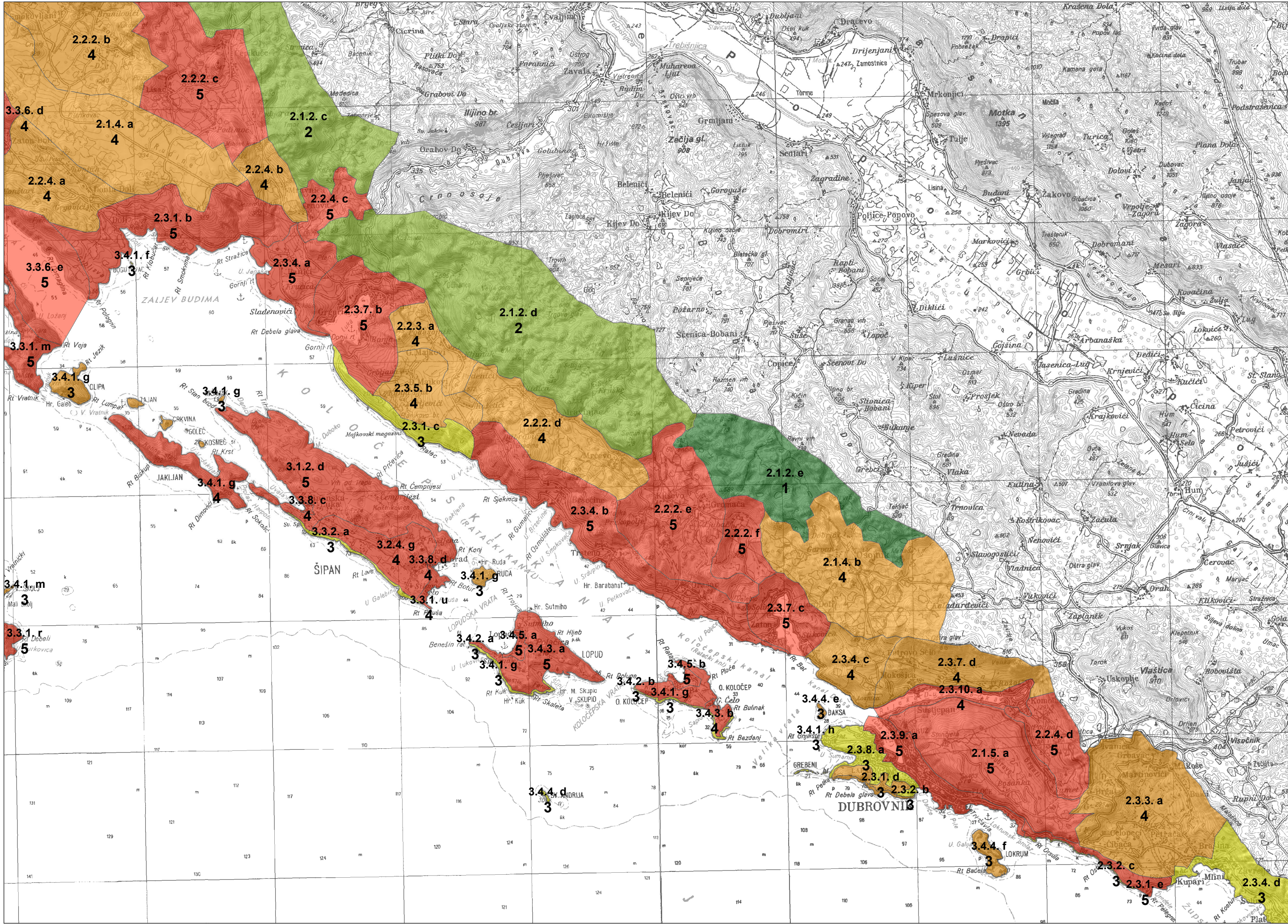
1
2
3
4
5

**KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA**

**UGROŽENOST PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE**

M 1:100.000

List 4/8

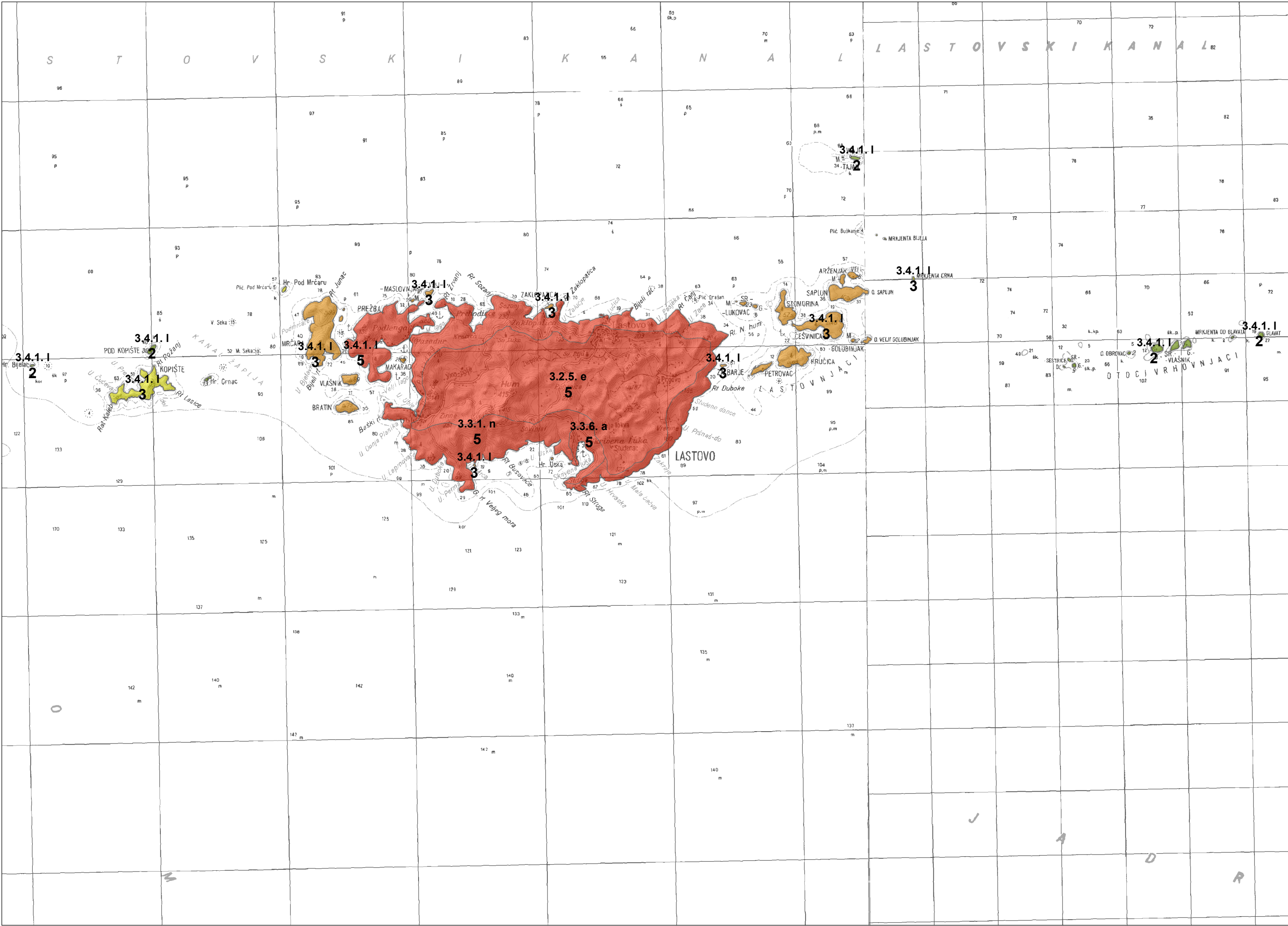

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

UGROŽENOST PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

UGROŽENOST KRAJOBRAZA

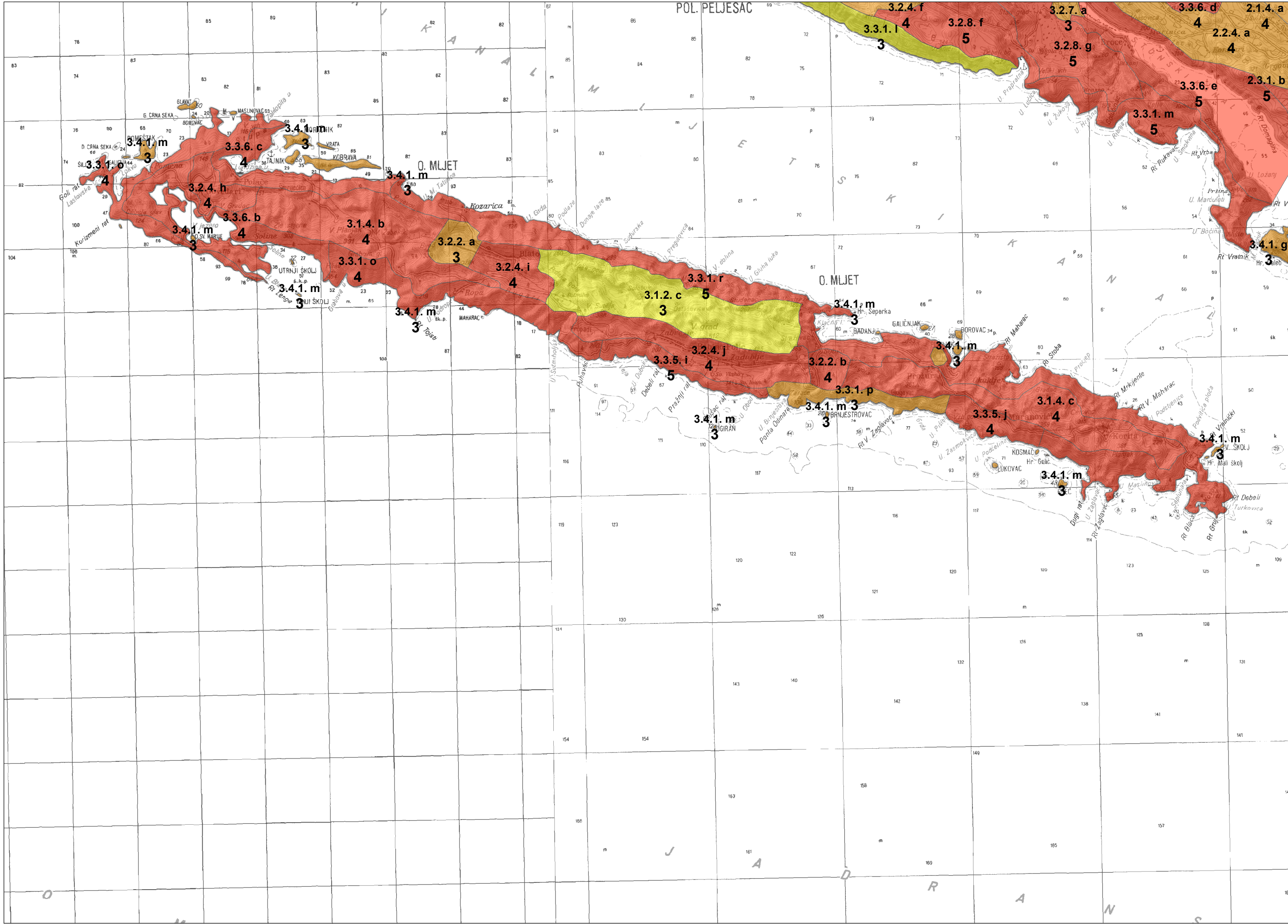
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

UGROŽENOST PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

KRAJOBRAZNA STUDIJA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE:
TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA KRAJOBRAZA

UGROŽENOST PODRUČJA
DUBROVAČKO - NERETVANSKE
ŽUPANIJE

M 1:100.000

